

**Historia ecclesiastica continens religionis propagatae gesta,
quae a temporibus Caroli Magni, vsq[ue] ad Imp. Henricum IIII,
acciderunt in Ecclesia, non tam Bremensi, quàm vicina
Septentrionali ferme vniuersa,**

<https://hdl.handle.net/1874/452496>

HISTORIA ECCLESIASTICA

CONTINENS

RELIGIONIS PRO-

PAGATÆ GESTA, QUÆ A TEMPO-

ribus Caroli Magni, usq; ad Imp. Henricum III,

acciderunt in Ecclesia, non tam Bremensi, quàm vicina

Septentrionali ferme vniuersa; scripta ante

Annos quingentos, à M. Adamo

quodam, loci istius Cano-

nico.

Nunc recens mendis vindicata, & è

tenebris in lucem vocata,

studio & opera

ANDREAE SEVERINI

VELLEI.

HAFNIAE

M. D. LXXIX.

Quod Rex de Regum Friderice es sanguine cretus,
Laus ea summa tua est, non tua sola tamen:
Sunt etenim Reges alii, & de Regibus orti,
Imperio, censu, stemmate, sorte pares:
Sed tu Ecclesiola CHRISTI nutritor & hospes,
Quod pius & Rex es, solus es hoc hodie.

A. S. V.

ILLVSTRISSIMO AC
POTENTISSIMO PRINCIPI ET
DOMINO, D. FRIDERICO II DANIAE,
NORVAGIAE, GOTTHORVM, SLAVORVM,
QVE REGI: Duci Slesuici, Holsatiae, Stormariae &
Dytmarsiae: Comiti in Oldenborg &
Delmenhorst. Domino suo
clementissimo.

 Binuit nostri aui consuetudo, serenissime Rex, Domine clementissime, ut qui hodie Historiarum monumenta in lucem proferant, illorum omnis consumetur oratio, aut in scriptorum huius generis usu atq; fructu percensendo, aut in cumulandis eorum laudibus, ad quos suas lucubrationes afferunt. Quorum consilium, ut minimè improbare possim, ita hoc loco mihi parcius imitandum esse censeo. Patet enim non obscuris iudiciis, Serenissimam Tuam Regiam Maiestatem, non tantùm praeclare sentire de Historiis, esse scilicet earum lectionem, omnium ordinum hominibus, magnopere necessariam; Verum etiam quod sapienter sentit, exequi

)a(2 pariter

pariter hoc & facere industriè. Ita ut post statas seu ordinarias aliquot sacrorum Bibliorum repetitiones, iam spontè mirum quoddam cognoscendi Historias nationum diuersarum adiungat studium & desiderium. At Regiarum T. M. virtutum est ratio, quod & illa, omne, etiam disertissimi cuiusuis, longè exuperent præconium, & S. T. R. M. molesta esse possit atq; suspecta, ea, quæ aut coram, aut hoc obscuro ferme loco instituatur de his Commemoratio.

Cohortari itaq; potius est, S. T. R. M. hisce tam faustis auspiciis, ad propositam æterna laudis metam, plenis quasi velis properantem, ut in eo quod cœpit, perstet & pergat constanter, quò præciosissimum Pietatis & Virtutis thesaurum, nullo unquam rerum euentu aut scandalo, sibi patietur eripi. Ad quam rem, præter alia multa, inflammare potest & debet, generosissimum R. M. T. animum, illud potissimum, quod habet ea, præter ista cum vulgo principum dona communia, duo maximè sibi diuinitus peculiariter concessa, quibus præ omnibus totius orbis terrarum Regibus & Monarchis, piè possit gloriari & meritò.

Horum prius est, quod S. T. R. M. ea, hoc est, paterna prorsus cura Clementiæ pariter & Iustitiæ, singulorum ordinum sui Regni subditos, ita sibi retineat penitus addictos, ut nemo omnium sit, cui in rebus adprime dubiis, addubitet vitæ, si ita res postulet, incolumitatem et salutem concredere. Vsq; adeo, inquam, ut nemo omnium sit, cui urgente necessitate, si mare altissimum R. T. M. nauiget, clauum committere diffidat; nemo omnium sit, quo, si profundissima Saltuum deuia penetranda veniant, Duce uti, hæsitet; nemo, inquam, omnium sit, in cuius gremium, si quiete perfrui velit, caput securè reclinare non ausit.

Posterius sed & diuinius magis, illud est, quod acceptam à sanctissimæ memoriæ parente, Religionem DEI veram, ita puram putam atq; uniformem R. M. T. in Regnis suis circiter 300. miliaria Germanica patentibus, conseruet, ut in ea publicè colenda atq; exercenda, ipsa T. R. M. emineat inter omnes prima; & hanc ipsam docentes atq; discentes, ita sanctè & seuerè contineat in officio, ut, repulsis Nouationum autoribus in uniuersum

*sum omnibus, sit piorum, in Scholis & Ecclesiis,
mens et lingua una atq; eadem omnium.*

*Hoc tantum est, in his duobus, quæ dixi, si-
tum, soli S. T. R. M. præ omnibus orbis uniuersæ
Regibus, hodie cœlitus tributum decus et ornamen-
tum, prætiæ inestimabilis; ad quod obstupescere to-
tum Mundum, ringi etiam Principem huius sæcu-
li atq; ipsius membra, statuatur extra controuersiam.
Quapropter tantò maiori contentione & sollicitudi-
ne Animi incumbendum est T. R. M., ut sartum
tectum hoc summum & re ipsa diuinum bonum
custodiat et possideat. Quid fiet, si à quo, hoc est con-
cessum beneficium, huic eidem porro se submisit
R. T. M. piis indefinenter commendet præcibus;
& identidem cum Dauide ingeminet illud: Con-
firma hoc O D E V S, quod operatus es no-
bis. Et, Bonitas & Misericordia prosequantur
me omnibus diebus vitæ meæ, & habitabo in domo
Domini, in longitudinem dierum. Psal. 23. & 68.*

*Adiuuabitur præterea non mediocriter, in
hoc tam florente atq; felici gubernationis cursu,
S. T. R. M., honestissimo lectionis Historiarum
præsidio.*

presidio. De quarum immenso usu atq; fructu, meminisse velit, eius, quod est à Livio pronuntiatum gravissimè. Ad illa, inquit, mihi pro se quisq; acriter intendat Animum, qua vita, qui mores fuerint: per quos viros, quibusq; artibus, domi militiq; & partium et auctum imperium sit. Labente deinde paulatim disciplina, velut dissidentes primo mores sequatur animo. Deinde ut magis magisq; lapsi sint, tum ire cœperint precipites, donec ad hæc tempora, quibus nec vitia nostra, nec remedia pati possumus, perventum est. Hoc illud est præcipue in cognitione rerum salubre ac frugiferum, omnis te exempli documenta, in illustri posita monumento intueri, inde tibi, tuæq; Reipub. quod imitere capias: inde fœdum inceptu, fœdum exitu, quod vites.

Porro quum non tam incrementa & ruina Imperiorum, quàm Religionis, ut multò huius etiam magis habenda sit ratio piis Principibus, inuestiget atq; notet R. T. M. in Historiis, quem illa, statum Ecclesiæ, omnib. & singulis exprimant temporibus. Hoc agens atq; huc Animum accurata attentione aduer-

aduertens, pro, in quam ineffabilem atq, incredibi-
lem rerum maximarum admirationem ille abri-
pietur necesse est. Et hi sunt verè odori atq, unice
salutares flores Historiarum, decerpere atq, collige-
re ex omni Historia memorabilia exempla, de mi-
rabili Ecclesia Dei in his terris propagatione et con-
seruatione perpetua. Quid enim fingi potest optatius
aut optari vilius, quàm Historiarum vehiculo,
vniuersum orbem terrarum peruagari, atq, intue-
ri, qua ratione, studio & industria sanctorum
Martyrum atq, pientissimorum Regum et Princi-
pum, euersis & deletis, apud singulas gentes, idolis,
vera Christi religio non tantum substituta, sed &
porro etiam astu Diaboli et Episcoporum Superbia
ac Auaritia subcisiuè labefactata sit. Quid in diui-
dicandis hodie certaminibus Ecclesie, quid in diui-
stituenda deniq, seu potius restituenda huius disci-
plina accommodatius, quàm ex prisca cui moni-
mentis vicissim inter se conferre, moderna veteri-
bus, antiqua recentioribus?

Huius itaq, rei, quum exemplorum copiam
prabeat satis uberem, presens hæc nostra Histo-
ria Ecclesiastica, parui tantò audacius, iis, qui me
eam

eam S. T. R. M. offerre voluerunt atq; persuaserunt. Vtrumq; enim illa prestat, mutationes tam Religionis, quam Imperiorum, que à temporibus Caroli Magni, Annis plusquam trecentis, passim in his Septentrionis Regnis contigerunt, ita arctè & luculentè ponit ob oculos, ut pariter & breuitatem in ea non obscuram, et copiam admirari liceat minime fastidiosam. Meminit autem non tantum rerum Saxonicarum seu Nordalbingiacarum, sed vicinarum etiam nationum ferme omnium. Nam, ut alias prateream, ita frequens est Regum Daniae & populorum huius, apud hunc M. Adamum, mentio; ut ferè nullum sit caput in toto opere, quo horum praeclarè gesta inculcare eum piguerit. Quo fit, ut adducar credere, hac ipsa de causa, hunc Auctorem innocenter, immo cum maxima iniuria, haftenus suppressum, ab iis, qui minus fauerint nomini Nordmannico. Neq; enim certè, qui suas Historias hinc transcripserunt, ea id fide prestiterunt, qua ante ipsos hic idem rettulit. Sed premant ipsi, & prae mera Inuidia silentio etiam praterant, ea, quae exotici scriptores abundè in laudem gentis no-

stra reliquerunt, reddant tantum interea nobis, huius generis alia multa; reddant, inquam, isti plagiarum, quae populabundi per uniuersas Danicae Bibliothecas peruagati, iam semel atque iterum conuasserunt, atque Regno nefarie exportarunt. Quod si asserere perseverent, gnaris rerum scriptoribus domesticis, perpetuo nos fuisse destitutos, audiant saltem hic loquentem Regem, Regem dico, non tantum fortiter & magnifice gestis, sed & insigni Eruditione et omnis Antiquitatis cognitione illustrissimum. Fateri enim non erubet hic Autor, à Suonone Estritio Rege Danicae potentissimo, se didicisse, accepisse atque hausisse penè totum, quidquid de maximi momenti rebus, hoc est, conuersione Barbarorum, & Regum in his terris serie atque successione continua, in medio scriptum reliquit.

His de causis, serenissime Rex, Domine clementissime, quum hic Autor, ad manus meas peruenisset, committere non potui, quin qui priuatus haecenus delituit apud paucissimos, fieret beneficio Typographia, per me publicus & familiaris apud plurimos. Atque ut tutiori, me meosque in hoc exant-

latos

latos labores, munirem presidio, sub S. T. R. M.
nomine illustrissimo, eum profero; rogans omni, qua
possum submissione animi summa, velit S. T. R. M.
hoc Leuidense, à me homine interno, ea accipere
frontis benignitate, qua ne externorum quidem un-
quam suscipere grauari visa est. Oro Deum, pa-
trem Domini nostri Iesu Christi, ut Serenissimam
Tuam Regiam Maiestatem, unà cum illustrissi-
ma M. T. Regina, atq; adeo uniuersa, optima spei,
sobole Regia, quamdiutissime conseruet florentem
ac incolumem, in nominis sui gloriam perpetuam,
AMEN. Hafnia pridie Id: Martii, Anni 1579.

S. T. R. M.

submissè addictus

Andreas Velleius.

LECTORI AEQVO ET BENEVOLO,
Salutem in Filio Dei.

Non dubito, quin multi, qui in hunc Annalium Autorem inciderint, Quis ille fuerit, & cur à me editus sit, inquirant sollicitè; præsertim quum & ipse non ita politus, sed pene obscurus, & opus ipsum Hierarchiam videatur stabilire Pontificiam. Quocirca ne habeas, benigne Lector, quod in utrolibet merito desiderare possis, de Autore huius scripti primùm, post etiam de consilio editionis quædam afferam in medium, breuitate, qua possum maxima.

Ad Autorem quod attinet, nomen certè ipsius in omnibus istis exemplaribus, quæ ad meas manus peruenerunt suppressum extitit, nisi quod initio Epistolæ nuncupatorie, huius vice, A maiusculum positum animaduertimus. Quæ ratione ductus, M. Barptolomæus Cypræus Slesuicensis, reputauit uoculam sequentem (minimus) litteræ isti, capitali agglutinandam, atq; ita legendum Annonius, quemadmodum in suo exemplari exaratum post se reliquit. Existimauit fortè, Autorem huius Historiæ, eundem fuisse, sub cuius nomine, editi sunt Annales Francici, ante Annos non ita multos, qui & iam recens recusi, emendatiore & titulo Aimoini, & uniuersa operis forma, prodierunt ex Officina Andree Vecheli, viri industrij, & de de repub. litteraria, inter Typographos nostri æui primos, meriti optimè. Sed falsum sua opinione Cypræum, virum alioquin bonum & litteratum, inde

inde apparet, quod *Aimoinus* ante hunc nostrum *Autorem* floruerit *Annis* plusquam *ducentis*. Non enim diffitetur ipse *Aimoinus* se magnam suæ *Historiæ* partem accepisse ex relatu *Adbemari*, quem ipsi *Carolo Magno* à sacris fuisse existimant. Et, vt hoc etiam addam, transtulit *Aimoinus* in *Historiæ* suæ librum quartum, vniuersum *Autemari* scriptum, quod alioquin seorsim editum, publicè prostat, titulo *Annalium Regum Francorum*. Neq; certè credibile est, *Autorem* huius operis, silentio præteriturum fuisse istud opus, si ab ipso tale aliquod conditum fuisset, quin id, aut in hoc, aut in isto fecisset palàm.

Crantzius, qui sibi non minimum suarum *Historiarum* complementum, hinc, nuda transcriptione vindicauit, eum tantum *Annalium* scriptorem nuncupat, nec quidquam addit amplius; additurus, ni fallor, si quid *Uspiam* de nomine ipsius comperisset certi, nisi planè, aut *Ambitione*, aut *Inuidia*, eum laborasse suspicari liceat.

Itaq; quum & ego rem in triuio, quod aiunt, relinquendam censuissem, succurrit fortè mihi, quod legisse me memini, ab *Helmoldo* citatum quendam *M. Adamum*, quem *Pontificum Ecclesiæ Hamburgensis* gesta conscripsisse asserit. Dum ergo denuo locum diligentius reuoluo, atq; cum hac nostra *Historia* confero; deprehendo ex ipsa vtriusque collatione, præter hunc ipsum *M. Adamum*, vix posse *Autorem* huius scripti haberi quenquam alium. Quod enim *Helmoldus* cap. 14, teste *M. Adamo*, commemorat de *Slauonia*

in duodeuiginti pagos dissipata, atq. præter tres, omnes ad fidem Christi conuersos, id ex relatione Suenonis Estritij Regis Daniæ, in hoc ipso opere, ad eundem planè modum refertur lib. 2. cap. 17.

Secuti ergo *Helmoldum*, nomen Autoris illud in fronte expressimus libri, atq. tantisper in hac permanendum decreuimus sententia, vsq. dum erit, qui aut certiori inuento, aut coniectura magis probabili, nostram hanc obliteret. Fatetur autem de se ipso Autor infra lib. 3. venisse se Bretram Anno Adalberti 24, qui fuit à nato Christo 1067, atq. tum ascitum se in Collegium Canonicorum Ecclesiæ Bretramensis, postea in gratiam Liemari successoris Adalberti, hosce concinnasse Annalium fascies. Et floruisse certè illum apparet hisce temporibus, quibus in Dania rerum potiebatur **SVENO ESTRITIVS**, quum tam crebrò eius faciat mentionem honorificam. Illum enim adijisse se fateatur, ut de ijs, de quibus scriptionem instituerat, redderetur ab eo certior. Nec exiguam huic laudem Eruditionis pariter & Humanitatis tribuit, sed & excelluisse ipsum asserit cognitione imprimis Antiquitatis haud vulgari, cuius singulas res gestas memoria retinuerit fideli: & huic ipsi quærenti eas narratione exposuerit luculenta & expedita. Neq. erubet confiteri se Regis Suenonis fidem atq. ductum secutum esse, in propemodum singulis, quæ de mutationibus aut Religionis aut Imperiorum publicis commemorat. Hac

Hac igitur aetate quum degeret M. Adamus, stylo
vicitur, qualem ea ferebant tempora potissimum. Et nefas
dixi, in ipsius oratione, maximè quo ad nomina propria,
quidquam immutare, vt esset penes Varium Lectoris pa-
latum, suum cuiq; ex Orthographia coniectandi in Etymo-
logijs liberum iudicium. In versibus tantum, quos colopho-
nis adiecit loco, mutila quaedam supplendi, & luxata reposui
in locum genuinum, eò quod carminum ratio, vt constarent
illa, eam necessariò efflagitarent operam.

Admirari etiam hic satis non possumus, sedulum &
confidens Autoris studium, non tam in inquirenda, quam
prodenda & patefacienda veritate Historiæ. Cuius rei præ-
buit Argumentum magnum in Adalberto Archiepiscopo,
quem ita graphicè suis depingit coloribus, vt nullam rem
veritatis, quid in ipso laude dignum, quid fœdum inceptu, fœ-
dumq; exitu extiterit, non conticuerit. Quod si hodie Hi-
storicorum vulgus, nullibi gentium esset corruptius, plus
sincerioris fidei Historiarum, atq; minus quod quæri posses-
mus & dubitare, haberemus extra controuersiam.

Lectiois præterea hunc Autorem fuisse variæ, elucet
ex frequenter citatis, & quasi Historiæ passim inspersis sen-
tentijs, quas nunc ex hortis Paradisi cælestis, nunc ex odo-
risero vertice Heliconis congestas affert admodum oppor-
tunè. Ita vt in hoc, illum studiosè incubuisse facillè appa-
reat, quò sibi amicè deuinctum haberet Lectorem, quem
propter compositionis varietatem & elegantiam, ipsius pos-
set

set tædere difficile. Commemorat enim, non tantum quid
in Prouintijs Nordalbingiacis gestum sit, sed in vicinis eti-
am locis pene vniuersis. Nam & quibus occasionibus pri-
mum cœperit, quoque euentu & successu vera Christi Religio
propagata sit, tum in Saxoniam ac contermina Slauia, tum ip-
sa tota Nordmannia, serie quadam certa & vero consenta-
nea exponit, ita vt ne à potentissimorum quidem Regum
Daniæ præclare gestis referendis, abstinere piguerit.

His ego de causis, primum de eius editione, cogitatio-
nem suscipere coactus sum, vt qui, aut iniuria temporum,
aut inuidia paucorum, tam fædè atque inique delituit abiectus,
detergo quasi carceris squallore, veniret in manus omnium
nitidior. Exemplar primum, quod in membrana exaratum
habuimus, in Bibliotheca Cænobij Sorensis repertum, protus
lit eius loci Ephorus Regius, vir insigniter eruditus & hu-
manus M. Iuarus Bartholinus. Is post alios, quum id M.
Iacobo Matthiæ, græcarum litterarum in inclita Academia
nostra Professore fidelissimo, & mihi quoque postea illud pe-
tenti, exarandum concessisset, ego illud vicissim cum genero-
so & imprimis docto viro, serenissimo Domino Regi à se-
cretis, Haraldo Huitfeldt communicavi. Hic, vt est anti-
quitatum patriæ nostræ heluo atque inuestigator indefessus,
consilium de editione, suo statim approbavit calculo, atque
identidem postea vt editionem maturarem, me amice vro
sit & incitauit. Quocirca depositum è manibus opus, de-
nuo post biennium resumsi, atque addita lima reuidi & ca-
stigavi.

stigavi accuratius. Deinde captata occasione commoda, illud viro clarissimo, Domino Cancellario Regio, Dn: Nicolao Kaas euoluendum obtuli. Is pro sua (quæ in ipso est maxima) ingenij dexteritate & acrimonia, euestigio vniuersum scriptum percurrens, esse in hoc, multa lectu & cognitu non indigna prædicabat, & posse etiam vulgari censebat, modò in locis quibusdam obscuris, & parum fortè consideratè ab Autore ad libellam censuræ seuerioris expensis, admoneretur Lector sententiæ planioris & veritati magis congruæ. Ideo quum me facturum recepisssem, atq; tandem etiam pro otij mei ratione perfecisssem, in hunc res vniuersa, quem vides finem atq; exitum deducta est.

Prodeunt igitur nunc hi Annals, fœtus posthumi, duplici scholiorum, tanquam vestis genere, contecti atq; ornatiores instructi. Horum prius autographo isti Sorensi, vt in marginibus ascriptum deprehendi, ita ipsi Historiæ corpori quasi vnà conferruminatum, exhibeo. Antiquitatem sanè & eruditionem aliquam hoc redolet. Admonet enim rerum abstrusarum, & non ita passim alioquin vulgarium, idq; ea ciuilitate, vt neq; nauseam pariente proximitate, neq; curiositate Lectorem oneret futili. Reliquæ ad calcem capitulorum varius adiectæ notationes, non ita særio vbiq; studio à me elaboratæ sunt. Interdum enim vbi considerationem res necessariò postulare visa est, ea quæ variæ lectionis beneficio habui, protuli candidè. Interdum etiam quidquid ex recentij Historiarum tractatione animo inhærebat, id pro vt

commodissimè adijci posse videbatur, inserui confidentius. Ita ut ingenuè fatear, non deesse æmulis cauillandi copiam, qui nimie vel prodigalitatibus vel parsimonie me arguere, si improbè velint, valeant. Verum hoc quidquid est, id ferme suscipere deo fero, quum maiorem aduersariam constitutam mihi video, ut his satis faciam, qui me hoc suscepto opere, actum (quod aiunt) agere; immo & Hierarchiam me stabilire Pontificiam clamitent.

His ego primùm respondeo, ac concedo equidem esse elegantius ab alijs hæc eadem posterioribus sæculis tradita, quæ ab hoc Autore nostro narrata sunt; verum propterea nullo modo committendum censeo, ut penitus hic aut supprimetur, aut condemnatus ad cossos ac tineas ablegetur. Ab hac tam crudeli & capitali sententia, asserat eum, tum reuerendum, quod præ se fert, senium; tum ipsius etiam candor & fida exantlati laboris industria. Quis enim usque adeo furiosus & amens, qui in hoc tam pudica & decorata respersum canitie caput, unguis armare præsumat violentos & sacrilegos? Quis tanta animi feritate & impotentia, qui parcere non velit, ei, cui ipsa secula, ipsa arma, toties flammæ, toties fatalia excidia pepercisse, atque præ verecundia manus (ut ita loquar) nefarias abstinuisset cognita sunt? Habet Antiquitas, eam natura sibi ingeneratam Maiestatem quasi & Dignitatem, ut coram grauioribus & cordatè sentientium Tribunali, cedere huic cogatur Nouis,

tas, quæ ut minus constans & moderata, ita etiam grassan-
tibus sui ævi vitijs tanquam infecta, non immeritò bonis &
Prudentibus habeatur suspecta omnibus. Quo etiam fit ut
res quasq; prætiostissimas, quò propius singule ad nascentis
mundi accedant primordia, eò genuino Bonitatis & Synces-
ritatis fonti credantur agnatiores.

Taceo nunc raritatem Historicorum eius ævi, quo flo-
ruisse hic M. Adamus cognoscitur, vsq; adeo, ut si hic glas-
ciem non fregisset, recentiores, quo se venditassent, non ha-
buissent ita promptè. Nam ut maximè aliquid, quouis res
rum iudicio colligere possent moderni Annalium fabri, quæ
so tamen, utri parti maior adhibenda fides, his ne qui ipsis
rebus gestis, aut interfuerunt, aut non ita procul absuerunt;
an ijs, qui narrata, vel potius magno fugendi conatu ex-
cogitata ab alijs acceperunt? Dabo etiam hoc, fusè satis atq;
copiosè hæc eadem ab alijs videri perscripta, sed profecto si
æqua lance, ea, inter se utrinq; comparemus; non tantùm in
his fidem (quæ anima est Historia) sed & diligentiam in
transscribendo desiderabimus. Multa in gratiam suæ
quisq; gentis, ut voluit, non ut decuit, transtulit seu potius
detorsit. Multa in alterius nationis odium, sunt, partim
penitus omissa, partim studiosè inuersa. Loquatur itaq;
hic noster Autor ipse, & cum eo ut conferantur, si lubet,
posteriorum centones atq; augmenta epigrammatica, tantùm
abest ut impediam, ut nihil sit, quod velim aut cupiam im-
pensius.

Ad prius illud cavillum, quo me iniquè gravari posse
perspexi, satis ut arbitror, respondi, iturus nunc obviam his,
qui zelo, nescio quo, Hierarchiam Pontificiam, editione
huius scripti, à me stabiliri vociferent.

Sugillantibus in hunc modum, institutum nostrum,
duobus aut tribus verbis, quæ in bona causa sufficere arbi-
tratur Pindarus, os obstruere possum; si non denegem, esse
in hoc opere quædam vitiosa, quæ nullo pacto excusare vo-
lumus: verum ea rariora quum sint, & minus acriter de-
fensa, non eiusmodi censenda sunt, quæ cæterorum omnium,
quæ cum magna fruge alioquin legi possunt, vsum nobis in-
terdicant aut impediunt. Præsertim quum ipse Autor se
tam acrem morum censorem declaret, non in grege Mona-
chorum tantum arguendo, sed & in ipso Archiepiscopo Ad-
dalberto, gregis sui Duce, immo etiam illustrissima Comi-
tum Palatinorum Rhæni orto prosapia. Verum ut planius
constet, quid non tam de hoc scripto, quàm de vniuersa Hie-
rarchia Ecclesiastica sentiendum sit, paullo altius exorsis, rem
vniuersam ponamus succincta narratione ob oculos.

Acturi de sacro verbi diuini ministerio, & huius
functionibus ordinarijs, hoc eiusmodi totius negocij colloca-
nus initio fundamentum; asserentes atq; firmissimè statuen-
tes, æternum filium Dei Dominum nostrum Iesum Chri-
stum, vnicum esse, inde vsq; ab initio Mundi & porro etiam
in omnem æternitatem, suæ Ecclesiæ caput, & solum eius
summum Sacerdotem atq; ἁρχιεπίσκοπος; à quo vnico largi-
ter

ter demanat, in singula ipsius vna membra & fidos coope-
rarios, caeleste Spiritus Sancti Balsamum. Hoc enim effica-
cissimo Olei diuini charismate inuncti atq; inaugurati sunt
sancti olim Patres & Prophetæ: ac huius fiducia officium
satagebant, scrutantes articulum temporis, in quem prænun-
cius ille, qui in illis erat, Spiritus Christi, declararet euentu-
ras Christo passiones & consecuturam has gloriam, vt lo-
quitur Petrus, 1. Pet. 1. At vbi venit plenitudo temporis,
& conspicuus factus est filius Dei in Carne, vnxit eum
Deus Oleo lætitiæ præ consortibus suis, & effuso in eum si-
ne mensura Spiritu, atq; requiescente hoc eodem supra eum,
toti mundo vt vnicum & summum Salutis Doctorem ac
Autorem solenniter & publicè commendauit, addita testifi-
catione amplissima: Hic est filius meus dilectus, in quo ac-
quiesco, **HUNC AUDITE.**

In hanc ministerij sui quasi societatem, asciiuit Chris-
tus, dum in his terris docendi munus obiret, duplex potissi-
mum collaboratorum genus. Quorum prius erat Apostolos
rum duodecim, quos continuè apud se, vsq; ad Ascensionem
suam familiariter retinuit. Posterius verò ex Septuaginta
Discipulorum censu conflatum, emissititium erat, & vicis-
sim eundo atq; redeundo, pro vt Magistro eorum visum fuit,
operam suam ipsi in propaganda eius doctrina localat.

Porro ascendens in altum, hic ipse noster Immanuel,
neq; Ecclesiam deseruit, neq; officium ita deposuit, vt cui-
quam mortalium, vllibi gentium, in hoc complendo vicem

commendarit suam. Quin potius collocauit eum Deus ad
dexteram suam in cœlis, longè supra omne imperium & do-
minium, & omne nomen quod nominatur, non solum in hoc
seculo sed etiam in futuro, Et omnia subiecit eius pedibus,
eumq; constituit caput super omnia ipsi Ecclesie; quæ est
corpus ipsius, & complementum eius, qui omnia implet in
omnibus, sicuti docet Paulus Ephes. 1. Quemadmodum er-
go hic idem perpetuus Hierarcha atq; Ecclesie Dictator,
ante descensum è cœlo, ac etiam quum præsens corpore exis-
teret in terris, tum ipsi in vniuersum Ecclesie, tum sin-
gulis docentibus pariter & discipulis efficaciter præfuit
atq; adfuit: ita etiam post Ascensionem idem hoc potenter
peragit & peraget in consummationem seculi. Statim enim
ab abitu ad patrem, captiuam ducens captiuitatem, dona de-
dit hominibus, & constituit alios Apostolos, alios vero Pro-
phetas, quosdam Euangelistas, quosdam Pastores & Do-
ctores, ad coagmentationem Sanctorum, ad opus ministerij
& ædificationem corporis ipsius, &c. 1. Cor. 12. Ephes. 4.

Atq; habuit ita Ecclesia Christi post eius Ascensum,
hosce quinq; Doctorum gradus, quorum tres priores tantum
temporarios, reliquos verò ordinarios seu perpetuos extitisse
manifestè elucet ex consequentibus. Apostoli enim immédia-
tè ab ipso Christo vocati, quum non tam Iudeorum, quàm
Gentium conuersioni, destinati essent, missi sunt à Christo
iam ascendente, in orbem vniuersum, ita vt equali & vni-
uersi inter se potestate, locis quidem diuersis, nullis tamen se-
dibus

dibus certis astricti, docuerint. Prophetæ singulari quadam
Mysteriorum Dei cognitione donati, Ecclesiam nascentem,
signis & miraculis, atq; imprimis certis futurorum prædi-
ctionibus, confirmabant. Euangelistæ Apostolorum erant
comites, & operam atq; labores horum, quando his ipsi non
sufficiebant, subleuabant. Pastorum autem & Doctorum
munus, latius, vt apparet, se extendit, vt pote quod non vno
æuo ac tempore, sed ad finem vsq; mundi perduraturum erat
perpetuò. Erat enim horum præcipuè officium, recte secare
sermonem Domini, pijs incumbere præcibus, administrare
Sacramenta, & horum simul omnium beneficio, ceu medijs,
datam à Christo soluendi atq; ligandi exerere potestatem.

Regebatur ergo atq; colligebatur Ecclesia primitiua his
in hunc modum distinctis docentium gradibus, etiam longè
post Apostolorum tempora, administratione admodum bea-
ta & salutari: vsq; dum certæ sedes, templa, parœciæ & red-
ditus quoq; attributi sunt Docentibus. Tunc crescente
multipliciter passim vbiuis terrarū grege Christiano, creuit
pariter etiam numerus ministrorum verbi omnium. Quo de-
mum factum est, vt non Regna tantum singula, sed & Pro-
uincie, Insulæ atq; Vrbes quoq; populosæ & celebres, plures
acciperent sacrorū antistites. Hinc quum grauib; de causis
frequentius conuenire vniuscuiusq; Prouinciæ Pastores ne-
cesse esset, eò tandem ventum est, vt is qui hoc, cæteros con-
uocandi ac conscribendi munus gereret, πρῶτος seu πρῶτος
atq; πρῶτος appellari cæptus sit. Postea etiam πατριάρχης
atq;

atq; Metropolita quoq; quod in vrbe Prouintiae Metropoli-
tana resideret, nuncupatus est. Huius officium erat, Syno-
dos agere, Episcopos designare, legitima doctrinae iudicia
constituere, scandala morum publica tollere, res controuer-
sas disceptare, atq; alia item expedire negocia, rem concer-
nentia Ecclesiasticam.

Poterat certè, etiam hic ordo, tam pio & planè necessa-
riò zelo constitutus, tolerari, praesertim quum aequali inuicem
dignitate, certisq; limitibus circumscripta auctoritate, sine
affectatione tyrannidis & successione ordinariae, communi
cura & labore, curae esset Ecclesia omnibus. Nondum enim
obliti erant, eius, quod Paulus admonuit, Vt quemadmodum
omnia quidem membra, corporis vnius sunt; multa autem
& diuersa quum sint, vnum tamen esse corpus & eandem
habere actionem: Ita etiam in Christo, multos quidem esse
corpus vnum, singulatim autem alios aliorum esse membra,
sed habentes dona diuersa, pro gratia quae data est, ad men-
suram doni Christi. Rom. 12. 1. Cor. 12. Ephes. 4. Curabant
enim Metropolitanae suam quisq; Prouintiam, neq; alienae se
ingerere fas erat. Simili quoq; lege Episcopi suis praerant
parœcijs. Immo neq; superioribus sine inferiorum assensu,
neq; inferioribus sine superiorum auctoritate, memorabile
quidquam statuere permixtum est, sicuti patet ex Decretis
Concilij, Calcedonensis cap. 9. Niceni cap. 6. Constantino-
politani cap. 11. Item ex Historia Ecclesiastica Ruffini cap.
10. & Socratis lib. 3.

Postea

Postea verò quum à tam sanctis admonitionis Apostolicæ decretis, ad placita conciliorum suorum recederent; secutæ sunt perniciosæ istæ mutationes, quæ Rempub. Christianam ita afflixerunt, vt quod non penitus euerterint, solius agnoscamus Dei propitiij beneficium ingens & inestimabile.

Cœpisse videtur omnis huius mali initium, ab Episcopo maximè Constantinopolitano, qui nescio quibus furys infernalibus percitus, Imperatorem & Urbis Senatum sollicitauit, vt quoniam ea Vrbs sede Imperiali cæteris præcelleret, sibi quoq; peculiarem atq; præcellentem quandam dignitatem, præter reliquos Metropolitans attribuerent. Ea res ansam præbuit non tantum officiorum, sed & Animorum distractioni, quæ paullo post consecuta est; ita vt appellationes & munerum dignitates, quæ prius ex æquo & bono communiter in singulis vbiuis Prouincijs vsurpabantur ab omnibus Metropolitans, postea non sibi solum Constantinopolitanus, verum etiam Alexandrinus & Romanus, atq; ipse quoq; Ierosolymitanus vendicaret peculiariter Episcopus. Hæc constitutio approbata est, in concilio Constantinopolitano secundo non vniuersali, quemadmodum etiam videre est, ex constitutione nouella Iustiniani.

Sed non ita diu, poterat bene conuenire, inter hos quatuor viros, quin ipsi inter se denuo de primatu dimicarent. acerrimè. Constantinopolitanus enim Metropolitans, paullo post, omnibus Asiæ & Orientis, atq; adeo Græciæ Metropolitans, omnem penitus vt adimeret iurisdictionem, obtinuit decreto

concilij Calcedonensis Cap. 9. Huius exemplo, non cunctis
dum sibi ratus Episcopus Romanus, parum esse arbitraba-
tur imperare Ecclesijs suburbicis, nisi etiam vniuersæ Italie
& Hispaniæ Ecclesiarum antistites haberet sibi subingens.
His, ex sententia, sibi subiectis, aliorum Metropolitanorum
limites sine discrimine transgressus est, & vt commodius
hos sibi quoq; subiceret, Episcopos ab iis officio amotos rece-
pit, atq; litteris suis munitos in sua remisit atq; restituit; ase-
rens urbem Romam, vt caput & sedem Imperij, ita caput
& matrem Ecclesiæ vniuersæ colendam atq; suspiciendam,
sicuti indicat Socrates Hist. Eccles. lib. II. & Cyprianus in
Epistola ad Cornelium Romanum.

Atq; ita, ex his, quæ strictim commemorauimus, faci-
le patet, quantum posteriorum ætatum præsules à primiti-
uæ Ecclesiæ Doctorem descuerint vestigijs. Quod anti-
quitus ex necessario vsu ouilis Dei, consonum institutis
Christi, ordinarunt sancti Patres & Martyres, id posteri in
Romana potissimum Ecclesia, meræ Leuitatis & Ambitio-
nis agitati stimulis, ad luxum & vanitatem pertrahentes
seculi, cum ignominia Dei & scandalo latè in perniciem ou-
lis Christiani serpente, abusi sunt. Adeo vt si ex mortuis ho-
die excitati, vicini Apostolorum temporibus Episcopi &
Metropolitæ, intuerentur in eam Romanæ Ecclesiæ faciem,
quam aliquot iam seculis induta præ se fert, haud dubie illi,
neq; hic Diuum Petrum, neq; Diuum Paulum, neq; horum
successorem aliquem genuinum, sed ipsissimum perditionis
lium, Sathanae primogenitum offensisse se fateri necesse esset.

Agnos

Agnosenda autem est interim infinita Dei præpoten-
tis Bonitas & Clementia, qua in medijs hisce tenebris Pon-
tificijs, conseruauit semen suum sanctum, quod penitus op-
rimi atq; extingui non passus est. Nullum enim minus du-
bium est, illum tunc quoq; suum habuisse atq; nouisse electos
rem cæetum & numerum, quàm illo tempore, quum Elias se
solum relictum deplorans, audiret, 7000 virorum salua
esse, quæ non curauerant genua sua coram Baal, 1. Reg. 19.
Firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc,
nouit Dominus qui sui sunt, 2. Tim. 2.

Sed conferamus iam, hæc, quæ hæctenus dicta sunt, cum
ijs, quæ in Ecclesijs Septentrionis, priscis & posterioribus
contigerunt seculis, atq; ita deprehendemus non tam lac læ-
æti aut ouum ouo simile, quàm ista hæc inter se congruant.

Misertus nostri Deus misericordiarum, dedit ac mi-
sit postremis hisce mundi temporibus, in has etiam terras
Arcticas, Euangelij præcones fidos & industrios. Illi erant,
non qui primum à temporibus Caroli Magni, in hæc Boreæ
loca legationem susceperunt, sed qui, licet rarius, multò ta-
men prius, & ferè ab ipso Apostolorum seculo, in Angliam,
Saxoniam & Nordmanniam vniuersam progressi sunt.
Quemadmodum certa huius rei inditia habemus, non tantum
in exuuijs eius Euangelistæ Saxonie, quas Canutus Rex
Danie Bardeuico in Daniam transtulit, sed & in Beda
Anglo, atq; adeo sparsim in Historia Regum Danie pariter
& Noruagie.

Habebant hi Septentrionis primi Euangelistæ, neq; se-

des, neq; redditus certos, sed ipsi ea, quam prouidit Dominus, sorte contenti, non quæ sua, sed quæ erant Iesu Christi, quæ rebant zelo pectoris inuicto & simplici. Nulla istuc ætatis apud nos templa, aut cætibus piorum faciendis destinata loca certa; nulli docentibus attributi redditus annui; nulla de primatu aut Metropolitico aut Archiepiscopali contentio. Frequentia audiebantur Sanctorum martyria, continue persecutiones, continentia pericula, labores, vigiliæ, profectiones, omnia difficilia, foris pugne, intus pauores, vt loquitur Apostolus, vsq; dum, clementissimi Dei benignitate, melius edocti Reges & Regni primates, Idola profligarunt, templa extruxerunt, & certas attribuerunt Doctoribus Ecclesie sedes, & vnde viuerent, Decimas.

Cessantibus ita persecutionibus, creuit Ecclesia Dei passim in his terris, dilatatis eius pomærijs, non tantum ad extremos vsq; Thylenfes seu Thelemarchios, sed & Islandos atq; Gronlandos suppolares, vt existimo, ferme populos. Designati sunt singulis Prouintijs sui Episcopi certi. Adiungebantur his Pastores & Præpositi, tales, quales in primitiua Ecclesia nominauimus, laborum & periculorum magis quàm honorum socij ac coadiutores strenui & commodi. Atq; ita sparsum Euangelij semen, fructum attulit centuplum, adimpletumq; est illud Prophetæ dicentis: Tunc videbis & illuminaberis, timebitq; & illuminabitur cor tuum, quod conuersa fuerit ad te multitudo Maris, fortitudo gentium venerit tibi. Esaia 40.

Inuidebat his cætam letis successibus & memorabilibus pietatis

pietatis incrementis, antiquus generis humani inimicus, neque
ita diu passus sartum tectum Religionis apud nos statum,
quin statim per vicarium istum suum Romanum, in nostras
Ecclesias suum diffuderit virus. Id tanto astu effectum est,
vt se tum quàm optimè habere existimauerint, quum, prò do-
lor, Antichristo se maximè rituum similitudine conforma-
rent, atq; demissa animorum subiectione adiungerent. Ea res
effecit, quod non ita diu forma comparuerit apud nos Eco-
clesiæ exterior. Laborabat enim Pontifex Romanus, vt
quod in cæteris Europæ ac totius ferme orbis nationibus ob-
tinuerat dominium, illud in Arcticas quoq; gentes propaga-
tum amplificaret. Subegit ergo sensum suæ tyrannidi, non
tantum supremos Ecclesiarum antistites, sed & ipsos quoq;
Monarchas nostros, ita vt non frustra hunc sibi in decretis
libus vindicet titulum: Totius orbis Papa tenet Principatum.

Non poterat potentissimos Septentrionis Dominos, ab hoc
tam splendido curiæ Romanæ seruitutis iugo, tutos presta-
re, aut distantia loci ab Vrbe Romana penè infinita, aut illa
itinerum difficultas immensa, aut ipse deniq; tam vastus &
prepotens Oceanus, qui Natura quasi opifice Architectonica
hasce terras vallo præcinxit firmissimo. Admouit ad hanc
oppugnationem, cautus iste Serpens Romanensis, omne ge-
nus Machinarum Astutiæ Machiavellicæ, quibus valida ista
expugnaret peçora, quæ, nullæ vnquam, aut certè difficile
& minimè impune, Romanorum expugnare valuerunt acies.
Partim igitur subblandiebatur nostris Regibus, partim mi-
nitabatur satis imperiose, vsq; adeo vt his artib. tandem Regi

*Daniae Erico, cognomento Mendued, hæc, in quadam ad se
Epistola, extorserit verba plusquam demissa & supplicia:
Vestra (inquit) Sanctitati in omni Misericordia, semper quantum possum humilio-
lius supplico, quatenus me misericorditer dignetur recipere uestræ Sanctitatis
pietas; Vt non desoleatur Regnum, nec tota gens pereat. Illi enim oues quum
sint, quid fecerunt? Conuertetur obsecro in uaginam Petri gladius, & res-
tituat seruo auriculam Christi uicarius, immo uerius ipse Christus. Vt restitua-
tus ad Ecclesiastica Sacramenta, liberius audiat uerba Dei, & quidquid humeris
meis portabile, mihi iusserit uestra Sanctitas reuerenda, licet perquam durum
fuerit, non negabo. Quid plura? loquere Domine, & audiat seruus tuus &c.*

*In hunc modum amissa & quasi euanescente penitus
veræ Ecclesiæ forma ista visibili, nihilominus tamen inte-
rea habuit Deus, suæ apud nos Ecclesiæ membra uia pluri-
ma; occulta quidem Mundo, cognita uero ei, cui est incog-
nitum nihil. Quod si poterat Deus opt. max: in medio maris
rubri, in tristissimo profli gatae synceræ Religionis sub Acha-
bo tumultu, in ipsa Babylonis confusione & exilio, in flamma
fornacis ardentis, suorum electorum corpora pariter & ani-
mas protegere; quid prohibet, quo minus suos fideles, disper-
sos atq; delitescentes, in medijs conseruarit tenebris & erro-
ribus Pontificijs, etiamsi iusto uindictæ ipsius iudicio, ab
aspectu hominum nota & forma Ecclesiæ ipsius exterior,
aliquantisper sublata fuerit? Neg enim ita altas egit radices,
hoc virus Papisticum, neq; ita latè, sparsa pullulabant Inimi-
ci zizania, quin beneficio Spiritus sancti mirabiliter efficacia
per uerbum & Sacramenta, multi extiterint salutis & ui-
tæ æternæ compotes. Maturetiam nostri Reges, Antichri-
sti Romani deprehendentes Sanctimonie fucum, memores
iuris sui, quod præter cæteros orbis Reges, peculiare sibi à
Deo*

Deo & incolis attributum habere se agnoscunt, si ænum ex-
cutere non dubitarunt Pontificium. Nam vt de alijs taceam,
quàm est hoc, à Rege Danie, non ita valde amarum, sed acu-
te naris responsum, missum Pontifici Romano? vitam habemus à
Deo; Nobilitatem à parentibus; Regnum à subditis; Fidem à te, quam, si placet,
per presentes remittimus.

Reperti sunt etiam apud nos, non pauci Ecclesiæ Mini-
stri, qui Antichristo aduersati sunt, palam conquesti non
tam de ipsius, quàm Sycophantarum eius, morum prauitate
& tyrannide intolerabili. In his suum nomen profiteri non
veretur etiam hic noster Autor. Qui etsi ex hoc fatali noxiæ
contagionis malo, in quod incidit, labem aliquam contraxit,
tantum tamen abest, vt in id penitus consenserit, quod & in
multis desiderarit emendationem, & in pluribus accusauerit
Superiorum negligentiam. Pugnat quidem ille, seu velit at
potius, pro Ecclesiæ suæ Bremensis aris & focus; & eius
Antistites, quantum maximè saluo audet pudore, prædicat,
(qua in parte eum nullo modo defensandum suscipimus) sed
nihilominus non abstinet, quò minus passim in sui ordinis mo-
res corruptos inuebatur acerrimè. Qua de re, præter locos
plurimos, legi possunt lib. 1. cap. 37. & lib. 4. cap. 17. &
40. &c. Et quid enim grauius aut confidentius dici pote-
rat, etiam hodierno die, in Pontifices illos, Epicuri de grege
porcos, quàm est illud, quo claudit librum primum, in hunc
modum: Eius, inquit, nos Episcopi, qui sedentes gloria, lucri, uentris & som-
ni breues delicias, in primo Episcopalis officij loco ponitis; respicite, inquam,
istum pauperem & modicum sæculi (loquitur de Vnni mortuo in
Suetia) immo laudabilem magnunq; Sacerdotem Christi, qui nuper tam no-
bili sine coronatus, exemplum dedit posteris, nulla temporum uel locorum
asperitate nostram pigritiam excusari posse &c.

*Hæc, & eiusmodi alia, piè & verè dicta, quum in hoc
Autore reperiantur, quaeso, quo iure, ne edatur merito quis-
quam vetare poterit? Veruntamen si quis ita pertinax est,
vt castrandum omnino hunc fuisse existimet, ipsi hoc extre-
mi responsi loco relinquimus, nos tantùm hoc labore nostro,
ad rerum antiquitus gestarum Historiam, non ad fontes Is-
raelis, voluisse aperire aditum. Et si quid omnino est, (esse
non diffitemur) quod p̄ Lectoris palato veterem sapere vi-
deatur Idolomaniam; id iam admonitus facilè cauere potest,
ne aut deglutiat, aut in Venas suas transmittat. Meminerit
quin potius pientissimi ac sapientissimi Imperatoris Theodo-
sij, qui in templis Christianorum, à cultibus Idolatricis per-
purgatis, Simiarum effigies relinqui mandauerit, vt exta-
ret fœditatis pristini volutabri inditium ante oculos, quo mo-
ti intuentes, vesaniam erroris & cæcitatæ depositæ toto pe-
tore detestarentur, & gratis animis celebrarent Deum,
qui è tenebris in lucem, à deujs & diuerticulis latronum, in
viam & vitam deduxerat viuentium.*

*Dixi hæctenus de Autore huius operis, & de consilio,
quod in huius editione secutus sum; & spero bonis omnibus,
neq; ingratam neq; insuauem, fore hanc nostram narratiuum
culam. Cæteros amanter rogo, ne iudicium præcipitent, sed
si quid habeant, magis ingenio perfectum ac elaboratum in-
dustria, illud in communem vsum candidè proferant. Oro
Deum, vt Ecclesiam & Scholas in his terris, clementer pro-
teget, aduersus Sathanae tyrannidem atq; mendacia,
vt fiant ipsi per nos multa grata & placentia,*

A M E N.

SINGULA

SINGVLA, QVATVOR
HORVM LIBRORVM,
CAPITA.

CAPITA LIBRI PRIMI.

CAPVT

- I. Præmissa dedicatione, orditur autòr à Saxonia descriptione; eam Trigono confert, & à loci fertilitate atq; amœnitate commendat.
- II. Quatuor præcipui Saxonix fluij, Visuris, Albis, Sala & Emisa.
- III. Populi qui primùm Saxoniam incoluerint; & quæ sedes Saxonum, qui & Angli vocati sunt.
- IIII. Testimoniùm Eginhardi de colonijs Saxonum.
- V. Quatuor populorum Saxonix ordines, Nobilium videlicet & Liberorum, Libertorumq; & Seruorum; Quibus connubio permisceri fas non erat.
- VI. Cultus Idolatrici & varia superstitiones Saxonum.
- VII. Occasio christiana Religionis susceptæ à Saxonibus, armis Caroli Magni subiugatis ac domitis.
- VIII. Vinifridus cognomento Bonifacius, natione Anglus, primus Saxonum & vicinorum populorum Euangelista.
- IX. Villehadus Bonifacij successor, primus Ecclesiæ Bremensis Archiepiscopus designatur.
- X. Diploma Caroli Magni, quo decimas Saxonibus imperat, Ecclesiæ Bremensi à se fundatæ atq; regaliter ditatæ, Villehadum Episcopum præficit.

- XI. Obitus Villehadi.
- XII. Villericus II. Ecclesiæ Bremensis Archiepi-
scopus succedit Villehado. Carolus Magnus Eccle-
siam in Hamaburg extruit, cui Heridagum Episco-
pum præficit.
- XIII. Bellum inter Carolum Magnum, & Gode-
fridum Regem Daniæ exortum, interueniente vtrius-
usq; morte, restinctum est.
- XIIII. Bellum inter Nepotes Godefridi de Regno
Daniæ, quibus ad internecionem pugnantibus, succ-
celsit Haraldus Klag.
- XV. Corbeia in Saxonia fundatur. Haraldus
Klag Dania pulsus à filijs Godefridi, confugit ad Im-
peratorem & baptizatur.
- XVI. Ansgarius transit in Daniam & Suetiam,
& docet cum fructu.
- XVII. Ludouicus Imperator Ecclesiam Hambur-
gensis constituit Metropolim vicinarum nationum.
- XVIII. Ansgarius reuisit Danos & Suecos vna
cum Ebbone & Gaudberto comministris suis.
- XIX. Villericus peracto strenui & fidelis Pastoris
officio, plenus dierum, in fata concedit.
- XX. Leudericus Villerico successit. Ansgarius
strenuam nauat nouellæ Ecclesiæ plantationi operam
& Thuoltz visitat in Gallijs.
- XXI. Normanni Frissiam depopulati, Hambur-
gam incendio vastant. Herigarius Bircæ præfectus
claret miraculis.
- XXII. Dissensio & Reconciliatio filiorum Ludo-
uici Imperatoris à patris obitu.
- XXIII. Diligentia Ansgarij commendatur. Post

XXIIII. Post obitum Leuderici, vnita est Ecclesia Hamburgensi, Bremensis. Vtrique praeuit Ansgarius.

XXV. Ansgarius transit Bremam, & inde in Daniam; vbi Regem Ericum ad fidem christianam conuertit. Qui Ecclesiam Slesuicensem, omnium primam in Dania, extruxit.

XXVI. Ansgarius iterum, ductu Regis Daniae, traicit in Suetiam, & populum cum Rege traducit ad religionem Christi.

XXVII. Archiepiscopus Hamburgensis, iugo clientelae Coloniensis liberatur & noua insuper accipit a Romano Pontifice Priuilegia.

XXVIII. Bellum gestum inter Guthormum & Ericum Regem Daniae, quibus successit Ericus cognomento PVER, qui fidem Christi suscipiens Ecclesiam Ripensem a primis extruxit fundamentis.

XXIX. Studium Ansgarij in visitando proprias Ecclesias, si quando a peregrinationibus cessauit.

XXX. Diligens cura pauperum habita ab Ansgario.

XXXI. Ansgarius pia sollicitudine pro Ecclesijs, litteris agit apud Principes & Episcopos; & functus praecclare 34. annis officio, migravit a seculo.

XXXII. Rimbertus successit Ansgario.

XXXIII. Commendatur diligentia Rimberti in legationis suae officijs. Qui Reges Danorum hoc tempore extiterint, indicatur ex historia Francorum.

XXXIIII. Dani per inferiorem Germaniam longe lateque populabundi progressi, ferro atque flamma obuia quoque prostermentes, a Ludouico Imperatore tandem repressi feruntur.

XXXV. Dani à Frefonibus repulsi, Galliam restaurato exercitu inuaserunt & vastarunt. Angliam quoq; & Frissiam sibi subiugarunt.

XXXVI. Miracula (vt referunt) à Rimberto edita.

XXXVII. Commendatio Assiduitatis & religiosæ Pietatis Rimberti.

XXXVIII. Eleemosynæ & exitus Rimberti.

XXXIX. Adalgarius primum coadiutor, deinde successor Rimberti.

XL. Dani repressi ab Imperatore Arnulfo, domiqueuere sub suis Regibus.

XLI. Brema fit denuò suffraganea Coloniensis Archiepiscopi.

XLII. Bremensis Archiepiscopus libertati pristina restitutus, accipit coadiutores à Pontifice plures.

XLIII. Hogerus Adalgario succedens, strenuè & fideliter exequitur officium Pastorale.

XLIII. De serie Regum Daniæ quædam adijcit ex relatione Suenonis Estritij.

XLV. Saxonia variè à vicinis gentibus depopulatur. Hogerus diem suum obiit.

XLVI. Reginuardus Hogero succedens, vix annum vnum sedit. Vngari Bremam incendio deforemantes, cœlitus puniti feruntur.

XLVII. Vnni succedit Reginuardo. Vngari superiorem, Dani & Slauï inferiorem populantur Germaniam.

XLVIII. Henricus Imperator domat Imperij hostes, Vngaros, Sorabos, Slauos & Danos.

XLIX. Vnni circuit Ecclesias sibi subiectas, & in Daniam transiens Haraldum Blaaland, ad fidem Christi conuertit.

Vnni

I. Vnni penetrat in Bircam Sueoniæ, docendo
& baptizando Ecclesiam colligens.

LI. Sueci in Paganismum relapsi, reuocati sunt
monitionibus Archiepiscopi Vnni.

LII. Vnni moritur in Suecia & Bircæ sepelitur in
ade D. Petri,

CAPITA LIBRI SECVNDI,

CAPVT

I. Adaldagus successor Vnni, Regi Ottoni fuit
gratissimus; cuius fauore multum profuit Ecclesijs
suo tempore.

II. Otto Imperator Daniam ingressus, eò rem de-
duxisse fertur; vt Haraldus Rex Daniæ cum Regina
coniuge & filio baptizatus sit.

III. Otto Imperator Slauos cogit ad fidem Chris-
sti; & primas in eorum terra extruxit Ecclesias. Ar-
chiepiscopus Coloniensis frustra nititur sibi subicere
Bremensem.

IIII. Qua ratione primùm Hermannus Biling
ab infima sorte, in Ducem Saxonie, per Ottonem
Imperatorem excreuerit.

V. Otto Imperator ingressus Italiam, Iohannem
Papam deponit, & filios Berengarij domat. Adal-
dagus peracta hac peregrinatione, in sua cum gaudio
reuertitur.

VI. Benedictus Papa in locum Iohannis XII.
depositi, à populo Romano surrogatus, iussu Otto-
nis Imperatoris Hamburgam deportatus est.

VII. Adaldagus sedulam gerit curam pauperum.
Otto Imperator Magdeburgam extruit, atq; Adalbertum eius loci constituit Archiepiscopum.

VIII. Archiepiscopatus Magdeburgensis, subiecti sunt Episcopi quinque. Fines Archiepiscopatus Hamburgensis indicantur.

IX. Termini ac limites Saxoniae, itemq; Oceani Orientalis.

X. Saxoniae amplitudo, & eius incolae diuersi.

XI. De Simulacro Rhedegast, apud Rhetarios.

XII. Amplissima ad Odderam ciuitas Iumnó, quam Helmoldus Vinnetam vocat.

XIII. Nauigario in Russiam, Odderæ & Albiae ortus ac exitus.

XIII. Tres ordine Ottones praesunt imperio. Hermannus Dux Saxoniae obiens, relinquit post se filium Beutonem.

XV. Potentia & Pietas Haraldi Regis Daniae.

XVI. Episcopi in Dania ordinati ab Adaldago.

XVII. Episcopi Aldenburgenses. Ecclesiae passim in Slauia erectae.

XVIII. Haraldus Rex Daniae profligatus à Filio Sucnone, vitam cum Regno amisit.

XIX. Miracula ad sepulcrum Haraldi edita. Obiit Adaldagi.

XX. Succedit Adaldago Libentius, homo litteratus & deuotus, & plurima virtute insignis.

XXI. Sueno Rex Daniae atrociam perpetrans scelestam, atrocibus punitur poenis.

XXII. Piratae Ascomanni Saxoniam vastant, & magnam cladem incolis inferunt.

XXIII. Ascomanorum alter exercitus infeliciter
pugnans, in Heriuad cæsus est.

XXIIII. Terror nominis Nordmannici apud
Saxones.

XXV. Sueno **Tiussteg** exul, repulsus à Noruago
& Anglo, à Scotorum Rege benignè exceptus, baptis-
zatur.

XXVI. Poppo Episcopus duo insignia edit mira-
cula. Vterq; Ottinkarus Huide, ob pietatis & erudi-
tionis laudem, illustris.

XXVII. Olauus Thruconis Rex Noruagiæ ad fi-
dem Christi conuersus est. Ericus Rex Suetiæ con-
uersus, ad Paganismum relapsus creditur.

XXVIII. Sueno ducta matre Olai Regis Suetiæ,
redit ad Regnum Daniæ, & fidem Christi suscipit.

XXIX. Olauus Tryggesson Rex Noruagiæ, cæsus
à Suenone Rege Daniæ in freto Helsingburgensi.

XXX. Post mortem Ottonis Imperatoris, Slaui
deficientes à fide Christiana, Christianos passim sup-
plicijs affecerunt & Ecclesias incendio vastarunt.

XXXI. Multi Christiani martyrij coronam acces-
perunt in hac Slauium persecutione.

XXXII. Episcopi Cimbricæ Chersonesi postre-
mis Libentij temporibus. Obitus Libentij.

XXXIII. Vnuanus succedens Libentio, cum lau-
de officio functus, grauissimum habuit aduersarium

Bernardum Ducem Saxonie, quem mediante Casas-
re tandem habuit sibi placatum & deuinctum.

XXXIIII. Episcopi Daniæ, tempore Vnuani.

XXXV. Munificentia Vnuani in principes vici-
nos, quorum animos sibi & Ecclesiæ, erogatis in eos
Ecclesiæ Thesauris, deuinxit.

Sueno

XXXVI. Sueno *Tiugsteg* Angliam occupat.
Filius eius, Canutus, cognomento Magnus, eam de
nuò vi occupavit & obtinuit.

XXXVII. Canutus Magnus Rex Daniæ, occu-
pata Angliã, connubijs sibi primores Regni des-
uinxit.

XXXVIII. Canutus Magnus Rex Daniæ & Ang-
liæ, Episcopos ex Angliã secum in Daniã redi-
cit, agrè ferente id Archiepiscopo Hamburgensi.

XXIX. Mortuo Henrico Imperatori, successit
Conradus, qui Polonos & eorum auxiliares perdo-
muit.

XL. D. Olavus Rex Noruagiæ zelo Pietatis, in-
cantatores & hariolos, Regno suo expellit, & fidem
Christi studiosè propagat.

XLI. Studium Olav Regis Suetiæ in propa-
ganda, inter suos, Religione Christiana.

XLII. Vnuani Amicitia & necessitudo cum vi-
cinis Principibus.

XLIII. D. Olavus Noruagia pulsus, redit; atq; à
suis subditis, odio defensæ Religionis Christianæ, cæ-
sus est.

XLIII. Vlfrius Anglus in Suetiã, ab inco-
lis Regni cæsus, sanguine suo fidei Christi veritatem,
obsignavit.

XLV. Libentius prioris Libentij Nepos, Vnuano
succedens, bona Ecclesiastica auget & amplificat.

XLVI. Successus & obitus Episcoporum quos
rundam in Daniã & locis vicinis.

XLVII. Canuti Magni, Regis Daniæ potentia.
Eius affinitas & iter Romanum cum Cæsare Con-
rado.

Godscalc

XLVIII. Godscalcus Dux Vandaliaë, litteras de-
ferens, armis necem patris vlciscitur, Quo facto tran-
sit ad Canutum Magnum, Regem Daniaë.

XLIX. Emma Matrona pia & generosa, Thesau-
ros suos confert Ecclesiæ Bremensi, Libentius vitam
cum morte commutat.

L. Hermannus Libentij successor, Episcopatu
tribus annis, sed nulla cum laude, præfuit.

LI. Bezelinus Hermannō succedens, omnibus
gratus & acceptus, redditus Ecclesiasticos auget &
Bremam munit.

LII. Bezelinus vnâ cum Bernardo Duce Sax-
oniaë, Hamburgam Ecclesijs & ædificijs mirificè ex-
ornat.

LIII. Principes Slauorum militant Duci & Ar-
chiepiscopo.

LIIII. Series & Geneologia Regum Daniaë &
Noruegiaë.

LV. Sueno Espritius captus ab Archiepiscopo,
honorifice habitus atq; dimissus est.

LVI. Alebrandi necessitudo cum Ducibus Saxo-
niaë, Ascomanorum irruptio & depulsio.

LVII. Canutus cognomento Durus, Rex Daniaë,
moritur, cui succedit Magnus in Dania, Eduardus
frater in Anglia.

LVIII. Colloquium Magni Regis cum Archiepi-
scopo, & Ducibus Saxoniaë.

LIX. Ratibor cum alijs octo principibus Slauiaë,
filijs suis, bello occiditur.

LX. Obitus pientissimæ comitissæ Emmaë.

LXI. Brema incendio vastata. Monasterio eadem
conflagratione absumto, fratres Regulæ oblitæ, liberæ
tate oblata cum gaudio vsi sunt.

LXII. Obitus Archiepiscopi Alebrandi.

LXIII. Epitaphium Alebrandi.

CAPITA LIBRI TERTII.

CAPVT

I. Adalbertus successit Alebrando, atq; ita præ
fuit, vt partim laudem, partim reprehensionem com
meruerit.

II. Adalbertus initiõ, bonitatis atq; sedulitatis
magnum præ se fert specimẽ; sed ad extremum, præ
uis obtemperans consultoribus, deficit.

III. Modestia & Humilitas Adalberti.

IIII. Zelus Adalberti pro Ecclesia sibi commissa,
V. Adalbertus, murum ciuitatis, recens colloca
tum ab Alebrando, destruit, & ad Ecclesiæ ædificatio
nem absoluendam transfert.

VI. Aemulatio exorta inter Archiepiscopum &
Ducem Bernardum.

VII. Archiepiscopus Curiam Imperatoris sequi
tur, vt fauore Imperatoris muniatur aduersus Du
cem.

VIII. Archiepiscopus proficiscitur in Italiam cum
Imperatore Henrico.

IX. Archiepiscopus Imperatorem Bremam perdu
cit, eumq; honorificè excipiens, donatur ab eo Comi
tatu Frissæ. Quod ægrè ferens Thiadmarus, Impera
tori pariter & Archiepiscopo molitur insidias.

Archis

X. Archiepiscopus reconciliatur Ducibus, & de octo Præposituris à sese erigendis atq; fundandis constituit.

XI. Multa in initio ab Archiepiscopo benè constituta atq; incoata, ante consummationem corruunt,

XII. Sueno Rex Daniæ ducta consanguinea, ab Archiepiscopo admonitus, eam dimittit.

XIII. Haraldus D. Olai frater, Constantinopoli reuersus, Noruagiam eripit Suenoni Regi Daniæ.

XIIII. Filij Goduini Angliam inuadunt, & Regem Eduardum constituunt.

XV. Emund cognomento senior, Rex Sueciæ, Archiepiscopum Acephalum recipit, & legatos Ecclesiæ Bremensis rejicit.

XVI. Legati Ecclesiæ Bremensis à Rege Suetiæ repulsi, à Giutha Regina Daniæ recipiuntur & foventur.

XVII. Suetia ob repulsum legitimum Episcopum, varijs cladibus attrita, tandem sub Rege Stenkillo; Adaluardum reuocat & cum gaudio excipit.

XVIII. Crudelitas & Impietas Haraldus Regis Noruagorum.

XIX. Haraldus Rex Noruagiæ contemnit Archiepiscopum Bremensem.

XX. Archiepiscopus, mediante Imperatore, reconciliatur Suenoni Regi Daniæ.

XXI. Commendatio Godescalci Ducis Slauici, congentis Slauos vicinos ad fidem Christi.

XXII. Slauia latè recipit fidem Christianam. Ipse Dux Godscalcus interpres concionatorum peregrè venientium, frequentes publicè habet ad Slauicum populum conciones.

XXIII. Archiepiscopus cohortatur Regem Daniae, & Ducem Slaviae, ad propagandam Religionem Christianam in Slavia.

XXIII. Quatuor praecipui Vinulorum populi, Chezini, Circipani, Rheteri, & Tholozantes. Circipani saepe triumpharunt de reliquis tribus, sed tandem victi. Accersitis enim Rege Daniae & Duce Saxoniae, atq; Godscalco, in auxilium, eorum ope reliqui victoriam de Circipanis reportarunt.

XXV. Querela Suenonis Regis Daniae de Saxonum Avaritia; cuius de causa posthabent propagationem Religionis Christianae.

XXVI. Bremæ nomen celebre redditur, nomine Archiepiscopi Adalberti.

XXVII. Archiepiscopus munimentum in vicinia Hamburgæ, aduersus incursum Paganorum erigit.

XXVIII. Dux Saxoniae, relicta Hamburga, novum extruit & inhabitat Castellum.

XXIX. Vana magnificentia Archiepiscopi in Missarum celebratione vsurpata.

XXX. Imperator Henricus Goslarium iure municipalium donat. Archiepiscopus eius fauore ad magna temerè aspirat.

XXXI. Synodus Moguntiae habita, cui interfuerunt Pontifex & Imperator Romanus, Anno vt alij ferunt 1059.

XXXII. Adalbertus in maxima gratia & exultatione apud Pontificem & Imperatorem Romanum.

XXXIII. Gratulatur Imperator Orientis Imperatori Henrico, successum prosperum in Imperio occidentis.

Archis

XXXIIII. Archiepiscopus annitur Patriarchatum Hamburgæ constituere.

XXXV. Henricus IIII, Patri in Imperio succedit, Qui cum puer esset, gubernationis potissima summa mansit penes matrem.

XXXVI. Archiepiscopus Hamburgensis & Coloniensis, consules ordinarij Curia Imperialis designantur.

XXXVII. Anno Archiepiscopus Coloniensis potentia sua vititur ad subleuandos & extollendos, sibi sanguine deuinctos.

XXXVIII. Adalbertus Histriones & Gnathones magnificat & muneribus cumulat; captans ea ratione fauorem popularem, nullo tamen fructu.

XXXIX. Adalbertus ad seculi studia se conuertens, sumptibus & oneribus res tentando nouas, populo fit grauis & odiosus.

XL. Immoderatio Adalberti, animo in aduersis nimis abiecto; in prosperis nimis elato: in Ira plus iusto efferuescente; in liberalitate iniquè prodigo.

XLI. Adalbertus Parasitis, præstigiatoribus, Ariolis & Diuinatoribus se totum tradit: Somno ac Somnijs delectatus, ab Aris ad Aleas transit.

XLII. Adalbertus postremis temporibus difficile admittit quenquam ad suum colloquium, nisi esset aut Ariolus, aut Medicus, aut alius qui diceret ipsi placentia. Laborat Ambitione, calumniandi studio, & socordia.

XLIII. Archiepiscopus incurrit infamiam & odium populi & Magnatum; præcipuè Ducis Bernardi & filiorum eius. Qui simultatibus pariter & insidijs,

eò ipsum redegerunt; vt quo se verteret, præ mentis inopia, ignoraret.

XLIIII. Archiepiscopus cum Duce proficiscitur in Frisones; à quibus repulsi sunt cum ignominia.

XLV. Somnium Ducis Bernardi de futuro post se liberorum successu.

CAPITA LIBRI QVARTI.

CAPVT

I. Filij Bernardi Ducis Saxonie, statim ab obitu Patris, Episcopatum Bremensem depopulantur.

II. Archiepiscopus fratrum animos à se inuicem alienat: & Hermannum secum deducit in expeditionem Vngaricam.

III. Hermannus reuersus ex militia Vngarica, Bremam iratus diripit. Qua de causa exilij damnatus, quinquaginta mansis multatus, postliminio restituitur.

IIII. Imperator condolens vastationi Ecclesie Bremensis, ingentibus eam denuò ditat muneribus.

V. Archiepiscopus conatur sibi omnes comitatus, qui in eius Episcopatu aliquam Iurisdictionem habent, subijcere.

VI. Archiepiscopus, vt seculi bona redimat, Ecclesie diuendit & dissipat bona.

VII. Archiepiscopus quum ad summa peruenisset in Curia Imperatoris, suam manum posuit contra omnes, & omnium vicissim manus contra se expertus, infamia ob artes Magicas notatus, curia & officio amouetur.

VIII. Duces Saxonie Archiepiscopum à curia Imperiali remotum; grauissimè persequuntur. Mag

IX. Magnus Dux Saxoniae eò redigit Archiepiscopum, vr pacem ab eo mille mansis cogatur redimere.

X. Archiepiscopus distributis inter laicos bonis Ecclesiae, ipse ridiculus cum mera ferme luctatur inopia.

XI. Godescalcus Princeps Slaviae, à Paganis Leontij caesus, martyrij coronam adeptus est.

XII. Iohannes Episcopus Slaviae, cum Coniuge Godescalci, filia Regis Daniae, & alijs multis Christianis, per Christi fide martyrium subiit.

XIII. Slavi in Stormariam vsq; populabundi progressi, Hamburgam deuastarunt; frustra se eis opponente Duce Ordolpho.

XIII. Angliam intestinis seditionibus turbatam, Vilhelmus ex Gallia clam aduectus, inuadit atq; occupat.

XV. Status Regni Suetiae miserabilis.

XVI. Encomium Suenonis Regis Daniae, à quo autor se accepisse fatetur, quicquid refert de conuersione Barbarorum.

XVII. Reprehenditur Adalbertus, quòd aulae Imperatoris nimium deditus fuerit; Nunc verò desperatis rebus, otio se primum dedere incipit.

XVIII. Recenset causas, de quibus duriores se Adalbertus coactus sit praebere familiae suae Ecclesiae.

XIX. Tertia & quarta causa, cur se aliquantò acerbiorum exhibuerit suis, Archiepiscopus.

XX. Quintam & vltimam causam assignat, cur merito Archiepiscopus coactus sit durius in suos animaduertere.

Adal

XXI. Adalbertus proprijs dilapidatis bonis, de pauperum rapinis & Præpositurarum redditibus cogitur viuere,

XXII. Adalbertus Xenodochiorum bona ad se transferens, auget famis grassantis periculum; Ad eò vt multi Bremæ in Plateis, Eleemosijnis destituti, fame perierint.

XXIII. Exaggerat crudelitatem ac Tyrannidem Archiepiscopi, maximè eius familiarium; à quibus nihil tutum, nihil securum miseris ciuibus ac subditis.

XXIII. Archiepiscopus in pristinum dignitatis surrogatus gradum, cautius se gessit quàm prius. Quædam sui animi vota expleuit, sed non, vt intendat, omnia.

XXV. Conspiratio facta in Regem, detecta & restructa est; subactis conspirationis Ducibus.

XXVI. Archiepiscopus intelligens se tantum Spevana lactari ab Imperatore, fatis concedit.

XXVII. Prognosticon vicinæ mortis in ipso Archiepiscopo, morum vcz & animi subita in deterius mutatio.

XXVIII. Archiepiscopus à fratre Frederico Palatino Rheni admonitus; nihilominus ad se non redit. Quod verò Magicis artibus se non dedit, purgatur.

XXIX. Archiepiscopus equo delapsus & propter crebrum Medicamentorum vsum desperabundus, agens pœnitentiam, ad se redit.

XXX. Pythonissa & Medici malè ominantur Adalberto; Solus Nothebaldus Gnatho, domesticus contrarium spondebat, atq; ita facilè credulum, decipit.

XXXI. Immania portenta, præcedentia mortem Archiepiscopi.

XXXII. Adalbertus Gossaria, in discrimine vitæ constitutus, neminem fratrum ad se admisit, excepto solo Rege, cui curam Ecclesiæ commendasuit.

XXXIII. Adalbertus vicinus morti, pœnitentiæ oblitus, vitam adhuc in terris sibi spondet.

XXXIII. Adalbertus moritur, nemine fratrum præsentate. Vel vt alij narrant, præsentibus ministris ac pœnitentiæ eius audientibus.

XXXV. Deplorat autor mortem Adalberti, quem ab hypocritis seductum conquiritur.

XXXVI. Corpus Archiepiscopi Bremam deportatur atq; honorificè sepelitur.

XXXVII. Confessio & pœnitentiæ Adalberti triiduum priusquam expiraret.

XXXVIII. Archiepiscopus de sua aliquando superbè gloriatus profapia; visione mirabili ad mentem meliorem fertur reuocatus.

XXXIX. Alia signa pœnitentiæ Archiepiscopi.

XL. Lectorem rogat Autor, vt scripta ab ipso breuiter congesta boni consulat & dextrè vtatur.

XLI. Adalbertus deuouerat aliquando omnes Septentrionis terras circuire ac inuisere, sed suafu Regis Daniæ, illud oneris in alios sua munificentia excitatos, reiecit.

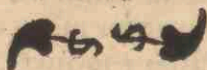
XLII. Archiepiscopus Episcopos in Septentrionis plagas ordinat, & Synodum in Daniæ celebrare constituit.

XLIII. Exempla duarum Epistolarum, in quibus fit mentio celebrandæ in Daniæ Synodi.

XLIIII. Episcopi quos in Septentrionis Regna
ordinarit atq; dimiserit Adalbertus.

XLV. Episcopi tres præcipui, qui frequentissimè
aderant Adalberto.

XLVI. Fides & Obseruantia Archiepiscopi in se-
dem Romanam pariter & Curiam Imperialem.

PROEML

PROOEMIUM AVTORIS
DEDICATORIVM.

Beatissimo Patri, & electo caelitus, Archiepi-
scopo Hamburgensi, LIEMARO;

A. minimus Sanctae Bremensis Eccle-
siae Canonicus; integra deuotio-
nis paruum munus.

Quum in numerum gregis Occasio
vestri Pastor Euangelice, conscri-
per à decessore vestro collige- ptæ huius
rer, sedulo operam dedi, ne Historie.
proselitus & aduena, tanti
muneris beneficio ingratus existerem. Mox
igitur ut oculis atq; auribus accepi Ecclesiam
nostram antiqui honoris Priuilegio nimis ex-
tenuatam, multis egere constructorum mani-
bus; Cogitabam diu, quo laboris nostri moni-
mento, exhaustam viribus matrem, potuerim
iuuare. Et ecce occurrunt mihi plurima, inter-
dam legenti vel audienti facta ab antecessori-
bus nostris, quæ cum sui magnitudine, tum Ec-
clesia

clesia huius necessitate videantur digna relatu.
Sed quoniam rerum memoria latet, & Pontifi-
cum loci Historia non est tradita literis: for-
tasse dixerit aliquis, aut nihil eos dignum me-
moriam fecisse in diebus suis, aut si fecerint quip-
pianam, scriptorum, qui hoc traderent posteris,
diligentia caruisse. Hac ego necessitate per sua-
sus: appuli me ad scribendum de Bremensiu-
um siue Hamburgensium serie Præsulum, non
alienum credens meæ deuotionis officio seu ne-
gotio vestrae legationis, si cum sim filius Eccle-
sia, sanctissimorum Patrum, per quos Ecclesia
exaltata, & Christianitas in gentibus dilatata
est, gesta reuoluo. Ad quod nimirum valde
arduum & viribus meis impar onus, eò ma-
iorem flagito veniam, quo ferè nullius, qui me
præcesserit, vestigia sequens, ignotum iter, quasi
palpans in tenebris, carpere non timui, eligens
in vinea domini potius aliquod pondus dici
ferre & astus, quàm extra vineam ociosus
stare.

Tuo

Tuo igitur sanctissime Praesul examini Dedicatio.
audacter incepta committo, te iudicem simulq;
defensorem imploro; sciens tibi pro sapientia
tua nihil dignum posse deferri; Qui decurso
mundanae prudentiae studio, ad studium diuinae
Philosophiae maiore gloria nunc ascendisti;
Terrena despiciens & sola meditans caelestia. Licet mari
Archiepi-
scopi Eli-
comium.
Cumq; doctrina & veritate, hoc est, verbo &
exemplo Pastoralis, facile multos excellas, pra-
cipua est in virtutibus tuis humilitas, qua om-
nibus te communem faciens, mihi quoq; fidu-
ciam dedit, qua balbutiens audeam cum Phi-
losopho loqui, & SAVL inter Prophetas vi-
deri. Scio tamen aliquos, ut in novis rebus fieri
consuetum est, aduersarios mihi non defutu-
ros, qui dicant haec ficta & falsa, veluti somnia
Scipionis à Tullio meditata; dicant etiam, si
volunt per eburneam portam Maronis egressa.
Nobis propositum est non omnibus placere, sed
tibi Pater & Ecclesiae tuae. Difficillimum enim
est inuidis placere: Et, quoniam sic amulorum
cogit improbitas, Fateor tibi, quibus ex pratis,
C 3 deslo.

Vnde Hi-
storiam
suam col-
legerit Au-
tor.

destruam hoc seruum, ne dicar specie veri ca-
ptasse mendacium. Itaq; de his qua scribo, alia
qua per scedulas dispersa collegi: Multa vero
mutuatus de Historiis & Privilegiis Roma-
norum: Pleraq; omnia Seniorum, quibus res
nota est, traditione didici, testem habens veri-
tatem, nihil de meo corde prophetari, nihil tea-
merè defini, sed omnia qua positurus sum,
certis roborata testimoniis. Ut si mihi non cre-
ditur, saltem auctoritati fides tribuatur. In quo
opere, talibusq; ausis, sciant omnes, quod nec
laudari cupio ut Historicus, nec improbari
metuò ut falsiloquus. Sed quod benè ego non
potui, melius scribendi cæteris materiam re-
liqui.

Votum
Auctoris.

Ab introitu igitur Sancti Villehadi, cum
Saxonia tota, & armis subacta Francorum,
& diuino cultui mancipata est, ordiens, in tuo
salutari ingressu pono metam libelluli. Simul
omnipotentis Dei misericordia supplicans, ut
qui te populo suo diu erranti & afflicto, Pa-
storem

storem constituit, annuat etiam, tua opera
tuiq; diebus, ea qua sunt inter nos corrigi pra-
ua, & correcta perpetuò conseruari. Ad hac
qua in gentium conuersione à decessoribus tuis
strenuè dudum incepta sunt, à te, qui heredita-
riam predicandi legationem possides, in totam
Septentrionis latitudinem, maturè perfici con-
cedat Iesus Christus, Dominus noster;

Cuius regni non est finis, per
omnia secula secu-
lorum,

A M E N.

LIBER

LIBER PRIMVS.

ARGVMENTVM LIBRI PRIMV.

*U*tor hic, quum sibi Historiam
Archiepiscoporum Ecclesia Bre-
mensis & Hamburgensis de-
scribendam sumsisset; non ea
tantum, quae has solum Ecclesias
concernunt, scribere contentus, vicinarum eti-
am nationum res gestas attigit; & earum
praecipue, quas aut metropoli Hamburgensi
subesse, aut ipsi praesse ac prodesse pro tempo-
rum ratione cognouit. Quo factum est ut Im-
peratorum etiam Romanorum Historias de-
libet, & Danorum quoque praclare facta non
subiceat. Haec potissimum ipse ex Eginhardo
desumpsit, quemadmodum postea ex ipso, tum
haec, tum alia mutuatus est Crantzius. Ad
presentem autem quod attinet librum, propo-
nit prioribus sex eius Capitibus, breuem atque
succinctam chorographiam Saxoniae, quam
& Trigono confert, & à locorum fertilitate
atque

Varie ho-
rum libro-
rum Histo-
rie.

Saxonia
Trigono
collata.

LIBER PRIMVS.

atq; amoenitate commendat. Hoc factō, viam
sibi sternit ad iustā Historiæ narrationem, com-
memorata occasione, qua primum vera Reli-
gio in has Septentrionis plagas propagata sit.

Eam diuinitus datam atq; susceptam zelo pii Saxonia
quomodo
primum
ad Christi
fidem
conuersa. Martyris Bonifacii, & pii Imperatoris Caro-
li Magni asserit. Quorum ille primus harum
terrarum Apostolus, quum passim pluribus
docuisset annis, ad extremum Martyrii coro-
nam accepit à Frisonibus. Hic totis XXIII. Carolus
Magnus
23. annis
bella ges-
sit cum
Saxoni-
bus. annis, cum gente Saxonum bella gerens, tan-
dem suarum victoriarum omnium hunc sta-
tuit finem, ut abiectis Idolatricis superstitioni-
bus, Saxones fidem & baptismum Christi atq;
huius ministros, conuersi reciperent.

Ea ratione fidem dedit Christo gens Saxo-
num, & ordinati sunt passim in eorum terra
Episcopi, qui certis constituti locis, legationem
obierunt pro Christo, & latè in Septentrionis
terras, semen sparserunt Euangelii.

L I B E R

Villehadus
primus
Ecclesie
Bremensis
Episcopus.

*Primus Ecclesie Bremensis Episcopus fuit
Villehadus, qui annis à Bonifacii temporibus
quum præsuisset, obiit. Huic successit disci-
pulus Villericus, & porro ipsi Leudericus.
Qui successorem habuit Ansgarium prius E-
piscopum Hamburgensem, post Heridagum
primum eius loci Episcopum. Is multa fide &
diligentia, ubi utriq; iam adunata Ecclesia
præsuisset, successorem accepit Rimbertum.
Eum secutus est Adalgarus, cui successit
Hogerus; Hogero Reginuardus, Regin-
uardo Vni, in quo Autor
finit Historiam libri
primi.*

CAPVT

PRIMVS.

CAPVT PRIMVM.

Præmissa dedicatione, orditur à Saxonie descriptione; eamq; Trigono confert, & à loci fertilitate & amœnitate commendat.

Historiam Hamburgensis Ecclesie scripturi, quoniam Hamburg nobilissima Saxonum ciuitas erat, non indecens aut vacuum fore putamus, si prius de gente Saxonum & natura eiusdem Prouincie ponemus ea, quæ doctissimus vir Eginhardus, alijq; non obscuri Autores relinquerunt in scriptis suis.

Saxonia, inquit, pars non modica est Germanie, & eius quæ à Francis incolitur duplum in lato ^{Saxonia} ^{descriptio.} putatur habere, quum ei longitudine possit esse consimilis. Positio eius rectè metientibus, Trigona videtur, ita vt primus angulus in Austrum porrigatur vsq; ad Rhenum flumen. Secundus verò incoans à maritimis Hadelobe regionis, longo secus Albiam limite protenditur in Orientem, vsq; ad Salam fluuium. Ibi est angulus tertius. Itaq; ab angulo ad angulum, habet iter octo dierum, præter eam partem Saxonie, quæ trans Albiam supra incolitur à Sorabis, infra autem à Nordalbingis.

LIBER

Saxonie
fertilitas.

Saxonia viris, armis & frugibus inclita, excepto quòd raris intumescit collibus. Tota verò declivis in planiciem consideratur. Sola caret vini dulcedine. Alta omnia fert vsui necessaria. Ager vbiq; fertilis, com- pascuus & sylvestris. Qua Thuringiam accedit, aut Salam vel Rhenum fluuios, ibi prorsus opimus. Cæte- rum iuxta Frisiam palustris, & aridus, propter Albi- am degenerat aliquantulum. Iucunda vbiq; nec mi- rum quum oportuna Prouinciam riget annuum copia.

CAPIT. II.

Quatuor præcipui Saxonie fluuij: Visuris, Albis, Sala & Emisa.

Fluuij Sa-
xonie præ-
cipui.

Visura.

Sala.

Albia.

Emisa.

Obilissimi Saxonie fluuij sunt, Albis, Sa-
la, Visuris qui nunc Visura vel Virraba
nuncupatur. Is in Thuringie saltu fontem
habet, quemadmodum & Sala; deinde
mediam cursu pertransiens Saxoniam, in vicinia Fre-
sonum sortitur occasum. Verùm maximus Albis, qui
nunc Albia nomen habet, & Romanorum testimonio
prædicatur. Cuius ortum ferunt trans Boemiam: mox
Slauos dirimit à Saxonibus, iuxta Magdeburgh. In
se recipit Salam fluuium, nec longè ab Hamaburgh, In
ipse Albiam ergitur in Oceanum. Quartus ex magnis
Saxonie fluminibus est Emisa, qui Vestphalos à reli-
quis

P R I M V S.

quis illius Prouinciæ dirimit populis. Isq; oritur in sal-
tu Podarburnensi; Currit autem per medios Fresonum
terminos, in Oceanum Britannicum.

CAPVT III.

Populi qui primum Saxoniam incoluerint;
& quæ sedes Saxonum, qui & Angli vocita-
ti sunt.

Varentibus autem, qui mortales ab initio
Saxoniam coluerint, vel à quibus hæc gens
primo finibus egressa sit; compertum est
nobis ex multa lectione veterum, istam
gentem, sicut omnes ferè populos, qui in orbe sunt, oc-
culto Dei iudicio, non semel de regno ad populum alte-
rum fuisse translatos, & ex nomine victorum, Pro-
uincias quoq; vocabula sortitas. Quippe si Romanis cre-
dendum est scriptoribus, primi circa Albiam, & in re-
liqua Germania Sueui habitauerunt, quorum confines
erant, qui dicuntur Driades, Bardi, Sicambri, Huni,
Vandali, Sarmatae, Longobardi, Heruli, Dacæ,
Marcomanni, Gothi, Normanni, & Slauī. Qui pro-
pter inopiam soli natalis, contentionesq; domesticas, aut
sicut dicitur, minuendæ multitudinis causa, à loco
suo egressi, totam simul Europam inundauerunt &
Africam.

*Saxonie
primi in-
cola.*

L I B E R

Antiquitas
Saxonum.

De antiquitate verò Saxonum, meminit Orosius & Gregorius Turonensis ita; Saxones, inquit, gens ferocissima, virtute & agilitate terribilis, in Oceani littore habitat, inuis inaccessa paludibus, quæ periculosam tunc Romanis finibus eruptionem meditans, à Valentiniano Imperatore oppressa est. Deinde cum occuparent Gallias Saxones, à Syagrio Duce Romanorum victi sunt, & Insula eorum captæ.

Saxones
Angli uocati.

Igitur Saxones primò circa Rhenum sedes habebant, & vocati sunt Angli; Quorum pars inde veniens in Britanniam Romanos ab illa Insula depulit. Altera pars Thuringiam oppugnans, tenuit illam Regionem. Quod breuiter conscribens Einhardus tali modo suam ingreditur Historiam.

Anglia

Anglos antiquissimos esse Terrarum Septentrionis ad Oceanum in Cimbrica, colas, ex Corn. Tacito & Ptolomæo apparet. Quod autem ex Cimbrorum terra & populo, collecto exercitu in Britanniam acciti traiecerint, id gli in Britanniam uarijs conuincitur Argumentis. Quorum primum est uicinitas & com- moditas Chersonesi Cimbricæ, unde in Insulam facilimus extat traiectione transferunt. Deinde id ipsum probatur ex copijs auxiliarijs, quas ipsis iura adiunxisse

Error in
Beda cor-
rectus.

perhibentur à Beda. Sic enim ipsi Angli legendum fatentur, lucas pro vitis. Accedit huc ipsa loci & populi Anglici appellatio moderna; cuius nullibi terrarum ita manifesta extant uestigia, quam in nostræ Cimbricæ Chersonesi parte ead, quæ sliia flumine & oppido ab una, & sinu freti atq; urbis Flensburgensis clauditur ab altera parte. Quam eandem sententiam confirmat & hoc, quod cognati populi, quos Tacitus Anglis coniungit, uex Arijs, Elisij & Manimi, uici us adhuc inhabitant Balthici maris insulas parentes Regi Daniæ. Tacco Cambrie nomen, Prouincie ab ijs

P R I M V S.

ad ijs in Britania occupata, inditum, quod haud dubie Angli mutuati sunt Lingua
 à patriæ appellationis similitudine. Taceo appellationes alias innumeras, Anglica
 longe à Cornuallica distantes, & nostræ Cimbrica linguæ familiares, affinis
 quarum in hodiernum usq; diem uiget apud eos passim usurpatio. De qui-
 bus & ijs quoq; quæ sequuntur, tempestino magis loco uberius. Danicæ.

✶ Eginhardus, qui hoc loco citatur, scripsit præter hunc Historie
 temporum, alium quendam etiam librum de uita Caroli Magni, cuius
 erat, ut ferunt, Cancellarius. Floruit Anno Domini 820.

C A P V T I I I I.

Testimonium Eginhardi de colonijs Sas-
 xonum.

Saxonum gens (inquit) sicut tradit anti-
 quitas, ab Anglis Britannia incolis egressa,
 per Oceanum nauigans, Germaniæ littori-
 bus, studio & necessitate quærendarum Thiedri-
 sedium, appulsa est in loco qui vocatur Haduloha. Eo-
 tempore, quo Thiedricus Rex Francorum, contra Hir-
 minfridum Ducem Thuringorum generum suum di-
 micans, terram eorum crudeliter vastauit ferro & gressit cum
 igne. Et quum iam duobus prælijs ancipiti pugna in-
 certaq; victoria miserabili cæde suorum decertassent, Hirmin-
 frido Du-
 ce Thu-
 ringorum.
 Theodricus spe vincendi frustratus, misit Legatos ad
 Saxones, quorum Dux erat Hadugato, & ut audiuit
 causam aduentus eorum, pollicitis pro victoria cobra-
 bitandi sedibus, conduxit in adiutorium. Quibus secum
 quasi iam pro libertate & patria fortiter dimicantibus,
 cuparint
 Thurin-
 giam.
 super

L I B E R

superavit aduersarios, vastatisq; indigenis, & ad interneccionem penè deletis, Terram eorum iuxta pollicitationem suam, victoribus delegauit. Qui eam sorte diuidentes, cum multi ex eis in bello cecidissent, & pro raritate eorum, tota ab eis occupari non potuit, partem illius, maximè eam quæ respicit orientem, colonis tradebant, singulis pro sua sorte, sub tributo exercendam. Cætera verò loca ipsi possederunt. A meridie quidem Francos habentes, & partem Thuringorum, quos præcedens hostilis turbo, non tetigit, alueoq; fluminis Vnstrore dirimuntur; A septentrione verò Nordmannos gentes ferocissimas; Ab ortu solis Obotritos; Ab occasu Erisos, à quibus sine intermissione, vel fœdere, vel concertatione necessaria, finium suorum spacia tuebantur. Erant enim inquieti nimis & finitimorum sedibus infensi; Domi verò pacati, & ciuium vtilitatibus, placida benignitate consulentes.

Saxoniae
limites.

De his co-
piosius in
frâ lib. 2.
cap. 9.
& sequen-
tibus.

CAPVT V.

Quatuor populorum Saxoniae ordines; Nobilium Vcz & Liberorum, Libertorumq; & Seruorum, Quibus connubio permisceri fas non erat,

Eneris quoq; ac nobilitatis suæ, prouidissimam curam habentes, nec facile vllis aliarum gentium, vel sibi inferiorum connubijs infecti,

PRIMVS.

infecti, propriam & synceram, tantumq̄ sibi similem ^{Nobilitatis} gentem facere conati sunt. Vnde habitus quoq̄ ac ma- ^{generis} gnitudo corporum comarumq̄ color, sicut in tanto nu- ^{studiosi}mero hominum, idem est pene omnibus. Quatuor igi- ^{Saxonum.} tur differentijs gens illa consistit, Nobilium scilicet, & liberorum, libertorumq̄ atq̄ seruorum. Et id legibus ^{Leges con-} firmatum, ne vlla pars in copulandis coniugijs, propria ^{ingales} sortis terminos transferat. Sed nobilis nobilem ducat ^{Saxonum.} vxorem, & liber liberam, libertus coniugatur libertæ & Seruus Ancillæ. Si verò quispiam duxerit vxorem, ^{Locus, ut} cum vitæ suæ damno, componat legibus; etiam ad ^{suspicio-} vindictam malefactorum optimis abutebantur. Et ^{depraua-} multa alia atq̄ secundum legem naturæ honesta, in mo- ^{tus.}rum probitate studuerunt habere, quæ eis ad veram bea- titudinem promerendam sufficere potuissent, si ignorantiam creatoris sui non haberent, & à veritate culturæ illius non essent alieni.

CAPVT VI.

Varia superstitiones & cultus Idolatrici Sa-
xonum.

oluerunt enim eos, qui natura non erant
Dij, inter quos præcipue Mercurium vene-
rabantur, cui certis diebus, humanis quoq̄
hostiis litare consueuerant. Deos suos neq̄

E in

L I B E R

Deorum
cultus a
pud Saxo-
nes.

in Templis includere, neq; vlla humani oris specie af-
similare, ex magnitudine & dignitate cœlestium, ar-
bitrati sunt. Lucos ac nemora consecrantes, Deorumq;
nominibus appellantes, secretum illud sola reuerentia
contemplabantur. Auspicia, & sortes, quàm maximè
obseruabant. Sortium consuetudo simplex erat, virgam
fructiferæ arbori decisam, in surculos amputabant, eosq;
notis quibusdam discretos, super candidam vestem te-
merè ac fortuitò spargebant. Mox si publica fuit con-
sultatio, Sacerdos populi: si priuata, ipse Paterfamilias
precatus Deos, cœlumq; suspiciens, ter singulos tulit;
Sublatos secundum impressam ante notam interpreta-
tus est. Si prohibuerunt, nulla de eadem re, ipsa die
consultatio: Si permissum est, euentuum adhuc fides
exigebatur.

Auguria.

Auium voces, & volatus interrogare proprium
erat illius gentis. Equorum quoq; præagia ac motus
experiri, hinnitusq; ac fremitus obseruare. Nec vlli
auspicio maior fides, non solùm apud plebem, sed etiam
apud proceres habebatur. Erat & alia obseruatio au-
spiciorum, qua grauium bellorum euentus explorare so-
lebant. Eius quippe gentis, cum qua bellandum fuit,
captiuum quoquo modo interceptum, cum electo popula-
rium suorum, patrijs quemq; armis, committere, & vi-
etoriam huius vel illius pro iudicio habere. Quomodo
autem

Auspicio-
rum mira
obserua-
tio.

P R I M V S.

autem certis diebus, cum inchoatur Luna, vel impletur,
agendis rebus auspiciatissimum initium crediderint,
aliarum innumerabilia vanarum superstitionum genera,
quibus implicati sunt, obseruauerint, prætereo.

Hæc verò ideo commemorauit, quo prudens lector
agnoscat à quantis errorum tenebris, per Dei gratiam <sup>Tenebræ
plusquam
cimmericæ
apud Sa-
xones Ido-
latras.</sup> & misericordiam sint liberati; Quando eos ad cogni-
tionem sui nominis, lumine veræ fidei perducere digna-
tus est. Erant enim, sicut omnes ferè Germaniam in-
colentes, & natura feroces, & cultui Dæmonum dedi-
ti, veræq; Relligioni contrarij, neq; diuina, neq; humana
iura, vel polluere vel transgredi inonestum arbitra-
bantur. Nam & frondosis arboribus, fontibusq; ve-
nerationem exhibebant. Truncum quoq; ligni non par-
uæ magnitudinis in altum erectum, sub dio colebant;
patria eum lingua Irmindsul appellantes, quod latine di-
citur vniuersalis columna, quasi sustinens omnia. Hæc
superstitione Saxonum, quam adhuc Slauj & Sueones,
ritu Paganico seruare videntur.

Ego columnam hanc Irmindsul Harminjo Longobardorum Regi, <sup>Irmino
sule.</sup>
ut eum nuncupat Velleius paterculus, qui in Episcopatu Paderbornensi
vicit Quintilium uarum, ut indicat Tacitus, collocatam existimo. Hanc ^{Columna}
Carolus Magnus postea destruxit, quum Eresburgum cepit. Erant & ^{Crodonis.}
aliæ columnæ apud Saxones & Cimbro memorabiles, qualis erat ea, quæ
Crodoni collocata fuit in Hartesborg, unde etiam hodie execrationis for-
mula Brodendyffel ab iracundis usurpatur. Item ea, quam Iodutte
appellarunt. De qua re aliàs, Deo dante, fusiis.

L I B E R
CAPVT VII.

Occasio christianaē Relligionis susceptæ à Saxo-
nibus, armis Caroli Magni subiugatis ac
domitis.

Saxonia
quomodo
primum
conuersa
ad fidem
Christi.

Eginhardus.

Finis bello-
rum Caro-
li Magni
cum Saxo-
nibus.

Valiter autem gens dura Saxonum perue-
nerit ad cognitionem diuini nominis, aut
quibus prædicatoribus ad christianaē Relligio-
nis normam pertigerit explicare locus quærit, si
prius de bello Karoli, quod cum Saxonibus longo tem-
pore profligatum est, mentionem facimus, & belli cau-
sas simul connectimus. Thuringi vel Saxones, itemq̃
cæteræ quæ iuxta Rhenum sunt nationes, & ex antiquo
Francis tributariæ leguntur. Quibus deinde à Regno
eorum deficientibus, Pipinus genitor Karoli bellum
intulit, quod tamen filius peregit maiori felicitate. De
quo idem scriptor Eginhardus breui Epilogo meminit
dicens: Susceptum est igitur bellum, aduersum Saxo-
nes, quod magna vtrinq̃ animositate, tamen maiore
Saxonum quam Francorum damno, per continuos
XXXIII. annos gerebatur, poterat siquidem citius
finiri, si Saxonum hoc perfidia pateretur. Omnibus
igitur qui resistere solebant profligatis, & in suam
potestatem reductis, ea conditio à Rege proposita, &
ab illis suscepta est, vt abiecto Dæmonum cultu, reli-
ctisq̃ patrijs ceremonijs, christianaē fidei Sacramenta
susci-

P R I M U S.

susciperent, & Francis adunati, vnus cum eis efficere-
tur populus: tractumq; per tot annos bellum, ita constat
esse finitum. Nunc autem animarum spirituales trium-
phos ad scribendum succinēti, de his prædicatoribus, qui
ferocissimos Germaniæ populos ad diuinam Religio-
nem perduxerint, tale sumamus exordium.

Euangeli-
um pro-

Ante tempora Pipini & Caroli Magni, penetrasse usq; in Saxo-
niam uerbi diuini præcones ex antiquis, constat Annalium monumentis. in Saxo-
nia longe
Nam fama est, apud Longobardos concionatum quendam uirum san-
ctum, qui statim à temporibus Apostolorum eò denegerat. Eius Sepulch-
ra ante tem-
re locus apud Bardenienses sacer diu extitit, usq; ad tempora Henrici pora Ca-
roli Mag-
Leonis, qui cum urbem deuastasset, ossa huius Euangelistæ concessit Ca-
nuto Regi Daniæ, qui ea secum asportauit in Daniam Anno Christi 1188. ni.

Angli quoq; ante tempora Caroli Magni conuersi, patriæ amore
Canutus
in Cimbriam & loca uicina miserunt uerbi Dei, præcones, quemadmo-
Valdema-
dum in Chronicis Noruagicis latius demonstraturi sumus. ri F. Rex
Daniæ.

CAPVT VIII.

Vinifridus cognomento Bonifacius natione
Anglus, primus Saxonum & vicinorum po-
pulorum Euangelista.

Brimus omnium qui Australes Germaniæ
partes, Idolorum cultui deditas, ad cogni-
tionem diuinæ ac christianæ Relligionis ad-
duxit, Vinifridus erat, natione Anglus,
uerus Christi Philosophus, cui postea cognomentum ex
virtute erat, Bonifacius. Et quamuis alij scriptorum
ad fidem
Christi.

LIBER

vel Gallum in Alemania vel Hemmeranum in Beguaria, siue Kilianum in Franconia, seu certè Villebrodum in Fresia, priores verbum Dei asserant prædicasse, Hic tamen omnes alios, vti Paulus Apostolus, studio & labore prædicationis anteuenit. Ipse enim, vt in gestis suis legitur, Apostolicæ sedis autoritate fultus, legationem ad gentes suscepit, Theutonumq; populos, apud quos nunc & summa imperij Romani & diuini cultus reuerentia viget ac floret, Ecclesias, doctrina virtutibusq; illustrauit. Quarum etiam Prouincias in Episcopatus distribuens, seorsim Francos cis Rhenum, Hassones ac Thuringos, qui Saxonum confines sunt, primitiuo quodam laboris sui fructu, Christo & Ecclesiæ copulauit. Tandemq; à Fresonibus, quos iam ante ad fidem conuerterat, illustri Martyrio coronatus est. Gesta eius à Diuinifridus scipulis plenaria manu edita sunt, quæ eum ferunt agonizasse cum alijs quinquaginta & amplius commilitonibus suis, Anno ordinationis suæ XXXVII. ipse est

† IIII. annus Dominicæ Incarnationis DCCLV. Pipini maioris † XIII.

CAPVT IX.

Villehadus Bonifacij successor, primus Ecclesiæ Bremensis Archiepiscopus designatur.

Dost passionem Sancti Bonifacij, Villehadus, & ipse Angligena, feruens amore martyrij properauit in Fresiam. Vbi confisus

PRIMVS.

stans ad sepulcrum B. Martyris, Paganos facti peni- D. Boni-
 rentes suscepit, & credentium multa milia baptizauit. facius se-
 Deinde cunctam in circuitu Prouinciam, cum Discipu- pultus in
 lia perlustrans, Idola confregisse, populosq; ad culturam Frisia.
 veri Dei Euangelizasse, dicitur. Tunc & gentilium
 zelo, fustibus percussus & gladio legitur ad iugulan-
 dum proscriptus. Licet gratia Dei, maioribus eum præ-
 destinaret titulis, suæ tamen voluntati & studio nihil Villehadus
 minus erat ad martyrium. Post hæc missus in Saxoni- primus
 am à Karolo Rege, primus omnium Doëtorum, mari- Nordal-
 timas & boreales Saxonie partes & Transalbianos bingorum
 populos, ad christianam fidem prouocauit. Doctor.

Septem annos prædicasse dicitur eam regionem
 vsq; ad annum rebellionis Saxonum duodecimum, cum
 Viduad persecutionem mouens in christianos, Fran- Vitukrad
 corum terminos vsq; ad Rhenum vastabat. In qua per- Dux Sa-
 secutione Discipuli Sancti Villehadi, quidam Bremæ, xonie.
 multi per Frisiam, cæteri trans Albiam passi leguntur.
 Vnde confessor Dei, maius adhuc lucrum expectans, de
 conuersione plurimorum; legitur secundum Euangeli-
 cum præceptum, de ciuitate in ciuitatem confugisse, di-
 spersisq; socijs ad prædicandum, ipse Romam venisse Villehadus
 cum Liudgero. Vbi sanctissimi Papæ Adriani con- it Romam.
 solatione releuati; Liudgerus in montem Cassinum
 recessit, ad confessionem Sancti Benedicti; Villeba-
 dus

L I B E R

us in Galliam repedauit, ad sepulcrum Sancti Vilebrodi.

Itaq; biennium vterq; reclusi, contemplatiue vite operam dabant; apprimè orantes pro persecutoribus & gente Saxonum, ne iactum in eis semen verbi Dei, inimicus homo Zizanijs oppleret, impletumq; est in eis, quod scriptura dicit: Multum valet deprecatio iusti assidue. Hæc de vita eius ad sensum excerpta protulimus.

Transacto igitur biennio, quod est anno Caroli Vittekind XVIII, Vittekind inceptor rebellionis, ad fidem interpretatur, q: Caroli venit; baptizatusq; est ipse cum alijs Saxonum illustris aut magnatibus, & tunc demum Saxonia subacta, in Pro-nobilis, & uinciam redacta est, quæ simul in octo Episcopatus di-pluribus nisa, Moguntino & Coloniensi Archiepiscopis est sub-notus. iecta. Cuius exemplar diuisionis, quod ex præcepto Regis in Bremensi Ecclesia seruatur, cognosci potest, his Saxoniam in Prouincijs an redacta. Verbis.

CAP. X.

Diploma Caroli Magni, quo Decimas Saxonibus imperat; & Ecclesiæ Bremensi, à se fundatæ atq; regaliter ditatæ, Villehadum Episcopum præficit.

Diploma
fundatio-
nis Eccle-
siæ Bre-
mensis.

N nomine Domini Dei & Saluatoris nostri Iesu Christi. Carolus, diuina ordinante prouidentia, Rex. Si Domino Deo exercituum succurrente, in bellis victoria potiti sumus;

P R I M V S.

sumus; in illo & non in nobis gloriamur; & in seculo
hoc, pacem & prosperitatem, & in futuro perpetuae
mercedis retributionem nos promereri confidimus.

Quapropter nouerint omnes Christi fideles, quod
Saxones, quos à progenitoribus nostris, ob suæ pertina-
ciam perfidiæ semper indomabiles, ipsiq; Deo & nobis <sup>Deo uicto-
ria laus
attributa.</sup>
tam diu rebelles, quousq; illius, non nostra virtute, ipsos
& bellis vicimus & ad Baptismi gratiã, Deo annuen-
te, perduximus; pristinae libertati donatos, & omni no-
bis debito censu solutos, pro amore illius, qui nobis vi-
ctoriam contulit, ipsi tributarios & subiugales deuotè
addiximus; videlicet vt qui nostræ potestatis iugum
hactenus ferre detrectauerunt; Victi iam (Deo gra-
tias) & armis & fide, Domino ac Saluatori nostro Iesu
Christo, & Sacerdotibus eius, omnium suorum ius-
mentorum & fructuum, totiusq; culturæ decimas ac nu-
trituræ, diuites ac pauperes legaliter constricti per-
soluant.

Proinde omnem terram eorum antiquo Romano-
rum more, in Prouinciam redigentes, & inter Episco- <sup>Bona Ec-
clesiæ Bre-</sup>
pos certo limite disterrimantes, Septentrionalem illius <sup>mensi à
Carolo
Magno
attributa.</sup>
partem, quæ & piscium vbertate ditissima, & pecori-
bus alendis habetur aptissima, pio Christo & Apostolo-
rum suorum Principi Petro, pro gratiarum actione
deuotè obtulimus, Sibiq; in Vuigmodia in loco Bremon
F vocato,

L I B E R

vocato, super flumen Virraam Ecclesiam & Episcopalem statuimus cathedram. Huic Parochie X. pagos subiecit quos etiam abiecit eorum antiquis vocabulis & diuisionibus, in duas redigimus Prouincias; his nominibus appellantes, Vigmodiam & Lorgoe. Insuper ad præfate constructionem Ecclesie, in supra dictis pagis, LXX mansos, cum suis colonis offerentes, totius huius Parochie incolas, decimas suas Ecclesie suæ prouisorii fideliter persoluere, hoc nostre Maiestatis præcepto iubemus, donamus & confirmamus.

Adhuc etiam summi & vniuersalis Papæ Adriani præcepto, nec non & Magunciacensis Episcopi Lulonis, omniumq; qui assuere Pontificum consilio, eandem Bremensem Ecclesiam cum omnibus suis appenditijs, Vilehado probabilis vitæ viro, coram Deo & Sanctis eius, commisimus. Quem etiam primum eiusdem Ecclesie, III. Idus Iulij, consecrari fecimus Episcopum, ut populis diuini semina verbi secundum datam sibi sapientiam fideliter dispensando, & nouellam hanc Ecclesiam Canonico ordine, & Monasteriali competenter

Frisiæ descriptio.

Fresia regio est maritima, inuis inaccessa paludibus habetq; pagos XVII. quorum pars tertia respicit Bremensem Episcopatum. His distincti uocabulis Ostraga, Rustrij, Manga, Diesmeri, Herloga, Nordi atq; Morseti. Et hi septem pagi Ec-

Villehadus clesias tenent circiter L. Hanc primum Episcopus Fresiæ partem à Saxonia dirimit palus quæ Valpinga dicitur & Virrohe fluij ostia, à reliqua Fresia palus Eimsgoe terminat & mare Oceanum.

Anno Domini 788.
3. Idus Iulij.

verbi secundum datam sibi sapientiam fideliter dispensando, & nouellam hanc Ecclesiam Canonico ordine, & Monasteriali competenter

utiliter

P R I M V S.

utiliter instruendo, interim plantet & riget, quousq;
 precibus sanctorum suorum exoratus incrementum det
 omnipotens Deus. Innotuit etiam venerabilis vir Sere-
 nitati nostræ, eam quam diximus Parochiam, propter
 Barbarorum infestantium pericula: Seu varias euen-
 tus, qui in ea solent contingere, ad sustentacula siue sti- Bona Ec-
 clesia Bre-
 mensis an-
 ta à Ca-
 rolo Ma-
 gno.
 pendia Dei seruorum, inibi Deo militantium, minime
 sufficere posse. Quamobrem, quia Deus omnipotens in
 Gente Fresonum, sicut & Saxonum, ostium Fidei ape-
 ruit; partem prænominatæ Regionis, videlicet Fresia,
 que huic contigua Parochiæ esse dignoscitur, eidem
 Bremensi Ecclesiæ suæq; prouisorio Villebado Episcopo,
 eiusq; successorib. perpetualiter delegauimus retinendâ.
 Et quia casus præteritorum, Casus præ-
 teritorum
 faciunt
 cautos in
 futurum. cautos nos faciunt in
 futurum, ne quis (quod non optam) aliquam sibi in ea-
 dem Diocesi vsurpet potestatem, certo eam limite feci-
 mus terminari; eiq; hos terminos, Mare Oceanum, Al- Termini
 & limites
 Ecclesiæ
 Bremen-
 sis.
 biam fluuium, Liam, Steinbach, Hasalam, Vimar-
 cham, Sneidbach, Ostam, Mulinbach, Motam, Palu-
 dem, quæ dicitur Sigefridismoer, Quistinam, Chisem-
 mor, Asbroch, Visebroch, Binernam; Vternam, ite-
 rumq; Ostam. Ab Ostam verò Bicinam vsquequo perue-
 niatur ad Paludem, quæ dicitur Chaltenbach. Deinde
 ipsam Paludem, vsq; in Vemnam fluuium. A Vemna
 verò Bricinam, Farstinam vsq; in Viraam fluuium.

L I B E R

Dehinc ab Orientali parte eiusdem fluminis, viam publicam, quæ dicitur Hesseuech, Sturmegöe & Lorgöe determinantem Sethbasam, Alapam, Chaldhoua, iterumq; Virraam. Ex Occidentali autem parte viam publicam, quæ dicitur Foluech, Derue & Lorgöe diuisentem vsq; in Huntam fluuium. Deinde ipsum flumen & Amrinum Lucum syluestrem, quem incola loci Vildloch nominant, Finolam, Valdesmor, Bercpol, Eddinriad Paludem Enisgöe, & Ostrigoe determinantem Brustlabo, Biberlach; iterumq; mare, firmos, & intransgressibiles circumscribi iussimus. Et huius donationis ac circumscriptionis autoritas, nostris futurisq; temporibus, Domino protegente, valeat inconvulsa manere; Manu propria subscripsimus & annuli nostri impressione signari iussimus.

Signum D. Caroli Regis inuictissimi; Hildibaldus Archiepiscopus Coloniensis, & sacri Palatii Capellanus, recognoui. Data pridie Idus Iulij. Anno Dominicæ incarnationis, DCCLXXXVIII. Indictione XII. Anno autem D. Caroli XXI. Actum in Palatio Nemetensi feliciter, Amen.

Anno Domini 788.

CAPVT XI.

Obitus Villehadi.

Sedit igitur Dominus & Pater noster Villebadus post ordinationem suam annos duos, menses tres, dies XXVI, prædicauitq;

P R I M V S.

uitq; tam apud Fresos, quam apud Saxones, post Mar-^{villibadi}
 tyrium S. Bonifacy, omnes annos **XX XV**. Obijt au-^{obitus ex}
 tem senex dierum, in Frisia in villa Pleccazze, que^{sepultura.}
 sita est in Rustris. Corpus eius Bremam deportatum,
 in Basilica S. Petri, quam ipse edificauit, sepultum est.
 Transitus eius celebratur festiuis gaudijs, **VI**. Idus No- Anno Do-
 uembris; Ordinatio **III**. Idus Iulij. Extat vitæ actu^{mini 790.}
 um eius insignis liber, quem successor eius **III**. fide-
 stylo exarauit Ansgarius. Ad cuius lectionem, quia
 nos ad alia properamus, cupientem scire transmittimus.

CAPVT XII.

Villericus II. Ecclesiæ Bremensis Episcopus,
 succedit Villehado. Carolus Magnus Eccle-
 siam in Hamburg extruit, cui Heridagum
 Episcopum præficit.

Villericus
 II. Episco-
 pus Bre-
 mensis.

D Roximum Sancto Villebado ex Discipulis
 eius, Villericum in Bremensi Ecclesia præ-
 fuisse legimus, quem alij Villebarium nuno-
 cupant, seditq; annos quinquaginta, vsq; ad
 annum Ludouici senioris penultimum. Quum vero scri-
 ptum sit in libro donationum siue traditionum Bremen-
 sis Ecclesiæ, ab anno **XXXVII**. Caroli vsq; ad
XXV. Ludouici præsedisse Villericum, * **XII**. anni * **XIII**.
 minus reperiuntur, ab eo quem prædiximus, numero.
 Et credi potest tanto tempore Bremensem Episcopatum
 cessasse,

cessat Episcopus Bremensis. cessasse, quemadmodum & alios, propter nouellam gentis Saxonum conuersionem, qui nondum se Episcopali ditione patiebantur Regi, maxime cum nullis ferè annis à bello vacantibus, tandem Saxones ita profligati legantur, vt ex ijs qui incolunt vtrasq; ripas Albis fluminis, X. milia hominum cum mulieribus & paruulis in Franciam translati sunt.

Bellum Saxonicum durans 33. annis. Et hic est annus diuturni Saxonū belli XXXIII, quem Historici Francorum ponunt memorabilem Sci licet Caroli Imperatoris XXXVII. Quo tempore cum Slauorum quoq; gentes, Francorum imperio subijcerentur, fertur Carolus Hamaburgh ciuitatem Nordalbingorum extructa ibidem Ecclesia, Heridago cuiusdam sancto viro, quem loci Episcopum designauit ad regendum commendasse: Cui etiam propter infestationem Barbaricam, vbi interdum posset consistere, cellam Rodnach donauit.

Ecclesia prima Hamburgi extructa, Anno Domini 805. Disponens eandem Hamaburgensem Ecclesiam cunctis Slauorum Danorumq; gentibus metropolim statuere. In qua re ad perfectum dudum cenda, & mors Heridagi presbyteri, & occupatio Regni, Karolum Imperatorem, ne desiderata completeret, impediuit. Legimus in libro donationum Bremensis Ecclesie Villericum Bremensem Episcopum, Transalbianis etiam ante Ansgarium prædicasse, & Ecclesiam in Milndorp frequenter visitasse, vsq; ad tempus, quo Hamaburg metropolis facta est.

P R I M V S.
CAPVT XIII.

Bellum inter Carolum Magnum & Godefridum Regem Daniæ exortum, interueniente vtriusq; morte restinctum est.

T quoniam mentionem Danorum semel fecimus; dignum memoria videtur quod victoriosissimus Imperator Carolus, qui omnia regna Europæ subiecerat, nouissimum cum Danis bellum suscepisse narratur. Nam Dani & ceteri qui trans Daniam sunt populi, ab Historicis Francorum, omnes Nordmanni vocantur. Quorum Rex Godafrid, iam antea Frefis itemq; Nordalbingis, Obotritis & alijs Sclauorum populis tributo subactis, ipsi Karolo bellum minatus est. Hæc dissensio, voluntatem Imperatoris vel maxime de Hamaburg retardauit. Tandem extincto cælitus Godefrido; Hemingus successit, Patruelis eius, qui mox pacem cum Imperatore faciens, Egdoram fluum accepit Regni terminum. Nec multò post clarissimus Imperator Carolus obiit, Luduicum filium heredem imperij reliquit; cuius transitus ad superos contigit Anno Villerici **XXV.** die V ante Kalend: Februarij.

Dani
Nordmanni
norum nos
mine cen-
sentur.
Godafri-
dus Rex
Danie.

Hemingus.
Rex Dan-
niæ.

Carolus
Magnus
obiit Anno
Domini
814. die

5. Cal. Fe-
bruarij.

Qui eorum, quæ hoc capite commemorantur, cognitionem uberiorem expetunt, ij legant Saxonem Gram: lib: 9. & Annales Caroli Magni ab Autemaro conscriptos, ab Anno Domini DCCXCVIII. ad DCCCXII.

Hic

LIBER

Carolus Magnus petit Colloquium Regis Daniæ.

Annalium auctor nominatur Autmarus ab Aimoino lib. 4.

Holingstedæ, nisi potius uelut Holingstedæ, de quo infra ca. 19.

Dancuirch à Rorico constructum Anno Domini 808. quod postea Thira & Valdemarus I. auerunt.

Hic Godefridus, quum Saxoniam Danis sæpe antè subiugem, sibi denuo tributariam fecisset, ægre tulit Carolum Magnum, trans Albim sibi in eâ aliquid usurpare iuris. Itaq; missa ad eum legatione Carolus eò rem perduxit, ut in colloquium Slessuigæ futurum utriq; consenserint. Verba Annalium placet adscribere. Saxones Transalbiani trucidarunt Godescalcum Regis Legatum, quem ille ante paucos dies ad sigefridum Regem Danorum miserat. Item, Eodem tempore Godefridus Rex Danorum uenit cum classe sua, nec non omni Equitatu sui Regni, ad locum qui dicitur Sliestorp in confinio Regni sui & Saxonie. Proximè miserat enim se ad Colloquium Imperatoris uenturum, sed consilio suorum inhibitus, propius non accessit. Imperator autem super Albim fluiuium sedebat, in loco qui dicitur Holdunsteti, & missa ad Godefridum legatione pro perfugis reddendis, medio septembri Coloniam uenit.

Hinc apparet Gotricum mare Orientale nauigasse atq; eius ostium Sliam ingressum in oppido constitisse. Carolum autem è regione, maris Occidentalis littora legisse, ab Albiq; soluisse in portu prope Holingstedæ commoratum. Is est hodie locus à Slessuiga distans miliaribus duobus. Portus olim celeberrimus & opportunissimus Anglis atq; alijs peregrinis, qui olim ad Emporium Slessuicense suas merces hâc importabant atq; uicissim etiam exportabant commodissimè.

Impedito hoc Regum colloquio, statim Rex Gotricus ad firmatum locum prædictum adiecit Animum, quemadmodum eius rei quoq; meminit Autmarus loco prædicto.

Refert quoq; idem auctor Hemingum hunc, Regem Daniæ, qui in hoc Capite nominatur, pacem iniisse cum Ludouico filio Caroli, Anno 808. quod no Domini 811.

CAPVT XIII.

Bellum inter Nepotes Godefridi de Regno Daniæ; quibus ad internecionem pugnantibus successit Haraldus Klag.

Ludouicus uoluntatem Patris oblitus Prouinciam Transalbianam Bremensi & Fensdensi Episcopis commendauit. A quo tempore

P R I M V S.

pore gesta incipiunt S. Ansgary. Et quoniam Boreali-
 um gentium Historia, nostram, id est Bremensem
 Ecclesiam in parte respicit, disposui, nec inutiliter, ut
 arbitror passim occurrentia tangere Danorum acta. Contentio
 grauis de
 Regno
 Danie.

Per idem tempus Hemmingo Rege Danorum
 mortuo, Sigafred & Amilo nepotes Gotafridi, cum in-
 ter se de primatu Regni conuenire non possent, praelio
 sceptrum diuiserunt. In qua congressione XI. millibus Victoria
 cruenta.

hominum interemptis, Reges ambo ceciderunt. Pars Meminit
 huius quoq;
 Amilonis cruenta victoria potiti, Reginfridum & Sigbertus
 Haraldum in Regnum posuerunt. Moxq; Reginfridus Anno Do.
 mini 811.
 ab Haraldopulsus, classem piraticam exercuit. Ha- Haraldus
 Klag.
 raldus cum Imperatore fœdus inijt. Historia Franco-
 rum hæc plenius exequitur.

In diebus illis scribitur, quòd Ebbo Remensis, Ebbo Re-
 mensis le-
 gatus gen-
 tium.
 cum de salute gentium, Religionis studio ferucret, le-
 gationem ad gentes cum Halirgario suscepit à Pascha-
 ti Papa, quam postea noster Ansgarius diuina opulan-
 te gratia, fœliciter peregit.

Historie rerum Danicarum, quæ hoc loco attinguntur sunt ad-
 modum intricata. Neq; enim domesticis Historiis hoc loco abundamus,
 quod etiam Saxo conqueritur; neq; Annales Francici hoc loco citati, cum
 autore nostro congruunt. Ad annum enim Domini DCCCXII, in hunc
 modum subiciunt.

Nec multo post, Hemmingus Danorum Rex defunctus nunciatur, Anno Do.
 mini 812.
 cui cum Sigifridus nepos Godefridi Regis & Amilo nepos Heriholti,
 quondam Regis, succedere uoluissent, neq; uterq; regnare potuissent, com-
 paratis

L I B E R

paratis copijs & commisso praelio, ambo moriuntur. Pars tamen Amilonis adepta uictoria, fratres eius Herioldum & Reginfridum Reges sibi constituerunt: Quam necessario pars uicta secuta, eosdem sibi regnare non abnuit, in eo praelio 1094.0 cecidisse narrantur.

Qui locus planè non congruit aut cum hoc nostro Autore aut Historicis ob-
 scurus & aliorum subiiciam iudicio, hoc meum arbitrium tale, breuibus interponam.
 intricatus, Mortuo Hemingo Rege, quum ad lineam Godefridi rediret. Successio
 explicatur. ordinaria: orta est inter duos ipsius nepotes de Imperio contentio grauis.

Annulo Rex non Amilo, idem qui Ringo.
 Sigwardus enim natus ex filia Gotrici Siuardo Noruago, à Scanis & Selandensibus accitus, regio donatus est diademate. Ringo autem uidem Gotrici ex filio nepos, tutorum ope & suffragio electus est. Is est, quem falso nuncupant Amilonem, quum haud dubie Annulonem latinè dicere uoluerint ueteres. Hi itaq; ad internecionem pro corona dimicantes, successores reliquerunt, hic Haraldum Klag, ille Reginfridum seu Regnerum Lodbrog. Inter hos fuisse certamina continua & magna, superiore tamen existente Regno. Quemadmodum ex Saxone lib. 9. uberiori partet. Huic rei lucem addet Genealogia, quam infra adicimus cap. 33.

CAPVT XV.

Corbeia in Saxonia fundatur. Haraldus Klag Dania pulsus à filijs Godefridi, confugit ad Imperatorem & baptizatur.

Corbeia noua Saxoniae.

Ansgarius uenit in Saxoniam.

Nno Villerici XXXIII. Ludouicus Imperator nouam in Saxonia Corbeiam exorsus, religiosissimos Francie Monachos ad illud congregauit cœnobium, inter quos præcipuus legitur sanctiss. Pater ac Philosophus Christi Ansgarius, uitæ atq; scientiæ merito clarus, & omni ni populo Saxonum acceptus.

Eodem

P R I M V S.

Eodem quoque tempore Rex Danorum Haraldus Haraldus
 à filijs Gotafridi Regno spoliatus, ad Ludovicum sup^{Haraldus}
 plex venit; Qui & mox Christianæ fidei Cathechismo ad Ludo-
 imbutus, apud Magunciam cum uxore, fratre, & ma^{uicium. &}
 gna Danorum multitudine baptizatus est. Hunc Im^{baptizatur}
 perator à sacro fonte suscipiens, cum decreuisset in reg^{cum Con-}
 num suum restituere; dedit ei trans Albiam beneficium. †Erich
 Fratri eius † Heruc, vt tum Piratis obsisteret, par^{Pars Fri-}
 tem Frisiae concessit. Quæ adhuc Dani reposcunt, qua^{sia Regno}
 si legitima iuris sui. icta ab
 Imperato

Obseruandum hoc loco, quod sub filiorum Godefridi nomine ipsius re.
 posteri & nepotes accipiendi sint. Nulla enim ipsi soboles supererat hoc
 tempore, quod ex superioribus clarè liquet.

Historiam hanc, ex Autemaro referens Aimoinus lib. 4. paullo Aimoinus
 aliter refert, in hæc uerba. Eodem tempore Harioldus, inquit, cum uxo^{Historicus}
 re & magna Danorum multitudine ueniens Magunciacum, apud San^{Francus.}
 ctum Albanum cum his quos secum adduxit, baptizatus est, multisq; mu-
 neribus ab Imperatore donatus, per Frisiam, qua uenerat uia, reuersus Anno 826.
 est. Veritus autem piissimus Imperator, ne ob tale factum negaretur ei
 habitatio soli naturalis, dedit ei quendam comitatum in Frisia, cuius uo-
 cabulum est Ruistri, quo se suosq; si necessitas exigeret, tuto recipere
 posset.

Contigit hoc Anno Domini 826. quum tamen ante triennium, Ebo Ar^{chiepisco-}
 idem Autor referat Ebbonem Archiepiscopum Remorum, unà cum le-^{pus Re-}
 gatis Imperatoris, docendi gratia ad terminos Danorum accessisse, &
 multos ex iis ad fidem Christi uenientes baptizasse. mensis
 concionat^{tur Danis.}
 Anno 823.

LIBER
CAPVT XVI.

Ansgarius transit in Daniam & Suetiam, &
docet cum fructu.

Ansgarius
commora-
tur ad bi-
ennium in
Dania.

*C*um autem nemo doctorum facile possit in-
ueniri, qui cum illis ad Danos vellet perge-
re, propter crudelitatem barbaricam, qua
gens illa ab omnibus fugitur: Sanctus
Ansgarius diuino, vt credimus, spiritu accensus, &
qui ad martyrium aliqua occasione mallet pertinere,
cum socio se Ultroneum obtulit Autberto, non solum in-
ter Barbaros, verumetiam in carcerem & in mortem
pro Christo ire paratus. Itaq; biennium in Regno Da-
norum commorati, multos ex Gentibus ad fidem con-
uerterunt Christianam.

Ansgarius
proficisci-
tur in Sue-
ciam.

Inde reuersi cum denuo ab Imperatore postulati
essent, vltimos Sueonum populos Euangely gratia ten-
tari; Intrepidus athleta Christi Ansgarius, assumptis se-
cum fratribus Gislemaro & Vithmaro doctoribus,
gaudens peruenit in Daniam. Vbi relinquens Gisle-
marum Haraldo, ipse in Suetiam transfretauit cum
Vithmaro. Ibi verò benignè à Rege Biorn suscepti,
verbum Dei publice prædicare permissi sunt. Multos
itaq; per annum integrum lucrati sunt Domino nostro
Iesu Christo. In quibus Herigarius Bircæ oppidi præ-
fectus credidit, quem tradunt etiam miraculis & vir-
tutibus insignem.

Herigarius
præfectus
Bircæ Sue-
cicæ.

Hac

PRIMVS.

Hac legationis suæ prosperitate gauisi, Corbeiam
 noui Apostoli cum triumpho duarum gentium regressi
 sunt. Et ô mira omnipotentis Dei providentia de vo-
 catione gentium, quam disponit artifex, ut vult, &
 quando vult, & per quem. Ecce quod longo prius tem-
 pore Villebrodum, itemq; alios, & Ebbonem noluisse
 legimus, nec potuisse; nunc Ansgarium nostrum &
 voluisse & perfecisse miramur, dicentes cum Apostolo;
 non est volentis neq; currentis, sed est Dei miserentis, Rom. 9.
 ergo cui vult, inquit, miseretur, & quem vult indurat.

CAPVT XVII.

Ludouicus Imperator Ecclesiam Hambur-
 gensem constituit Metropolim vicinarum
 nationum.

Hinc Imperator cum Magnatibus, S: Ansgario de salute gentium congratulatus, in-
 gentes Christo gratias persoluerunt. Ha-
 bito igitur generali Sacerdotum consilio, Hamaburg
Metropo-
lis, Anno
Domini
831.
 pius Cæsar votum parentis implere cupiens, Hamaburg
 Cuius Transalbianorum, Metropolim statuit om-
 nibus Barbaris nationibus, Danorum, Sueonum, itemq;
 Sclauorum, & alijs coniacentibus in circuitu populis.
 Eiq; Cathedræ primum Archiepiscopum ordinari fecit
 Ansgarium.

L I B E R

Hoc factum est Anno Domini DCCCXXXII. qui est Ludouici Imperatoris XVIII. Villerici Bre-
mensis Episcopi XLIII. Consecratus est autem à
Drogone Metensi Episcopo, Cesaris fratre germano,
astantibus atq. fauentibus Odgario Moguntensi, Eb-
bone Remensi, Heddi Treuirensi, & alys, consentien-
tibus etiam Villerico Bremensi, & Helingaudo Fer-
densi Episcopis, quibus antea Diocesis illa commenda-
ta est. Roborante id Papa Gregorio III. Apostolica
autoritate & Pally donatione.

Habentur in Ecclesia Bremensi præcepta Impe-
ratoris, & Priuilegia Papæ, S. Ansgario data, in qui-
bus hoc quoq. vna continetur, quandam ei cellam in
Thuroltz in Gallijs donata
Ansgario. Gallia Turoltz vocatam, ad supplementum legationis à
Cesare concessam. Anno Domini DCCCXXXIII.
Actum indictione XII. qui est Ludouici XX.

CAPVT XVIII.

Ansgarius reuisit Danos & Suecos, vnâ
cum Ebbone & Gaudberto comministris
suis.

Ansgarius
redit in
Daniam.

Ansgarius autem nunc Danos, nunc Trans-
albianos visitans, innumerabilem vtriusq.
gentis multitudinem traxit ad fidem. Si
quando

P R I M V S.

quando verò persecutione Barbarorum impeditus est à studio prædicandi; apud Thuroltz, se cum Discipulis retinuit. In adiutorium prædicationis datus est **Ebbo** Remensis, de quo antea diximus. Hic seu fatigatione itineris, seu corporis debilitate impeditus, siue potius occupatione seculi delectatus, Vicarium pro se dedit Ansgario Nepotem Gaudbertum. Quem ipsi **Gaudbertus** nepos **Ebbonis** ambo consecrantes Episcopum vocarunt eum **Simonem**, eumq; diuinæ gratiæ commendatum, in Sueoniam miserunt.

Hæc in vita **S. Ansgarij** copiosè descripta, nobis ad breuiandum, locum præbuerunt; verùm quòd distinctio temporum ibi obscura est, pleraq; ab alijs scriptis congruentia temporari mutauimus. Nunc ad cætera, vnde incepimus, regrediamur.

CAPVT XIX.

Villericus peracto strenui & fidelis Pastoris officio, plenus dierum, in fata concessit.

Nnterea Villericus Bremensis Episcopus **Dio-** Villerici
casim suã sollicitè circumeundo, gentiles **bas** diligentia
ptizando, & fideles in Christo confortando, **tas.** & assidui
strenui prædicatoris officium peregit. Ecclesias
vbiq;

L I B E R

vbique per Episcopium congruis erexit in locis. Tres vero
 rō Bremæ, quarum primam scilicet domum S. Petri,
 de lignea lapideam fecit: & corpus S. Villebadi exin-
 de translatum in Australi, quod fecit, Oratorio recon-
 didit. Quod etiam scriptor vitæ eius noluit præterire.
 Narrantq̄ posteri hoc factum pro timore Pyratarum,
 qui propter virtutem miraculorum, confessoris nostri
 corpus auferre maluerunt.

Eodem tempore fertur Beatus Ansgarius corpora
 Sanctorum, quæ dono Ebbonis Archiepiscopi suscep-
 perat, trans Albiam deportasse; & corpus quidem Ma-
 Helingstad. trimani, apud Helingstad reposuit, Xisti vero & Si-
 gnini cum aliorum Martyrum patrocinjs in vrbe collo-
 cauit Hamaburg. Beati vero Remigy Chimilia cum
 decenti honore seruauit Bremæ.

Villericus igitur clerum maximum collegit, de
 populo vero magnam Ecclesiæ Bremensi hereditatem
 acquisiuit. In diebus suis Carolus Eleemosynam obtulit
 Saluatori ad Bremensem Ecclesiam, C. mansos. Scri-
 ptum est in lib. Donationum III. Cap. I. Vbi etiam
 crebrò versu hoc repetitur, sacrosanctæ Basilica, quæ
 constructa est in honore S. Petri Apostoli, in loco seu-
 villa publica nuncupata Brema; Vbi Villericus Epi-
 scopus seruus seruorum Dei præesse videtur. Qui obiit
 senex & plenus dierū, An: Dni: DCCCXXXIX.
 Obitus Vil-
 leri An-
 no Domini
 839. Qui

PRIMVS.

Qui est annus Ludouici XXV. & penultimus. Sepultus est in Domo S. Petri à parte Altaris Aquilonarij, III Nonas Maij.

CAPVT XX.

Leudericus Villerico successit, Ansgarius strenuam nauat nouellæ Ecclesiæ plantationi operam, & Thuroltz Visitat in Gallijs.

Eudericus ordine tertius, sedit annos VIII. ^{Leudericus}
Eius annos cum pro certo scire non possu^{III. Epi-}
mus, ex eodem libro Traditionum discimus, ^{scopus} Bremensis.

& Villerici Diaconum fuisse, & sedit
vsq. ad annum Ludouici iunioris VI, Capitulo LVIII ^{Leuderici}
scriptum. Hunc etiam tradunt Superbum fuisse, quod ^{Arrogan-}
exinde conijci potest, quia se aliquando custodem, ^{tia,} ali-
quando Pastorem Bremensis Gregis gloriatur.

In diebus illis, S. Pater noster Ansgarius legas-
tionem sibi creditam vtiliter executus, apud Hamaburg
nouellæ plantationi insudauit, doctrina oris, & opere
manuum exercens Ecclesiam. Sæpè etiam Monasteri-
um Galliæ, quod dono Cæsaris possedit, Thuroltz visi- ^{Thuroltz,}
tans, Fratribus ibidem Deo militantibus, salutaris res-
gulæ tramitem verbo exemploq. monstrauit. In quo ^{Rimbertus}
nobilis contubernio, iam tum à puero S: effulsit ^{declaratus}
Rimbertus. Quem S. Pater Ansgarius adoptans in ^{successor}
Filium, prophetico spiritu, quo plenus erat, longè ante
H prædi.

LIBER

prædixit illum, suæ virtutis æmulum, & in cathedra Pontificali succedere, gratiaq; meritorum in cælesti Regno consortem fore. In qua re, providentia omnipotentis Dei, quæ olim Helie substituit Heliseum, in Rimberto non fefellit Ansgarium.

CAPVT XXI.

Nordmanni Frisiam depopulati, Hamburgam incendio vastant. Herigarius Bircae præfectus claret miraculis.

Nordmannorum piratarum excursio in Germaniam.

Nterea Nordmanni pyratiscis excursionibus vsquequaq; degrassati, Frisones tributo subijciunt. Eodem quoq; tempore per Rheenum vecti coloniam obsederunt. Per Albi-
am verò Hamburg incenderunt. Inclita ciuitas tota aut præda aut incendio disperijt. Ibi Ecclesia, ibi Claustrum, ibi Bibliotheca summo collecta studio consumpta est. Sanctus Ansgarius, vt scribitur, cum reliquijs Sanctorum Martyrum nudus euasit. Excidium Hamburg Historia Francorum non tacet, & Priuilegia Romanorum. Hoc, vt aiunt, factum est, Anno Ludouici senioris nouissimo.

Hamburg uastata, Anno Domini 840.

Tunc quoq; Gaudbertus Episcopus zelo Gentili-
um, à Sueonia depulsus, & Nitbardus Capellanus eius Martyrio coronatus est cum alijs. Et inde Sueonia caruit Sacerdotali præsentia septennio. Quo tempore Anundus

PRIMVS.

Anundus Regno pulsus, in Christianos persecutionem ^{Herigarius} ^{Bircæ præ-} ^{fectus cla-} ^{ret mira-} ^{culis.}
 habuit. Herigarius Bircæ præfectus Christianitatem
 ibi solus sustentauit. Qui etiam tantam fidei gratiam
 meruit, ut potentia miraculorum & exhortatione do-
 cetrinæ, multa Paganorum milia saluarit. Scriptum est
 in actibus B. Ansgarij.

CAPVT XXII.

Diffensio & Reconciliatio filiorum Ludouici
 Imperatoris, à patris obitu.

ANno Leuderici Bremensis Episcopi III, ^{Discordia}
 Ludouicus Imperator obiit. Regnum in ^{inter filios}
 contentione remansit. Multa inter fratres ^{Imp. Lu-}
 discordia, bellum maximum, in quo, ut ^{douici de}
^{Imperio.}
 Historia testatur, omnes Francorum vires consumptæ
 sunt. Discordiæ inuentor Ebbo, qui & supra filios in ^{Ebbo Di-}
 patrem armauerat; & nunc fratres intestina seditione ^{scordia-}
 concitauerat. Proinde conspirationis accusatus à Papa ^{rum Au-}
 Gregorio depositus est; Sed alijs hoc criminantibus, ^{tor inter}
 alijs rectè factum astruentibus, veritatem nos in medio ^{filios Lu-}
 relinquimus: Præsertim cum à S. Patre nostro Ansgario, ^{douici.}
 ea dilectione, quam ab initio secum habuit, vsq;
 in finem habitus fuerit. Lege in vita eius in Capitulo,
 Rhaban de fama Ebbonis ambigua.

L I B E R

Tandem mediante Papa Sergio pax inter fratres conuenit: Regnum diuisum est in tres partes, ita ut Lotharius maior natu Romam cum Italia, & Lotbaringiam cum Burgundia possideret. Ludouicus Rhetor Thuroltz Monasterium cum Germania regeret. Carolus est Francie nobilissimum, pro quo recuperando uctus est querela Ecclesie nostre pontificibus. *lus Galliam. Pipinus Aquitaniam. Hac inter Fratres sortita Regni diuisione, Thuroltz Monasterium concessit in partem Caroli, & sic alienatum est à iure Sancti Ansgarij.*

Thuroltz ab alienatur ab Ecclesia Ham-burgensi.

CAPVT XXIII.

Diligentia Ansgarij commendatur.

Tille in paupertate sua Deum glorificans, uerbum Dei cuius legatione functus est, tam suis quam alienis infatigabiliter seminauit. Unde contigit, ut prædium, quod

Ramsolense cœnobium.

† I B I A.

† supra signini.

Ramsola dicitur, à quadam uenerabili Matrona suscepterit nomine † I K I A. Hic locus in Episcopatu Verdensi positus, ab Hamaburg disparatur tribus uastis. Ibi Sanctus Dei, cœnobium constituens, reliquias Sanctorum confessorum Sixti & † Sinicy, locauit, & alia Patrocinia, quæ ab Hamaburg portauit fugiens. Ibi Gregem profugum collegit, & depulsos à gentilibus socios retinuit in eo portu. Ab eo loco Hamaburgensem

P R I M V S.

gensem Ecclesiam visitans, Nordalbingos in fide confirmavit, quos antea persecutio turbavit.

Tum quoque Legatio Gentium sua quapiam tarditate frigeret, prædicatores misit in Daniam; Hereticum verò Eremitam direxit in Sueoniam. Fertur etiam Bremam venisse; atq; ab Episcopo loci, qui doctrinæ atq; virtutibus eius invidit, depulsum esse.

Posthac Leudericus Bremensis Episcopus obiit, ^{Obitus} Leuderici. sepultus est in Ecclesia S. Petri ab australi parte Altaris. Decessit autem VIII. Kal. Septembris. Ecclesia diu viduata permansit.

CAPVT XXIII.

Post obitum Leuderici, vnita est Ecclesiæ Hamburgensi, Bremensis, vtriq; præfuit Ansgarius.

Hinc Ludonicus pius Cæsar inclytus, Hamburgensis Ecclesiæ desolationem miseratus, venerabili Ansgario contulit Bremensem Episcopatum. At ille quamuis Canonum decreta non ignoraret, quibus cautum est, ut Episcopus qui à sua ciuitate persecutionem passus, expellitur, in alia vacante recipiatur; Tamen ne pro inuidia ceteri scandalizarentur, Cæsari super hac re diu restitit. Postremo si absq; fratrum querela fieri posset, tum solummodo consensit. In vita nostri Antistitis hæc ple-

Bremensis
Ecclesia
unitur
Hamburgensi inui-
to fere
Ansgario.

L I B E R

nissimè describuntur. Obscurè verò notatur tempus,
 quod liber donationum significat apertius. Anno scilicet
 Anno Domini 847. Ludouici secundi IX, Dominum Ansgarium ab
 Abdarico Clerico, & Comite Reginbaldo legatis Ceesaris,
 ductum in Episcopatum. Scriptum est in lib. III. CAP. XX. Et in vita eius hæc; Multum inquit,
 temporis fluxit, ex quo Beatus Ansgarius Bremaensem
 Episcopatum suscepit, antequam hoc à Papa Nicolao confirmaretur.

CAPVT XXV.

Ansgarius transit Bremam, & inde in Dani-
 niam: vbi Regem Ericum ad Fidem Chris-
 stianam conuertit. Qui Ecclesiam Slesuis-
 censem, omnium primam in Dania ex-
 truxit.

Ansgarius
 redit in
 Daniam.

Ericus cogno-
 mento
 puer, Rex
 Danie,
 conuertitur ab
 Ansgario.
 An. Dn. circiter
 848.

Sanctus itaq; Ansgarius receptis Bremis,
 Annos XVIII. sedit. Nam antea in
 Hamaburgensi Cathedra præfuit Annis
 XVI. Qui fiunt simul XXXIII.
 Hoc regalis munificentie dono, confessor Dei valde
 gauisus in Daniam festinauit. Vbi Regem Ericum
 inueniens, Christianum reddidit. Is etiam Ecclesiam
 in portu maritimo erexit, apud Slasuich, data pariter
 licentia, vt quisquis vellet in Regno suo, Christianus
 fieret.

P R I M U S.

fieret. Infinita Gentilium credidit multitudo. De quibus hoc in libris memoriale relictum est; Plures ut aqua Baptismi loti sunt, ab omni corporis infirmitate liberatos.

Ad curriculum B. Ansgarij quod attinet, fuit illud à primo eius Curriculum introitu in Ecclesiam Hamburgensem ad uitæ exitum, Annorum 34. Nam præfuit scorsim Hamburgensi Ecclesie primum Annis 16. Postea di B. Ansgarij. Bremensi quoq; scorsim Annis 12. sermè. Postremo utriq; unitæ Annis 6. Ansgarij. Qui simul iuncti constituunt Annos 34.

Ad res uerò Danicæ quod attinet, quas Autor noster hoc loco attingit, sciendum, Duos Ericos Reges in Dania rerum potitos, tempore Duo Erici huius curriculum Ansgarij. Primus erat Frater Haraldî Klag. Is sceptrum Reges Danie Erico filio Siguardi delatum, ad se ui rapuit, sed ut sunt uiolenta minus cogno diturnis, breui post à Guthormo nepote suo ex fratre casus, uita pariter mines.

Regno spoliatus est. Redijt itaq; Imperij dignitas ad Ericum filium Siguardi, nepotem Regneri, cuius supra meminimus. Is filiam Guthormi duxit, et erat etate admodum tenera, quum primum Regni susciperet administrationem. Qua etiam de causa cognominatus est puer.

Quod ideo hoc loco admonendum duxi, ut utriusq; Regis temporibus Templum Slesuicense concionatum esse in Dania Ansgarium sciamus. Quum unius saltem erectum Anno Do. mini circiter 848. tempore ipsum hic docuisse indicet Saxo. Quum tamen manifestum sit, de diuersis Regibus eiusdem nominis fieri, Templum Slesuicense, Ripense primum fundatum a Paganismo ad fidem conuersi, zelo, Anno Domini circiter 860.

alterius uerò à Paganismo ad fidem conuersi, zelo, Anno Domini circiter 860. datum atq; erectum, quod paulo ante obitum B. Ansgarij contigisse apparet ex narrationibus sequentibus Anno Domini circiter 860.

Ripense
Templum
erectum
Anno Do.
mini circi-
ter 860.

CAPVT

Ansgarius iterum ductu Regis Daniae, traſſit in Sueciam, & populum cum Rege traſſit ad religionem Chriſti.

Quibus rebus ex voto completis, dum adhuc Sanctus Dei pro Gente Sueonum eſtuare coepiſſet; cum Gaudberto Episcopo conſilium habuit, quis eorum laudabile pro Chriſto periculum ſubiret. At ille periculum ſponte decli-

Ansgarius traſſit in Sueciam.
Birca.
 nans, Anſgarium potius vt iret rogauit. Extemplo Athleta intrepidus Herici Regis miſſum rogauit atq; Sigillum; & à littore Danorum tranſfretans in Sueoniam peruenit, Vbi tunc Rex Olaph, apud Bircam, generale populi ſui habuit placitum. Quem praeueniente miſericordia Dei, ita placatum inuenit, vt eius imperio, & populi conſenſu, & iactu ſortis, & Idoli reſponſo, Eccleſia ibidem fabricata, & Baptiſmi licentia omnibus conſeſſa ſit.

Erimbertus Euangelista Sueciae.
 His etiam ex ſententia finitis, Euangelista noſter Eccleſiam Sueonum, Erimberto commendauit praesbytero, & redijt. Quae in vita S: Anſgarij latiſſima geſtorum narratio deſcripta, nos, breuitate nitentes, amputauimus. Et niſi fallit opinio, prophetiae Ezech. 39. zechielis de Gog & Magog, conuenientiſſimè hic impleta videtur. Emittere, inquit Dominus, ignem in Magog,

PRIMVS.

Magog, & in his qui habitant in Insulis confidenter. Aliqui hæc & talia de Gothis, qui Romam cœperant dictum arbitrantur. Nos verò considerantes Gothorū populos, in Sueonia regnantes, omnemq̃ hanc Regionem passim in Insulas dispersitam esse; Prophetiam eis opinamur posse accomodari: cum præsertim multa prædicta sunt à Prophetis, quæ nec dum videntur completa.

CAPVT XXVII.

Archiepiscopus Hamburgensis, iugo Clientelæ Coloniensis liberatur, & noua insuper accipit à Romano Pontifice Priuilegia.

Nterea questio magna surrexit in Regno ^{Contentio de Bre-} Francorum, de Bremensi Episcopatu, ad mensi Episcopatu, inuidiam Ansgarij conflata. Ea contentio ^{inter Co-} diu per Regnum, graui & ancipiti disses- ^{loniensem} sione profligata, multis partium studijs, collidebatur. & Ham- ^{burgensem} Tandem orthodoxus Cesar Ludouicus, compositis hinc ^{Bremensis} inde contradicentium voluntatibus, præcipuè Guntharij ^{& Ham-} Coloniensi Archiepiscopi, cuius suffraganea prius ^{burgensis} erat Brema. Super his Romam direxit, ad sanctissimum ^{Ecclesiæ} Nicolaum Papam. Ille, quòd Ecclesiastica necessitas ^{unitæ, An-} per suasit, & quod Patrum concilijs rationabiliter ^{no Domini} fieri posse comprobatum est, facile consensit. Ergò ^{858.} Bremensem & Hamaburgensem Episcopatum, autem ^I ^{Cuius} Apostolica copulari, & deinceps sanxit pro vno

L I B E R

Cuius rei Priuilegia diligenter conseruantur in
 Bremensi Ecclesia, quibus etiam additum est, quod idem
 Papa Nicolaus, tam ipsum Ansgarium, quam succes-
 sores eius, Legatos & Vicarios Apostolicæ sedis con-
 stituit in omnibus gentibus Danorum, Sueonum, atq[ue]
 Sclauorum, quod & antea Gregorius Papa concessit.
 Igitur Bremensis & Hamaburgensis Parochiæ coadu-
 natio facta est, vltimo tempore S. Ansgarij. Vitæ eius
 annum non ponit. Preceptum autem Regis ponit an-
 num Regni XXI. Priuilegium Papæ, notat annum
 Domini DCCCLVIII. qui est ab ordinatione
 Archiepiscopi XXIX.

CAPVT XXVIII.

Bellum gestum inter Guthormum & Ericum
 cum Regem Daniæ, quibus successit Ericus
 cognomento puer; Qui fidem Chrtsti susci-
 piens Ecclesiam Ripensem à primis extruxit
 fundamentis.

Hic est Ericus puer, cuius supra capit. 25. meminimus

D Istæ scribitur in vita S. Antistitis, qua-
 liter in Daniam veniens iuniorem Ericum
 in Regno repperit. Cui tempori congruit
 Historia Francorum, quæ sic de Danis
 meminit. Nordmannos per Ligerim Turones succens-
 disse, per Sequanam Parisios obsedisse. Carolum tunc
 more compulsam, terram eis dedisse ad habitandum,
 Lotharinam

Accidit hoc Anno 853.

P R I M V S.

Lotharingiam. Deinde, inquit, vastata & subacta Nordmanni vastant
 Fresia, in sua victrici conuersos viscera dextra. Con- Galliam.
 tendentibus namq; ad inuicem † Gudurim Principe † Gu-
 Nordmannorum cum Patruo, scilicet Rege Danorum, thorns.
 Erico; tanta caede mactati vtring, sunt, vt vulgus om-
 ne caderet. De stirpe autem Regia nemo omnium rema-
 neret, praeter vnum puerum, nomine Hericum.

Iste, mox vt Regnum Danorum suscepit, in-
 genito furore super Christicolos efferatus, Sacerdotes id accidit.
 Dei expulit, & Ecclesias claudi praecipit. Ad quem se circa
 Sanctus Dei confessor Ansgarius venire non trepi- An: Dn:
 dans, comitante gratia diuina, crudelem Tyrannum sic 860 su-
 placatum reddidit, vt Christianitatem ipse susciperet, catum est.
 suisq; omnibus, vt Christiani fierent, per edictum man- Templum
 darit, & insuper in alio portu Regni, apud Ripam, ex- Ripense
 truxerit Ecclesiam in Dania secundam. conditum.

Nordmannorum gentem, Danicam fuisse, nulli potest esse dubium. Nordmanni Dani.
 Quod & profectiones ipse, & sermo quoq; satis testantur. De incur- ni Dani.
 sionibus eorum Gallicis, qui certi aliquid cognoscere uelit, is praeter alios, Regino
 legere potest Reginonem Abbatem Prumiensem. Afferit ille, ter eos ob- Regino
 sedisse urbem Parisiorum, interiecto inter singulas obsidiones temporis Prumiensis
 spazio exiguo. In priori hoc accidit, quod referemus, stratagemam memo- lib. 2.
 rabile. Miserat ad soluendam obsidionem Imperator Carolus, exercitum stratage-
 suum Duce Henrico quodam, uiro nobili & strenuo. Is propius solebat ma Nord-
 hostium castra frequentius accedere, ut & quid ipsi agerent & qua ra- manno-
 tione in ipsos ageret, exploraret. Id quum animaduertent Nordman- rum.
 ni, foveas foderunt in circuitu castrorum, quae latitudinis erant pedis u-
 nis, profunditatis uero trium. Has stipula & puluere cooperuerunt ne

Accidit
hoc Anno
Domini
837.

ab hostibus facile deprehendi possent. Itaque quum ex more, Henricus Dux exercitus Gallici, circa Nordmannorum castra obequitaret speculabundus, obuios habuit eorum paucos, qui dedita opera cum ipso uelitare ceperunt atque tantisper cum dubia fuga ludificarunt, donec collapsio in foueam ipsius equo, ipsum pariter luctantem atque surgere annitentem obtinuerint. Erant tum uniuersæ in isto loco, Nordmannorum copię ad belatorum millia triginta.

CAPVT XXIX.

Studium Ansgarij in visitando proprias Ecclesias, si quando à peregrinationibus cessauit,

Rimberty
primus in
Ecclesia
Ripensi
Doctor.

In his Ecclesiastico ordine compositis, Beatus Pater noster Ecclesiam illam Rimberty commendauit Presbytero. Et reuersus est ad Hamaburg, ubi de venditione Christianorum Nordalbingos correxit. Inde Fresfaciens, castigauit eos pro labore Dominici diei. Pertinacius uero agentes, igne cœlesti multauit. Et alia, quæ antiquis miraculis non imparia, leguntur, in uita eius.

Et quoniam totum studium eius erat, pro salute animarum, si quando à prædicatione gentilium foris liber erat; domi congregationum suarum curam egit. Quarum primam, quæ ab Hamaburg olim Barbaricam incursione depulsa est, ipse, ut prædiximus, ad Ramfolas transtulit. Secundam in Bremis habuit Sanctorum uirorum, qui habitu quidem vsi Canonico, regula uiuebant monastica, vsque ad nostri ferè temporis ætatem Tertia

P R I M V S.

Tertiam sanctarum Virginum congregationem in
Luximon aduocuit; Vbi deuota Christi Matrona
Lindgaard, totum patrimonium suum offerens caelesti
sponso, magnum chorum castitatis, suo ducatu nutriuit.

C A P V T X X X.

Diligens cura pauperum habita ab Ansgario.

AD curam autem pauperum, & susceptio-
nem peregrinorum multis locis Hospitalia ^{Ansgarij}
præparauit. Vnum autem quod præcipu- ^{cura pro}
um habuit Bremae, vbi per seipsum quoti- ^{pauperi-}
die veniens infirmis non erubuit ministrare. Quorum ^{bus.}
plurimos dicitur verbo vel tactu sanasse.

Ipse retranstulit corpus S. Villebadi, in matricem
Ecclesiam B. Petri Apostoli, ab illo Australi oratorio,
quo deportatum est à Villerico. Et tunc facta sunt illa
miracula, quæ per meriti Sancti Villebadi, populo
ostensa sunt, ab Anno Domini DCCCLXI. Qui est ^{Anno Do-}
Anus ab ordinatione Episcopi XXX. Ipse enim ^{mini 861.}
qui transtulit & vitam & miracula eius singulis li-
bris comprehendit. Siq; temporum seriem diligenter
computemus, ipsum est tempus, quo in Saxoniam trans-
latio S. Alexandri contigit. In qua illud memorabile
videtur, confessorem nostrum cum Aduena martyre
certasse

LIBER

certasse, quis eorum videretur esse maior, & in gratia sanitatum populis acceptior. Eginhardus in gestis Saxonum, hæc dulci Calamo prosequitur.

CAPVT XXXI.

Ansgarius pia sollicitudine pro Ecclesijs, literis agit apud Principes & Episcopos; & functus præclarè 34 Annis officio, migrat à seculo.

Vigilantia
Ansgarii.

Nterea Beatus Ansgarius captiuos redimendo, tribulatos resouendo, erudiendo domesticos, Barbaros euangelizando, foris Apostolus, intus Monachus, nunquam legitur otiosus. Nec solum erga suos, verumetiam alienos, quomodo viuerent, sollicitus. Episcopos etiam tam voce quàm literis, vt vigilarent supra dominicum gregem, hos arguit, illos obsecrauit.

At verò Regibus Romanorum pro sua legatione; Regibus Danorum, pro Christiana fide, crebrò mandauit. Extant Epistolæ eius plures huiusmodi. Vnam verò quam scribit omnibus Episcopis de legatione sua, quam ab Ebbone orsam asserit, ita claudit. Deprecor, inquit, vt apud Deum intercedatis, quatenus hæc legatio crescere, & fructificare mereatur in Domino. Iam enim, Deo propitio, & apud Danos & apud Suedones fundata est Ecclesia Christi, & Sacerdotes absq; prohibita

PRIMVS.

prohibitione, proprio funguntur officio. Omnipotens
Deus faciat vos omnes huius operis pia beneuolentia
participes, & in cœlesti gloria Christi cohæredes.

Superuixit autem post illam plenariam Hama-
burg & Bremæ copulationem, Annos VII. Sedit Obitus B.
Ansgarii
Anno Do-
mini 865.
Annos omnes XXXVIII. Cuius depositio summa
Veneratione colitur III. Non: Feb. Obijt Anno Do-
mini DCCCLXV. Indictione XIII. Qui est Ludou-
uici II. XXVI. Sepultusq; est in Basilica S. Petri
ante Altare Sanctæ Dei Genitricis Mariæ. Eadem die
qua ipse commendatus est, Rimberty Diaconus eius, à Rimberty
Clero simul & populo electus est. Qui etiam vitam S. successor
Ansgarii,
scripsit li-
brum de
uita eius.
Patris veridico sermone describens, more B. Iohannis,
quasi de alio scribens, innuit se fidelissimum eius Disci-
pulorum, testimonium perhibere sanctitati, quam co-
gnouerat in viro Dei. Hunc librum ille ad fratres
cœnobij direxit nouæ Corbeia, beatificans illos, quòd
talem miserint, & nobis congratulans, quod talem su-
scipere meruimus Pastorem.

CAPVT XXXII.

Rimberty successit Ansgario.

 Anctus Rimberty sedit Annos XXIII. Rimberty
II. Archi-
episcopus
Hambur-
gensis.
Annos & obitum decessoris sui reperimus
in quodam computo à Corbeia delato. Cœ-
terum vita eius à fratribus eiusdem Cœno-

L I B E R

bij ad nostros data, Quis fuerit, & qualiter vixerit, breuiter & dilucidè comprehendit. Mox, inquit, vt electus est à Theodorico Mindensi Episcopo, & Adalgario Abbate Corbeïensi, iussu Cæsaris Moguntiam ductus est. Vbi à clarissimo Pontifice Liuberto consecratus; Corbeiam venit vestemq; suscepit cum professione Monastica. Cui Adalgarius Abbas Germanum & æqui uocum suum concessit Adalgarium. Qui postea & socius prædicationis, & hæres meruit esse dignitatis. Pallium Pontificale suscepit à Papa Nicolao. Ferulam Pastoralem à Cæsare Ludouico, sicut in Priuilegijs dignosci potest. Quæ autem sequuntur ex libro vite eius discerpimus, Cap. XVI.

*Adalgarius
ocius præ
icationis
Rimberti.*

CAPVT XXXIII.

Commendatur diligentia Rimberti in legationis suæ officijs. Qui Reges Danorum hoc tempore extiterint, indicatur ex Historia Francorum.

*Diligentia
Rimberti
in legationis
sue
officijs.*

Deterea legationis suæ officium, quod ad prædicandum Gentibus verbum Dei, primitus à decessore suo susceptum est, & postmodum sibi iure successionis, quasi hereditarium prouenit, impigrè executus est. Ipse quidem per se quoties occupationes aliæ sineret, eidem legationi insistens, semper autem constitutos habens Præsbiteros,
 per

P R I M V S.

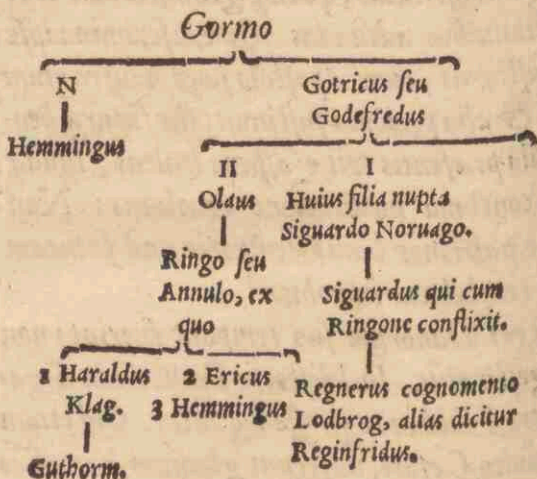
per quos & verbum Dei gentiles audirent, & solatiū
 captiui Christiani haberent, ad Ecclesias inter ipsos
 Paganos longè constitutas, quodq; grauissimum erat
 marinis discriminibus adeundas. Quæ discrimina ipse pericula
 frequentius sustinens, cum Apostolo sæpè naufragium quæ Rimo-
bertus sus-
stinuit in
Rom. 8.
 pertulit, sæpè & alia pericula sustinuit, spe futuræ bea-
 titudinis, omnia præsentis vitæ aspera leniens, illudq; munere
 Apostolicum continua meditatione reuoluens; Non
 sunt condignæ passionis huius temporis, ad futuram
 gloriam, quæ reuelabitur in nobis.

Qui Reges Danorum suo tempore fuerint; non
 inuenitur in gestis eius. In Historia Francorum Siga-
 frid cum fratre Haldan regnasse leguntur. Qui etiam
 munera Ludouico Casari, miserunt gladium Vez, Cas-
 pulo tenus aureum, & alia, pacem rogantes. Et missis
 vtrinq; ad Egdoram fluuium mediatoribus pacem fir-
 mam, ritu gentis, per arma iurauerunt. Erant & alij
 Reges Danorum vel Nordmannorum, qui Pyraticis
 excursionibus eo tempore Galliam vexabant. Quorum
 præcipui erant, Horich, Orduig, Godafrid Ro-
 dulff & Inguar Tyranni. Scriptum est in gestis
 Francorum, Crudelissimus omnium fuit Inguar, fi-
 lius Lodparchi, qui Christianos vbiq; per supplicia ne-
 cauit.

L I B E R

Quæ hoc loco de Regibus Daniæ commemorantur, secus se habent. Quod ut facilius conspiciatur, ascribemus huic ex Saxone nostro Danico Genealogiam Regum, libro nono præfixam.

Genealogia
Regum Daniæ, tem-
pore Rimberti, ab
Anno Christi circiter
800. ad
Annum
868.

Huius filij sunt qui hoc capite nominantur, quiq; continua bella cum Haraldo Klag gesserunt.

1 Inarus, qui patri in Anglia successit, hic dicitur Inguar.	4 Siguardus qui hic Sigfridus dicitur.
2 Ericus, quem Autor noster Horich appellat.	5 Biorno. 6 Agnerus.
3 Regnoldus, quem Autor nominat Rodulfum.	7 Vitsercus. 8 Vbbo. Ericus puer.
	9 Fridlenus, qui hic Godafridus nuncupatur.

CAPVT

CAPVT XXXIII.

Dani per inferiorem Germaniam longè la-
teq; populabundi progressi, ferro atq; flama
ma obuia quæq; prosternentes, à Ludouico
Imperatore tandem repulsi feruntur.

ANno Domini Rimberti XII. Ludouicus^{Ludouicus}
pius Cesar magnus obijt. Ipse Boemanos,^{pius mor-}
Sorabos, Susos, & cæteros Slauium po-^{uus Anno}
pulos ita perdomuit, vt tributarios effice-^{Domini}
ret. ^{882.}

Nordmannos autem fæderibus ac Bellis com-
pressos, eo modo retinuit, vt cum Franciam totam va-
stauerint, Regno eius minimè nocuerint. Post mortem
verò Imperatoris, effera Barbaries laxis regnabat ha-
benis. Et quoniam Dani, cum Nordmannis Hama-
burgensi Ecclesie Pastoralis cura subiecti sunt, prætes-
rire nequeo quanta mala per eos Dominus illo tempore
fieri permiserit, & quàm latè Pagani, super Chri-^{A Regino}
stianos extenderint potentiam suam. Quæ omnia la-^{ne & Sj-}
mentabiliter scripta sunt in Historia Francorum &
alijs libris. ^{geberto.}

Tunc Saxonia vastata est à Danis vel Nordman-
nis. Brun Dux occisus est cum alijs XII Comitibus.
Thiadricus & Marquardus Episcopi obruncati. Tunc
K2 Frestia

L I B E R

Nordman. *Fresia depopulata est. Traiectum ciuitas excisa. Sani*
 ni grauiet *Etus Rahtbodus v̄bis Episcopus cædens persequutioni,*
 affligunt *Dauantriæ sedem constituit, ibiq; consistens Anathe-*
 Germani. *matis gladio Paganos vltus est. Tunc Pyratæ Colonia*
 am. *am & Treueros incendunt. Aquis-*

Colonia *Aquisgrani Palatium, usq; am & Treueros incendunt. Aquis-*
 Treueris *ad tempus Ottonis per An-*
 Aquisgra- *nos LXXX uastum per. grani Palatium, Stabulum equis*
 num deua- *mansit, quod destruxerat suis fecerunt. Moguntia verò pro-*
 stata à *Orduig Princeps. pter metum Barbarorum, instau-*

Nordman- *rari cœpit. Quid multa? Vrbes cum ciuibus, Episco-*
 nis. *pi cum toto grege simul obruti sunt. Ecclesiæ illustres*
cum fidelibus incensæ sunt. Ludouicus noster cum Pa-
ganis dimicans, victor extitit, & mox obiit. Ludouic-
us Franciæ victor & victus occubuit. Hæc Trage-
dico plantu scripta in annalibus Cæsarum, Nos propter
mentionem Danorum perstrinximus.

Archiepi- *Quid autem dicimus interim fecisse nostrum Ar-*
 scopus re- *chiepiscopum? require in gestis suis Cap: XX. Ad re-*
 demit ca- *demtionem, inquit, captiuorum cunctis penè, quæ habe-*
 piiuos. *bat, expensis; cum multorum adhuc apud Paganos de-*
tentorum miseras cernere cogeretur. Etiam Altaris
vasa impendere non dubitauit; dicens cum Beato Am-
 „ *brofio: Melius est animas Domino, quam Aurum ser-*
 „ *uare, preciosa igitur sunt illa vasa, quæ animas de*
 „ *morte redimunt.*

Quod

P R I M V S.

Quod de Ludouico Imperatore asserit Autor noster, uictorem ex-
 tuisse cum Nordmannorum, id nullibi haecenus legi. Affirmat quidem
 Regino lib. 2 illum conseruisse manum cum illis, sed non adeo praualuif-
 se. Quantum praualuicrit inde apparet, quod longè lateq; progressi, usq;
 in annum sequentem, continuè obuias quasq; Germaniæ ciuitates munitissi-
 mas euerterint. Quarum calamitatibus motus Imperator fortè moerore
 confectus obiit. Nam, Et dolor & morbus lathi fabricator uterq; est.

C A P V T X X X V.

Dani à Fresonibus repulsi, Galliam restaura-
 to exercitu inuaserunt, & uastarunt. Ang-
 gliam quoq; & Frisiam sibi subiugarunt.

Ec incongruum videtur, quoniam de per-
 secutione diximus, quæ tunc latè in Eccle-
 sias efferbuit, grande miraculum per meri-
 ta Sancti Rimberti Fresonibus ostensum

Bonno tangere; quod Scriptor gestorum eius nescio cur præ-
 terierit. Sed Bonno Corbeiensis Abbas, de sui temporis
 actis scribens non reticuit, dicens: cum modernis
 temporibus grauis Barbarorum irruptio in omni pe-
 nè Francorum regno immaniter debaccharetur, conti-
 nit etiam eos diuino Iudicio, ad quendam Fresiæ pagum
 deuolui, Qui in remotis ac mari magno vicinis locis si-
 tus est, Norduich appellant. Hunc igitur subuertere
 agressi sunt. Erat illic eo tempore venerabilis Episco-
 pus Rimbertus, cuius adhortationibus & doctrinis
 confortati & instructi Christiani, congressi sunt hosti-
 bus

L I B E R

bus, & prostrauerunt ex eis X milia CCCLXXVII.
 pluribus insuper, dum fuga praesidium quaerunt, in
 transitu fluuiorum necatis.

Haec ille scripta reliquit, cuius rei miraculo, vsq;
 hodie merita Sancti Rimberti, penes Fresones egregia,
 & nomen eius singulari quodam Gentis colitur deside-
 rio: adeo vt collis, in quo Sanctus orauit, dum pugna
 fieret, perpetua cespitis viriditate notetur.

**Nordman-
 norum ir-
 ruptio in
 Gallias.** Nordmanni plagam, quam in Fresia receperunt
 in totum imperium vlturi; cum Regibus Sigafredo &
 Godafredo, per Rhenum & Mosam, & Scaldam flu-
 uios, Galliam inuadentes, miserabili caede Christianos
 obruncarunt; Ipsumq; Regem Carolum bello petentes,
 ludibrio nostros habuerunt. In Angliam quoq; miserunt
**Frisia &
 Anglia in
 potestate
 Danorum.** vnum ex socijs Haldan, qui dum ab Anglis occideretur,
 clam constituerunt in locum eius Gundredum. Is
 autem Nordumbriam expugnauit, atq; ex illo tempore
 Fresia & Anglia, in ditione Danorum esse feruntur.
 Scriptum est in gestis Anglorum.

Dubium an De hisce Nordmannorum irruptionibus lege iam prius nomina-
Nordman- tum Reginonem, & Sigebertum, qui haec ad Annum Domini 882. rea-
 ni à Freso- fert. Verum quomodo tanta clade à Fresonibus eos affectos, & pariter
 nibus deu- in populosissimum Galliarum Regnum ausos irrumperere, credam, non ui-
 sti, nec ne. deo, nisi ipsi à Fresonibus diuiso exercituceasi sunt, aut post cladem ab illis
 acceptam, suppleuerint exercitum, priusquam in Gallias progressi sunt.
Dani quam- De tempore autem, quo primum occuparint ac quamdiu possederint
 diu possede- Dani Angliam, discrepant inter se & n alium auctores. Alij eum hoc no-
 rint Ang- stro Auctore, H. ptarchiam Anglorum missam facientes, à Regneri Lou-
 liam. brogi

P R I M V S.

brogi temporibus aufpicantur, numerantq; hinc, usq; ad Haraldum II. annos durationis imperij Danici in Anglia, plus minus 200. Alij ab aduentu Anglorum Cimbrorum, quum nomen pariter & idioma Danicum seu Anglocimbricum usurpare Britanni cepisse putantur, initium facientes, Annos supputant circiter 700. Alij aliter. Sed controuersiam istam discutere, non est huius loci.

CAPVT XXXVI.

Miracula (vt ferunt) à Rimberto edita.

Ruſtra in Sanctis ſigna & miracula quæ
runtur, quæ habere poſſunt & mali, quia
ſecundum autoritatem Sanctorum Patrum,
maius miraculum eſt animam, quæ in æter-

num victura eſt à peccato conuertere, quàm corpus quod
denuo moriturum eſt, à morte ſuſcitare. Vt autem ſciamus nec Sancto Rimberto hanc gratiam deſuiſſe; ſed
antiquorum more Sanctorum, quædam feciſſe mi-
racula; frequenter ſcilicet dum iret in Sueoniam, tem-
peſtatem maris oratione ſedade, & cæcum illuminade,
per confirmationem, quam Episcopali more faciebat in eo

Sed & filium Regis dicitur à Demonio liberaſe.
Vbi multis aſtantibus Episcopis, ſpiritus immundus ſepè clamabat ex ore vexati; Rimbertum ſolum inter eos dignè commiſſum egiſſe officium, ipſum ergò ſibi eſſe cruciatui. Require in libro vitæ eius Capite XX. Hunc filium Regis Ludonici Carolum eſſe arbitramur, qui nouiſſimis Archiepiscopi tempo-

Miracula
à D. Rimberto edita.

L I B E R

temporibus à Regno depositus, Arnolphum germani
sui filium accepit successorem. Historia Francorum
hæc veraciter acta commemorat in Francoford. Anno
Cæsaris Ludouici XXXIII.

Humanitas
& facili-
tas Rim-
berti.
Erat igitur Sanctus Rimberty, cum Mose, vir
mitissimus, cum Apostolo, qui omnium infirmitatibus
compateretur. Precipuum verò curam habens in Elec-
mosinis pauperum, & in redemptione captiuorum. Un-
de quadam vice, cum venisset ad partes Danorum, vbi
Ecclesiam nouellæ Christianitati constructam habebat,
in loco qui dicitur Schlesiug, vidit multitudinem Chri-
stianorum catena trahi captiuam. Quid multa? Duplex
ibi miraculum operatus est. Nam & Cathenam ora-
tione dirupit, & captiuos equo suo redemit. Capitulum
gestorum eius nota XVIII.

Mirum si
uerum.

CAPVT XXXVII.

Commendatio Assiduitatis & religiosæ Pie-
tatis Rimberty.

Assiduitas
D. Rim-
berti.

quia vastatio Nordmannorum vel
Danorum omnem excedit crudelitatem;
eo plus mirum videri possit, quod Sancti
confessores Dei Ansgarius & Rimberty
per tanta pericula maris & terra, illas Gentes intrepidi
adibant & prædicabant, ante quarum impetum nec
armati

PRIMVS.

armati Reges, aut potentes Francorum Populi subsistere Difficul-
 re poterant. Nunc autem quoniam defecit Sanctus, ^{tas conuer-}
 quoniam diminuta sunt veritates à filijs hominum, vix ^{tendi po-}
 possibile credimus nos genus ignauum, quod tecto gauis ^{pulos Sep-}
 det & umbra; vt in tam aspero tempore persecutionis, ^{tentionis.}
 in tam feroci (qua vix vllus hominum viuuit) natione;
 in tam remotissima, inquam, à nostro mundo regione,
 quisquam vel Apostolus auderet accedere, nescientes illud
 quotidie nobis dici, quod Saluator ait Discipulis:
 Ite in orbem vniuersum; & Ecce ego vobiscum sum ^{Matth. 28}
 omnibus diebus, vsq; ad consumationem seculi.

Sunt alia multa, quæ de nostro Sancto copiose in
 libro suo exarata sunt, in quibus illud memorabile est, ^{Grande}
 quod Presbyteri animam defuncti, qui sic in visu ap- ^{commen-}
 parens supplicauit, XL dies in pane & aqua ieiunans, ^{tum.}
 à tormentis absoluit. Decessor eius quatuor Cenobia
 fundauit, his ille quintum addidit in solitudine Buggind.
 Cæterum omnium distinctam sollicitudinem habens,
 Hamaburgensis Cathedræ, præcipuam curam egit, tam
 Fratribus quàm pauperib; oportuna ministrans solatia.

CAPVT XXXVIII.

Elemosynæ & exitus Rimberti,

Enodochium Bremæ, quod à Sancto Ans- ^{Cura Pau-}
 gario ad sustentationem Pauperum insti- ^{perum in}
 tutum est, ipse nobiliter auxit, & non so- ^{Rimberto.}

L lum

LIBER

studium
lectionis
& doctri-
nae eius-
dem.

lum in Episcopatu, sed ubicunq; esset, pauperibus alio-
moniam, cum omni diligentia ministravit; nobile vero
bum exhortationis relinquens posteris: Non est, in-
quiens, tardandum, ut cunctis pauperibus succurramus,
quia quis sit Christus, vel quando ad nos veniat, ignoramus.
Eleemosynam verbi incessanter omnibus minis-
travit, ad quod opus dicta S. Gregorij curavit excera-
pi, quae & manu sua descripsit. Epistola eius diuerse
ad plures, praecipua quaedam ad Virgines, in qua Vir-
ginitatem corporis extollens, ostendit multas in mente
fieri meretrices.

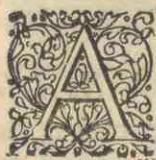
Tandem morbo & senio confectus, quos per se non
potuit, per Adalgarium adiutorem in Domino confor-
tauit, quem etiam manibus Regis commendauit. Obijt
Anno Domini DCCCLXXVIII, Indi-
catione VI, cuius depositio est III. Idus Iunij. Sepul-
tus est extra Basilicam Sancti Petri ab Oriente, ut ipse
se rogauit.

Rimbertus
obijt Anno
Domini
888.

CAPVT XXXIX.

Adalgarius primum coadiutor: Deinde Suc-
cessor Rimberti.

Adalga-
rius III
Archiepi-
scopus
Hambur-
gensis.

Adalgarius Archiepiscopus sedit Annos
XX. Annos ex computo, quo supra retu-
limus, vitam ex libro Sancti Rimberti dis-
scimus,

P R I M V S.

scimus, Capitulo XII. Cum S: Rimberty vestem & professionem suscipere Monasticam, mox additur. Ad quod ei solatium deputari placuit insignem conversatione virum, gradu Diaconum, nomine Adalgarium. Hic vir, inquit, venerabilis in conversatione eius imitatione, simul & successionis eius dignitate, adhuc hodie superest, cum multis alijs attestans, quod Sanctus Pontifex Rimberty nihil ex occasione curæ Pastoralis de Monastica perfectione perdidit, & reliqua.

Item Capitulo XXI. Cum iam, inquit, senio gravaretur S: Rimberty, etiam continuus pedum dolor ei accessit; Vnde apud gloriosissimos Reges Ludovicum & filios eius hoc obtinuit, vt insignis vir Adalgarius, Monachus videlicet Corbeia, in adiutorium ei confirmaretur, quatenus ipse infirmitate detentus, in Adalgaro haberet solatium circueundi Episcopatum, placida adeundi, & quando exigeretur, vel in expeditionem, vel ad Palatium cum Comitatu suo proficisci. Impetrauit etiam, vt ipse illi in electione successor confirmaretur, & inter consiliarios Regis locaretur, assentientibus Fratribus, & Abbate Monasterij eius, ac hac Sancta Synodo hac omnia roborante.

Elogium
Rimberty.

L I B E R

Ferulam Pastoralem suscepit ab Arnulfo Rege, Pallium à Papa Stephano. Consecratus est autem à Moguntino Archiepiscopo Lindroldo; Seditq; difficili tempore Barbaricæ vastationis. Nec tamen legationis suæ ad Gentes, vt in Priuilegijs videtur, studium omisit. Verùm sicut decessores sui, Presbyteros ad hoc opus & ipse constitutos habere curauit.

CAPVT XL.

Dani repressi ab Imperatore Arnulfo: domi quieuere sub suis Regibus.

Nordmanni repressi ab Imperatore Arnulfo.

DE Historia Danorum nihil amplius aut scriptum vidi, aut ab alio visum comperi. Ea fortè causa reor, quod Nordmanni vel Dani tunc ab Arnulfo Rege grauibus pælijs, vsq; ad internecionem deleti sunt. Bellum coelitus administratum. Siquidem centum millibus Pagano Gotafrid & sigafria norum prostratis; vix vnus de Christianis cecidisse repertus sit. Et ita restincta persecutio Nordmannorum, Domino vindicante sanguinem seruorum suorum, qui iam per Annos LXX. effusus est. Narrat hæc Historia Francorum.

Sueno E. stritius Rex Daniæ.

Audiui autem ex ore veracissimi Regis Danorum Suen, cum nobis stipulantibus numeraret Atanos suos. Post cladem, inquit, Nordmannicam, Helligonem

P R I M V S.

nem regnasse comperi, virum populis amabilem, propter iusticiam & sanctitatem suam. Successit illi Olaph, qui veniens à Sueonia, Regnum obtinuit Danicum vi & armis, habuitq; filios multos: Ex quibus Ehnob & Giurd Regnum tenuerunt post obitum patris.

Sueno Estritius, cuius hic meminit Autor, nepos erat ex Sorore Canuti Magni. Eius Historia cognosci potest ex Saxonis lib: 10. & 11. Meminit eius Autor noster infra pluribus in locis, hoc libro cap. 45. Et in secundo capitib. ferè singulis. Item lib. 3. cap. 12. 20. 22. 23. 24. &

25. Libro 4. cap. 16. Et fatetur se ab eo maximam huius sui com-
mentarij partem accepisse, præcipue quantum ad Historiam rerum Sep-
tentionis atinet. Hæc enim ipsius sunt uerba dicto loco lib. 4. Erat scien-
tia litterarum eruditus & liberalissimus in extraneos; & ipse direxit præ-
dicatores clericos in omnem Suediam, Nordmanniam & in Insulas, quæ
sunt in illis partibus, cuius ueraci & dulcissima narratione didici &c.

Laus Sue-
nonis E-
stricij, Re-
gis Danie.

Quod autem hoc loco, de successione Regum Danie refert se ab eo accepisse, diuersum certè est à narrationibus Historiarum nostrarum. Quod
ita ut suspicer aut locum non carere mendis, aut ipsum minus fideli me-
moria retinuisse, ea quæ ipsi Rex fideliter & luculentè satis exposuerit.
Nam Helgonem nullum Danis imperitasse constat, præter eum, qui sor-
titus cum fratre Ro imperium, multis retro seculis claruit. Sed de his
statim uberius cap. 44.

Locus
mendosus.

CAPVT XLII.

Brema fit denuo suffraganea Coloniensis Archiepiscopi.

Nno Adalgary VII. Hermannus Archi-
episcopus Coloniensis, magnis Adalgarium
nostrum fatigabat iniurijs, Colonia Bres-
mam subiugare conatus. Collecta igitur

Bremensis
Ecclesia
denuo fit
suffraga-
nea Colo-
niensis.

L I B E R

Synodo apud Triburcam, Haddone, Maguntino præsi-
dente, cassata sunt Apostolica sedis Priuilegia, & glo-
riosorum principum annullata sunt præcepta, consenti-
entibus, vt aiunt, iniquis decretis Formoso Papa, &
Rege Arnulfo. Deinde facta subscriptione Adalgarius
Archiepiscopus in cauda concilij positus est.

Fabula grandis de Adolino & Vidgero, qui dis-
ceptantes, ad spectacula Synodum traxerunt. Tragedi-
a Lugubris. Vidgerum nostræ partis victum, & por-
tero die mortuum. Et amplius sub Adalgario & Ho-

gero omni tempore dicunt Bremam Colonie suffraganeam mansisse. Hæc quoniam in eodem concilio scripta reperimus, vera ne sint aut ficta, nos in medio relin-
quemus.

CAPVT XLII.

Bremensis Archiepiscopus Iuri pristino res-
titutus, accipit coadiutores à Pontifice Ro-
mano plures.

Nno deinde secundo Formosus Papa obiit.
Quarto verò Arnulfus Imperator decessit.
Sequitur eruptio Vngrorum, persecutio
Ecclesiarum. Archiepiscopus noster val-

de senex, minus poterat vel inimi-
cus resistere, vel agenda dissonce-
re. Quare ferunt illum à Monas-
terio Corbeiensi Hogerum suscep-
isse

Exitus mi- serabilis Pontificis & Imperatoris Romani. Ambo enim & Rex & Papa miserabilem uitam inuenerunt. Quia Pa- pa Formosus à successore suo etiam mortuus degra-

PRIMVS.

pisse adiutorem. Cuius ope fultus datum & de sepulcro eiectus
 ac ministerio, ipse emerit & sene- est: Rex uero Arnulfus
 ctutis ocio potiretur. Ita omnipo- & uiuens à uermibus con-
 tens Deus, qui aliquando iustos, sumtus est, & tandem ue-
 ut meliores fiant, tentari permit- neno extinctus, magna Do-
 tit: Fecit & nostro Archiepiscopo cum tentatione mini uindicta.
 euentum, ut posset sustinere.

Nam Sergius Papa, qui ferè per totidem An-
 nos, septimus à Formoso, calumnias Adalgarij misera-
 tus, Priuilegia Bremensis Ecclesiæ renouauit, & om-
 nia quæ à Gregorio & Nicolao decessoribus suis, An-
 gario & Rimberto, concessa sunt, roborauit.

Adhæc quia Senectutis pondere grauatus Ponti-
 fex Adalgarius, Pastorale officium implere non pote-
 rat, circueundo, prædicando, & consecrando Episco- Coadiuto-
 pos; dati sunt ei adiutores à Papa, circumuicini quinq; res dati
 Episcopi, Simundus Haluerstadenſis, Vigbertus Fer- Archiepi-
 densis Bisop Podarburnensis, Bernardi duo, Minden- scopo Hana-
 sis & Osnabrugensis, quorum ope senex fulciretur. burgensi.

Ad manum sunt Priuilegia Sergij Papæ vtriusq;
 data, quibus hæc ita continentur. Mirum tamen neg-
 satis cognitum est nobis, an aliqui Episcopi in Gentes
 ordinati sunt ab Adalgario, ut Priuilegium insinuat:

An hæc ordinatio Episcoporum inacta remanserit, vsq; † Adal-
 ad dies † Adalgarij, ut melius confidimus; præsertim dagi, in
 quod fra lib. 2.
cap. 2.

L I B E R

quod vastatio Barbarica, vix dum Presbyteros inter
se morari concesserit. Nondum enim completa sunt
Obitus A. iniquitates Amoræorum, nec adhuc venit tempus mi-
dalgarii. serendi eorum. Post hæc migravit Archiepiscopus An-
† DCCC. no Domini + DCCCXCIX Septimo Idus Maj. Et
CIX. sepultus est in Basilica Sancti Michaëlis, quam ipse pro
dilectione Magistri, super tumbam eius erexit.

CAPVT XLIII.

Hogerus Adalgario succedens, strenuè & fir-
deliter exequitur Pastorale officium.

Hogerus
III Archi-
episcopus
Hambur-
gensis.

Hogerus Archiepiscopus sedit Annos VII.
Et huius Annos reperimus in libro super
riori, & quod per contentionem ordinatus
est à Coloniensi. Pallium suscepit à Papa
Sergio. Ferulam à Ludouico Rege. Vnde fuerit, aut
qualiter vixerit Deo cognitum est. Inuenimus ta-
men scriptum, in antiquioribus Ecclesiæ libris, vno
versu quis fuerit.

Sanctus & electus fuit Hoger septimus heros.
Sanctitati eius testimonium asserit veterum tra-
ditio; quæ narrat eum seuerissimum in Ecclesiastica
disciplina, pro consuetudine Monasteria sue diocesis
Vigilantia & graui-
tas Hogeri crebro circuisse, vnde etiam cum apud Hamaburg con-
sisterat, exploraturus quid Fratres agerent, nocte in-
tem.

PRIMVS.

tempesta, Ramsolam ad vigilias properauit matutinas, Fidelis, inquam, dispensator, qui & ipse vigilans pernoctauit, suamq; familiam dormire prohibens, venienti sponso letus occurrit dicens: Ecce ego & pueri mei, quos dedit mihi Dominus.

Anno secundo D. Hogeri, Ludouicus puer depositus, & Conradus Francorum Dux in Regem leuatus est. In isto Ludouico, vetus Caroli finitur prosapia.

CAPVT XLIIII.

De serie Regum Daniae quaedam adijcit ex relatu Suenonis Estritij.

Athenus Francorum tendit Historia. Quae verò deinceps dicturi sumus, in alijs & alijs reperimus non mendacibus libris. Aliqua verò recitauit nobis clarissimus Rex Da-

norum ita rogantibus. Post Olaph, inquit, Sueonum Ericus uictoriosus Rex Sue-tiae.
 Principem, qui regnavit in Dania cum Filijs suis, postea
 nitur in locum eius Sigerich. Cumq; paruo tempore re-
 gasset, eum + Hardegon filius Suen, veniens à Nord-
 mannia Regno priuauit.
 † Haard de chnut.

Tanti autem Reges imò Tyranni Danorum, utrum simul aliqui regnauerint, an alter post alterum breui tempore vixerit, incertum est. Nobis hoc scire sufficiat, omnes adhuc Paganos fuisse, ac in tanta
 M Regno.

L I B E R

Regnorum mutatione, vel excursione Barbarorum, Christianitatem in Dania, quæ à S. Ansgario plantata est, aliquantulam remansisse, non totam defecisse.

Locus intricatus & mendosus, correptus. Quod hic denuo Autor noster de Genealogia Regum Daniae inserit, ex narrationibus Suenonis Regis, mirari satis nequeo. Nam & ea quæ prius cap. 40. & quæ hoc loco refert, plane aliter se habere, tum ex nostratibus tum exterorum quoque liquet annalibus.

Series Regum Daniae. Habuit quidem Olauus Rex Sueciae filium Ericum, qui ex Suecia fugauit Storbjornum filium Bjornonis Regis Sueciae. Eum restituit Haraldus Blaaland, & restitutionis premium, sororem eius Gyritam obtinuit. Quod forte id est, quod supra dicere uolebar, de Elnob & Giura filijs Olaph Regis Sueciae. At quod Ericus postea, qui, quod uictoriosus fuit, Sig Erich appellatus fuit, bellum intulit Suenoni filio Harald, ut id ueteris iniuriæ causa factum est: neque tamen Regno propterea, cum potuit usquam legi; neque etiam expulsus à Canuto Duro, uero simile est; sit in Dania & Anglia. Et ut maxime hæc ita essent, tempori tamen minime congruunt.

CAPVT XLV.

Saxonia variè à uicinis Gentibus depopulatur. Hogerus diem suum obiit.

Hamaburgæ denuo deuastata.

In diebus illis, immaniſſima perſecutio Saxoniæ oppreſſit, cum hinc Dani & Slatui, inde Bohemi & Ungari laniarent Eccleſias. Tunc Parochia Hamaburgenſis à Slatuis, & Bremeniſis Ungrorum impetu demolita eſt.

Hogeri Archiepiſcopi obiit.

Interea conſeſſor Dei Hogerus obiit, & ſepultus eſt in Eccleſia S: Michaëlis, cum deceſſore ſuo, Anno Domini

F R I M V S.

Domini DCCCCXV, † Decimo tertio Kalend: Ia^o † Cran-
nuarij, eius depositio habetur. izius XIII

Huius corpus Episcopi, cum post Annos C &
XX, diruta senio Capellula, quæreretur, præter cruces
Pally, & Cervical Episcopi, nihil potuit inueniri. Et Mirum si
uerum.
credimus resurrectionem eius impletam esse; quod aliàs
traditur in Dauide & Iohanne Euangelista contigisse
veraciter.

CAPVT XLVI.

Reginuardus Hogero succedens vix Ans
num vnum sedit. Vngari Bremam incens
dio deformantes, coelitus puniti feruntur.

Reginuardus vix Annum vnum sedit, Reginuar-
dus V Ara-
chiepisco-
pus Ham-
burgensis.
de cuius vita præter nomen, nihil aliud ad
manum venit. Cum autem successorem
eius consilio apud Altheti interfuisse didi-
cerint, quod habitum est Anno Conradi Regis V. Quo
etiam Hogerus noster decessit, medium his Reginuar-
dum, non vixisse plenum Annum deprehendi, nec Pris-
uilegium eius vsquam reperire valui.

In diebus illis grande miraculum fertur à poste-
ris, Bremæ contigisse: Vngaros scilicet, incensis Ec-Vngaro-
rum cruo-
delitas in
Clerum
Bremen-
sibus.
clesijs, Sacerdotes ante Altaria trucidasse. Clerum
vulgo mixtum, aut impunè occisos, aut ductos in capti-
uitatem Tunc etiam cruces à Paganis truncatæ, ludi-
brio sens.

LIBER

Obitus
Reginuar-
di.

brio habitæ, cuius signa furoris vsq; ad nostram eta-
tem durauerunt. Sed Deus zelotes, cuius passio ibi de-
risa est, incredulos abire non passus est inultos. Nam
subita & mirabilis orta tempestas, à semicremis Ec-
clesiarum tectis, scindulas eleuauit, quas in faciem atq;
ora Paganorum rotans, dum fugæ præsidium quæ-
runt, aut in fluuium præcipitari compulit, aut in manus
cuium concludi. Nec mora, prostratum gregem, boni
Pastoris occubitus secutus est. Qui depositus III. Ka-
lend: Octobris, vnâ cum prædecessoribus suis, in Basili-
ca S. Michaëlis, commendatus est.

CAPVT XLVII.

Vnni succedit Reginuardo. Vngari superio-
rem, Dani & Slaui inferiorem populantur
Germaniam,

Vnni VI.
Archiepi-
scopus
Hambur-
gensis.

Vnni Archiepiscopus sedit Annos XVIII.
Annos eius obitumq; vt supra cognoui.
Memoriæ traditum est à Fratibus, Cum
Reginuardus transisset, Leidradum Bre-
mensis chori Præpositum à Clero & populo electum.
Famulus pro Domi-
no electus
in Archi-
episcopum.

Qui hoc Vnni pro Capellano vtens, ad curiam venit.
Rex autem Conradus, diuino, vt creditur, spiritu affla-
tus, contemta Leudradi specie, paruulo Vnni, quem
retro stare conspexerat, virgam obtulit. Cui etiam Pa-
pa Io-

PRIMVS.

pa Iohannes X. vt Priuilegium indicat, Pallium dedit. Erat autem vir sicut in electione ac transitu eius videri potest, sanctissimus, pro qua sanctitate Conrado & Henrico Regibus, familiaris & reuerendus fuit. Vnde ita versu depingitur:

Principibus notus Vni fuit ordine nonus.

In diebus suis Vngari non solum nostram Saxo: vngarorum eruptiones, verum circa Rhenum aliasq; trans Rhenum Provincias, Lotharingiam & Franciam demoliti sunt. Dani quoq; Slaunos auxilio habentes, primò Transalbia: Danorum eruptiones, nos Saxones, deinde cis Albim deuastarunt, magno Saxoniã terrore quassantes.

Apud Danos eo tempore filius † Hardenich, † Haraldi Gorm regnavit, crudelissimus, inquam, vermis, & forte legendum. Christianorum populis non mediocriter infestus. Ille Christianitatem, quæ in Dania fuit, prorsus delere molitus, Sacerdotes Dei à finibus suis depulit, plurimos per tormenta necavit.

Quatuor recensentur persecutiones Ecclesie nouelle in Dania. uelle Ecclesie in
 Prima Regneriana instituta aduersus Haraldum Klag. Secunda Ericiana. Tertia Dania.
 na, cui cognomen ab etate tenera supra inditum indicauimus. Erat iste Gormo filius Haraldi I Regneriana.
 Gormiana, cuius hoc loco fit mentio. Erat iste Gormo filius Haraldi I Regneriana.
 Regis, Auius eius Suenonis, qui quartam instituit aduersus Christi fideles persecutionem, 2 Ericiana
 Gormianam. 3 Gormiana
 4 Sueno-
 niana.

LIBER
CAPVT XLVIII.

Henricus Imperator domat Imperij hostes,
Vngaros, Sorabos, Slauos, & Danos.

Henricus
Imperator
domat ho-
stes Imperij
Romani.

T verò Henricus Rex, tam tunc à puero timens Deum, & in eius misericordia totam suam habens Fiduciam, Vngros quidem multis grauibusq; prælijs triumphauit; Itemq; Bohemos & Sorabos, ab alijs Regibus domitos, & ceteros Slauorum populos, vno grandi prælio ita percussit, vt residui, qui pauci ferè, remanserant, & Regi tributum, & Deo Christianitatem, vtrò promitterent.

✠ Gorm.

Hedbeby
Slesuiga.

Deinde cum exercitu ingressus Daniam, † Vrom Regem primo impetu ita perterruit, vt imperata se facere mandaret, & pacem supplex deposceret. Sic Henricus victor apud Slesuig, quæ nunc Hedbeby dicitur, Regni terminos ponens, ibi & Marchionem statuit & Saxonum Coloniam habitare præcepit. Hæc omnia à quodam Episcopo Danorum prudenti viro, nos veraciter, vt accepimus, sic fideliter Ecclesiæ nostræ tradidimus.

Mirari satis nequeo, Autorem nostrum affirmare se hæc ex relatione Episcopi Dani accepisse, quæ hoc capite refert, quoniam eorum nullum extat in nostris Annalibus uestigium, nec apud ullum externum Antiquarium Autorem ita se rem habuisse comperiam. Afferit Regino Abbas Prumiensis conuertisse quidem Imperatorem Henricum, Regem Danicæ & Abotia

Anno Domini 931.

PRIMVS.

Abotritarum, nec quidquam addit amplius. At Sigebertus subiicit, Anno 939.
 eum uicisse Danos, qui per pyratiam Frisones inuadabant, atq; etiam [†] Fune-
 tributarios sibi fecisse, & [†] Chuiam Regem eorum baptizari fecisse.
 Liubrandus Ticinensis dicit Henricum Imperatorem inde maxime cla-
 ruisse apud Italos, quod Danos nulli ante subiectos, solus ipse debellari
 atq; tributarios fecerit. Atq; ego neq; tale unquam nomen ulli Regum
 Danie inditum fuisse comperi, neq; Imperatores Romanos unquam a
 Danis indigenis tributum, sine maxima noxa, leuasse cognosco. Sed exi-
 stimo hoc totum de Nordmannis in Fresia residentibus intelligi debere,
 quos ut Henricus Imperator cohereret ab incursionibus, ultra Albim
 cohortem aliquam limitancorum militum collocauit. Nam longe ante
 tempora Henrici, uallo munitat limites Regni Gotricus, quemadmodum
 supra rettulimus ex Annalibus Caroli Magni. Verum quod ab hoc Hen-
 rici Marchionatu (cuius durationem cum mora Adami in Paradiso, nemo
 iniepe comparauerit) quidam Danomarchie nominis originem trahant,
 ad alterum erit & loci & considerationis.

CAPVT XLIX.

Vni circuit Ecclesias sibi subiectas, & in
 Daniam transiens, Haraldum Blaaland, ad
 fidem Christi conuertit.

Vne beatissimus noster Archiepiscopus ^{Vni trans-}
 Vni, videns ostium fidei Gentibus aper- ^{fit in Dan-}
 tum esse, gratias Deo agit pro salute Pas-
 ganorum. Praecipue vero quoniam lega-
 tio Hamaburgensis Ecclesiae, pro temporis importunita-
 te diu neglecta, praeueniente Misericordia Dei & vir-
 tute Regis, locum & tempus operandi accepit. Igitur ni-
 hil asperum & graue se arbitrans subire posse pro Chri-
 sto, latitudinem suae diocesis per seipsum elegit circuire;
 Secutus

LIBER

Secutus est eum, ut aiunt, Grex vniuersus Bremensis, Ecclesie boni Pastoris absentia mæsti, secumq; & in carcerem & in mortem ire parati.

Orm est, quem supra Gorm nominauit. Postquam verò confessor Dei peruenit ad Danos, vbi tunc crudelissimum Orm diximus regnasse, illum quidem pro ingenita flectere nequiuit scenitia; Filium verò Regis Haraldum, sua dicitur prædicatione lucratus. Quem ita fidelem Christo perfecit, ut Christianitatem, quam Pater eius semper odio habuit, ipse haberi publicè promitteret: quamuis nondum Baptismi Sacramentum perceperat,

Haraldus Blaaland, Iste Haraldus Blaaland, Ecclesiam Roskildensem ex primis extru- xit fundamentis, ibidem quoque sepultus, quum à proprio filio Sueonum Rex Danica & Regno exutus fuisset. Quæ de re infra plura lib. 2. cap. 18. & 19. n. c.

CAPVT L.

Vnni penetrat in Bircam Sueonix, docendo & baptizando, Ecclesiam colligens.

Quædam ita in Regno Danorum per singulas Ecclesias Sacerdotibus; Sanctus Dei multitudinem credentium commendasse fertur Haraldò. Cuius etiam fultus adiutorio

Vnni transit mare Balticum, & penetrat in Suetiam. & Legato, omnes Danorum Insulas penetravit, Evangelizans verbum Dei Gentilibus, & fideles, quos inuenit illic captiuos, in Christo confortans. Demde ven- stigia secutus Magni prædicatoris Ansgarij, mare Balticum

PRIMVS.

ticum remigans, non sine labore peruenit ad Bircam; Quò iam post obitum S. Ansgarij Annis LXX, nemo doctor ausus pertingere, præter solum, vt legimus, Rimbantum. Ita persecutio nostros retinuit.

Birca est oppidum Gothorum, in medio Sueoniæ ^{Birca.} positum, non longè ab eo Templo, quod celeberrimum Sueones habent, in cultu Deorum, Vpsala dicto; In quo ^{Vpsala Suetiæ.} loco, sinus quidam eius freti, quod Balticum vel Barbarum dicitur, in boream vergens, portum facit barbaris gentibus, quæ hoc mare diffuse habitant, optabilem: Sed valde periculosum incautis & ignaris eius modi locorum. Bircani enim pyratarum excursionibus, quorum ibi est magna copia, sæpius impugnati, cum vi & armis nequeunt resistere; callida hostes aggrediuntur arte decipere. Qui sinum maris impacati, per C, & ^{Noxium stratagem.} amplius stadia latentium molibus Saxorum obruentes, maris periculosum æquè suis, ac prædonibus iter meandi fecerunt. Ad quam stationem, quia tutissima est maritimis Sueoniæ Regionibus, solent omnes Danorum vel Nordmannorum, Itemq; Slauorum atq; Semborum naues, aliq; Scythiæ populi, pro diuersis commerciorum necessitatibus, solenniter conuenire.

BIRCAE oppidi Suetiæ crebra est mentio in Annalibus uetustioribus. quam primariam Regni istius fuisse ciuitatem, & populosissimam atq; nobilem antiquis seculis extitisse non est dubium. Eius solummodo nomen hodie est reliquum, uestigium præterea eius commonstrari non potest nullum. Itaq; coniectura potius quàm certis indicijs, ubi sita fuerit nunc queritur.

L I B E R

Alij Ienecopiam eam fuisse autumant. Alii uerò eo loco sitam, ubi hodie uisitur Metropolis Regni Stockholmia. Et alij de hac aliter. Ego illam in Oelandia sitam existimarem, in eo loco ubi hodie ueterem arcem Oelandia. Barcheholmensem restaurat Rex Iohannes, nisi reperirem in media Suea Barchholm. tia collocatam fuisse Bircam hanc, ab Autore nostro, in descriptione terrarum Septentrionalium, quam huic suo operi adiecit. Ibi enim hæc leguntur. Noster Metropolitanus statuit Bircam illis gentibus Metropolim. Quæ in medio Sueonia posita, contra ciuitatem Slauorum respicit Iunnem, paribusq; spacijs, omnes illius ponti amplectitur oras &c. Item. Gothia confinis est Prouintia Danorum, quæ Scania dicitur, à qua & ferunt diebus septem perueniri usq; ad ciuitatem magnam Gothorum Searane. Deinde Ostrogothia protenditur iuxta mare illud, quod Balticum uocant, usq; ad Bircam. Et postea longis terrarum spacijs resonant Sueones. Ex quibus apparet in media quasi Suecia, sitam fuisse Bircam, non procul ab urbe Upsalensi & Sictona, quam nunc arcem credo esse Seckalburgensem.

Birca
quando
desolata.

Desolata est autem hæc ciuitas ante Annos ferme sexcentos. Nam temporibus Adaluardi Episcopi eò missi ab Adalberto, nulla eius comperta sunt uestigia. Ita enim dicto loco idem Autor noster ait: Tunc occasione ne itineris diuertit Bircam Adaluardus, quæ nunc in solitudinem redacta est, ita ut uestigia ciuitatis uix appareant, ubi nec tumulus sancti Vnni Archiepiscopi potuit inueniri. Nihil sub Sole stabile.

CAPIT L I.

Sueci in Paganismum relapsi, reuocati sunt monitionibus Archiepiscopi Vnni.

Sueones in
Paganismum
relapsi.

Ne eo portu confessor Domini egressus, insolita populos appellare cepit legatione. Quippe Sueones & Gothi, vel si ita melius dicuntur, Nordmanni propter Barbarie excursionis tempora, qua paucis Annis multi Reges

PRIMVS.

ges cruento imperio dominati sunt, Christianæ Religionis penitus obliti, haud facile poterant ad fidem persuaderi.

Accepimus à sæpe dicto Rege Danorum Suen, Series Regum Sue-
tici temporis
re propa-
gatae pri-
mum Reli-
gionis in
Suetia.
tunc apud Sueones imperitasse, quendam Ring cum filijs Herich, & Emund; Ipsumq; Ring ante se habuisse Amund, Biorn, Olaph, de quibus in gestis S. Ansgarij legitur, & alios, quorum non occurrit vocabulum.

Et credibile est Athletam Dei Vnni, eosdem Reges, quamuis non crediderint, adisse, eorumq; licentia verbum Dei per Sueoniam prædicasse. Meo autem arbitrato, sicut inutile videtur eorum acta scrutari, qui non crediderunt; ita impium est præterire salutem eorum, qui primum crediderunt, & per quos crediderunt. Sueones igitur & Gotbi, à S. Ansgario primum in fide plantati, iterumq; relapsi ad Paganismum, à Sancto Patre Vnni sunt reuocati, sufficit hoc scire, ne si plura dicimus, mentiri velle dicamur. Melius est enim, ut ait Beatus Ieronimus, vera dicere Rusticè, quàm falsa disertè proferre.

CAPVT LII.

Vnni moritur in Suetia, & Bircæ sepelitur, caput eius Bremam latum, conditumq; in æde D: Petri.

Erfecto autem legationis suæ ministerio, cum tandem redire disponderet, Euangelista Dei apud Bircam ægritudine correptus, ibi-

Vnni Archiepiscopus Bircæ mortuus & sepultus. Anno Domini 936.

L I B E R

dem fessi corporis tabernaculum deposuit. Anima verò, cum multo animarum triumpho stipata, cœlestis Patrie Capitolium semper letatura, conscendit. Tunc Discipuli Pontificis, exequias eius, cum fletu & gaudio procurantes; cœtera quidem membra sepelierunt in eodem loco vel oppido Birca, solum Caput reportantes Bremam; quod decenti honore condiderunt, in Ecclesia S. Petri, coram Altari. Obijt autem peracto boni certaminis cursu in Scythia, vt scribitur, Anno Dominicæ incarnationis DCCCCXXXVI. Indictione IX. circa medium Sept. Hic est Annus Otthonis Magni primus, A transitu S. Villebadi primi Episcopi Bremensis CXLVIII.

Caput Vni
ni Archi-
episcopi
reporta-
tum ex
Suetia Bre-
miam.

Dissimilitudo morum Episcoporum huius & antiqui sæculi.

Eia vos Episcopi qui sedentes, gloriæ, lucri, ventris, & somni breues delitias in primo Episcopalis officij loco ponitis; respicite, inquam, istum pauperem & modicum sæculi, imò laudabilem magnumq; Sacrodotem Christi, qui nuper tam nobili fini coronatus, exemplum dedit posteris, nulla temporum vel locorum asperitate nostram pigritiam excusari posse. Cum per tanta pericula maris & terræ, feroces Aquilonis populos ipse pertransiens, ministerium legationis suæ, tanto impleret studio, vt in vltimis terræ finibus expirans, animam suam poneret pro Christo.

L I B E R

LIBER SECUNDVS.

ARGVMENTVM LIBRI SECVNDI.

Secundo hoc libro, Historiam
sex Archiepiscoporum prosequi-
tur. Quorum Adaldagus qui
Vnni successit, magna cum lau-

Sex Ar-
chiepisco-
porum ut
e conti-
nentur hoc
libro.

de sedula & vigilantis pietatis, Ecclesie Bre-
mensi præsuit Annis quinquaginta tribus.
Eius temporibus tres ordine Ottones Imperi-
um gubernarunt Romanum. In Dania re-
lus

Adalda-
gus.

præsuit HARALDVS cognomento Bla-
land, qui ab Ottone Magno, ad fidem atq; la-
piissimum Christi pertractus, à proprio filio Si-
cione profligatus, vitatandem atq; Regno exu-

Haraldus
Blaatand,
Rex Dan-
iæ.

tus est. Adaldago successit Libentius primus,
vir literatus & deuotus. Ipsius temporibus (an-
nos puta viginti quinq; quibus sedit) Ascoman-
ni pirata Saxoniam depopulati sunt. SV E-

Libentius.

NO Rex Dania, post varias calamitates,
N 3 diui-

ueno Rex
Dania.

diuinam & meritò sibi inflictam ob atrociam
 delicta, ultionem agnoscens, ad fidem conuer-
 sus est. Ab eo casus est postea Olauus Trugo-
 tius Rex Noruagia, qui paulò ante obitum, ex
 Anglia in Noruagiam adduxerat Episcopos,
 quorum sedulo studio, Deo cooperante, late per
 eas terras doctrina Euangelii promulgata est.
 Post Libentium peruenit ad gubernacula Ec-
 lesia Bremensis, Vnuanus. Is Clementia &
 Munificentia sibi Principes vicinos deuin-
 ciens, pacatè præfuit Annos sedecim. Eius eta-
 te claruerunt duo magni Reges, Canutus vi-
 delicet in Dania, & Olauus in Noruagia.
 Quorum hic à suis iniquè casus, atq; in nume-
 ro Martyrum collocatus successorem habuit
 Canutum. Ille Regum omnium potentissi-
 mus, singulos filios singulis præfecit Regnis, ac
 Roma reuersus cum Imperatore Comrado, in
 Anglia è viuis decessit, circa tempora Ale-
 brandi. Præfuerant enim ipsius etate Ecclesia
 Bremensi post Vnuanum, Libentius secundus

Olauus Tru-
 gotius Rex,
 Suecia.

Vnuanus.

S. Olauus
 Rex Nor-
 uagie.

Canutus
 Magnus
 Rex Da-
 nie.

4
 Libentius.

SECUNDVS.

dus & Hermannus. Quibus succedebat Ale-⁵ Hermannus.
 brandus, vir impiger & peruigil in obeundis
 cunctis officii sui muneribus, nihilq; quod aut
 ad propagandam religionem Christianam,⁶ Alebrandus.
 aut ad bona Ecclesie amplifican-
 da, faceret, præter-
 mittens.

CAPVT PRIMVM.

Adaldagus successor Vnni, Regi Ottoni
 fuit gratissimus, cuius favore multum pro-
 fuit Ecclesijs suo tempore.

Adaldagus
 VII Ar-
 chiepisco-
 pus Ham-

Adaldagus Archiepiscopus sedit burgen-
 Annos LIII. Iste est qui nobis, ut Commen-
 dicitur, Rempublicam restituit, ge. datio Adal-
 nere illustris, etate iuuenis, decorus
 specie, morumq; probitate speciosior.

A choro sumptus est Hiltineshe-
 mensi, consanguineus & discipulus beati Adaluardi
 Ferdensis Episcopi, cuius tunc vita probata, fama il-
 lesa, & fides in Palatio erat cognitissima. Quem feo-
 runt

L I B E R

runt etiam doctrina & miraculis celebrem, Sclavorum populis eo tempore prædicasse, quo noster Vni ad Scythas legatus extitit, eius nimirum opera & testimonio commendatus in Curia Adaldagus, ferulam Pastoralem suscepit à magno Ottone: Pallium Archiepiscopale sumpsit à Papa Leone VII: manus impositionem, sicut Prædecessores eius, à Mogentino Præsule. Nec dum autem Hamburgensis cathedra habuit suffraganeos, quos huius Adaldagi studio recipit.

Brema donata immunitate & Privilegijs.

Adaldagus itaq; primo ut ingressus est Episcopatum, Bremam longo prius tempore potestatibus ac Iudiciaria manu compressam præcepto Regis absoluti & instar reliquarum Urbium immunitate simulq; libertate fecit donari, præcepta Regis hæc continentia, præsertim sunt, & alia. Mox de legatione sua, quæ pro gentium salute primò à decessoribus suis recepta, hoc sibi ordine provenit; ut quod alij in lacrymis seminauerunt, ipse in gaudio meteret; toto, inquam, animi desiderio succensus, æstuabat, Quommodo perficeret, quod religioso pietatis formabat affectu. Et quoniam diligentibus DEVM omnia cooperantur in bonum, dedit ei Dominus minus ad voti successum & prosperitatem temporis & gratiam Regis, cuius ita usus est familiaritate, quod à latere eius rarò unquam diuelleretur. Nunquam tam men aut Parochiæ necessitati defuit, aut legationis sue coram

S E C V N D V S.

coram posthabuit. Quin immò victoriosi & iustissimi Regis animum, in omnibus quæ DEL sunt, paratum, cernens, tum præcipuè studium eius ad conuersionem Paganorum incitare non cessauit. Quod etiam pro sententia, ita euenit; Deo cooperante, & piissimi Regis dexteram in omnibus corroborante.

C A P V T II.

Otto Imperator Daniam ingressus, eò rem deduxisse fertur, vt Haraldus Rex Daniæ cum Regina coniuge atq; filio baptizatus sit,

Otto igitur Rex diuino fultus auxilio, ^{Otto Imp. ingreditur Daniam.} quamprimum ab insidijs fratrum suorum

ereptus est, iudicium & iusticiam populis fecit. Deinde postquam omnia ferme Re-

gna, qui post mortem Caroli defecerant, suo imperio subiugarat: in Danos arma corripuit, quos antea Pa-

ter eius bello compressit. Enim verò tunc rebellare mo-

liti, apud Hedaby legatos Ottonis cum Marchione truci-

darunt, Omnem Saxonum Coloniam funditus extin-

guentes. Ad quam rem vlciscendam, Rex cum exerci-

tu statim inuasit. Daniam; transgressusq; terminos

Danorum, apud Sliaswigh olim positos, ferro & igne

vastauit totam Regionem, vsq; ad mare nouissimum,

quod Nordmannos à Danis dirimit; & vsq; in præ-

Otto Imp. ingreditur Daniam.

Ita paucis Annis dicitur hic Marchionatus Imperatorius.

L I B E R

Ottesund. sentem diem, à victoria Regis Ottesund dicitur. Cui egredienti Haraldus apud Slaswig occurrens, bellum intulit. In quo vtrisque viriliter certantibus, Saxones victoria potiti sunt; Dani victi ad naues cesserunt, tandemq; conditionibus ad pacem inclinatis, Haraldus Ottoni subijcitur, & ab eo Regnum suscipiens, Christianitatem in Dania recipere spondit. Nec mora baptizatus est ipse Haraldus cum vxore Guinild, & filio paruulo, quem Rex noster à sacro fonte susceptum, SuenOtto vocauit.

Episcopus
tus in Da-
nia ordi-
nati.

Eo tempore Dania cismarina, quam Iutland incolæ appellant, in tres diuisa Episcopatus, Hamburgensi Episcopatu subiecta est. Seruantur in Bremensi Ecclesia præcepta Regis, quæ signant Ottonem Regem in sua ditione Regnum Danicum tenuisse, adeo vt etiam Episcopatus ille donauerit. In Priuilegijs autem Romanæ sedis videri potest, quod Agapetus Papa Hamburgensi Ecclesiæ de salute Gentium congratulatus, omnia quæ à decessoribus suis Gregorio, Nicolao, Sergio & cæteris, Bremensi Archiepiscopatu concessa sunt, & ipse concessit Adaldago. Cui etiam sua vice, ius ordinandi Episcopos, tam in Danium, quàm in Septentrionis populos, Apostolica autoritate concessit.

Primi Epi-
scopi Da-
niæ, ANNO
Domini
948.

Igitur beatissimus Archiepiscopus noster pri-
mus ordinavit in Danium, Haroldum ad Slesuich,
Liada

SECUNDVS.

Liafdagum ad Ripam, Reginbrundum ad Arbusiam.
 Quibus etiam commendauit illas Ecclesias, quæ trans
 mare sunt, in Fionia, Seland, & Scane, ac in Sueonia.
 Anno Archiepiscopi factum est hoc XII. & hæc qui-
 dem initia cœlestis Misericordiæ, secutum est tale incre-
 mentum, Deo cooperante, vt ab illo tempore, vsq; in
 hodiernum diem, Ecclesiæ Danorum multiplici Borea-
 lium gentium fructu, redundare videntur.

Placet narrationem Saxonis aliquanto diuersam, sed uero similio-
 rem ascribere. Superueniente Haraldo, Cesar Iutiam, utpote Regio
 dicitur uacua, nullo resistente permensus, quum Iymici sinus obiectu, tunc
 temporis Vendilam aquis claudentis, ulterius excurrere ueteretur, conie-
 cta in undas lancea, non solum iter ad Eidoram reflexit, uerum & si-
 milimum fuge reditum habuit. Siquidem hastam, cuius usum habebat,
 meritos in fluctus, relinquendi monumenti gratia, iaculatus, suum fre-
 quens uocabulum inuidit. Verum ut impetu grauis, ita exitu uanus appa-
 ruit. Haraldus quippe ardentissimo cursu abscedentes hostium reliquias
 insecutus, Epponem extremi agminis Ducem, cum ijs quos reperit, trun-
 cecauit, &c.

CAPVT III.

Otto Imperator Slauos cogit ad fidem Chris-
 ti; & primas in eorum terra extruit Eccles-
 ias, Archiepiscopus Colonienfis frustra ni-
 titur sibi subijcere Bremensem,

 Erunt etiam eo ipso tempore fortissimum Slauum ad
 Regem Ottonem uniuersos Slauorum po-^{fide Chri-}
 pulos, suo imperio subiecisse; quosq; Pater ^{sti conuera-}
 eius vno grandi prælio domuerat, ipse Otto ^{si ab Otto-} ne primo.

L I B E R

Ecclesia primum in Slauonia constituta. tanto deinceps DEI adiutorio constrinxit, vt tributa tam & Christianitatem pro vita simul & patria libenter offerrent victori. Baptizatusq; est totus Gentilium populus, Ecclesie in Slauonia, tunc primum constructe, de quibus rebus circa finem, vt gestae sunt, oportunius sumus aliquid dicturi.

Archiepiscopus Coloniensis ueterem renouat quarelam in Hamburgensem Archiepiscopatum. Inuenimus adhuc in scrinijs Ecclesie nostrae, Coloniensem Archiepiscopum, qui tunc claruit, Bruno nem, postquam Hamburg nostram uidet habere suffraganeos, ueterem instaurasse de Brema querelam, sperans se quae uoluit, eo facilius adepturum, quod Regis erat filius Ottonis. Sed dum frustra laborasset omnibus modis, nec Papae consilium, nec Patris dicitur meruisse auxilium. Ita uir nobilis, idemq; sapiens, autoritate Pontificis Adaldagi facile superatus, in gratiam, ut scribitur, cum satisfactione redijt, praedicans Hamburgensem Ecclesiam, quae in tanto Gentilium periculo constituta sit, non debere ledi ab aliquo: uerum dignam esse, quae omni consolationis amore foueatur, & celebretur ab omnibus ubiq; Ecclesijs.

Adhuc posteris in memoria est, quendam Archiepiscopi Pontificis Adaldagi, quia fideliter ei assistent in praefata contentione, Ferdensi ab Rege Episcopatu donatum, simul & alios fratrum, qui in praedicatione Danorum & Slauorum cum Archiepiscopo studio

SECUNDVS.

diſi fuerunt, pro labore ſuo maioribus aſſerunt cathedris intronizatos.

Nempe ſtudio Patris Adaldagi totum fuit in conuerſione Gentium, in exaltatione Eccleſiarum, in ſalutem animarum, pro cuius rei miniſterio meruit vir dilectus Deo, vt hominibus in veneratione haberetur, etiam inimicis.

CAPVT IIII.

Qua ratione primum Hermannus Biling, ab infima forte, in Ducem Saxonie, per Ottonem Imperatorem excreuerit.

Oſt hæc cum Rex victorioſiſſimus Otto, ad liberandum ſedem Apoſtolicam vocaretur in Italiam, conſilium fertur habuiſſe, quem poſt ſe vicarium poteſtatis, ad faciendam iuſticiam relinqueret in his partibus, quæ barbaris conſines ſunt terminis. Non dum enim poſt tempora Caſarum, propter veteres illius gentis ſeditiones, Saxonia Ducem accepit, niſi Caſarem. Qua neceſſitate Rex perſuaſus, Hermanno primum tutela vicem in Saxonia commiſit. De quo viro & progenie viri, quoniam tam Bremeni Eccleſie, quàm alijs magno excidio ſurrexiſſe videtur, altius ordiri neceſſarium duxi.

Vir iſte pauperibus ortus natalibus, primò, vt aiunt, VII Manſis totidemq; manentibus ex hæreditate

Saxonia
caruit du-
cibus ali-
quandiu.

LIBER

Herman-
nus Biling
ab infima
sorte in
Ducem Sa-
xonie ex-
crescit.]

parentum fuit contentus. Deinde quod erat acris in-
genij, decorisq; formæ; cum pro merito fidei & humi-
litate, quam dominis & paribus exhibuit, facile nos-
tus esset in Palatio, ad familiaritatem peruenit ipsius
Regis. Qui comperta iuuenis industria, suscepit eum in
numero ministrorum, deinde nutricium præcepit esse
filiorum. Mox etiam succedentibus prosperis, commisit
ei vices præfectorum. In quibus officijs strenuè admi-

Hermanni
Seueritas.

ministratis, dicitur manentes suos, pro furto in iudicio
um delatos, data sententia, simul omnes damnasse ad
mortem. Cuius nouitate facinoris, & tunc clarus in po-
pulo, & clarissimus deinceps factus est in Palatio.
Postquam verò Ducatum Saxonie meruit, iudicio &
Iusticia gubernauit Prouinciam, & in defensione san-
ctarum Ecclesiarum studiosè permansit vsq; in finem.
Nam & Bremensi Ecclesie ac matri Hamburg fides
lis extitit, & deuotus. Multa bona faciens in fratres,
& in omnes Saxonie congregationes.

Origo Du-
cum Saxo-
nie.

De his in-
frà lib. 4.

Hunc Hermannum Bilichij filium, reuersus ex Italia Imperator,
creauit Ducem Saxonie, attributa ei in Saxonie, hereditate Marchio-
nis Gereonis. Ab hoc exiuerunt Duces Saxonie, Hermannus, Benno,
Hermannus, Ordolphus & Magnus. Qui tractum Lunenburgensem tea-
nuerunt Annis circiter CXL. Postea Magno capto ab Hen-
rico III, & carceris squallore enecato sine prole ma-
scula, Ducatus deuenit, donatione Imper-
ratoris, ad Lotharium,

CAPVT

SECVNDVS.

CAPVT V.

Otto Imperator ingressus Italiam, Iohannem Papam deponit, & filios Berengarij domat. Adaldagus peracta hac peregrinatione, in sua cum gaudio reuertitur.

Ligitur tali viro pijsimus Rex & Archiepiscopus noster vices suas, in hac Regione commendant, in Italiam decesserunt, vbi Rex habito consilio Episcoporum, Iohannem Papam, cui Octauiano cognomentum erat, multis accusatum criminibus, deponi fecit, quamuis absentem (nam fuga iudicium declinauerat) & in locum eius promptum Leonem ordinari. A quo ipse mox coronatus, Imperator & Augustus à populo Romano consalutatus est, Anno Regni XXVIII. Post coronatum Romæ Carolum CLIII.

Iohannes
XII Papa
deponitur.

Eodem tempore Imperator cum filio quinquenni-
um in Italia commoratus, filios Berengarij debellauit, Romamq; pristinae reddidit libertati. His diebus
nisiq; totidem, noster Archiepiscopus, apud quem summa consiliorum pendeat, in Regno Italiae conuersatus est. Non sponte, inquam, sed quod à Regum latere diuelli non potuit. Ingens lucrum de peregrinatione sua, Bremensi Ecclesiae parauit. Tunc enim collegisse traditur patrocina Sanctorum, quibus nunc & in auum
trium.

Adaldagus
comes Cæsari in Italia.

L I B E R

triumphat hoc nostrum Episcopium. Fertur quia populus eius non ferens diuturnam boni Pastoris absentiam, nuncijs & literis metum ingerentibus, tandem effecisse, ut suum gregem reuisere dignaretur. Cui etiam venienti perhibent suos & extraneos, itinere tridui occurrisse, præ gaudio flentes, & quasi alteri Christo clamabant dicentes: Benedictus qui venit in nomine Domini.

C A P V T V I

Benedictus Papa, in locum Iohannis XII, depositi à Populo Romano, surrogatus, iussu Ottonis Imperatoris, Hamburgam deportatus est.

Reversus ergo in Patriam Archiepiscopus, sicut audiimus & cognouimus, & Patres nostri narrauerunt nobis, duxit in comitatu suo Benedictum Papam ordinatum

Benedictum tum, sed item ab Ottone depositum, quem ille in Hamburgam custodia mandari præcepit. Archiepiscopus vero cum magno honore detinuit, usque ad obitum eius. Nam in custodia vir sanctus literatusque dicitur fuisse, & qui dignus apostolica sede videtur à populo Romano, nisi quod per Nonas Iulij. tumultum electus est, expulso eo, quem ordinari iussit Imperator. Igitur apud nos, in sancta conuersatione viuens, aliosque sanctè viuere docens, cum iam Romanis poscen-

SECUNDVS.

poscentibus; ab Cesare restitui deberet, apud Hamburg in pace quenuit. Transitus eius III. Nonas Iulij contigisse describitur. Præpositus illius temporis Bremae claruit, Hilhardus vir spontanea paupertate clarus & custos regulæ Canonice. Tuncq; Scholas Ecclesiæ nostræ florentissimo studio rexit Tyadhelmus, qui erat ex Discipulis magni Oëtrici Magdeburgensis.

Archiepiscopus autem reliquias sanctorum Martirum quas ab Vrbe Roma portauit, magna per Parochias suas diligentia distribuit. Antecessores sui DEO seruientium animarum quinque cœnobîa fundasse dicti sunt. His ille sextum addidit apud Basilingim, vbi nobilissima virgo Christi Vendilgarth, & Pater eius Vendilgarth uir go pia. Habdo nomine, totum Deo & sancto viro Patrimonium suum offerens, magnam virginum turmam congregauit. Septimam in Fresia congregationem fecit sanctorum virorum, de prædio & oblatione quarundam nobilium Matronarum, Reingerb & Vendilæ, vbi reliquias Sanctorum locauit, & alia alibi. Hæ sunt reliquæ Sanctorum, quas Dominus Adaldagus ab Italia portauit, corpora Quiriaci & Cesarij. Item Victoris & Coronæ, Felicis & Felicianæ, Cosmæ & Damiani.

CAPVT VII.

Adaldagus sedulam gerit curam pauperum. Otto Impetator Magdeburgam extruit atq; Adalbertum eius loci constituit Archiepiscopum.

P

Cumq;

L I B E R

Adalardi
cura pro
pauperi-
bus.

Vnus sanctus Pontifex omnium Ecclesiarum suarum paternam, vt apparet, sollicitudinem gereret, Xenodochij Bremensis dicitur magnam habuisse curam; quod ipse multo maioribus auxit redditibus, quam antecessores eius, adeo vt prater hospites, qui frequenter suscipiebantur, quotidie pascerentur in hospitali pauperes **XXIII.** In quo ministerio fidelissimus extitit Liobentius Pontifex, quem secum duxit ab Italia.

Magde-
burg super
Albim con-
dita ab Ot-
tone.

Adalber-
tus primus
Archiepi-
scopus Ma-
gdebur-
gensis or-
dinatus
Anno Do-
mini 971.

Ipso tempore Magnus Otto subiugatis, Christianaeque fidei copulatis Slavorum gentibus, inchoatam urbem Medenburg super ripas Albiae fluminis condidit. Quam Slavis Metropolim statuens, Adalbertum summo Sanctitatis virum ibidem consecrari fecit Archiepiscopum. Is primus in Magdeburg ordinatus XII Annis strenue Pontificatum administravit, multosque Slavorum populos predicando conuertit. Cuius ordinatio facta est, Anno Imperatoris nostri Archiepiscopi **XXXV**, et sunt Anni post ordinationem Sancti Ansgarij **CXXXVII.**

CAPVT VIII.

Archiepiscopatu Magdeburgensi, subiecti sunt Episcopi quinque. Fines Archiepiscopatus Hamburgensis indicantur.

Magde

SECUNDVS.

M Agdurgensi Archiepiscopatu subiecta Episcopi quinq; subiecti Archiepiscopo Magdurgensi.
 est tota Slauonia vsq; Penem fluium. ¶ circen uocat Helmodus;
 Episcopatus suffraganei quinq; quorum Primus Episcopus Aldinburgensis.
 Mersiburg * Tyscia super Salam flumen
 condita; Misna uero super Albiam, Brandenburg & Heuelberg interius vadunt. Sextus Episcopus Slauonia est Aldinburg. Eum, quod uicinius est nobis, Imperator Hamaburgensi Archiepiscopatu subiecit, Termini Archiepiscopatus Hamaburgensis.
 ibiq; Archiepiscopus noster primum ordinauit Episcopum Curaccum uel Eduardum, quem latini dicunt Enagrium. Et quoniam occasio se locorum præbuit, uile uidetur exponere, quæ Gentes trans Albiam, Hamaburgensi pertinentes sint diocæsi. Hæc clauditur ab Occidente, Oceano Britanico; à Meridie Albia fluius; ab Oriente, Pene fluius, qui currit in mare Barbarum. Ab Aquilone uero Egdore fluius, qui Danos dirimit à Saxonia. Transalbianorum Saxonum populi sunt tres: Primi ad Oceanum sunt Thiedmarsii, & eorum Ecclesia mater in Milindorp. Secundi + Olcetae ¶ Holsati. dicti à syluis, quas accolunt, eos Stiriba flumen interfuit; Ecclesia Scanesfeld. Tertij & nobiliores Sturmarj dicuntur, eò quod seditionibus, ea gens frequens agitur. Inter quos Metropolis Hamaburg caput extollit, olim uiris & armis potens, agro & frugibus felix: nunc uero peccatorum uindictæ patens, in solitudinem

LIBER

redacta est. Et quamuis decorem vrbis amisserit, vis
res ad huc retinet Metropolis, viduitatis suæ damna
consolans, in prouentu filiorum: quos per totam Septen-
trionis latitudinem suæ legationi quotidie videt accres-
cere. De quibus tam læta etiam clamare videtur, an-
Psal: 39. nunciaui, & locutus sum, multiplicati sunt super nu-
merum.

CAPVT IX.

Termini ac limites Saxonie, itemq; Oceani
Orientalis.

Limites

Nuenimus quoq; limitem Saxonie, que
trans Albiam est, præscriptum à Carolo &
cæteris Imperatoribus, ita se continentem,
hoc est, ab Albie Ripa Orientali, vsq; ad
riuulum, quem Slavi Mescenreiza vocant, à quo sur-
sum limes currit per syluam Delunder, vsq; in fluiuium
Delundam: Sicq; peruenit in Houshembici & Hillim-
pring, inde ad Zinduinster, & Vissircon & Hyr-
zing progreditur. Tunc in Harbistenon, ^{Trauenna fluiuius}
vadit vsq; in Trauennam syluam, sursumq; ^{est, prope quam}
per ipsum in Bulinlunchin; mox in Cris ^{condita est Lybic}
mesou, & rectè ad vadum, quod dicitur Agrimesuidel,
ascendit. Vbi & Byurguido fecit duellum contra
campionem Slavorum, interfecit eum, & lapis in eo-
dem loco positus est in memoriam. Ab eadem igitur
aqua

S E G V N D V S .

aqua sursum procurrrens terminus, in stagnum Colse
 vadit. Sicq; ad Orientalem campum Zuentina fluiuis oritur à Zuentina
 venit Zuentifeld, vsq; in ipsum lacu, in qua ciuitas Plin- fluiuis.
 flumen Zuentinam, per quem limes in mare Scythicum.
 Saxonie vsq; in pelagus Scyticum, & mare quod voc
 cant Orientale, dilabitur. De cuius freti natura bre
 uiter in gestis Caroli meminit Einbardus, cum de bello
 diceret Slauonico.

Sinus, ait, quidam ab Occidentali Oceano Oriem Maris O-
 tem versus, porrigitur longitudinis quidem incomper ceani Ori-
 te, latitudinis vero quæ nusquam C milia passuum ex- entalis de-
 cedat, cum in multis locis contractior inueniatur. Hunc scriptio ab
 multæ circumfident nationes, Dani quidem ac Sueos Einhardo.
 nes, quos Nordmannos vocamus, & Septentrionale
 litus, & omnes in eo Insulas tenent. Ad littus Austra
 le Slau, & aliæ diuersæ incolunt nationes, inter quos,
 vel præcipui sunt, quibus tunc à Rege bellum inferebas
 tur, V uilzi, quos ille vna tantum & quam per se gesse
 rat expeditione; Ita contudit ac domuit, vt vltorius im
 perata facere minimè renuendum iudicarent.

C A P V T X .

Slauoniarum amplitudo & eius incolæ diuersi.

Hæc ille. Nos autem quoniam mentio Sla
 uorum toties incidit, non ab re arbitramur,
 si de natura & gentibus Slauoniarum, Histo

LIBER

rico aliquid dicamus compendio, eo quod Slavi eo tempore, studio nostri Pontificis Adaldagi, narrantur ad Christianam religionem ferè omnes conuersi.

Slauonia
descriptio.

Slauonia igitur amplissima Germaniæ prouincia, à Vinulis incolitur, qui olim dicti sunt Vandali, decies maior esse, quàm nostra Saxonia, fertur, præsertim si Bobemia, & eos qui trans Oddaram sunt Polonos, quia nec habitu, nec lingua discrepant, in partem adieceris Slauoniæ. Hæc autem Regio, cum sit

Latitudo.

armis, viris & frugibus opulentissima, firmis undiq; saltuum & fluminum terminis clauditur. Eius latitudo est à Meridie in Boream, hoc est, ab

Longitudo.

Albia flumio vsq; ad mare Scyticum. Longitudo autem illa, quæ initium habet ab nostra Hamburgensi Parochia, & porrigitur in Orientem infinitis aucta spacijs, vsq; in Benguariam, Vngriam, & Græciam.

Populi & incolæ Slauoniæ.

Populi Slauoniarum multi, quorum primi sunt ab Occidente confines Transalbianis, Vagri, eorum ciuitas Aldinburg tima. Deinde sequuntur Obotriti, qui numero Kerengi vocantur, & ciuitas eorum Magnopolis. Item versus nos Polabingi, quorum ciuitas Razisburg. Ultra illos sunt Lingones & Varnahi. Mox habitant Chyzini & Circipani, quos à Tholosantibus & Reteris separat flumius Panis, & Ciuitas Dymin. Ibi est terminus Hamburgensis Parochiæ. Sunt & alij Slauorum popu

SECUNDVS.

populi, qui inter Albiam & Odderam degunt, sicut
 Helueldi, qui iuxta + Haloam Hi quatuor populi Tholo. + Hailam.
 fluuium, & Doxani, Leubuzi, sanies & Reteri, Chizini
 Vilini, & Stoderani, cum multis & Circipani, dicti sunt
 alijs. vilzi uel Lentici à fortitu-
dine.

CAPVT XI.

De Simulacro Rhedegast apud Rhetarios,

Reter quos medij & potentissimi omnium
 sunt Rhetarij. Ciuitas eorum vulgatissi- Rethre" ciu-
 ma Rethre, sedes Idolatriæ. Templum ibi uitas Sla-
 magnum constructum est uonia. **Demonibus,**
 quorum princeps **Redigast.** Simulacrum eius auro, le-
 ctus ostro paratus. Ciuitas ipsa nouem partes habet, Idolum
 vndiq; lacu profundo inclusa, pons ligneus transitum Rethegast.
 præbet, per quem tantum sacrificantibus, aut ressonsa
 petentibus via conceditur. Hæc eo significante causam,
 quod perditas animas eorum, qui Idolis seruiunt, con-
 grue nonies Styx interfusa coercet. Ad quod Templum
 ferunt à ciuitate **Hamburg** iter esse quatuor dierum.

Idolum **Redigast** forte nomen habet à Metropoli **Rethre**, quasi **Rethegast**.
 spiritus **Rethrorum**. Et ciuitas ubi collocata fuerit, à nemine exprimi. Idolum
 tur, nisi quod in Terra **Stargardie** quod sonat ciuitatis magnæ, ea collo- Slauorum,
 cata fuerit. vnde in hunc usq; diem tota ditio **Megapolensis** nomen
 accepit, quod usq; in diem hodiernum obseruat.

Huius Idoli mentio fit infra lib. 4.

cap. 12.

CAPVT

LIBER
CAPVT XII.

Amplissima ad Odderam Ciuitas Iumne,
quam Helmoldus Vinnetam vocat.

Iumne am-
plissima
Slauorum
ciuitas.

Vltra Leuticos, qui alio nomine *Vilsi* di-
cuntur, Oddora flumen occurrit, ditissimus
amnis Slauonicæ Regionis. In cuius Ostio,
qua Scyticas aluit paludes, nobilissima Ciui-
tas Iumne celeberrimam præstat stationem Barbaris
& Græcis, qui sunt in circuitu. De cuius præconio vni-
de hoc in- bis, quia magna quedam & vix credibilia recitantur,
frâ cap. 18. volupe arbitror pauca inserere digna relatu. Est sane
& Saxo maxima omnium, quas Europa claudit ciuitatum, quam
lib. 10. incolunt Slau cum alijs gentibus Græcis & Barbaris.
Nam & aduenæ Saxones, parem cohabitandi legem
acceperunt, si tamen Christianitatis cultum vel titu-
lum, ibi morantes non publicauerint. Omnes enim ad
huc Paganicis ritibus oberrant. Ceterum maioribus
moribus & hospitalitate, nulla gens honestior aut be-
nignior poterit inueniri. Vrbs illa mercibus omnium
Septentrionalium nationum locuples, nihil non habet
iucundi aut rari. Ibi est Olla Vulcani, quod incolæ Græci
cum ignem vocant, de quo etiam meminit Solinus. Ibi
cernitur Neptunus triplicis naturæ: tribus enim fretis
alluitur illa Insula, quorum aiunt vnum esse viridissi-
mæ speciei. Alterum subalbide motu furibundo perpe-
tilus. Locum
scuit tempestatibus.

Neptunus
triplicis
naturæ.

Locus mu-
tilus.

S E C V N D V S.

Locum mutilum esse apparet. Terrij enim freti species non est expressa, quæ tertiam Vulcani naturam suppleret. De Olla Vulcani & Olla Vulcani & igne greco quod affert, credo cum respicere aut ad Insulas Vulcanias aut cani. Aetnam. De ijs agit Solinus cap. 12. & earum alteram Hieram, Vulcani no sacram, & plurimum colle eminentissimo ardere, affirmat. De Aetna Solinus agit cap. 11 his verbis: Aetna, ait, Vulcano sacer est. In cuius uertice cap. 12. hiatus duo sunt, Crateres nominati, per quos eructatus erumpit uapor, præmisso prius fremitu, qui per aestuantes cauernarum latebras, longo Cap. 11. mugitu intra terræ uiscera diu uoluitur, nec ante flammæ globos at- tolit, quam interni strepitus antecedant, &c.

Ollarum Vulcani in Sicilia meminit Sigebertus in sua Chronologia Sigebertus, ad Annum Christi 998.

CAPVT XIII.

Nauigatio in Rufsiam. Odderæ & Albiæ ortus ac exitus.

Billa ciuitate breui remigio trahuntur ad Diminem urbem, quæ sita est in ostio Peanis fluuij; ubi & Rbuni habitant. Ibi ad

Semland prouinciam, quam possident Pruzzi, iter eiusmodi est, ut ab Hamburg vel ab Albia septimo die peruenias ad Iumnæ ciuitatem per terram. Nam si per mare nauim ingrediens, ab Slaswig uel Aldenburg, ut peruenias Iumnem, ab ipsa vrbe uel tendens, quartodecimo die ascendes ad Ostrogord Ruziæ. Cuius Metropolis ciuitas est Chyue, emula sceptri Constantinopolitani, quod clarissimū decus est Græciæ. Sicut ergo prædictum est, Oddora flumen oritur in profundissimo saltu Maracorum, ubi & Albia nostra

Iumne ciuitas Slauoniae.

Chyue Metropolis Ruffiæ.

Oddora. Albis.

Q

princi

L I B E R

Sorabi ui-
cim Bohe-
morum.

principium sortitur, nec longis ab inuicem spacijs, sed diuerso currunt meatu. Alter enim, id est, Oddora vergens in Boream, transit per medios Vinulorum populos, donec pertranseat ad Iunnem, vbi Pomeranos diuidit à Vilzis. Alter verò, id est Albia, in Occasum ruens, primo impetu Bohemos alluit cum Scarabis, medio cursu Paganos dirimit a Saxonia, nouissimo Alueo Hamburgensem. Parochiam scindens à Bremensi, victor Oceanum ingreditur Britannicum.

Hæc de Slauis & Patria eorum, quoniam virtute Magni Ottonis ad Christianitatem eo tempore omnes conuersi sunt, dicta sufficiant. Nunc ad ea que post mortem Imperatoris & reliqua tempestate nostri Pontificis acta sunt, calamus dirigatur.

CAPVT XIII.

Tres ordine Ottones Romano præfunt Imperio. Hermannus Dux Saxonie obiens, reliquit post se filium Bennonem.

Otto pri-
mus mori-
tur Anno
973.

Anno Pontificis Adaldagi XXXVIII, magnus Imperator Otto dominator omnium Septentrionis nationum, feliciter migravit ad Dominum, & sepultus est in Ciuitate sua Magdeburg. Cuius filius Otto medianus succedens, per decem Annos strenuè gubernauit Imperium.

S E C V N D V S.

rium. Is statim Lothario & Carolo Francorum Regibus subactis, cum in Calabriam bellum transferret, Saracenis & Græcis victor & victus apud Romam discessit. Illi tertius Otto cum adhuc puer esset in Regnum substitutus, Annos XXVIII forti & iusto sceptum ornauit Imperio.

Otto II
moritur
Anno 983.
Otto III
mortuus
Anno
1002.

His tribus æquè fortissimis ac iustissimis Imperatoribus tam carus ac familiaris erat Sanctus Adalagus, pro virtutum merito & doctrinæ Magisterio, ut à latere eorum vix aut raro diuelleretur. Sicut ostendunt præcepta Imperatorum ad nutum Archiepiscopi disposita, in quibus etiam hoc est notandum, quod Tertius Otto consistens in Vildasbusin præcepta fecit.

Eodem tempore Hermannus Dux Saxonum obiens, heredem suscepit filium Bennonem, qui etiam vir bonus & fortis memoratur, excepto quod degenerans à Patre populum rapina grauauit. Apud Magdeburg quoque defuncto Pontifice Adalberto Gisbilarius successit in Cathedram, vir sanctus, qui nouellos Vinorum populos, doctrina & virtutibus illustrauit.

Benno
Dux Saxonie.

C A P V T X V.

Potentia & Pietas Haraldi Regis Daniæ.

Araldus Rex Danorum religione ac fortitudine insignis, Christianitatem in Regno suo iam dudum benignè suscepit, & con-

Laus Haraldi Elagrand Regis Daniæ.

LIBER

stantèr retinuit vsq; in finem, vnde & Regnum suum
 Sanctitate & Iusticia confirmans, ultra mare in
 Nordmannos & Anglos suam dilatauit potentiam.
 Emund filius Erici, tunc in Sueonia regnauit, is Ha-
 raldo confederatus Christianis eò venientibus placabilis
 fuit. In Noruagia Hacon Princeps erat, quem dum
 Nordmanni superbius agentem Regno depellerent,
 Haraldus sua virtute restituit, & Christicolis placat-
 um effecit. Hacon iste crudelissimus ex genere Ingo-
 uar, & giganteo sanguine descendens, primus inter
 Nordmannos Regnum arripuit, cum ante à Ducibus
 regerentur. Igitur Hacon XXXV Annis in Regno
 exactis obiit, Hartildum relinquens sceptri hæredem,
 qui simul Daniam possedit atq; Nordmanniam. Ang-
 lia vt supra diximus, & in gestis Anglorum scribitur,
 post mortem Gudredi, à filijs eius Analaph, Sigthric,
 & Reginold, per annos ferè C permansit in ditione Dan-
 norum. Tunc verò Haraldus, Hiring filium cum ex-
 ercitu misit in Angliam, qui subacta Insula, tandem
 proditus & occisus est à Nordumbris.

Haquinus
 Rex Nor-
 uagie.

Haraldus
 pulerico-
 mus, pri-
 mus Rex
 Noruagie

Noruagica quæ hoc loco attingit noster Autor, non ita bene ex-
 plicat. Ea in hunc modum se habent. Primus Rex Noruagie, qui solus
 rerum potius est, fuit Haraldus pulericomus. Is numerosam post se re-
 liquit sobolem. Ex qua ipsi successit in Regno, Ericus cognomento
 Blodøxe. Qui non ita multo tempore præfuit, antequam expellerentur
 ab Haquino Adelftenio. Is fuit Haraldus filius naturalis, primus Rex chri-
 stianus in Noruagia, ad Regem Angliæ Adelftenum, educationis gratia
 transf.

SECUNDVS.

transmissus in pueritia; Postea Regno & uita priuatus est, ab Haraldo Graafelder filio Erici, quem Regno restituit Haraldus Blaataand Rex Danie. Hec breuis narratio lucem afferet Saxoni, initio libri Decimi. De rebus Anglicis supra lib. x. cap. 35.

Series primorum Regum Noruagie.

CAPVT XVI.

Episcopi in Dania ordinati ab Adaldago.

Daldagus igitur Archiepiscopus ordinauit in Daniam plures Episcopos, quorum nomina quidem reperimus. Ad quem uero sedem specialiter intronizati sunt, haud facile potuimus inuenire. Aestimo ea faciente causa, quod

prorara Christianitate nulli Episcoporum adhuc certa sedes designata esset, uerum studio plantandae Christianitatis, quisq; in ulteriora progressus, uerbum DEI non habebant certam suis, quam alienis communiter praedicare certabant. Hoc hodieq; trans Daniam, per Nordmanniam & Sueoniam facere uidentur. Igitur Episcopi qui in Daniam ordinati sunt; ut Hored, Liafdag, Ragimbrond, & post eos Harig, Stercolff, Folgbractt, Adalbrictt, Merba, & alij. Odinkarum seniore ferunt ab Adaldago in Sueoniam ordinatum, strenue in gentibus legationem suam perfecisse. Erat enim sicut nos famatigit, uir sanctissimus, & doctus in his, quae ad DEUM sunt. Praeterea quantum ad seculum, nobilis & origine Danus. Vnde & facile barbaris quaelibet potuit

Primi Episcopi Danie non habebant certas sedes.

supra ead. pite 2. Ottinkarus senior. Danus nobilis pius & doctus.

de nostra Religione persuadere. Caterum verò Episcoporum vix aliquem sic clarum antiquitas prodit, præter Liafdagum Ripensem, quem dicunt etiam miraculis celebrem, trans marina prædicasse: hoc est, in Sueonia vel Noruegia.

Ottinkarus candidus ex stirpe Regia Danorum. Hic Ottinkarus fuit ex stirpe regia Danorum. Pater eius fuit Dux Vinlandensis, in Cimbria septentrionali à cuius obitu tertia pars Vindaliæ, ad ipsum iure hereditario deuoluta est. Nomen hoc proprium ipsi inde inditum autumant, quod Deo Othino carus extiterit. Quæ etiam ratione Salomon à Nathane dictus est Dedidia. Cognomen familie erat ipsi, ac nepoti quoque, ab appellatione candoris, & existimant multi, genitium insigne ipsis fuisse stellam candidam, quo hodie, mutato cæcis de causis colore, uti putatur familia Gyldensternorum, quæ in primis etiam hodie floret in Dania. Sed eam causam hoc disceptare loco, non est forte tempestiuum. Meminit huius Ottinkari Saxo lib. 10. Cranzius in Meropoli, & Autor noster infra libro hoc eodem cap. 26.

Gyldensternorum familia.

CAPVT XVII.

Episcopi Aldenburgenses, Ecclesiæ pascim in Slauiâ erectæ.

N Aldinburgo ordinavit Archiepiscopus primo, ut diximus, Eguardum vel Bauarum: deinde Vegonem: postea Eziconem, quorum tempore Slaui permanserunt Christiani. Ita etiam Hamburg in pace fuit. Ecclesiæ in Slauiâ ubiq; erectæ sunt. Monasteria etiam virorum ac mulierum DEO seruientium constructa sunt plurima. Testis est Rex Danorum, qui hodieq; superest, Suen: cum recitaret Slauiam in duodeviginti Pagos dissipitam esse. Affirmauit nobis absq; tria

Sueno E. strinius Rex Dacie.

SEGVNDVS.

bus, ad Christianitatem omnes fuisse conuersos, adijci^{Principes} Principes
 ens etiam Principes eius temporis Missiza, Nachon, slauic.
 & Sederich, sub quibus, inquit, pax continua fuit,
 Slauī sub tributo seruiert.

Duodecim numerat Ecclesia Aldenburgensis Episcopos, quorum ^{Episcopi}
 hec sunt nomina; Marcus, Eguardus, Vago, Ezico, Folquardus, Regin-
 bertus, Bruno, Meincrus, Abelinus, Ezo, Vicelinus, Geroldus. Huius po-
 stremi temporibus, Anno Domini 1163, translata est Episcopalis sedes & ^{Aldenburgensis.}
 dignitas Lubecam, ubi in hodiernum usq; diem remanet.

CAPVT XVIII.

Haraldus Rex Daniæ profligatus à filio Sues-
 none, vitam cum Regno amisit.

Quisimis Archiepiscopi temporibus res Ciuile bel-
 nostræ inter Barbaros fractæ. Christia- lum in
 nitas in Dania turbata est, pulcrisq; die Dania ora-
 uinæ Religionis inityis inuidens inimicus tum.
 homo super seminare Zizania conatus est. Nam tunc
 SuenOtto, filius magni Haraldī Regis Danorum,
 mulias in Patrem molitus insidias, quomodo eum iam
 longeuum, & minus validum Regno priuaret, & con-
 silium habuit cum his, quos Pater eius ad Christianis-
 tatem inuitos coëgit. Subitò igitur facta conspira- Haraldus
 tione, Dani Christianitatem abdicantes, Suen Regem nie Regno
 constituunt, & Haraldō bellum indicunt. At ille ab exutus &
 initio Regni sui totam spem in Deo posuerat, tum ve- uita à si-
 ri & maxime Christo commendans euentum rei, cum lio.
 bellum

LIBER

bellum execraretur, armis se tueri decreuit: Et quasi alter David procedens ad bellum, filium lugebat Absolon, magis dolens illius scelus, quàm sua pericula.

Parricidum.

Iumne.

edes Trinitatis Roskildie, hodie dicitur Templum Lucij.

Haraldus Rex Daniæ inter Martyres recensetur.

Helmoldus cap. 15.

Iulinum.

Vinneta.

Iumne.

In quo miserabili & plusquam civili bello, victa est pars Haraldii. Ipse autem vulneratus ex acie fugiens, ascensa naui elapsus est ad Ciuitatem Slanorum, quæ Iumne dicitur, à quibus contra spem, quia Pagani erant, receptus, post dies aliquot ex eodem vulnere deficiens, in confessione Christi migravit. Corpus eius in Patriam reportatum ab exercitu apud Roskild ciuitatem sepultum est, in Ecclesia, quam ipse primus construxit, in honorem sanctæ Trinitatis.

De cuius fine, cum istum pronepotem suum, qui nunc in Dania regnat, Suen interrogare maluerim, velut alter Tydeus, crimen Aui reticuit, me vero parricidium exaggerante; hoc est, ait, quod posteri nos laudamus, & quod ipse paricida suo piavit exilio. Velle noster Haraldus, qui populo Danorum Christianitatem primus indixit, qui totum Septentrionem prædicatoribus & Ecclesijs repleuit; ille, inquam, innocens vulneratus, & pro Christo expulsus, martyrij gloria, vt spero, non carebit.

Extat apud Helmoldum eadem huius rei gestæ narratio & apud Saxonem quoq; nostrum lib. 10. copiosior. Is quam Autor noster Iumne uocat, Iulinum nuncupat. Helmoldus Vinneta appellat. Eius urbis freta quens est apud hos & alios Autores mentio, ex quibus de ea qui plura cognoscere uelint, exquirant.

SECUNDVS.
CAPVT XIX.

Miracula ad sepulcrum Haraldī edita, Obi-
tus Adaldagi.

REgnauit autem Annos L. Obitus eius Anno Do-
contigit in festiuitate omnium Sancto-
rum. Memoria eius & vxoris Gunild mini circi-
ter 986.
apud nos perpetua manebit. Hæc in die- Gunild
Coniunx
Haraldi
Regis Da-
nie.
bus Adaldagi Pontificis facta comperimus, cum ta-
men eius virtutes explorare non omnes potuimus. Miracula
que ad se-
pulcrum
Regis Da-
nie Haral-
di coniti-
gisse fe-
runtur.
Sunt autem qui affirmant, & tunc cum adhuc viueret,
& post mortem, ad sepulcrum eius, per eum gratias sa-
nitatum factas. Ad sepulcrum eius sermo fratrum est,
caecos frequenter illuminatos, frequenter & alias con-
tigisse virtutes. Certissimum vero est eum tam nostro
populo, quam Transalbinis & Fresonum genti, leges &
iura constituisse, quæ adhuc pro autoritate viri seruare
contendant. Interea senex fidelis Adaldagus de lega-
tionē suā, voti compos effectus, & in omni opere suo do-
mi forisq; prosperatus, in senectā vberī migravit ad Obitus A-
daldagi
Anno Do-
mini 988.
Dominū, anno Sacerdotij nobilitèr administrati LIII.
Cuius Anno Domini DCCCLXXVIII. transi-
tus contigit. Et sepultus est in Ecclesia Bremensi, à
capite Leuderici Episcopi, à meridionali plaga, obijtq;
iudicacione prima, IIII Kalendarum May.

R

Harald

L I B E R

Epitaphi-
um Regis
Haraldi.

Haraldum Regem cæsum Anno Domini Nongentesimo octuage-
simo, apparet ex postremis duobus uersibus, Epitaphij ipsius, antiquius
ad tumulum eius, Roskildie in eade Trinitatis, ascriptis:
Post natale DEI, dum scripsimus Octoaginta
Nongentos, meruit scandere celsa poli.

C A P U T X X.

Succedit Adaldago Libentius, homo litera-
tus & deuotus, & plurima uirtute insignis.

Libentius
VIII Ar-
chiepisco-
pus Ham-
burgensis.

Libentius sedit Annis XXV. Pallium su-
scepit à Papa Quintodecimo Iohanne: uir-
gam Episcopalem meruit ab Ottbone ter-
tio, primus omnium consecratus est à suff-
raganeis. Itaq; uir literatissimus, & om-
nibus morum probitate decoratus, ab Italia
quondam Pontificem sequutus est Adala-
dagum. Cuius vitam emulatus & Ma-
gisterium, solus ex dispositione tanti Patris dignus in-
uentus est; cui Hamburgensis cura Parochie credere-
tur. Dicunt aliqui uice Dominum Ottonem licet Aum-
culo gloriatus sit, Pontifice Adaldago, cessisse tamen
huius electioni Libentium. In quo nihil reprehensibile
uel inimicus possit obijcere. Dicunt eum tantæ Castri
abstinentiæ, ut pallida ieiunijs ora portauerit; tantæq;
Humilitatis uel Charitatis, ut in Claustra, sicut unus
fratrum,

Commen-
datio Li-
bentij.

SECUNDVS

fratrum, vixerit. Multæ virtutes eius, quippe contentus acquisitis, rarò curiam adiit pro acquirendis. Domi sedens quietus, Parochiæ suæ curam egit diligentissimam, totumq; studium vertens ad lucra animarum, districtissima, vt aiunt, regula custodiuit omnes congregationes suas. Archiepiscopus etiam per se curam Hospitalis egit: fratribus infirmis quotidiano ministrans obsequio: ipse quoq; vice sua Xenodochium nepoti commendauit Libentio. Dum adhuc pax esset in Slatia, Transalbianos populos frequenter visitauit, & matrem Hamburg paterno fouit amore. Legationem suam ad gentes, magno, vt decessores eius, studio exequutus, licet obstaret dierum malitia.

Cura pauperum.

CAPVT XXI.

Sueno Rex Daniæ atrocità perpetrans scelera, atrocibus punitur pœnis.

Vo tempore cum magnam Suen Rex persequutionem Christianorum exercuisset in Dania, fertur Archiepiscopus supplicibus legatis & crebis muneribus laborasse, vt

Sueno Rex ferocis animum Regis, Christianis redderet mansuetum. Quibus ille relictis, in sua crudelitate ac perfidia senire cepit. Secuta est ultio diuina Regem Deo rebellem. Nam cum bellum susciperet contra Slatuos, bis

Dania senit ultionem diuinam.

L I B E R

captus & in Slauiam ductus, totiens à Danis ingenti pondere auri redemptus est. Nec tamen adhuc reuerti uoluit ad DEVM, quem primò in morte Patris offendit, & deinde in nece fidelium irritauit, & iratus est furore Dominus, & tradidit eum in manus inimicorum suorum, ut disceret non blasphemare.

Sueno Rex Danie bello Scanico uictus à Rege Suetiae. Tunc potentissimus Rex Sueonum Hericus, exercitu innumerabili, sicut arena maris, collecto, Daniam inuadit, & occurrit ei Suen derelictus à DEO, frustra sperans in Idolis suis. Multa utrinque bella notualia. Sic enim ea gens conflagere solet, copiae Danorum omnes obtritas; Hericus Rex victor obtinuit Daniam, Suen à Regno depulsus, dignam factis suis à DEO zelote recepit mercedem. Et hæc nobis inuicem Suen recitauit, in Auo suo contigisse, iusto Dei iudicio, quoniam illum dereliquit, quem Pater eius bonum defensorem habuit.

Locus in Saxonis lib. 10. emendatus & restitutus. Copiosius ista singula à Saxone nostro lib. 10. sunt exposita. Vbi indicatur uictum Suenonem ab Erico Sueco, bello Scanico. Sed quod Daniam occuparit uniuersam Ericus, neque ipse exprimit, neque præter hunc quisquam alius. Anno enim exilij septimo, reuersus Sueno Regnum recuperauit. Quod indicandum hoc loco censui, propter locum in Saxone inuicem & turpiter scriptoris uicio corruptum.

C A P U T X X I I

Pirata Ascomanni Saxoniam vastant, & magnam cladem incolis inferunt.

Ferunt

S E C V N D V S .

Eerunt eo tempore classem Piratarum, quos ^{Ascoman-} nostri Ascomannos vocant, Saxonie ap. ^{ni pirate} pulsam ac vastasse omnia Fresie atq; Ha- ^{irrumpunt} ^{in Frisiam.} dule maritima. Cumq; per Albie fluminis ostium ascendentes, irrumperent in Prouinciam, tum congregati Saxonum magnates, cum paruum habuis- sent exercitum, egredientes à nauibus apud Stadium barbaros exceperunt, quod est oportunum Albie præ- sidium & portus, magnum & me- De hoc Marchione Siga- morabile, minusq; felix erat illud frido fertur, quod propter Marchio Sigasfridus prælium, in quo viriliter vtrisq; xatus sit Spiritu, usq; dum uexatus à maligno certantibus, nostri tandem mino- bona Ecclesie restitueret. spiritu. res sunt reperti. Sueones & Dani victores totam vici- Clades in- tutem Saxonum obtriuere. Capti sunt ibi Marchio gens Friso- Sigasfridus, Comes Thiadricus, & alij illustres viri, num. quos vincētis post terga manibus, Barbari traxerunt ad naues, & pedes eorum catena strinxerunt, totam exin- de Prouinciam impunè deprædantes. Sed dum de captis- us solus Marchio Sigasfridus cuiusdam Piscatoris aus- xilio furtim noctu sublatus euaderet, Pirate mox in- furorem versi, omnes quos in vinculis tenuerunt melio- res, ad ludibrium habentes, manus eis, pedesq; trunca- uerunt, ac nare præcisa deformantes, ad terram semina- nimes projciebant. Ex quibus erant aliqui nobiles viri, qui postea superuixerunt multo tempore, opprobrium

LIBER

Ascomannorum ni uicissim casi. imperio, & miserabile spectaculum omni populo. Quam plagam mox cum exercitu superuenientes Dux Benno & Sigafridus Marchio vindicabant; & illi quidem pirate, quos apud Stadium egressos fuisse diximus, ab eosdem contriti sunt.

CAPVT XXIII.

Ascomannorum alter exercitus infelicitèr pugnans, in Heriuad cæsus est.

Altera pars Ascomannorum, qui per Vir-
raam flumen egressi Flabele, vsq; ad Li-
stemonam deprædati sunt, cum maxima
captiuorum multitudine peruenerunt ad
paludem, quæ dicitur Glindismore. Vbi à nostris qui
pone sequebantur, offensi, omnes vsq; ad vnum obrun-
cati sunt: quorum numerus erat XX milia.

Helmoldus hunc equitem Heriuardum nominat. Quidam eques saxonum captus ab eis, dum fa-
rent eum ducem itineris sui, perduxit eos in difficiliora
loca paludis, in qua diu fatigati, leuitèr à nostris super-
rati sunt. Heriuad nomen habet, perenni laude Saxo-
num celebratur.

Helmoldus cap. 15. Que existat Ascomannorum uocabuli ratio aut origo, nemo ue-
terum, quod sciam, memorie prodidit. Helmoldus de his loquitur in
hunc modum: Suen Regno potitus, in sua crudelitate seuire cepit, gra-
uissimam in Christianos persecutionem exercens. Consurrexeruntq; om-
nes iniqui in finibus Aquilonis, gaudentes uel tunc patere malitie sue lo-
cum, bellis scilicet & perturbationibus, cæperuntq; finitima regna uexata
Ascomannorum re terra marig. Primum ergo conflato nauali exercitu, remigantes
ni Dani. mare

SECVNDVS.

mare Britannicum breui compendio appulerunt littoribus Albiae fluminis
 &c. Crantzii, qui alioquin bonam suorum Chronicorum partem ac-
 cepit atq; transscripsit ab hoc nostro Autore, dicit hanc irruptionem fa-
 ctam temporibus Canuti filij Canuti Magni, lib. 4. Metropolis, cap. 25.

Anno Do-
 mini circi-
 ter 1041.

Porro Stratagemati huius Frisici equitis, aliud non dissimile, nu-
 per commemorauit nobis, uir clarissimus Christoferus Valkendorf.
 Quod quum admodum facetum sit, & ad laudem gentis gnaræ & gnauæ
 faciat, breuibus referemus. Feruente bello, quod Comitis uulgus appella-
 uit Danicum, infestum reddiderant uniuersum mare Balticum, piratæ,
 genus hominum, omnium qui uiuunt, perditissimum. Illi, ut fieri solet,
 rapinis immo uerius furtis assueti, etiam confecto bello, redierunt ad in-
 genium; emulantes in eo naturam suam, in segetes maturas grassari-
 tam assuescentium, uel potius Canum, de quibus est in uersu, Vt canis a
 corio non absterrebitur uncto. Prodeuntes itaq; horum quidam, e portu
 Trauennæ Lubecensium, quorum prius militabant auspiciis, Fionia ap-
 plicuerunt, non procul à portu Suenburgensi. Ibi Liburno suo egressi,
 quum aliquandiu populabundi totam uiciniam peruagati fuissent, præda
 bene onusti, reditumq; maturantes, fortè fortuito rusticum oblatum, in-
 uium secum nauigare coegerunt, ea maxime de causa, ut eius ductu secu-
 riu, difficiles Fionia oras, non admodum bene sibi perspectas supera-
 rent. Hic probus Gubernator, homo, ut apparet, non obese naris, ubi
 ad elauum confedit, recta in portum Suenburgensem, plenis uelis Li-
 burnum adegit; ita artificiosa astutia, ut & nauis profundissimæ immer-
 geretur glareæ, & ipse salu incolumis insiliret in litus uicinum. Quo-
 facto, dum piratæ, in reduenda in altum nauis, occupati desudant, inte-
 rea ipse urbem festinanter ingressus, uniuersum facinus ciues edocet. Ho-
 rum uiginti exemplo duos inscendentes Lembos, à binis lateribus Insulae
 obiectæ urbi, hostes inuadere satagunt. Horum unus, cui præfuit Nicolaus
 Bang, hostes subito affecutus, atq; his magno animo congressus, uictor ex-
 iit. Is succensentibus, gloria plusquam prædæ emulis, ijs qui in altero
 socio postea superueniebant lembo, cum triumpho ad conciuces urbem effu-
 sos & rei euentum sollicitè præstolantes reuersus, cum tripudio excepit
 est. Præda iis quibus erepta fuit, restituta est; Autores sceleris, iusto &
 miraculoso Dei iudicio ad supplicium pertracti, ita benigne tractati sunt,
 ut statum cuiusq; As pedalis (ut est in prouerbio Danico) tantummodo
 ademptus sit.

Memora-
 bile Stra-
 tagema riu-
 stici Fionia-
 ci.

Suenburgæ
 ciuitas Fio-
 nia.

Nicolaus
 Bang.

LIBER
CAPVT XXIII.

Terror nominis Nordmannici apud Saxones,

Brema
muro circumdata.

Mira si
uera.

Piraticam
qua de
causa ex-
eruerint
Nordman-
ni.

Septentri-
onales bel-
lis affucti.

BXillo nimirum tempore piratarum, crebra & hostilis eruptio facta est in hanc Regionem. In metu erant omnes Saxonie Ciuitates, & ipsa Brema muro muniti cœpit firmissimo. Tunc quoq; sicut aliqui meminerunt Libentius Archiepiscopus thesaurum Ecclesie, omniaq; Ecclesiastica deportari fecit ad Buggenensem presbituram. Tantus erat Timor in omnibus finibus huius Parochie. Nam & ipse Libentius, vt sermo est, piratas, qui Episcopatum vastabant, Anathemate damnauit. Quorum vnus fertur in Noruegia defunctus per LXX Annos, corpore integro permanisse, vsq; ad tempora Domini Adalberti Archiepiscopi, quando Adaluardus Episcopus illius veniens defunctum absoluit, & mox cadauer in cinerem solutum est.

Danis pariter atq; Noruagis hoc in more positum antiquitus comperimus, quod frequentes susceperint, non in uicinas tantum, sed etiam remotissimas terras, expeditiones. Quod inde (ut alia nunc tacam) factum est, quod sepe copiosam post se reliquerint sobolem Reges, & cum singulis liberis pro dominandi libidine non sufficere uisa sit Patria, alij eorum domi Regnum patrium administrarunt, alij classe atq; comiteu instructi, maris imperium ex usu & commodo suo gubernandum sibi uindicarunt. Neq; etiam dubium est, ipsos huius plagæ Septentrionalis incolas, bellis continuis affuetos & quasi innutritos, quum domi pace multo maxime crescerent, nec quo, Marte clarerent, haberent, foris gloria & nominis illustrandi materiam, bello atq; armis quaesuisse.

Quod

SECUNDVS.

Quod de Noruago Anathemate percusso asserit, id commentum ad
 fabulandum fatui Antichristi fulminis terrorem, allatum haud dubie exi-
 sumandum est.

CAPVT XXV.

Suen Tiugskæg exul, repulsus à Noruago &
 Anglo, à Scotorum Rege benigne exceptus,
 baptizatur.

Dest vindictam ergo scelerum, quæ in Eccl^{ia} ^{Exilium}
 Suenonis
 Regis Da-
 nie.

clesias DEI & Christianos commiserat, Suen Rex victus, & à suis desertus, quip-
 pe quem Deus deseruit, errabundus & in-
 ops auxilij, venit ad Nordmannos, vbi tunc filius Ha-
 conis Thruccon regnauit. Is quoniam Paganus erat,
 nulla super exulem Misericordia motus est. Ita ille in-
 felix, & à toto orbe reiectus, in Angliam transfretauit,
 frustra solatium querens ab inimicis. Quo tempore
 Britannis Adelraad filius Edgaris imperauit. Is non ^{Adelradus}
 immemor iniuriarum, quas Dani ex antiquo Anglis ^{Rex Ang-}
 inflexerant, exulem repulit. Quem tandem, miseratus ^{lie.}
 infortunij, Rex Scotorum benignè suscepit. Ibiq; Suen
 bis septem Annos exulauit vsq; ad mortem Erii. Hæc
 parricide, cui pericula, Suen Rex nobis attonitis expo-
 suit. Deinde ad Hericum victorem reflexit narra-
 tionem.

Diuersa est hæc nostri Autoris narratio, à Saxone & Hectore Boe- ^{Saxonis}
 tho Saxo exilij tempus ponit Annorum tantū septem & ad Regem Nor- ^{narratio}
 uagie Olauum, filium Trucconis diuertisse ait, non ad Trucconem ipsum, ^{diuersa}
 nam Regiam is dignitatem nunquam quod legimus, usurpauit ^{Hector}
 Boethius ^{l. b. 10.}

L I B E R

Hector
Boetius lib.
undecimo.

Boethius lib. II. asripulatur Saxoni, quem etiam hoc in loco illum & legisse & secutum esse apparet. Ait enim crebris detrimentorum incursum lacepsitum Suenonem, exulem extorremq; ab Olao Noruagia regimen gerente spretum, auxilium quod frustra à Diuo Eduardo Anglo petiuerat, à Scotis, ad ueram pietatem, sacris eorum Sacerdotum monitis conuersum impetrasse, eoque fretum in Regnum restitutum. Idem, quae postea bella mouerit in Anglos Sueno, libro dicto copiose exponit, quod à Saxone nostro praetermissum, à rerum Danicarum studiosis, minime praetermittendum est.

CAPVT XXVI.

Poppo Episcopus duo insignia edit miracula, Vterq; Ottinkarus Huide, ob pietatis & eruditionis laudem, illustris.

Popponis
Episcopi
Aarhusi-
ensis mira-
cula.

Ericus, inquit, duo Regna obtinuit, Danorum Sueonumq;, & ipse Paganus Christianis valde inimicus. Ad eum fertur legatus fuisse Caesaris ac Hamburgensis Episcopi, quidam Poppo, vir sanctus & sapiens, & tunc ad Slasuich ordinatus, de Regno Danorum seu pace Christianorum, Caesaris partes expostulans. Atque alii referunt ad annum Domini 966. eum pro assertionem Christianitatis, cum Barbari, suo more signum quererent nil moratum, statim ferrum ignitum tractasse manu, & illesum apparuisse.

Dumq; hoc, facile omnem gentilibus ambiguitatem erroris tollere videretur, iterum Sanctus Dei pro submouendo illius gentis Paganismo, aliud dicitur ostendisse vel magnum miraculum: Tunicam scilicet induit.

S E G V N D V S.

indutus ceratam, cum staret in medio populi circo, in nomine Domini precepit eum incendi. Ipse vero, oculis & manibus in cœlum tensis, liquentes flammæ, tam patienter sustinuit, vt prorsus ambusta veste, & in fassillam redacta, hilari, & iucundo vultu, fumum incendiij sensisse testatus sit. Cuius nouitate miraculi, & tunc multa milia crediderunt per eum, & vsq; hodie per populos & Ecclesias Danorum celebre nomen Poppo nis effertur. Hæc aliqui gesta apud Ripam confirmant Alij apud Hedeby, quæ Stasuich dicitur.

Claruit etiam tunc in Dania, felicitis memoriæ, ^{Ottinkarus candidus,} Odinkar senior, de quo supra diximus, qui in Fronia, ^{senior,} Seland, Scane ac in Suedia prædicans, multos ad christianam fidem conuertit. Eius Discipulus & Nepos fuit alter Odinkar iunior, & ipse nobis ^{iste Odinkar in Ant. Ottinkarus} gliam ductus est à iunior. ^{Chnus Rege, ibiq; eruditus litteris. Deinde Galliam discendo peruagatus, Sapientis & Philosophi supra ead. nomen accepit. Vn. pite 16. de Domino carus nomen sortiri meruit.} Agri, adeo vt ex Patrimonio narrant Episcopatum Ripensem fundatum. Quem dudum Bremæ Scholis tradidit, Pontifex Adaldagus suis fertur manibus baptizasse, suoq; nomine Adaldagus vocatus est. Is verò à Libentio Archiepiscopo, nunc ordinatus in Gentes, apud Ripam sedem accepit. Nam & illustri vita sanctæ conuersationis Deo & hominibus acceptus erat, & Christianitatem fortissimè in Dania defendit.

L I B E R
CAPVT XXVII.

Olaus Thruconis Rex Noruagiæ ad fidem Christi conuersus est. Ericus Rex Suetiæ conuersus, ad Paganismum relapsus creditur.

HOs verò comperimus illo tempore claros in ea Regione, alijs qui adhuc superuixerunt à diebus Adaldagi non ociosis. Qui etiam in Noruegiam progressi, populum multum Iesu Christo collegerunt. A quibus traditur Olaph Thruconis filius, qui tunc Nordmannis imperauit Baptizatus, ex ea gente, primus fuisse Christianus.

Olaus
Trugotius
Rex Nor-
uegiæ bap-
tizatur.

Olaph Thrucunson expulsus à Noruegia venit in Angliam, ibiq; suscepit Christianitatem, quam primus in Patriam reuexit, duxitq; uxorem à Dania superbissimam Thorem, cuius instinctu bellum Danis intulit.

Alij dicunt olim & tunc, ab Anglia quosdam Episcopos vel Presbyteros Euangelizandi gratia egressos à Domino, ab ijsq; Olaph baptizatum & cathe-
ros. Quorum precipuus erat Iohannes quidam Episcopus, & alij postea dicendi. Si hoc verum est, non inuida est, inquam, Mater Hamburgensis Ecclesia, si filijs suis benefecerint etiam extranei, dicens cum Apostolo; Quidam prædicant per inuidiam & contentionem: Quidam autem propter bonam voluntatem & charitatem.

Euangeli-
um ex An-
glia propa-
tum in Re-
gna Sep-
tentriona-
lia.

Vide su-
prà lib. x.
cap. 7.

S E C U N D U S.

tem. Quid enim? dum omni modo, siue per occasionem, siue per veritatem Christus annuncietur, & in hoc, inquit, gaudeo & gaudebo.

Hericus igitur Rex Suedorum, in Dania con- Erici Re-
gis Suetiæ
recidua in
Paganis-
mum.
uersus ad Christianitatem, ibiq; baptizatus est. Qua oc-
casione prædicatores in Suediam transeuntes à Dania,
fiducialiter agebant in nomine Domini. Audiui ego à
prudentissimo Rege Danorum, Hericum, post susceptam
Christianitatem, denuo relapsum ad Paganismum;
quod vero cum Otthone III pugnauerit & victus est,
ab alijs comperij; Rex tacuit.

CAPVT XXVIII.

Sueno ducta Matre Olai Regis Suetiæ, redit
ad Regnum Daniæ, & fidem Christi suscipit.

Post mortem diu optatam Herici, Sueni ab
exilio regressus obtinuit Regnum Patrum Sueno Rex
Daniæ du-
cit Sigris-
tham, Ma-
trem Olai
Regis Suetiæ.
suorum; Anno depulsionis suæ & peregrinationis
XIIII. Et accepit uxorem Heri-
ci relictam Matrem Olaph, quæ peperit ei Chnut. Sed
nihil profuit ei affinitas Connubij, cui Deus iratus est.
Olaph Rex Sueonum christianissimus erat, filiamq;
Slauorum Estred nomine, de Obotritis accepit uxorem
Ex qua genitus est filius Iacobus, & filia Ingrid,
quam Rex Sanctus Gerseff de Russia duxit in Coniugem.

LIBER

Olaph saue, qui post obitum Patris Herici Regnum super Suecos accepit, cum exercitu superueniens, infelicem Suen, à Regno expulit & ipse obtinuit Dani-
 nam. Cognouit autem Suen, quod Dominus ipse est
 Deus, & reuersus in semetipsum peccata sua præ oculis
 habuit, penitensq; orauit ad Dominum, qui exaudiuit
 eum, & dedit illi gratiam in conspectu inimicorum,
 & restituit eum Olaph in Regnum suum, eò quod Ma-
 trem suam habuerit. Feceruntq; pactum firmissimum,
 vt Christianitatem in Regno suo plantatam retine-
 rent, & in exteris effunderent nationes.

Sueno re-
 dit in Da-
 niam.

Discordia
 Historico-
 rum hoc
 loco.

Saxo lib.
 10.

Discrepant inter se hoc loco Historici omnes. Aliter hæc narrat
 Dominus Islenus in Chronicis suis Noruagicis, & aliter hæc acta commem-
 morat Saxo Grammaticus. Neq; est diuersitas tantum in rerum narra-
 tionibus, uerum etiam in personarum nominibus, atq; adeo etiam tempo-
 rum notatione.

CAPVT XXIX.

Olaus Trugotus Rex Noruagiæ, cæsus est
 à Suenone Rege Daniæ in freto Helsing-
 burgenfi.

Bellum in-
 ter Danos
 & Norua-
 gos.

Aldiens autem Rex Nordmannorum
 Olaph, filius Trucis, de coniunctione Reo-
 gum, iratus est contra Suen, ratus eum
 quasi derelictum à Deo, totiensq; depul-
 sum, à sua etiam multitudine facile posse depelli. Collec-
 ita igitur classe innumera bellum intulit Regi Dano-
 rum,

SECUNDVS.

rum. Hoc factum est inter Scaniam & Seland, ubi so-
 lent Reges nauali bello conflagere. Est autem breuis
 traiectus Baltici maris Helsingburgh, in quo loco Se-
 land & Scania videri potest, familiare latibulum pi-
 ratis. Ibi ergo congressi, Nordmanni à Danis victi & Rex Nor-
 fusi sunt. Olaph Rex qui fortè solus remansit, in mare ^{uagie ui-}
 se præcipitans, dignum vitæ finem inuenit. Vxor eius ^{ctus à Da-}
 post mortem mariti fame inediaq; miserabiliter vitam
 consumpsit, vt dignum fuit.

Narrant eum aliqui Christianum fuisse, quidam
 Christianitatis desertorem, omnes autem affirmant per
 ritum Auguriorum, Seruatorem sortium, & in auium ^{Olaus di-}
 prognosticis omnem suam spem posuisse. Quare etiam ^{ctus à bu-}
 cognomen accepit, vt Olaph diceretur. Nam & artis ^{bone ob}
 Magica, vt aiunt, studio deditus, omnes, quibus illa res ^{Augurid-}
 dundat Patria, maleficos habuit domesticos, eorumq; ^{rum usum}
 deceptus errore perijt. ^{Sueno Rex}
^{Dania ab}
^{exilio re-}

Quo interfecto, Suen duo Regna possedit. Ipse ^{diens, duo}
 igitur mox destructo ritu Idolatriæ, Christianitatem in ^{Regna pro}
 Noruegia per edictum suscipi iussit. Tunc etiam Go- ^{uno rece-}
 tebaldum quendam ab Anglia venientem, Episcopum ^{pit.}
 in Scania posuit doctorem, qui aliquando in Suedia, se- ^{Gotebal-}
 pe dicitur Euangelizasse, etiam in Noruagia. Interea ^{us Ang-}
 millesimus ab incarnatione Domini annus, feliciter ^{lus, Epi-}
 impletus est, & hic est annus Archiepiscopi duode- ^{scopus Sca-}
 cimus. ^{Anno Do-}
 Copiosius ^{mini 1900.}

LIBER

Chronicon
Noruagi-
cum scrip-
tum ab E-
piscopo Is-
leuuo &
Domino
Aruido.

Copiosius hoc bellum Noruagicum descriptum est à Saxone nostro lib. 10. & copiosissime in Historia Noruagica, quam Domino Isleuuo Episcopo & Domino Aruido ascribunt. Imprimis uerò illud est in uersa Historia memorabile, quod de Enaro Tambaskelmiro, Sagittario Noruago, memoriae proditum est. Is sagittandi peritia omnibus facile quotquot id temporis in ea arte excellerent, antecellebat. Ita ut grauis- mos ictus, atq; eosdem pariter certissimos faceret, à scopo neq; aberrans neq; leues inferens elades. Quod quum sagittarij Dani animaduertent, non tam hominem ipsum, quam arcum telis oppetendum existimabant, ut laeso atq; destructo arcu, certam ad uictoriam sibi aperirent aditum Congestis itaq; atq; collimatis acruatim in dictum Enarum sagittis, una forte arcui impacta, eum inhabilem atq; consuetui planè inuilem reddi- dit. At Olauus Rex Noruagie audito arcus fragore, quum quæ esset rup- tura facta inquireret, hoc retulit ab Enaro responsum: Mibi arcus, tibi Regnum e manibus hæc ruptura creptum est. Cui uaticinio responsum sta- tim euenit, exitus miserabilis & desperati Regis Olai Trugorij, quem ada- modum commemorat Auctor noster.

Enarus
Tamba-
skelmirus
Sagittari-
us Norua-
gus.

Acute di-
ctum.

CAPVT XXX.

Post mortem Ottonis Imperatoris, Slauif de-
ficientes à fide christiana, Christianos pafsim
supplicijs affecerunt, & Ecclesias incendio
vastarunt.

Equenti anno fortissimus Ottho ^{Thiadricus et}
Imperator, qui iam Danos, ^{rat Marchio}
Slauos, itemq; Francos, & Italos ^{Slauorum, cui}
domuerat, cum iam tertio victor ^{ius ignauia}
Romam intrasset, immatura morte præuen- ^{coegit eos fieri}
tus occubuit. Post mortem eius Regnum in contentio- ^{ri desertores.}

Otto III. ^{moritur}
Anno Do-
mini 1002. ne remansit, Tunc uerò & Slaui à Christianis iudici-
bus

S E C V N D V S.

bus plus iusto compressi, excusso tandem iugo seruitutis, Slavi à fide
 libertatem suam armis defendere coa- sermo est, Ducem Sla- Christiana
 Et sunt. Principes Vinulorum erant uoniae perijisse Neptim deficiunt.
 Mizzidrog & Mistrounoi, quorum du- Ducis Bernardi pro
 Etu seditio inflàmata est. His Ducibus filio suo: eumq; pro-
 Slavi rebellantes, totam primò Nord- mississe. Itaq; Princeps
 albingiam, ferro & igne depopulati Vinulorum misso filio
 sunt. Deinde reliquam peragrantes cum Duce in Italiam, Dux Bern-
 Slauoniam, omnes Ecclesias incend- cum 1000 Equitibus arduus illu-
 runt, & ad solum vsq; diruerunt. Sa- eos omnes fere amisit. dit Duci
 cerdotes autem reliquos Ecclesiarum Reuersus ex Italia pe- Slauie.
 Ministros, varijs supplicijs enecantes ruit sibi promissam, quam Thiadricus Mar-
 nullum Christianitatis vestigiũ trans chio intercepto con- filio, consanguineam
 Albiam reliquerunt. dam. Grauis persecutio in Saxo-
 Apud Hamaburg eo tempore ac deinceps multi- nia.

ex Clero & Ciuibus in captiuitatem abducti, plures eti- Sueno Rex
 am interfecti, propter odium Christianitatis. Narrauit Danie an-
 nobis diu memorandus Rex Danorum, & qui omnes tiquitatis
 Barbarorum gestas res in memoria Aldenburg ciuitas est mus. perijissi-
 tenuit, ac si scriptæ essent, Aldinburg slauorum, qui Vogri Aldinbur-
 ciuitatem populosissimam de Chri- dicuntur, distat itine- ga ciuitas
 stianis inuentam esse, Sexaginta, in- re unius diei ab Ha- Vagrie.
 quit, Presbyteri, cæteris, more pecudum obtruncatis, ibi
 ad ludibrium seruati sunt, quorum Mistiuoi quum nollet Mistiuoi.
 maior loci Præpositus, Oddor nomen Christianitatem desc-

T habuit,

L I B E R

Oddor rere, depulsus à Pa. *habuit, noster consanguineus. Ille igitur*
 Prepositus tria, apud Barbaros *tur cum cæteris tali martyrio consum*
 Aldinbur. *consenuit fidelis. matus est, vt cute capitis in modum*
 gensis con- *crucis incisa, ferro cerebrum singulis aperiretur. Dein*
 sanguineus *de ligatis post tergum manibus, professores Dei per*
 Regis Da- *nie. Thiadricus ab honore singulas ciuitates Slauorum tracti*

Thiadrici *omni & hereditate sunt, aut verberare, aut alio modo vexa*
 deiectus, præbenda- *ti, vsq; dum deficerent. Ita illi specta*
 Comitis in- *rius apud Magdeborg culum facti, & Angelis & hominibus*
 faustus exi- *mala morte, ut dignus fuit, uitam finiit. in stadij medio, exhalauerunt victo*
 tus. *rem spiritum.*

CAPVT XXXI.

Multi Christiani Martyrii coronam acceperunt, in hac Slauorum persecutione.

Martyres
 innumeri
 in Dania
 & Slauo-
 nia.

Multa enim in hunc modum per diuersas Nordalbingorum prouintias tunc facta memorantur, quæ scriptorum penuria habentur pro fabulis. De quibus cum amplius Regem interrogarem; Cessa, inquit, fili, tantos habemus in Dania vel Slauonia Martyres, vt vix possint libro comprehendi.

Omnes igitur Slau, qui inter Albiam & Oddoram habitant, per annos LXX & amplius, Christianitatem coluerunt, omni tempore Otthonum, taliq; modo se

S E C V N D V S.

do se absciderunt à corpore Christi & Ecclesiae, cui ante coniuncti fuerant.

O verè occulta super homines Dei iudicia, qui miseretur Rom. 9.
seretur, cui vult, & quem vult indurat. Cuius omnipotentiam mirantes, videmus eos ad Paganismum esse miserabile
relapsos, qui primi crediderunt: illis conuersis ad Christum iudicium
sum, qui nouissimi videbantur. Ille igitur iudex, iustus, fortis, & patiens, qui olim, deletis coram Israël Dei.
Vll gentibus Chanaan, solos referuauit Allophytos, à
quibus transgressi punirentur. Ille, inquam, modicam
gentilium portionem nunc indurare voluit, per quos nostra
stra confunderetur perfidia.

Bella quae Imperatores Romani & Saxoniae Principes, aduersus
Slavos sub pretextu Religionis gesserunt, declararunt eos magis bono-
rum & praedae studiosos (quemadmodum & hodie passim fieri videmus)
quam Animarum gentis Slaviae. Quo etiam non immerito factum est, ut
his incursionibus eorum Animos magis irritarint quam placarint, usque
adeo ut sumptis armis, domi uim hostilem minime expectandam ducen-
tes, in vicinorum late ditaciones populabundi progressi sint; quemadmo-
dum hoc loco & alibi ab Autore nostro euidenter indicatum est.

CAPVT XXXII.

Episcopi Cimbricae Chersonesi postremis Libentij temporibus. Obitus Libentij.

Æc facta sunt ultimo tempore senioris Libentij, sub Duce Bernardo, filio Herman-
ni, qui populum Slauorum grauitè affli-
xit.

L I B E R

xit. Eodem tempore contentio Ferdensis Episcopi Ber-
 Ramsolan, Ramsolan sita est in narij, de Ramsolan coram Papa Ser-
 Episcopatu Ferdensi, gio terminata est. Anno igitur Ar-
 non longe à uico Bar- chiepiscopi XXII. Benno Dux Sa-
 Dux Ben- dorum. Eam Episco- xonum obijt, & Liudgerus frater
 no cum sua pus Ferdensis sibi re- eius, qui cum uxore sua venerabili
 Coniuge gendam petijt à Pon- Emma, Bremensi Ecclesie plurima
 Emma. tifice Romano per Legatum Odonem, ut habet Priuilegium. fecerunt bona. Apud Magdeburgh
 Verò Gisilbario Archiepiscopo Daganus successit. De-
 inde Valdardus meruit cathedram. Interea noster Ar-
 Episcopi in Cim- bria. chiepiscopus de legatione sua in gentes sollicitus, plures
 ordinauit Episcopos, quorum nomina & sedes incerte
 sunt, quia tempus persequutionis incubuit. Sicut enim
 patrum relatione cognouimus, Esico apud Slaswig Popa
 Iuthland. poni succedit: Odinkar, de quo supra diximus, apud
 Episcopa- Ripam insignis fuit. Et sermo est, post obitum Adala-
 tus Arbu- dagi Archiepiscopi totam Regionem Iuthland, usq; ad
 siensis ad nostram ætatem, in duos Episcopatus bipartitam esse:
 tempus de- tertio apud Arbus deficiente. In Slauoniam verò ordi-
 nit. nauit Archiepiscopus Folquardum; deinde Reginber-
 tum. Quorum prior à Slauonia pulsus, in Sueoniam
 vel Nordmanniam missus est ab Archiepiscopo, & ipse
 multos in Domino lucratus, cum gaudio remeauit.
 Obitus Li- Posthæc omnibus benè compositis, obijt beatus Archi-
 benij An- no Domini mandrita LIBENTIVS, vnaq; Ferdensis Epi-
 1013. scopus.

SECUNDVS.

scopus, Anno Domini MXIII. & sepultus est in medio
Chori, ante gradus Sanctuarij, quod factum est pridie
nonas Ian: indictio: XI.

CAPVT XXXIII.

Vnuanus succedens Libentio, cum laude
officio functus, grauissimum habuit aduersa-
sarium Bernardum Ducem Saxonie, quem
mediante Cæsare tandem habuit sibi placatum
& deuinctum.

VNuanus Archiepiscopus sedit Annos XVI. Vnuanus IX Archi-
Ferulam suscepit ab Hen- Sermo est, hunc per episcopus
rico; Pallium à Papa ma- Simoniacam pestem Hambur-
iore Benedicto, de Choro intronizatum. Nam gensis.
Paderburnensi assumptus est. Claris- maximam habuit hæ-
simo genere Immedingorum oriundus. reditatem, cuius par-
Præterea diues & largus, omnibus tem unam dedit Impera-
hominibus acceptus. Clero autem ad- tori, alteram obtu-
primè beneuolus, quibus etiam, hortatu lit Ecclesie quam piè
Libentij tunc Præpositi, cortem Bote- gubernauit. Tertiam
rum. reliquit consanguine-
Cuius seruitium esset per natales Apostolo- is. Senex uenerabilis,
rum. amator pauperum.
Vnuamus primus omnium, congregationes ad Ritus Pa-
Canonicam Regulam traxit, quæ antea quidem mix- ganici ab
ta, ex Monachis & Canonicis, conuersatione degebant. Vnuano
Ille omnes ritus Paganicos, quorum adhuc Superstitio extirpati.
viguit in hac Regione, præcepit funditus amoueri, ita

L I B E R

ut ex lucis, quos nostri paludicola, stulta frequentabant reuerentia, faceret Ecclesias duodecim renouari, ex quibus etiam Basilicam Sancti Viti extra oppidum construi, & Capellam S: Villebadi combustam, iussit reparari.

Bremam
munitur.

Ipso tempore ferunt aggerem Bremensis oppidi firmatum, contra insidias & impetus inimicorum, precipue quoniam Dux Bernardus Henrico Imperatori ausus rebellare, terruit ac turbauit omnes Ecclesias Saxonie. Ex illo enim tempore, quo Dux constitutus est in hac Regione; nunquam discordia cessauit, inter geminas domos scilicet Archiepiscopi & Ducis. Illis impugnantibus Regem & Ecclesiam, istis pro salute Ecclesie certantibus. Hec emulatio partium, dum prius occulta esset, ex eo tempore vires accepit, & creuit in immensum. Bernardus enim Dux, tam auita huius militatis, quam paternae Religionis oblitus, primo quidem per Auaritiam, gentem Vinulorum crudeliter opprimens, ad necessitatem Paganismi coegit. Deinde per Superbiam, beneficiorum immemor, totam secum ad rebellandum Cesari, mouit Saxoniam. Nouissime surgens in Christum, Ecclesias huius Patrie non dubitauit impugnare, precipue verò nostram, qui & ditior eo tempore cæteris, & longinquior videbatur à manu Imperatoris,

Bernardus
Dux Saxo-
nie irre-
quieta.

PRIMVS.

Eius impetum viri, dicitur noster Archiepiscopus
 Vnuanus, sua magnitudine taliter refregisse, ut Dux Ber-
 pra pudore sapientiae ac libertatis Episcopi, cogeretur nardus pa-
 ipse Dux, Ecclesiae, cui antè aduersatus est, deinceps ^{caur.}
 bilis & benignus esse in omnibus. Igitur habito nos-
 stri Pontificis consilio, rebellis Princeps tandem fles-
 xus, apud Scalchisburg Caesari Henrico supplex dedit
 manus, Moxq̄ fauente Vnuano, Slauos tributo subij-
 ciens, pacem reddidit Nordalbingis & matri Hama-
 burg.

CAPVT XXXIII.

Episcopi Daniae tempore Vnuani.

D cuius instaurationem Otinkar filius erat Ecclesia
 venerabilis Metropoli Tuchi Ducis Vinlan- Hamburga
 tanus asseritur post Sla- densis, & sedem ha- gensis res-
 uonicam cladem, ciuita- buit in Ripa. Nam & stauratur
 tem & Ecclesiam fecisse nouam, patrimoniu eius fuisse uatur.
 simul ex singulis congregationibus narratur, & tamen uir Ottinkar
 suis, quae virorum essent, tres eli- tantarum diuitiarum, Huide.
 gens fratres, ita ut XII fierent, mira fuit continentia.
 qui in Hamaburg Canonica dege- Cuius unum uirtutis
 rent conuersatione, vel qui populum exemplum comperi,
 conuerterent ab errore Idolatriae. quod omni Quadrage-
 Ordinauitq̄ in Slauniam, mor- simali tempore, sem- Canonico-
 tuo Regimberto, Benmonem virum suo Presbytero. rum olim
 sua officia

pruden-

L I B E R

prudentem, qui de fratribus Hamaburgensis Ecclesie electus, in populo Slauorum multum predicando fructum attulit.

Episcopi Danie.
luthland.
infra lib. 3. cap. 12.
 In Dania verò superuixerunt, Theologus Poppo, & ille nobilis Odinkar Episcopus. Quem pro fide & sanctitate vite familiarissimum habuit Archiepiscopus. Hos duos Episcopos solummodo in Luthland fuisse comperimus, antequam Cbnut Regnum intraret. Solus ex nostris Odinkar transmarinas aliquando visitauit Ecclesias, Ezico domi sedit. Persecutio ceteros turbauit. Archiepiscopus etiam alios viros doctissimos ordinauit in Noruegiam vel Suediam. Alios verò in Anglia ordinatos, pro amicitia Regum, cum satisfacere rent, ad edificandum dimisit Ecclesiam: multos eorum secum retinens, omnes autem, cum abirent donis cumulans, ad subiectionem Hamaburgensis Ecclesie reddidit voluntarios.

xone lib. 10. his uerbis: hisdem temporibus Popponi Rimbrandus, Heriarico Marcus Pontificij Religionem successit. Pro Lefdago Fulbertus sacerdotio fuit, post quem Ottinkarus Albus splendidissimo loco natus infulas sumit &c. Et paullo post inquit: Eodem tempore apud Daniam sacrorum antistites alii alij successisse traduntur, Nam Gerbrando substituitur Auako. Ottinkarus iunior Ripensis Pontifex creatur: &c.

C A P V T XXXV.

Munificentia Vnuani in Principes vicinos, quorum animos sibi & Ecclesie, erogatis in eos Ecclesie Theauris, deuinxit.

S E C U N D U S .

Vnuanus igitur cum esset vir nobilissimus,
 & quæ nobilem ac sufficientem libertati suæ
 sortitus est Episcopatum, in quo & magni-
 tudinem suam posset ostendere & necessita-
 ti simul Ecclesiæ prodesse. Quare Thesaurum Ecclesiæ
 diu sollicitè collectum & quasi minus necessarium, si
 intra parietes clauderetur: Ipse ad commodum suæ le-
 gationis curauit ita expendi, vt fero-
 cissimos Reges Aquilonis hilaritate festiuitatibus Episco-
 suorum munerum, ad omnia quæ vo-
 luit benignos obedientessq; haberet. In
 qua re non multum peccauit, vt arbitror, seminans car-
 nalia, vt meteret spiritualia. Quin imò largitio eius in
 nouella gentium conuersione vtilissima videbatur: neq;
 adeo nocuit Ecclesiæ, quæ præcedentium Patrum dili-
 gentia erat opulentissima. Credo etiam secutus est ex-
 emplum S: Ansgarij, & cuiusdam in Ecclesiastica
 Historia, Theotimi Scytharum Episcopi: quorum al-
 ter legitur incredulos Reges donis placasse; Alter verò
 Barbaros natura feroces, epistolis, muneribus man-
 suesecisse laudatur. Hæc in Apologiam præsulis dis-
 cta sufficiunt, nunc per Historiæ ordinem redeamus
 ad Ecclesiæ Legationem, quæ tempore Vnuani pro-
 perrimè gesta cognoscitur.

Vnuanus
 erogat in
 uicinos
 principes
 thesaurum
 Ecclesiæ
 pro concia-
 liandis sibi
 eorum
 animis.

Theotimus
 Episcopus
 Scytharum.

V

Caput

CAPVT XXXVI.

Sueno Tiugf. reg Angliam occupat. Post eius obitum filius eius, Canutus cognomento Magnus, eam denuo vi occupauit & obtinuit.

Sueno Rex
Daniae
sibi
Angliam.

Suen Rex Danorum atq; Nordmannorum veteres iniurias, tam occisi fratris, quam suae repulsionis ulturus, classe magna transfretauit in Angliam, ducens secum filium Chnut, & Olaph filium Cracaben, de quo supra dictum est. Itaq; multo tempore multis praelijs, aduersus

Canutus
Magnus
dictus Lam-
bercus.

Chnut filium Suen Regis, abiecto nomine gentilitatis, in Baptismo Lamberti nomen accepit. Unde scriptum est in libro fraternitatis nostrae Lambrikt Rex Danorum & Ynma Regina, & Chnut filius eorum se commendauerunt orationibus fratrum. Anglos exactis, Suen veteranum Regem depulit Edilredum, & Insulam tenuit in sua ditione, verum breui tempore. Nam tertio Mense postquam victoriam adeptus est, ibidem morte praeventus, occubuit. Knud qui & filius Suenonis, Lambrikt nomen habuit, cum exercitu reuersus in Paktiam, denuo bellum molitur in Anglos. Olaph a Nordmannis electus in

D. Olaf
Rex Nor-
uegiae.

Principem, separatus est a Regno Danorum. Turc vero Chnut anticipi, casu turbatus, pactum inuit, cum fratre filio Herici, qui regnauit in Suedia, eiusq; ope fultus, deliberauit primo quidem Angliam subiugare, dein

S E C V N D V S.

deinde Noruegiam. Itaq; mille nauibus armatus Chnut, Anglia de-
Oceanum transiit Britannicum, per quem, sicut nauis a nouo subij-
referunt, à Dania in Angliam, flantibus Euris, triduo citur Da-
Vela panduntur. Hoc mare magnum & valde pericu- nis à Ca-
losum, à læua Orchadas habet, à dextra attingit Fres- nuto Mag-
siam. no. Anno
Domini
1017.

Bellum Anglicum quod gestum est à Suenone post reditum in Reg-
num Danie, paucis à Saxone, pluribus ab Hectore Boethio lib. undecimo Bellum
Historia Scotorum descriptum est. Quod de obitu hic refertur Suenonis, Anglicum.
de eo altum est in Saxone silentium. Anglica Historia dicit cum mortuum
in Anglia, & sepultum Eboraci. Alij dicunt cum in Anglia quidem mor- Obitus &
uum, sed ex postremo ipsius uoto, domum reductum eius fuisse, atq; sepul- sepultura
tum Roskildie. Suenonis.

CAPVT XXXVII.

Canutus Rex Danie occupata Anglia, cons-
nubijs sibi primores Regni deuinxit.

Riennium Chnut Britanniam oppugnavit.

Egdar Rex Anglorum, Egdar Rex potentis-
apud Lundoniam obses- simus Anglorum, à
sus obiit, simul cum Reg- leguima filium habuit
no amittens vitam, & iusto iudicio Eduardum: uirum san-
Dei, qui Fratrem per Martyrium Atisimum. Cuius No-
consumato, duodequadraginta Annis uerca assulid cum oc-
ceptrum sanguine polluit. Is paricidium taliter expia- cidit, fil umq; suum in
nit. Relinquens filium paruulum, nomine Eduardum, Regnum possuit.

Series Reo-
gum Ang-
lia.

quem suscepit ab Imma uxore, frater Adalradi. E-

LIBER

mund' vir bellicosus in gratiam victoris, veneno extin-
 ctus est. Filij eius in Rusiam exilio damnati.
 Canutus Magnus Rex Danie conu-
 bjs sibi confirmat Regnum Angliæ.
 Chnut Adelradi Regnum accepit, uxoremq' eius
 Ymmam nomine, quæ fuit soror Comitis Nordmanno-
 rum Rikardi, cui Rex Danorum suam dedit germa-
 nam Margaretam pro fœdere. Quam deinde Chnut res-
 puditatam à Comite, Vlff Duci Angliæ dedit. Eiusq'
 Vlff sororem copulauit alteri Duci Gudumo, callidè
 ratus Anglos per Connubia Danis fideiiores. Quæ res
 Ricardus Comes Nordman-
 niæ.
 Vilhelmus nothus.
 eum non fefellit. Et Richardus quidem Comes decli-
 nans iram Chnut, Ierosolymam profectus ibidem obiit,
 relinquen. Alium in Nordmannia Robertum, cuius fra-
 ter est iste Vllelmus, quem Franci Bastardum vo-
 cant. Vlff ex sorore Regis Chnut, filios suscepit, Biorn
 Ducem, & Suen Regem. Gutuind è sorore Vlff Du-
 cis, genuit paricidas, Suen, Toste, & Haraldum.
 Quam generationis seriem, quoniam secuturæ lectio-
 ni vtilem indicauimus, hic inserere videbatur.

Hæc in Historicis alijs, longè aliter narrantur. Eam diuersitatem
 hoc loco reconciliare non est neq; tempus neq; otium. De fuga seu pro-
 sectione Ricardi quod attingitur hoc loco, eius causam ferunt dimissio-
 nem sororis Canuti, quæ hic Margareta, alias Estricha appellata fuit. Ex
 huius Ricardi posteris cœpit & floruit postea Regnum Neapolitanum.

CAPVT XXXVIII.

Canutus Magnus Rex Daniæ & Angliæ,
 Episcopus ex Anglia secum in Daniam res-
 ducit, ægrè ferente id Archiepiscopo Ham-
 burgensi. Victor

SECUNDVS.

Victor Chnut ab Anglia rediens, in ditione sua, per multos Annos Regnum Danie possedit & Angliæ. Quo tempore Episcopi ^{Episcopi Danie tempore Canuti.} pos ab Anglia multos adduxit in Daniam. De quibus, Bernardum posuit in Scaniam, Gerbrandum in Selandia, Reginerum in Fionia.

Zelatus est hoc noster Archiepiscopus Vnuus, & dicitur, Gerbrandum redeuntem ab Anglia cepisse, quem ab Eltrodo Anglorum Archiepiscopo ^{Gerbrandus primus Episcopus Selandie ab Eltrodo Archiepiscopo Anglo consecratus.} cognouit esse ordinatum. Ille quod necessitas persuasit, satisfaciens, fidelitatem Hamaburgensi cathedre cum subiectione debitam spondens, familiarissimus deinceps Archiepiscopo effectus est. Per quem ille suos etiam Legatos, ad Chnut Regem transmittens cum muneribus, congratulatus est ei de rebus bene gestis in Anglia: sed corripuit eum de presumptione Episcoporum, quos transtulit ex Anglia, quod Rex gratanter accipiens, ita postmodum coniunctus est Archiepiscopo, ut ex sententia eius omnia deinceps facere maluerit. Hæc Sueno E. nobis de Auunculo suo Rex, Danorum innotuit, & de Stritius. captione Gerbrandi non tacuit.

CAPVT XXXIX.

Mortuo Henrico Imperatori, successit Conradus, qui Polonos & eorum auxiliares perdomuit.

Henricus
II imper.
moriuus,
Anno Do-
mini 1024

Nno Pontificis Vnuani XII. Henricus
Imperator iusticia & sanctitate insignis,
cum iam Saxones, Italos & Burgundiones
imperio subiecerat, ad cœleste migravit

Henricus
Imp. ducit
filiam Ca-
nuci Regis
Daniae Gu-
nildam.

Imp. Ro-
manus re-
signat Re-
gi Daniae,
ius quod
habet in
erris uici-
nis Daniae.

Imperator filio depo-
secns uxorem filiam
Canuci, resignauit ip-
si, si quid haberet in-
ris in terris uicinis li-
mitibus sliassuig unâ
cum Marcha.

imperium. Cui successit in sceptrum,
fortissimus Conradus Caesar; qui
mox Polonos & Regem eorum Mis-
singum magna virtute perdomuit, &
auxiliares eorum Bohemos ceterosq;
Slauorum populos, sub tributum misit.

sit. Cum Rege Danorum mediante Archiepiscopo pa-
cem fecit,

CAPVT XL

D. Olaus Rex Noruegiæ, zelo pietatis, In-
cantatores & hariolos Regno suo expellit,
& fidem Christi studiosè propagat.

Inter Chnut & Olaph Regem Nordman-
norum continuum fuit bellum, nec cessauit
omnibus diebus vitæ eorum. Danus pro
imperio certantibus: Nordmannis vero

Bella con-
tinua inter
Canucum
& D.
Olaum.

pugnantibus pro libertate. In qua re iustior mihi visa
est causa Olaph, cui bellum necessarium magis fuit,
quàm voluntarium. Si quando autem tempus à bello
rum motibus quietum erat, idem Olaph iudicio & iustia
Regnum gubernauit. Dicunt enim inter cœtera viro
tutum

SECUNDVS.

titulum opera, magnum zelum Dei eum habuisse, ut male-
 ficos de terra disperderet, quorum numero cum tota Bar-
 baries excundet, præcipue verò Noruagie Regio, tali D. Olai
 bus monstris plena est. Nam & Diuini & Augures, Pictas.
 & Magi, & Incantatores, cæteriſq; satellites Antichristi magis
 habitant ibi. Quorum præstigys & miraculis infelices summas
 animæ ludibrio Dæmonibus habentur.

Hos omnes, & huiusmodi, Beatissimus Rex Olaph
 persequi decreuit, ut sublatis scandalis, firmitus in Reg-
 no suo claresceret Christiana Religio, habuitq; secum
 Episcopos multos & Presbyteros ab Anglia, quorum
 monitu & doctrina, ipse cor suum Deo præparauit,
 subiectunq; populum ad regendum commisit. Quorum Primi E-
 clari doctrina & virtutibus erant Sigafid, Grinchil, piscopi
 Rodulff, & Bernard. Hi etiam iussu Regis ad Suedi- Noruagie.
 am Gothiam & omnes Insulas, quæ trans Nordman-
 niam sunt, accesserunt Euangelizantes Barbaris ver-
 bum Dei & Regnum Iesu Christi. Misit & nuntios
 ad Archiepiscopum nostrum, cum maneribus, petens, ve
 rit, qui rudem populum Nordmannorum in Christianas
 mitate, confortarent.

CAPVT XLI.

Studium Olai Regis Suetiæ in propaganda
 inter suos Religione Christiana.

Simili

LIBER

Olaus Rex
Suetie di-
ligens uera
Religionis
alumnus.

Imili Religionis amore alter Olaph in Suetia dicitur floruisse. Is subditos sibi populos ad christianam fidem conuertere uolens, magno laborauit studio, ut Templum Idolorum, quod in medio Sueoniæ situm est, Opsala, destrueretur. Cuius intentionem Pagani metuentes, placitum cum Rege suo tale constituisse dicuntur, ut si ipse uellet esse Christianus, optimam Suetiæ regionem, quam uellet, suo iure teneret. In qua Ecclesiam Christianitatem constituens, nemini de populo vim recedendi ad culturam Deorum inferret, nisi qui sponte cuperent ad Christum conuerti. Huiusmodi Rex placito gauisus, mox in occidentali Guthia, quæ Danis proxima est uel Nordmannis, Ecclesiam Deo sedemq; fundauit Episcopalem. Hæc est ciuitas Scarana maxima, in qua petente Christianissimo Rege Olaph, primus ab Vnuano Archiepiscopo, Thrugot ordinatus est. Ille uir strenuè Legationem suam perfecit in Gentibus. Duos Nobiles populos Gothorum, suo labore Christo lucratus; perq; illum Episcopum, Rex Olaph ingentia Metropolitæ Vnuano direxit munera.

Scarenfis
Episcopus
tus funda-
tus.
Thrugotus
primus E-
piscopus
Scarenfis.

Præterea duos fertur idem Rex habuisse filios, quos unâ cum uxore ac populo iussit baptizari. Eorum alter qui natus est à Concubina, Emund nomen habuit, Alter uerò Anund, quem Rex à legitima genuit, cognos-
motto

SECUNDVS.

mento fidei & gratie dictus est Iacobus. Iuuenis quidem etate, verum sapientia & pietate precessit omnes, qui fuerunt ante eum; nec quisquam Regum fuit populo Sueonum, tam acceptus sicut Anundus.

Anundus
Rex Sue-
tie dictus
Iacobus.

CAPVT XLII.

Vnuani Amicitia & Necessitudo cum vicinis Principibus.

 O tempore cum esset pax firma inter Slaus & Transalbianos, Vnuanus Archiepiscopus Metropolim Hamaburg renouauit, Clerumq; dispersum colligens, magnam ibidem tam ciuium, quam fratrum adunauit multitudinem. Itaq; cum Duce Bernardo frequenter inhabitans eum, sepe dimidium Annum vixit in Hamaburg, gloriosissimum Regem Chnut inuitans ibi ad colloquium, Slausorumq; Satrapas, Vtonem & Sydericum. Tali modo Pontifex Vnuanus, domi forisq; clarus, Legationem suam in Gentibus narratur implese. Nunc restant dicenda, quae de Martyrio Regis Olaph fama volante cognouimus.

Vnuani
familiaritas & necessitudo
cum vicinis Episco-
pis.

CAPVT XLIII.

D. Olauus Noruagia pulsus, redit; atq; a suis subditis, odio defensionis Religionis Christianae, caesus est.

LIBER

D. Claus.
Regno ex-
pellitur.

Laph igitur clarissimus Nordmannorum Rex, contra Cbnut Regem Danorum, qui Regnum suum impugnauerat, perpetuo decertabat praelio, tandemq; ferunt beatissimum Regem Olaph, seditione Principum, quorum mulieres ipse propter maleficia sustulit, à Regno depulsum Noruagie. Et regnauit Cbnut in Nordmannia simul & Dania, & (quod nulli Regum prius contingere pos-

Somnium
D. Olai.

Hic Olaph superuenit in Anglia. Olaph vero totam mentibus hostibus, quum somnium caperet, à Duce exercitus sui, nomine Eind excitatus, respicit. Olaph auxilio habuit Regem Ruzlorum & Sueonum, cuius filiam habuit, & de populis Insularum, infinitam congregans armatorum multitudinem, Patrium regnum vi & armis cepit.

Quid fecisti, uidebar per scalam cuius uertex sidera tangebat, ascendisse, rum, infinitam congregans armatorum multitudinem, Patrium regnum vi & armis cepit.

Rex igitur christianissimus fortitudine in hostes, & iusticia in suos celebris, ad hoc in Regnum se credit à Deo restitutum, ut iam tunc nemini parcere deberet, qui vel Magus permanere uellet, aut Christianus fieri nollet. Et cum magna ex parte votum impleuit, eum pauci qui remanserant ex Magis, in ultionem eorum, quos Rex damnauit, & ipsum obtruncare non dubitauit.

Olaus Rex
Noruagie
à proprijs
subditis ca-
sus feruit.

SECUNDVS.

bitarunt. Alij dicunt eum in bello peremptum. Quidam
 Verò in medio populi circo ad ludibrium Magis exposi-
 tum. Sciunt alij eum in gratiam Chnut Regis, latenter
 occisum, quod & verum esse non diffidimus, eò quod
 Regnum eius inuasit.

Igitur Olaph Rex & Martyr, vt credimus, tali Anno Do-
 sine consummatus est. Corpus eius in Ciuitate magna mini 1028.
 Regni sui Throndemis, cum decenti honore tumulatum. 4. Kal:
 Vbi hodieq; pluribus Miraculis & Sanctitatibus, que Aug:
 per eum fiunt, Dominus ostendere dignatur; quanti
 meriti sit in cœlis, qui sic glorificatur in terris. Agitur
 festiuitas Passionis eius III. Kal: Aug: omnibus Sep-
 tentrionalis Oceani populis, Nordmannorum, Sueo-
 num, Gothorum, Semborum, Danorum atq; Slauo-
 rum æternò cultu memorabilis.

Quod Auctor noster de exitu D. Olai dubitat, id longè manife-
 stissime patet ex Chronicis Noruagicis. Orta enim inter ipsum & Regni Exitus D.
 primates, ob eadem quorundam prefectorum, contentione priuata, eru- Olai.
 pit ea in bellum tandem apertum. In quo ad extremum deletus est exer-
 citus Regis, & ipse D. Olauus acceptis à Ducibus belli, aliquot uulneribus,
 expirauit in loco pugne prope Sticklestaadam.

CAPVT XLIIII.

Vlfridus Anglus transfens in Suetiam, ab in-
 colis Regni cæsus, sanguine suo fidei Christi
 veritatem, obsignauit.

D Er idem tempus sermo est quendam ab Anglia, nomine *Vlfridum*, diuini amoris instinctu Suediam ingressum, Paganis verbum Dei magna fiducia predicasse.

Vlfridus Qui dum sua predicatione multos ad christianam fidem conuertisset, Idolum gentis nomine *Torstans* in consilio *Anglus factus in Suecia* Paganorum cepit anathematizare; Simulq; accepta *Mar* Bipenni simulachrum in frustra concidit. Et ille quidem pro talibus ausis, statim mille vulneribus confosus, animam Lauream martyrij dignam, transmisit ad caelum. Corpus eius Barbari laniatum, post multa luedibria, merferunt in paludem. Haec veraciter comperita, memoriae tradidi, quamuis sint & alia, quae adhuc scribi digna sunt. Verum de *Vnuano* & quae suo tempore gesta sunt, dictum est sufficienter, & sicut aestimo fideliter.

Apud *Magdeburg* ipso tempore, *Valtbarodo* successit *Gero*, deinde *Hunfrid*, ambo viri Sancti & Episcopali nomine digni.

Obitus Vnuani Deinde obijt gloriosus Archiepiscopus, qui transisse dicitur *VI. Kal: Feb: Anno Domini MXXIX.*
Indict: XII. & sepultus est iuxta decessorem suum a latere sinistro.

SECUNDVS.
CAPVT XLV.

Libentius prioris Libentij Nepos, Vnuano
succedens; bona Ecclesiastica auget & am-
plificat.

Libentius sedit Annos ferè IIII. Is cum esset Libentius
Nepos alterius Libentij; & tunc maior^{II. X. Ar-}
domus Præpositus, fauore Gysle Impera-^{chicpisco-}
tricis Ferulam suscepit à Conrado Casare; ^{pus Ham-}
^{burgensis.}

Pallium verò à Papa Iohanne XVIII. Vir simplex
& rectus ac timens Deum. Cumq; omnibus esset affa-
bilis, singulari quodam amore Clerum dilexit, & ino-
pium necessitatibus erat valde compatiens.

Libentij
studium in
Clerum &
Ecclesiam.

Ipse igitur vicum trans flumen ab incolis ter-
re precio redemit, quem fratribus offerens, XXX
ex eo statuit per Annum dari conuiuia. At verò Xe-
nodochij talem omninò sollicitudinem curauit habere,
vt in hac parte sola, negligentias omnium prædecesso-
rum sanare videretur. Adeo redundauit Episcopatus, &
Præpositura & Xenodochium, vt vix egens quisquam
posset inueniri. Fortè hoc incredibile videtur his, qui
huius temporis egestatem vident, nec fortasse tunc quis-
quam crederet ea futura, quæ nunc facta videntur.

CAPVT XLVI.

Successus & obitus Episcoporum, quorum
dam in Dania & locis vicinis.

LIBER

Auako II
Episcopus
in Sici-
lia.

ibentius itaq; bonus in Præpositura, multo
melior in Cathedra, Legationem suam ad
Gentes feruenti animo ingressus est. Ex
primo omnium concilians sibi Chnut Re-

gem Danorum, Gerbrando subrogauit in Seland, Auo-
conem. In Aldinburgh ordinauit Meinberium, Thru-
gogo autem successorem posuit Ramsola Goteschalcum
Episcopum. Illis namq; diebus beatissimus Thrugotus
Episcopus, pro labore prædicationis Bremæ cum Ar-
chiepiscopo diutius consistens, fertur asperimo lepra
morbo percussus, diem vocationis suæ cum magna ex-

Episcopi
Danie se-
pulti Bre-
me.

pectasse patientia. Tandemq; bono fine consummatus in
Basilica S: Petri sepultus est. Vbi & Folquardus &
Post obitum Popponis Harich & magnus Odincharus &
succesit Ezico, qui ad Poppo in pace quiescunt. Aderant ve-
Eggoram perueniens rò tunc cum Archiepiscopo prædica-
agritudine correptus, migrauit e uiuis. tores inclyti, Odinchar iunior, Siga-

Asa soror
Ottinkari
Albi.
Ezico suc-
cedit Pop-
poni.

His iisdem temporibus frida Suedia, Rodulff à Nordman-
uiuere desiit Asa soror nia Episcopi, narrantes ei quanta fe-
Odinkari, qui abdicat cerit ei Dominus in salute gentium,
tis seculi bonis, cœle- que quotidie conuertebantur. Quos
stia desiderans rece- Pontifex, vt par fuit, honorificè di-
pit. Præbendam haz missos ad prædicationem denuò mi-
buit Bremæ, ubi sit.

EST

S E C V N D V S.

Est prope Arhusiam in Cimbría, Templum quod Liusbergense *Liusberg.*
 vocant, in colle edito situm, quod tempore Popponis conditum existima-
 tur. In eo apparent in uetustis quibusdam marmoribus uestigia, Epita-
 phiorum, quæ memoria primorum eius Prouinciæ Episcoporum sacra re-
 parant accolere, quemadmodum mihi aliquando uir nobilis & clarissimus
 Eriorno Andrea rettulit. Ego hoc loco adducor, ut credam saltem Pop-
 ponis successores, non ipsum Popponem aut Exiconem, ibi sepultos.

C A P V T XLVII.

Canuti Magni, Regis Daniæ potentia, Eius
 affinitas & iter Romanum cum Cæsare Con-
 rado.

Empore illo Conradus Imperator, filiam *Canuti*
 Chnut Regis Henrico filio accepit in Ma- *Regis Danie*
 trimonium. Cum quibus statim Regio fas- *potentia*
 tu Italiam ingressus est, ad faciendam *Henricus*
 Regno iusticiam, Comitem habens itineris, Chnut Re- *Imp. ducit filiam*
 gem potentia trium Regnoruum, Barbaris gentibus *Canuti.*
 valde terribilem. Ille quidem cum tres filios haberet,
 singulos super singula Regna posuit, ipse aliquando
 uisitans Danos, aliquando verò Nordmannos, sepiissi-
 me autem sedit in Anglia.

Anno Domini 1025. refert Abbas Vrspergensis, Conradum Im- *Abbas Urspergensis.*
 peratorem pro filio Henrico sollicitasse Canutum Regem Daniæ, ut *Blondus*
 ipsi filiam, nomine Chunigundam daret Nuptui. Quorum postea *Dec. 2. lib. 3*
 Nuptias celebratas, ait Anno Domini 1036. In nomine Chunigundæ *Stephane*
 ranti Abbas, nam Gunildam eam appellatam memorat Saxo noster, & *Gunild.*
 Virgilius Polydorus Anglica Historia, lib. 7. Erat fortè ipsi apposto *Gunild.*
 cognomine nomen auctum, ita ut gunildam chunigundam seu chunigun-
 dam

L I B E R

Virgilius dum dixerint ob formæ præstantiam, qua excellere plurimum. Vini
 Polydorus centius in speculo Historiarum lib. 26. dicit Henricum imperatorem
 Ang: Hist: hanc Gumildam, foeminam piam & deuotam, habuisse Adulteriij fesse:
 lib. 7. Etiam, sed declarata diuinitus & miraculose ipsius innocentia, eam pristina
 Vincentius no loco & amore apud se habere laborauit. At illa seculi peruersa, in
 in speculo Cœnobium Monialium se addidit, inuito & reluctantè marito.
 Hist: lib: 26. Memorabile est hoc, quod de Canuto Magno, refert loco dicto

Factum nius, quam extrinsecus aut bene aut male uiuendi suspensas habuisse ra-
 memorabi- tiones. Vsu uenit, inquit, ut iuxta mare aliquando obambulare, atq; à
 le Canuti satellitibus adulatoribus audiret, se Regem saluari suspensas habuisse ra-
 Magni Re- mum, qui tam late Terræ atq; Mari pariter dominaretur. Quod ille ut
 gis Daniæ, sibi minimè placere ostenderet, tacito hoc coarguit Argumento, uellem
 exiit atq; super conuolutum, ad æstum maris conscendit, atq; eo se effundente,
 Humilitas. his increpauit uerbis eius impetum: Unda, inquit, tibi impero, ne
 me madescias. At unda nihilo secius in eum irrucis, tibi impero, ne
 Itaq; ad suos conuersus; Videte, ait, Regem potentem, qui ne guttus
 quidem maris cohibere ualeam. Solus est Deus creator omnium, cui merito
 Regis potentis tribuendus est honor & compellatio.

CAPVT XLVIII.

Godscalcus Dux Vandalia, litteras deses
 rens, armis necem Patris uisciscitur. Quo fa-
 cto, transit ad Canutum magnum Regem
 Daniæ.

Archiepiscopus igitur Metropolim Hamar-
 burg crebro uisitauit. Nam eo tempore,
 uirtute Chnut Regis & Bernardi Ducis,
 pax firma trans Albiam fuit, cum & Cœ-
 sar bello Vinulos domuerit. Principes eorum, Gneus
 & Anatrog erant Pagani. Tertius Vto filius Misti-
 noi.

SECUNDVS.

noī, male Christianus. Vnde etiam pro crudelitate sua,
 a quodam Saxonum transsuga, inter- Conradus Imperator
 fectus est, filium habens Gutbeschal- singulis Annis contra Godescal-
 cum, qui per idem tempus apud Lunis Slauos exercitum du- cus filius
 borg Monasterium Ducis, litteralis xit, ideoq; pax magna Vtonis fit
 bus erudiebatur studijs, Gotescalco Gothorum Episco- fuit trans Albiam. Apostata.
 po eiusdem Cœnobij curam eius agente. Verum is com-
 perta morte parentis, ira & furore commotus, reiectis
 cum fide literis, arma corripuit, amneq; transmissio, ini-
 micis Dei se coniunxit Vinulis. Quorum auxilio, Chris-
 tianos impugnans multa milia Saxonum prostrasse di-
 citur, in patris vindictam. Hunc tandem quasi Prin-
 cipem Latronum, Bernardus Dux capiens, in custodia Canutus
 tenuit, virumq; arbitrans fortissimum, iuncto secum Magnm.
 federe, dimisit eum. Qui venit ad Chnut Regem, &
 cum eo profectus in Angliam, permansit ibi multo tem-
 pore.

Huius Godeschalci plurima fit mentio ab Helmoldo Cap. 19 &
 Saxone Grammatico lib. 10. Qui patrem eius appellat Apribigneum,
 quem noster Autor Vtonem, Helmoldus Vdonem uocat. Qui plura de
 hoc scire expetunt, illi Autores nominatos poterunt consulere.

CAPVT XLIX.

Emma Matrōna pia & generosa, Thesauros
 suos confert Ecclesiæ Bremensi. Libentius
 vitam cum morte commutat.

Y

Inte

LIBER

INterea noster Archiepiscopus pijs operibus, cælo semper intentus, Ecclesiam suam Episcopaliter exornauit, & filios Ecclesie Pastoraliter educauit, omnibus acceptus, etiam quod difficile est Principibus. Suo tempore Bernardus Dux, & frater eius Theodmarus, Ecclesie nostræ multa bona fecerunt, exhortante pijsima Emma, quæ Bremensem Ecclesiam valdè dilexit, suumq; Thesaurum, Deo & Genitrici eius ac S: Confessori Villebado, ferè totum obtulit. Hæc quoq; pro dilectione Pontificis, omnes Ecclesie filios, vt sui essent, fouit. Inuidiant nobis fata ne diu Inuiderunt nobis fata ne diu fruermur tali Pastore, qualis Libentio Archiepiscopo, tuis erat, dilectus, inquam, Deo & multa honoraria, ues-tes & alia contulit hominibus. Ipse, vt aiunt, in festiuitate S: Bartholomæi Apostoli, diuis agrescens celebravit missas, finitoq; pro more Psalterio, suis æternum lugentibus, eadem die gaudens ad Christum migravit. Obitus eius contigit VIII. Kalen: Septemb: quod est Anno Domini MXXXIII. In dictione XIII.

Emma
Matrona
nobilis &
deuota.

Inclita senatrix Emma, predicante Libentio Archiepiscopo, multa honoraria, ues-tes & alia contulit Ecclesie Bremensi.

Obitus Libentij.

CAPVT L.

Hermannus Libentij successor, Episcopatus tribus Annis, sed nulla cum laude, præfuit.

Hermannus

S E C V N D V S .

Hermannus sedit Annos vix tres. Cambur- Hermann-
 cam Pastoralem meruit à Cesare Conrado: nus XI.
 Pallium à Papa minore Benedicto, ab Hal- Archiepi-
 uerstadensi Choro electus, eiusdem Ecclesie scopus
 fuit Præpositus. Vir, vt aiunt, Co- Hermannus ab inco-
 lumbinae simplicitatis, sed parum ha- lis terra paludem E-
 bens prudentie Serpentis; ideoq; fas tinborg comparauit.
 cile deceptus à Clientibus, raro Pa- Quod Conradus Im-
 rochiam visitauit. Semel Hama- perator suo, firmauit
 burg accessit, & tunc cum exercitu præcepto, ut Chiro-
 veniens, Episcopatum quasi non suum despoliauit, abi- graphum in Archiuo
 ensq; velut terram falsuginis derisit. Rapacitatis in- testatur. Vita Her-
 centor & auctor consiliorum, quidam iste Sindiger ex Epi- Sindigerus
 Marchio fuit, Archiepisco vice Do- scopatu Pabergensi, Capellanus
 minus. Cæterum nobiles viros ha- assumptus est in sedem Archiepi-
 buit Capellanos, Thiadricum & apostolicam, reiectis scopi factus
 Sindgerum, quem deinde Romana ex ordine tribus schis. Pontifex
 sedes appellauit Clementem. Sub- ipse ordinauit Exico: Exico E-
 diaconus eius fuit Adalbertus, postea nem in Hecebiam, qui piscopus
 Archiepiscopus Bremensis, iam tunc mox obiit, antequam Slessuicent-
 minax vultu & habitu, verborumq; introiret in Episcopa- sis obiit.
 altitudine suspectus audientibus. tum suum.

Pontifex igitur paruipendens omnia, que in E-
 piscopatu inuenit, primo quidem Musicum Guidonem
 Bremam adduxit, cuius industria correxit Melodi-

LIBER

am & Claustralem disciplinam. Quod solum ex operibus eius prosperè cessit. Deinde antiquissimum S. Michaëlis oratorium diruens, corpora trium decessorum eius, scilicet Adalgarij, Hageri & Reginuardi, ab eo loco sustulit, & recondidit eos in maiori Basilica, sub ipso tribunali. Tunc magnum opus & vtile ingressus rus, murum Ciuitatis circumdare voluit, vixq; iactis Fundamentis, cum opere vitam finijt. Ita ille magnus Pontifex Hely, dum suos à rapina non corripuit, & in bonis aliquibus, Deo vltionum displicuit. Mortuus est enim in Episcopatu Haluarstadenfi, dum esset in prædio suo Hildinrodo. Corpus eius Bremam reuersum subterraturum est in medio Chori. Obyit enim IIII Kalend: Octobris.

Obitus
Herman-
ni.

CAPVT LI.

Bezelinus Hermannò succedens omnibus gratas & acceptus, redditus Ecclesiasticos auget & Bremam munit.

Bezelinus
XII. Ar-
chiepisco-
pus Ham-
burgensis.

BEzelinus cognomento Alebrandus sedit Annis X. Vir omni bonorum genere decoratus, Episcopali officio dignus, dilectus Deo & hominibus. Et hunc nobis Ecclesia præstitit Coloniensis. Imperator Conradus obtulit ei baculum. Benedictus Papa transmisit ei Pallium. Ordinatus est à suffraganeis & alijs Saxonie VII. Episcopi.

S E C V N D V S :

Episcopis. Et hoc in vrbe Metropoli Hamaburg, cum
 ingenti gloria. Ad laudem beati viri parum est omne
 quod dicimus, à cuius laude, nec dum aliquem audiui di-
 scordantem. Vt enim breui quodam indiculo complecta-
 mur imaginem virtutes eius; Pater Patriæ fuit, De Laus Be-
 cus Chori, Salus populi, Terror malè potentium, Exem- xelini.
 plar beneuolentium, egregius Pietate, vel qui omnia
 vellet ad perfectum ducere, dicta & facta eius omnia
 dulci memoria posteris comprehensa.

Et quum omnibus esset talis, qua- Munificus fuit in Cle-
 lem singuli desiderabant, singularis rum, quem & defen-
 cura eius & amor super Clericis fuit, dit aduersus iniurias
 de quibus vix tolerare potuit, vt malum diceretur ver-
 bum. Nam & Claustrum renouauit, & mensam Ca-
 nonicis ipse primus instituit. Prius enim cum preben-
 da serè tenuis videretur, XXX Conuiuia quæ Libens
 tius Episcopus dari per Annum statuit, adiectis ex sua
 parte, quibusdam decimis, ita ordinauit, vt quotidie
 panis albus daretur fratribus, vltra solitam annonam.
 In Dominicis verò diebus vnicuiq; duplex mellitæ co-
 pia. Nam & vinum dari fratribus contra naturam
 Saxonie, disposuit. Quod etiam in diebus suis ferme
 peregit.

Composita mensa, manum vertit ad Claustrum,
 quod ipse dum prius ligneum esset, lapideum fecit; for-

LIBER

Brema
munita.

ma, vt mos est, quadrata, vario cellarium ordine distinctum, & visu delectabile. Deinde murum Ciuitatis ab Hermanno decessore orsum, in gyro construens, in aliquibus eum locis vsq; ad propugnacula erexit, salis quing; aut septem cubitorum altitudine semiperfectum dimisit. Cui ab occasu porta grandis inhaesit, superq; portam firmissima turris, opere Italico munita, & septem ornata Cameris, ad diuersam oppidi necessitatem.

CAPVT LII.

Bezelinus vnà cum Bernardo Duce Saxoniae Hamburgam Ecclesia & Aedificijs mirifice exornat.

Hic dum Bremæ operis insignia relinqueret, mox ad Ecclesie Hamaburgensis adificationem, toto cordis amore accingitur. Ibi enim post cladem Slauonicam, quam supra contigisse retulimus, Vnuanus Archiepiscopus, cum eo Dux Bernardus Claustrum nobile de ruinis antiquæ Ciuitatis eleuantes, Ecclesiam & diuersoria construxerunt omnia lignea. Alebrandus verò Pontifex aduersus crebras hostium incursiones, aliquod fortius prædium, pro inopia loci, necessarium arbitratus, primo omnium Ecclesiam quæ constructa erat in Matris Dei honore, lapide quadrato edificauit. Aliam deinde sibi

Hamburga
aedificiis
nouis &
firmis re-
staurata.

SECUNDVS.

sibi domum lapidam fecit, turribus
 & propugnaculis, valde munitam.
 Cuius emulatione operis, Dux
 prouocatus, & ipse domum suis in
 eodem parauit. Ita prorsus Ciuitas
 terenouata, Basilica eadem, ex vna
 parte habuit domum Episcopi, ex alia domum Præto-
 riam Ducis. Voluit etiam nobilis Archiepiscopus Ha-
 maburg Metropolitim circumdare muro, ac munire tur-
 ribus, nisi velociter eius transitus, impedisset votum
 eius.

Ciuitatem muro cir-
 cumdatam, disposuit
 tribus portis & duode-
 cim munire turribus,
 ita ut Clerus sex turre-
 cines sex, adhibitis ser-
 uarent custodiis.

Crantzius
 lib. 3. ca-
 pite 25.

CAPVT LIII.

Principes Slauium militant Duci & Ar-
 chiepiscopo.

Principes
 Slauium
 militant
 Duci Sa-
 xonie &
 Archiepi-
 scopo.

rans Albiam suo tempore, ac per totum
 Regnum pax firma erat. Principes Slaui
 Anatrog & Gneus & Ratibor paci-
 ficè ad Hamaburg venientes, Duci ac
 Præsuli militabant. Sed cum diuerso modo & tunc
 nunc in gente Vinulorum, Dux & Episcopus labora-
 ret, scilicet duce pro tributo, Pontifice verò pro Christi-
 anitate augenda laborantibus, videtur mihi iam dudum
 studio Sacerdotum, Christiana ibidem Relligio conua-
 luisse, si conuersionem gentis, auaritia Principum non
 impediret.

Archie-

LIBER

Rodolphus
Episcopus
Slesuicen-
sis.

† Valo-
nem forte
legendum:
sic enim a-
lio loco no-
minatur.

Archiepiscopus igitur pro legatione sibi ad Gen-
tes credita, more prædecessorum sollicitus, coadiutores
Archiepiscopus Colo-
niensis renouauit uctæ
rem litem de Bremensi
Ecclesia. Sed autorita-
te Bezellini & trienna-
li silentio repulsus, de-
stitit.

Prædicationis ordinauit Episcopos,
Rodulfum ex Capellanis in Slesuich,
Abelinum in Slauaniam, † Val: à
Bremensi Choro consecrauit in Ri-
pams cæteris qui supra fuerunt, ad-
huc uiuentibus, & in Vinea Domini non ociosis.

CAPVT LIIII.

Series & Genealogia Regum Danie &
Noruegiæ.

Regum
Danie se-
ries.

Anno Pontificis VI, manu fortis Romano-
rum Imperator Conradus obiit, & successit
ei filius Henricus ille qui Ungros domuit.
Eodem tempore memorabiles Aquilo-
nis Reges obierunt, Chnut & Olaph germani fra-
tres. Quorum alter uidelicet Olaph Rex Sueonum, suc-
cessorem Regni habuit filium, de quo supra diximus,
Canutus Iacobum. Sub quo iunior Suen filius Viff militauit in
Suedia, duodecim Annis. Qui rettulit nobis, Iacobo
regnante, Christianitatem late in Sueonia diffusam es-
se. Alter fratrum, id est Chnut, in Angliam cessit, te-
nuitq; Regna Danorum, Anglorum, ac Nordmanno-
rum, per XXII. Annos.

Post eius mortem, ut ipse disposuit, succedunt
in Regnum filij eius; Haraldus in Angliam; Suen in
Nord-

SECUNDVS.

Nordmanniam, Harde Chnut in Daniam. Iste cum
 esset filius Ymmæ, Reginae, sororem habuit eam, quam
 Cesar Henricus in Coniugium postea recepit. Cæte-
 rum Suen & Harald à Connubia geniti erant. Qui, ut filij natu-
 mos est Barbaris, æquam tunc inter liberos Chnut sor- rales æqua-
 titi sunt partem hereditatis. Haraldus in Anglia tri- les legiti-
 emium regnavit. Contra quem frater à Dania veniens, natis in
 in Flandria classem adunavit. Sed Rex Anglorum successione
 morte præuentus, bellum diremit. Hardechnut Ang- bonorum.
 liam simul possedit & Daniam.

Norwigicæ leges admittunt etiam ad successiorem, filios naturales,
 tam in bonis priuatis, quam honoribus Regni publicis.
 Perplexa est hæc Regum Danie & Suetie Genealogia, cò quod mul-
 ta iuxta usæporum temporum, constet narrari ab Autore nostro, quem-
 admodum ex collatione sequentium facilius patebit. Nos Genealogiam, ut
 speramus, subiiciemus correctiorem, quæ lucem addat Historiæ uniuersæ
 huius temporis.

Sirisha Regina Suetie relicta superstes
 Regis Erici, sustulit ex

Erico
 Olauum

Suenone Tiugskeg

Estritam nuptam Canucum Magnum
 Vlfoni cui genuit

1
 Astrita
 nupta D.
 Olao.
 2
 Emund
 3
 Anund qui
 in Baptismo
 dictus est Ia-
 cobus.
 4
 Ingerta nupta
 Larislo Ruteno.

Sueno Imma Aluina
 Estritius
 Gunildam Canurum
 nuptam Hen- cognomen-
 rico Impera- to durum.
 tori Romano. 1 Haraldum Re-
 gem Angliæ.
 2 Suenonem
 Regem Nor-
 giæ.

Z

Caput

LIBER
CAPVT LV.

Sueno Estritius captus ab Archiepiscopo, honorificè habitus atq; dimissus est.

Illo tempore Suen Iunior, dum in Angliam iter ageret, tempestate maritima, Hadeloë nauibus appulit. Quem proxima quædam locorum more pyratice vastantem, milites quidam Archiepiscopi capiunt, & in præsentiam eius pertrahunt. Ille verò captiuum cum honore recipiens Bretram duxit, & iuncta secum amicitia, post dies aliquot, Regiè donatum, permisit abire. Hæc nobis de se Rex ipse narrauit, summa laude prædicans illum Archiepiscopum, formâ corporis & libertate animi omnibus acceptum. Retulit etiam circumstantibus de regio Pontificis apparatu, & Thesauro Ecclesiæ inestimabili, quem se ait Bremæ vidisse, & alia multa.

Sueno Estritius
Rex Daniæ captus.

CAPVT LVI.

Alebrandi Necessitudo cum Ducibus Saxoniarum. Ascomannorum irruptio & depulsio.

Alebrandas enim Archipræsul, omnibus acceptus, à Bernardo Duce ac Germano Ducis Thiedmaro, pro libertate animi valde honoratus est. Solis inuisus erat malefactoribus, sicut Marchioni Vtoni, cuius Superbiam ipse confudit sua magnanimitate.

S E C V N D V S.

Ipso tempore ferunt Ascomannos Pyratas, per Ascomannos
 ostium Virrabe progressos, venisse vsq; ad Lismonam ^{ni piratae}
 insperatè omnia vastantes. Quibus inde redeuntibus ^{Nordmanni}
 ad Naues, bellum ad Aunon illatum est, ibiq; magna
 pars eorum trucidata fertur.

Bina facta est Ascomannorum Piratarum in Saxoniam irruptio
 memorabilis. Quarum prior contigit sub Libentio, temporibus Suenonis
 Tüeskeg Regis Daniæ, quemadmodum supra cap. 22. indicabatur. Al-
 tera hæc posterior, elapsis à priori Annis circiter 40. facta est tempore Anno Doi
 bus Canuti cognomento duri. Meminit horum Ascomannorum, præmini 1049
 ter hunc nostrum Autorem, veterum, quod legi, nemo. Crantzius qui circiter.
 dem, que de his affert, lib. 3. cap. 4. & lib. 4. cap. 25. ea hinc, anti-
 quam obtinens, transcripsit.

CAPVT LVII.

Canutus cognomento durus Rex Daniæ
 moritur, cui succedit Magnus in Dania,
 Eduardus Frater in Anglia.

Nterea filiorum secundus Chnut, qui rego
 nauit in Nordmannia Suen, obiit. Tunc
 Nordmanni elegerunt Magnum, qui erat ^{Canutus}
 Filius Olaph martyris à Concubina Mag. ^{cognomen-}
 nus statim inuadens Daniam, possedit duo Regna; ^{to durus,}
 Hardechnut Rege Danorum cum exercitu morante ^{Rex Dan-}
 in Anglia. Qui mox aduersus Magnum pugnaturus ^{niæ &}
 consanguineum Suen classi præfecit. Suen victus à ^{Angliæ}
 Magno, cum in Angliam remearet, Hardechnut ^{mortuus,}
 mortuum repperit. ^{Anno Do-}
 mini 1042.

L I B E R

Eduardus
priuigius
Canui
Magni
Regis Ang-
lie.

In cuius locum Angli prius elegerunt fratrem
eius Eduardum, quem de priori marito Ymma genuit.
Vir magnus & timens Deum. Isq; suspectum habens
Suen, quod sceptrum Anglorum sibi reposceret, pacem
cum Tyranno fecit; Constituens eum proximum, se
mortuo, Regni Anglorum heredem, vel si filios suscip-
eret. Tali pacto mitigatus Suen in Daniam remeas-
uit. Multa praelia Suen, cum Magno, acta feruntur.
Suen totiens victus, ad Regem Sueonum fugiens, per-
uenit Anundum.

Dani a-
mittunt
Angliam.

Qua occasione Regnum Danie occupauit Magnus cognomen-
to bonus, Rex Noruagie, indicat Saxo in fine libri sui decimi. Quo etiam
loco mutationes in Anglia factas exponit, quibus tum Dani Anglia peni-
us ciecli, imperio postmodum eius nunquam potiti sunt.

CAPVT LVIII.

Colloquium Magni Regis Danie, cum Ar-
chiepiscopo & Ducibus Saxonie.

Magnus
Rex Dan-
nie &
Noruagie.

Thiadma-
rus Da-
nus, Epi-
scopus Hil-
dinensis.

Hec Gu-
nilda filia
fuit Canu-
ti Magni.

ictor Magnus Daniam & Noruegiam
obtinuit. Ad quem noster Archiepiscopus,
vsq; ad Slasvig, pro colloquio venit, habens
in comitatu suo Ducem Bernardum &
Thiadmarum Episcopum Hildinensem, & Rodulfum
eiusdem Ciuitatis Episcopum. Iste Thiadmarus a Dan-
nia ortus, cum Regina Gunild aduenit, cuius Patrocinio
ille meruit Hildinensem Episcopatum. Nam Bara-
barice Tymme vocabatur. In eo colloquio soror Magni
Regis,

S E C V N D V S.

Regis, Ordolpho Ducis filio desponsatur. Qui vix per-
 actis nuptijs, in gratiam + cognati, Haraldum quen-
 dam Principem Danorum, redeuntem ab vrbe Apo-
 stolorum, trans Albiam obruncauit innoxium. Causa
 mortis ea fuit, quod de Regali stirpe Danorum proge-
 nitus, prior sceptro videbatur quàm Magnus. Ea res
 initium Calamitatis peperit in familiam Ducis.

+ Leuiri.
 Haraldus
 ex sanguine
 ne Regio
 Danorum
 cesus à
 Duce Ora-
 dolpho.

C A P V T L I X.

Ratibor cum alijs octo Principibus Slauix,
 alijs suis, bello occiditur.

Magnus autem Rex pro Iusticia & fortitu-
 dine carus fuit Danis; verum Slauis terri-
 bilis; qui post mortem Chnut Daniam in-
 festabant. Ratibor Dux Slauorum, in-
 terfectus est à Danis. Ratibor iste Christianus erat,
 vir magnæ potestatis inter Barbaros. Habuit enim
 filios octo, Principes Slauorum: qui omnes occisi sunt
 à Danis, dum Patrem vlcisci quæsierunt. Ad cuius
 mortem vlciscendam iam tunc cum toto exercitu Vinu-
 li venientes, vsq; ad Ripam vastando progressi sunt.
 Et fortè Magnus Rex tunc à Nordmannia rediens,
 Heydebiū appulit. Qui mox Danorum copijs vndiq;
 collectis, egredientes à Dania Paganos, in campestri-
 bus Hedeby exceptit. XV milia feruntur ibi occisa, &
 facta tur.

Ratibor
 Dux Sla-
 uorum cæ-
 sus à Da-
 nis.
 Filij Rati-
 bor Prin-
 cipes Sla-
 uix, vlturi
 mortem
 patris cæ-
 duntur.
 Slaui ir-
 rumpentes
 in Cimbri-
 am ad Ri-
 pas pro-
 grediūna

L I B E R

Slauorum facta est pax & letitia Christianis omni tempore
 1500. ca. Magni.
 prope Sles-
 uigam.

Eodem verò tempore, Godescalcus post mortem
 Chnut Regis, & filiorum eius rediens ab Anglia, con-
 tra Slauoniam venit infestus, omnes impugnans, magi-
 numq; Paganis terrorem incutiens. De cuius fortitu-
 dine vel potentia, quam super Barbaros habuit, postea
 dicemus.

CAPVT LX.

Obitus pientissimæ Comitissæ Emmæ.

Obitus
 Emmæ
 Comitissæ.

Hæc quidem forinsecus, dum varia sorte
 gesta sunt, in Bremis status rerum labes
 factari cœpit. Summisq; negatum stare
 diu. Nostræ quoq; inuidit prosperitati. In
 diebus illis nobilissima Senatrix Emma obiit, vxor
 quondam Liudgeri Comitis, & soror Meginuercki E-
 piscopi Podarbis, Sed vidua iam per Annos XL, con-
 tum ferè quem habuit ingentem Thesaurum, pauperi-
 bus & Ecclesijs dispersit. Corpus eius requiescit in
 Bremensi Ecclesia, Anima eius gaudet in cœlesti rea-
 que. Illa dum adhuc viueret, Bremensi Ecclesiæ cor-
 tem Stiplage iuxta Rbenum dedit. Lismona verò, ne-
 scio pro quo filie delicto, in partem cessit Imperatoris
 Conradi. Pro qua re, Gisla Regina, eo tempore visita-
 uit Lismonam,

Caput

SECUNDVS.
CAPVT LXI.

Brema incendio vastata, Monasterio eadem
conflagratione absumto, fratres Regulæ ob-
liti, libertate oblata, cum gaudio, vsi sunt.

ANno Archiepiscopi penultimo Domus S.
Petri Bremæ conflagrauit, eiusq; flamma Brema in-
cendio uas-
tata.
incendij Clastrum cum officinis, Urbem
cum ædificijs totam consumpsit, veterisq; bas-
bitaculi nullum remansit vestigium. Ibi sacræ Thesau-
rus Ecclesiæ, ibi libri & vestes, ibi omnia ornamenta
consumpta sunt.

Et hæc quidem rerum damna facile possent re- Damna
morum
maiora
damnis
bonorum
tempora-
lium.
cuperari, si maiora non pateremur in moribus detrimen-
ta. Multum enim distant, vt quidam ait, damna mor-
rum, à damnis temporalium rerum; cum illa intra nos
sint, extra nos ista. Sanè ex illo tempore fratribus, qui
ante Canonicè vixerant, extra Clastrum vagantibus, cc
regula Sanctorum Patrum, per multa prius secula cc
studiosè conseruata, primò negligentius haberi cœpit, cc
deinde funditus abiecta consenuit.

Et sunt Anni ab ordinatione S: Villehadi, cum
Bremensis Ecclesia fundata est, vsq; ad finem Alebran-
di, quando eadem Ecclesia combusta est, Anni fermè
CCLXX. Combusta est autem intrante Autumno,
quod est III. Idus Septemb:

Caput

LIBER
CAPVT LXII.

Obitus Archiepiscopi Alebrandi.

Ecclesia
Bremensis
renouata.

Archiepiscopus eo tempore in Fresiam iter egit. Is conflagratione Templi audita, mox pedem retorsit, iactisq; sequenti aestate fundamentis, ad formam Colonienſis Ecclesie, disposuit, huius nostrae magnitudinem perspicere. Et profecto credimus, si longiorem sibi vitam fata concessissent, omne opus Ecclesie finiturus erat paucis Annis. Tanta erat praesulis animositas & instantia, in omni opere, praecipue vero in Templi edificatione. Porro sola aestas, quae inceperat hoc opus, fundamenta Ecclesie iacta, columnas & arcus earum, lateraq; in altum erecta vidit.

Transacta hyeme, cum iam festiuitas immineret Pascalis, beatissimus Pontifex Alebrandus, pridie ante Coenam Dominicam, credo non inscius uocationis suae, ab Ecclesia Schirnbecke, vel Stade, ut alij affirmant, nudis pedibus accessit Bremam. Vbi multa oratione cum lacrymis effusa, Deo & Sanctis eius commendauit Ecclesiam. Cumq; iam febribus tangeret, nauigio delatus est ad Hucensem praeposituram, ibiq; superuixit dies septem. Sic terrenum Phasae exolestibus mutans azymis, Anima eius gaudens transiit ad

Obitus A.
lebrandi
seu Beze-
lini.

SECUNDVS.

ad Dominum. At verò corpus Antistitis cum ingens
 in luctu sequentium & occurrentium, per alueum Vi-
 sula fluy Bremam deportatum; In medio nouæ, quam
 tunc ipse ortus est, Basilicæ, tumulatum est. In quo scis
 licet loco primùm Altare maius situm fuerat, iuxta
 Mausoleum Sancti Patris Villehadi.

CAPVT LXIII.

Epitaphium Alebrandi.

Er idem verò tempus apud Magdeburg,
 felicitis memoria, Hunfrid Archiepisco-
 pus obiit; illiq; successit Engilhard reiecto
 illo, qui spreuit Archiepiscopatum Vin-
 thero.

Anno Domini MXLIII, contigit depositio
 dilecti Patris Alebrandi circa diem XVII. Kalend:
 Maj. Hæc est Indictio XI.

Vale in Christo Pastor amabilis, & tuo gregi ^{Epitaphi-}
 nunquam obliuiscende. Transi ad Pascha colorum, ^{um Ale-}
 ubi cum Agno Paschali epuleris in azymis sincerita- ^{brandi.}
 tis & veritatis. Recipere feliciter in æterna taberna-
 cula, ubi cum Angelis indeficua lætatis beatitudine.
 Quam diu enim temporali nobiscum vita fruebaris,
 Pastoralis curæ officia, nobiliter implesti. Vita &
 doctrina, omnia nobis dulcia. Nunc autem raptus ^{Sap. 4.}
 A a es: ne

LIBER

es: ne malitia mutaret intellectum tuum. Ideoq; pius
Dominus properavit, educere te de medio iniquitatum,
vt fructum laborum tuorum pleniter percipies, etiam
si non perfeceris omnia bona, quæ voluisti. Ergo In-
stitia tua manet, & memoriale tuum non
derelinquetur in seculum
seculi.

Vide
Cranzij
Metropo-
lim.

LIBER

LIBER TERTIVS.

ARGVMENTVM LIBRI TERTII.

DVobus sequentibus Libris, Vita A. Adalberti XIII. & prostromi Archiepiscopi Hamburgenfis hinc duobus postremis libris est comprehensa.
Auctor, vitam & exitum
Adalberti Archiepiscopi, qui
Alebrando successit, describit.
Atq; statim in ipso limine
huius libri tertii, conqueritur de difficultate
scribendi eius Historiam, praesertim quum Ar-
chiepiscopi mores, ita variis & inconstantes ex-
titerint, ut si quis eum laudibus extulerit, Adu-
lationis; si vituperauerit, Malevolentia facile
possit suspicionem incurrere. Initio enim gu-
bernationis sua, magnum praese tulit religiosa
Sedulitatis, Modestiae & Bonitatis specimen,
adeo ut peculiari quodam zelo, visus sit Eccle-
siae sua honoris & incremento studuisse. Pro cu-
ius etiam dignitate & libertate tutanda, mag-
nas gessit similitates, cum Bernardo Duce Sa-
xoniae & eius filiis ac successoribus. Quorum
conatus, ut facilius infringeret, Ecclesiam su-

L I B E R

am deserens, curiam Imperialem ingressus est; tantumq³ apud Imperatorem obtinuit existimationis, ut ex ipsius consilio, & res pacis decernerentur, & profectiones quoq³ atq³ expeditiones susciperentur bellicæ. Sed accidit hoc ipsi postea, quod est in Proverbio veteri;

Incidit in Scyllam cupiens vitare Caribdim.

Dum enim foris aulicæ Benevolentia studiis, se aduersus inimicorum vim & potentiam munit; ipsius absentia, ingens capit res Ecclesiastica domi detrimentum; & ipse aulicis iam paulatim assuetus pompis & strepitibus, cœpit indies fieri insolentior, & comitatum quoq³ alere multò splendidiorum. Iam is statim, totum se penitus quasi vanitati mancipasse visus, somno atq³ somniis, Aleis atq³ Ariolis magnopere deditus, officium negligenter faciebat. Si quid tamen, quod officium concerneret, faceret, id omne Ambitionem & Immoderationem efferati animi incredibilem redolebat. Ea ratione non tantum suis grauis & ingra-

Moderata
durant.

TERTIVS.

ingratus, sed & magnatibus quoq³, quos prius
sibi inensos habuit, inuisus ac odiosus factus
est. Horum precipuus erat Dux Bernardus,
cum filiis suis, qui in oppido angustum redege-
runt hominem, ita ut præ Iracundia et Impo-
tentia animi, ad mentis inopiam ferme deue-
nerit. Hac prima mali labes, & occasio ruinae
Adalberti, de quibus libro proximo et ultimo
plura subiicit Auctor.

Status rea-
rum sub
Adalberto
in
Dania,

Quis autem interea fuerit status vicina-
rum Ecclesiarum et Nationum, id breuiter in
hunc fere refertur modum. In Dania rerum
potiebatur, SVENO ESTRITIVS, qui
ductâ consanguineam Suecam, admonitus ab
Adalberto, eius suasu dimisit. In Anglia, ope
Comitis Goduini, peruenit ad Impe-
rium Rex Edouardus. In Noruagia frater
D. Olai, Haraldus, Constantinopoli reuersus
dominium obtinuit. Is Crudelitatis atq³ Ana-
mie insimulatur, credo quod iugum Ecclesia
Hamburgensis fortè excutiens, dixerit se nescire

Anglia.
Noruagia.

Suetia.

quis sit, Archiepiscopus aut potens in Noru-
gia, nisi solus Haraldus. In Suetia Rex Ed-
mundus cognomento senior, Legatos Archiepi-
scopi repellens, successorem magis piū & de-
uotum habuit Stenkilum.

Slauia.

In Slauia autem
Godscalcus et voce & armis, adiutus à Rege
Suenone, satagebat Neophytos confirmare, &
nondum conuersos, Christo lucrari. Quod dum
facere laborat, ipse unà cum Coniuge filia Ca-
nuti Magni Regis Danie, gloriosam Mar-
tyrii coronam assequitur. Qua de re
libro sequente plura.

CAPVT PRIMVM.

Adalbertus successit Alebrando, atq; ita
præfuit, vt partim laudem, partim reprehens-
sionem commeruerit.

Adalber-
tus XIII.
Archiepi-
scopus
Hambur-
gensis.

Adalbertus Archiepiscopus sedit An-
nis vndetriginta. Virgam Pastora-
lem suscepit ab Henrico Imperatore,
filio Conradi, qui à Casare Augusto,
Romanorum Imperatorum XC. erat
in su

TERTIVS.

in folio; exceptis illis qui simul regnabant cum alteris. Pallium Archiepiscopale, ut decessores sui, per Legatos accepit à supra dicto Papa Benedicto, quem in oratione Romanorum Pontificum, post Apostolos, fuisse CXLVII. reperimus. Ordinatio eius facta est Aquisgrani, præsentem cum Principibus & Cesare, duodecim Episcopis astantibus & manum imponentibus. Cuius benedictionis copiam ipse multotiens, sibi maledicentibus obiecit, subridens ac dicens: sibi non posse ab aliquo maledici, qui à tantis Ecclesie Patriarchis, ab initio & simul, tam solemniter benedictus fuerit.

De cuius viri gestis & moribus, cum difficile sit aliquid dignum scribere, ad scribendum ea nos cogit necessitas, quoniam promissimus libelli huius tenorem, O venerabilis Præsul Liemare, usque ad diem tui Pontificatus extendere. Unde licet stultè audacterque introierim hoc pelagus, nunc tamen haud imprudenter fecisse videar, si ad littus properabo, in quo littore, accessione vix aliquem portum video imperitiæ meæ: Ita plena sunt omnia scopulis invidiæ, detrectationumque asperitatibus, ut ea quæ laudaveris, adulatione carerent, quæ vero delicta reprehenderis, dicant fieri ex malevolentia.

Liemarus
successor
Adalberti.

Difficultas
Historiæ
Adalberti.

Caput

LIBER
CAPVT II.

Adalbertus, initio, Bonitatis atq; Sedulitas magnum præ se fert specimen; sed ad extremum, prauis obtemperans consultoribus deficit.

Quoniam tamen ille vir memorabilis, omni genere laudum possit extolli, quod nobilis, quod pulcher, quod sapiens, quod eloquens, quod castus, quod sobrius. Hæc omnia continebat in seipso & alia item bona, quæ extrinsecus homini solent accidere, vt sit diues, vt felix, vt gloriam habeat, vt potentiam, omnia sibi abundè fuerunt. Præterea in legatione Gentium, quod primum est Hamaburgensis Ecclesiæ officium, nemo vnquam tam strenuus potuit inueniri. Item in diuinis Ministerijs solenitèr obeundis, in honore sedis Apostolicæ, in fidelitate Reipub: in solitudine suæ Parochiæ, vix potuit habere comparem, aut qui in Pastoralis cura vigilantior esset in omnibus; si ita perseuerasset. Nam quum talis fuerit ab initio, circa finem deterior videbatur, ad quem virtutis suæ defectum corruit, vir non bene cautus; tam sua negligentia, quàm cæterorum impellente malitia. De quibus suo loco postea latius dicetur.

Quoniam verò difficile est omnes viri actus, aut benè, aut plenitèr, aut in ordinem posse definiri à me: præci-

Laus A.
dalberti.

TERTIVS.

precipua gestorum eius summam quæq; delibemus, affe-
 tu condolentis ad eam peruenire desiderio + calumni-
 om, qua nobilis & diues Parochia Hamaburg & + Calamitatem.
 Bremensis vastata est à Paganis; altera direpta est à
 Pseudochristianis. Igitur narrationis initium tale fa-
 ciam: ut statim ex moribus eius possint omnia cognosci.

Miraculo etiam claruisse Adalbertum uideo Lambertum Schafna-
 burgensem indicasse, qua de re ita subiicit. MLXV. Rex natalem
 Domini Goslarie celebrauit, Pascha Vormacie. Vbi Archiepiscopus
 Bremensis inter sacra missarum solennia, dum debitum tantæ festiuitati
 sermonem faceret, hominem ab infestatione Demonis purgauit, fufis pro-
 Miraculo edi-
 tum putant
 ab Adal-
 berto.
 tiam suis quàm totius populi, qui præsens erat, precibus. Ea res gran-
 di miraculo cunctis erat, stupentibus scilicet quod uir tam pessime in po-
 pulo existimationis, qui uitam uirtutum non haberet, signa uirtutum fa-
 ceret. Sed emuli eius inuidiosè hoc interpretabantur, non meritis eius, sed
 presentium populorum supplicationi ascribendum esse tantæ rei effectum.

CAPVT III.

Modestia & Humilitas Adalberti.

Rat nimirum uir genere nobilissimus, ho-
 nore primo, Haluerstadensis Præpositus,
 ingenio acri & instructo multarum arti-
 um suppellectile. In diuinis & humanis Eruditio
Adalberti
 Prudentiæ magnæ, & ad ea quæ auditu uel studio col-
 legit, retinenda & proferenda memoriæ celebris, elos-
 quentiæ singularis. Tum præterea, quod forma corporis
 erat speciosus, castitatis amator fuit. Largitas eiusmodi,

L I B E R

Adalberti
Humilitas. Ut petere haberet indignum, tardè aut humiliter accep-
perit, promptè verò hilariterq; sæpe non petentibus
largiretur. Humilitas in eo dubia videbatur, quam
solis exhibuit seruis DEI pauperibus & peregrinis,
adeo ut sæpe antequam cubitum iret, XXX & am-
plius mendicantibus ipse genu flexo pedes lauaret.
Principibus autem sæculi & coequalibus suis humiliari
nullo modo voluit. In quos etiam tali zelo exarsit alis
quando, ut hos Luxuriæ, illos Auaritiæ, quosdam In-
fidelitatis arguens, nulli demum parceret, quem notabi-
lem cognouit.

Adalberti
Ambitio. Itaq; multis virtutibus in vnum vas congregatis,
poterat vir talis esse, diciq; beatus, nisi vnum vitium
obstaret, cuius deformitas omnem decorem Presulis
obnubilaret, hoc erat Cenodoxia, familiaris diuitum
vernacula, quæ prudenti viro talem Inuidiam peperit,
ut multi etiam, bona quæ fecit, plurimi dicerent fieri
pro mundana gloria. Sed videant eiusmodi, ne temere
illum iudicent: hoc scientes, quod in rebus ambiguis,
absolutum non debet esse iudicium: ut quo alterum ius
dicas, teipsum non condemnes.

CAPVT IIII.

Zelus Adalberti pro Ecclesia sibi commissa.

Nobis

TERTIVS.

Obis autem qui cum eo viximus, quotidiana-
namq; viri conuersationem inspeximus, no-
tum est, aliqua illum sicut hominem fecisse
pro honore seculi, multa vero pro timore

DEL, sicut bonum hominem. Et quamuis largitas eius
in cunctos, modum excederet; inueni tamen eam largien-
di rationem, quod pro ditanda Ecclesia sua, quosdam Adalberti
Zelus pro
sua Eccle-
studuit obsequijs placare, sicut Reges & eorum consi-
lio proximis; alios autem qui Ecclesie sue aliquo modo
nocere videbantur, acerrimò persequutus est odio, sicut
Duces nostros, & nonnullos Episcopos.

Audiuimus eum sepeaunero pro lucro Ecclesie
sue, se suosq; parentes deuouisse; adeo, inquit, nemini
parcam, nec mihi, nec fratribus, nec pecunie, nec ipsi
Ecclesie, vt Episcopatus meus aliquando liberetur à
iugo, vel par ceteris efficiatur. Quæ omnia melius in
ipso Historia, contextu pendentur; vt videant sapien-
tes, quam coactè & non temerè, immo probabili ratione,
fecerit aliqua, in quibus desipuisse vel insanisse videa-
tur à non intelligentibus.

CAPVI V.

Adalbertus, murum Ciuitatis recens collos
catum ab Alebrando destruit, & ad Ecclesie
ædificationem absolucndam transfert.

L I B E R

A No ordinationis suae primo, postquam Pontifex solenniter intronizatus, Ecclesiae nuptias Bremæ peregit, videns Basilica nouiter inceptæ opus immensum, vires quereere maximas, nimis præcipiti vsus consilio, statim murum Ciuitatis à decessoribus orsum, & quasi minus necessarium, destrui fecit, iussitq; lapides in Templo poni. Nam & turris speciosa, quam diximus, & II. Cameris ornatam fuisse, tunc funditus est diruta. Quid loquar de Claustro? quòd lapide polito constructum, pulchritudine sua visus contuentium refecit, & hoc præsul absq; mora præcipit dissipari, quasi illud pulchrius cito factururus. Cogitauit enim, vt ipse nobis de eare sisit antibas aperuit, Refertorium; dormitorium, celarium, & cæteras fratrum officinas, omnia ex lapide, si locus aut ocium suppeditarent. Ad quæ omnia, cum sibi omnia abundè ad manus fore gloriaretur, vt pace fratrum dicam, solam Clericorum & lapidum pernuriã sepe querebatur.

Adalberti
Temeritas.

Interea feruet opus, surrexit Ecclesie murus, cuius formam antè Alebrandus ad instar Colonienfis inceptit; ipse vero ad exemplum Beneuentanæ domus cogitauit perducere. Anno tandem septimo incepti operis moles, à fronte leuata est, ac principale Sanctuary Altare dedicatum in honore Sanctæ Mariæ. Nam secundum

TERTIVS.

curandum in Occidentali absida consecrandum Altare
 disposuit, in amorem Sancti Petri, cuius sub inuoca-
 tione legitur antiqua Basilica extracta. Emergenti-
 bus itaq; multis Archiepiscopo angustiis, mansit opus Autor ue-
 nit Bre-
 mam.
 imperfectum ad Annum Pontificij XXIII: Cum
 ego indignissimus Ecclesie Dei matricularius Bres-
 mam veni: Et tunc demum Templi parietes dealba-
 bantur, Occidentalisq; crypta Sancto Andrea dedica-
 ta est.

CAPVT VI.

Aemulatio exorta inter Archiepiscopum &
 Ducem Bernardum.

T quoniam magnus Pontifex vidit Eccle-
 siam & Episcopatum suum, quem decesso-
 ris sui Adaldagi Prudentia liberavit, ini-
 qua Ducum potentia iterum vexari, sum-
 mo nisu conatus est eandem Ecclesiam pristinae liber-
 tati reddere, ita vt nec Dux, nec Comes, nec aliqua lu-
 dicialis persona, quempiam districtum seu potestatem
 haberet in suo Episcopatu. Quod nisi per odium fieri
 nequiuisset, dum correpti Principes pro nequitia, ad iram
 magis accenderentur.

Aiuntq; Bernardum Ducem, cum pro nobilitate
 ac sapientia suspectum haberet Pontificem, sepe dixisse,
 se, illum quasi exploratorem positum in has Regiones,

LIBER

qui infirma terræ, alienigenis & Cæsari esset proditus
 rus. Ideo, dum ipse aut aliquis filiorum eius aduixerit,
 Mine Du- Episcopum nunquam bonum diem habiturum in Epi-
 eis in Ar- scopatu. Quod verbum in pectus Episcopi altius quam
 chiepisco- quisquam ratus erat, descendit.
 pum.

CAPVT VII.

Archiepiscopus curiam Imperatoris sequitur,
 tur, vt fauore Imperatoris muniatur aduersus
 Ducem.

Adalber-
 tus querit
 presidium
 in aula Im-
 peratoris
 aduersus
 Ducem Sa-
 xonia.

Taq; ex eo tempore Ira & Metu anxius,
 moliri, parare, atq; ea modo cum animo ha-
 bere cœpit, quæ Duci & suis profutura
 non essent. Dissimulato ad tempus animi
 dolore, quod alia via consilium non inuenit, totus con-
 fugit ad auxilium palatij, nec pepersit sibi aut suis, aut
 ipsi Episcopatui, Cæsarem placando & aulicos, dum
 modo id efficeret, quo Ecclesia esset libera. Proinde
 visus est tantos labores in curia tolerasse, tantaq; vbiq;
 terrarum expeditiones spontè cum suis desudasse, vt in-
 fatigabilem eius viri Constantiam miratus Cæsar, ad
 omnia publicæ rei consilia virum habere maluerit vel
 primum.

Expeditiones verò quas in Vngriam, Sclauonia
 am, Italiam, vel Franciam cum Cæsare Pontifex egit,
 nullæ

TERTIVS.

multæ sunt. Quæ cum singulæ magnis Episcopij sum-
 pibus, multisq; familiarum oppressionibus exigeren-
 tur, duarum nos tantum facere mentionem cogimur;
 hoc est Italica quæ prima fuit, & Vngarica, quæ pos-
 trema, eo quod insignes, præ cæteris fuerunt; nobisq;
 ambæ infeliciter euenerunt. Et de Vngarica quidem
 dicitur in fine, nunc de Italica videamus.

CAPVT VIII.

Archiepiscopus proficiscitur in Italiam cum
 Imperatore Henrico.

Henricus Rex domitis vel compositis pan-
 nonum seditionibus, Ecclesiastica ut dicitur
 necessitate Romam tractus est, comi-
 tem habens cum cæteris imperij magnatis
 nostrum Archiepiscopum. Vbi depositos qui pro
 Apostolica sede certauerant, Benedicto Germano &
 Syluestro schismaticis, Adalbertus Pontifex in Pas-
 sam eligi debuit, nisi pro se collegam posuisset Clemen-
 tem, quo Rex Henricus coronatus Imperator & Au-
 gustus vocatus est.

Profectio
 Italica A-
 dalberti
 cum Impe-
 ratore
 Henrico.

Sindigerus
 is dictus
 fuit, de
 quo supra
 lib. 2.

Quæ hoc loco leni brachio tanguntur, & parcè admodum deli-
 bantur, digna sunt quæ paullo planius explicentur, ad detegendum ueras
 & insignes ueri Romani Antichristi notas. Benedictus IX, quum ob ru-
 ditatem & inscitiam merito cepisset odio haberi à pop. Rom. primum Notæ An-
 tichristi sibi collegam Episcopum Sabinensem, qui dictus fuit syluester III. tichristi
 Deinde quum ne sic quidem placasset uulgus, immo magis irritasset, con-
 stituit

L I B E R

Schisma. stituit se omnino Pontificia dignitate abdicare, & ob id Pontificatum, certam pactus pecuniam, uendidit Archidiacono ad portam latinam, qui nuncupatus est Gregorius V I. Eius rei quum non multo post cum pœniteret, Pontificiam uir rapuit ac conscendit cathedram. Ita tres simul & eodem tempore Pontifices, seditiosa & nefaria planè animorum contentione, de summa rerum in Vrbe digladiare uisi sunt. Horum immanitatem detestari uolens quasi uideri Gratianus Presbyter, singulos tantisper adibat, donec numerata immensa uir auri & argenti, illi titulo Pontificali se abdicarent, ipse tanquam Vrbs conseruator, populi suffragio non eorum locum successerit. **Simonid.** Henricus Imperator Romanam ueniens, initio hunc ipsum Gratianum, Simonie reum, loco amouit; atq; inde conuocata Synodo, tres priores similiter, non ut Simoniacos tantum, sed & ut Homicidas atq; Sanguinarios condemnari fecit, atq; in horum omnium locum, Sindigerum Episcopum Bambergensem reposuit. Is post obitum Imperatoris, statim ueneno sublaus est, à Stephano quodam, successore suo, dicto Clemente II. Hic iniquè & malitiose parte honore non diu gauisus, 23 die Pontificatus sui subito è uiuis excessit. Hec est Sanctæ & Apostolicæ (ut hodie conuendunt) Romanæ Ecclesiæ. **Romanæ Ecclesiæ Sanctimonid.** Integritas & Sanctimonid.

C A P V T IX

Archiepiscopus Imperatorem Bremam perducit atq; honorifice excipitur. Donatur ab eo comitatu Frisæ. Quod agre ferens Comes Thiadmarus Imperatori paritèr & Archiepiscopo molitur insidias.

Imperator
Henricus
uenit Bre-
mam.

Ost hæc Imperatorem ab Italia reuertentem, Archiepiscopus noster fertur Bremam vocasse, occasione data, qua Lismonem uisere deberet, vel Regem Danorum inuitare ad colloquium; Sed re uera ut fidem exploraret Ducum.

TERTIVS.

cum. Imperator autem Bremæ apparatus Regio, sicut dignum fuit, receptus, Cortem quæ Balga dicitur fratribus obtulit, Ecclesiæ vero Comitatum Fresiæ concessit, quem ante Godafridus habuit. Cæsar inde Lismonam veniens mox, ut aiunt, per insidias à Thiadmaro Comite circumuentus, Archiepiscopi nostri studio de-^{Godafri-} sensus est. Quare idem Comes à Cæsare vocatus in ius, Frisiæ cæ-^{us Comes} cum se purgare mallet, duello, à satellite suo interfes-^{sus duello.} sus est.

Cuius mortem Dux Germanus & filij eius acerrimè zelantes in Archiepiscopum, ex eo tempore ipsum, & Ecclesiam eius & familiam Ecclesiæ, letali odio persequuti sunt. Cumq; pax facta interdum ambas conciliasse partes videretur, nihilominus tamen illi qui Ducem sequebantur antiqui memores odij, quod patres eorum exercuerint in Ecclesiam; nostros impugnare non cessarunt, affligentes omnibus modis. Exurge psal: 73. Domine, iudica causam tuam, memor esto opprobrij servorum tuorum.

CAPVT X.

Archiepiscopus reconciliatus Ducibus, de octo præposituris à se erigendis atq; fundandis constituit.

Metropolitanus autem econtra bonis studijs certans, & beneficijs redimens tempus, quoniam dies mali erant, pacem cum Ducibus fe-

LIBER

cit. Deinde verò sollicitudinem gerens Parochie, ali-
quid magnum vel se dignum cogitavit, ut ubiq; nobilitatis
sue monumentum relinqueret. Et primo quidem floccipendens
auream decessorum mediocritatem, vetera contemp-
sit, noua molitus omnia, conatibus pugnantibus,

Adalbertus
Arch-
octo Prae-
posituras
nitiitur con-
stituere.

VI Bremam similem cætris efficeret urbibus, statim
ex bonis, quæ ipse adquisiuit, duas fecit preposituras:
vnam Sancto Vilebado, vbi corpus eius, aut requiescit,
aut translatum est: Alteram Sancto Stephano, cuius se
famulum multotiens gloriabatur ipse Archiepiscopus.
Has duas confinxit à principio, verum & alias postea
fecit, hoc est in Bremis, Tertiam Sancto Paulo, de bonis
quæ Hospitali pertinebant Lyaßmonæ. Quartam
de prædio eiusdem Cortis. Quintam voluit apud Scade
fieri. Sextam vero trans Albiam in Sulenberg. Sep-
timam quoq; incæpit in Asspice, qui locus in Minden-
si Parochia est; syluestris & montosus. Octaua est Ab-
batia Gozicana, iuxta Salam fluum, quæ fundata
est à parentibus Archiepiscopi.

CAPVT XI.

Multa initio ab Archiepiscopo bene consti-
tuta & inchoata, ante consummationem cor-
ruunt.

Lia etiam plurima diuersis locis inchoauit
opera, quorum pleraq; defecerunt ipso ad
huc viuo, & Reipub. negotijs intento; si-
cut.

TERTIVS.

cut illa domus lapidea, quæ in Aspice; subito casu lapsa opera in-
 corruit, ipso præsentè. Cætera verò ex raptu vel negli-^{fausta A-}
 gentia Præpositorum dissipata probantur, in quos com-^{dalberti.}
 perta fraude, atrocitèr aliquando vltus est Archiepiscopus.
 Quæ in re videri potest eorum nequitia, quibus ille
 plus iusto fidem habuit, voluntatem præsulis à bono in-
 cepto sæpe conuersam.

Et res quidem domesticæ à principio bene ac lau-
 dabiliter ab illo viro prouise sunt. Quæ autem foris pro
 legatione Gentium acta sint, consequens sermo breui-
 ter declarabit.

CAPVT XII.

Sueno Rex Daniæ ducta consanguinea, ab
 Archiepiscopo admonitus, eam dimittit.

Metropolitanus statim vt ingressus est E-
 piscopatam, ad Reges Aquilonis pro ami-
 citia Legatos misit. Epistolas quoq; com-
 monitorias sparsit per omnem Daniæ,
 sue Nordmanniam ac Suediam, & vsq; in fines terræ,
 exhortans Episcopos & Presbyteros in partibus illis
 degentes, vt Ecclesias Domini nostri Iesu Christi fide-
 liter custodirent, atq; ad conuersionem Paganorum ac-
 cederent intrepidi.

Magnus eo tempore simul tenebat duo Regna,
 Danorum videlicet atq; Nordmannorum. Iacobus in

LIBER

Sueno Rex Sueonia adhuc sceptrum habuit ; cuius auxilio Suen & Dania Tuph Ducis effultus , Magnum pepulit à Dania , qui Magnum pepulit ex Dania. denuo bellum instaurans , obiit in nauibus. Suen duo Regna possedit , classemq̄ parasse dicitur , vt Angliam suo iuri subijceret , verum sanctissimus Eduardus , quum Iusticia Regnum gubernaret , tunc quoq̄ pacem eligens , victori obtulit tributum , statuens eum , vt suo tributaria. præ dictum est , post se Regni hæredem.

Cum Rex iuuenis Suen tria , pro libito suo , Regna tenuerit , mox succedentibus prosperis , oblitus est celestis gregis , & consanguineam à Suedia duxit uxorem. Quod Domino Archiepiscopo valde displicuit , furentemq̄ Regem missis ad eum legatis de scelere terribiliter increpauit. Postremo nisi resipuerit , excommunicationis gladio feriendum esse. Tunc ille conuersus in suorum , minabatur omnem Parochiam Hamburgensem vastare & excindere. Ad quas minas imperterritus noster Archiepiscopus , arguens & obsecrans , persistit immobilis , donec tandem flexus Tyrannus Danorum per literas Papæ , libellum repudij dedit consobrinæ. Nec tamen Rex Sacerdotum admonitionibus aurem præbuit. Sed mox vt consobrinam à se dimisit , alias itemq̄ alias uxores & concubinas assumpsit , & suscitauit ei Dominus inimicos in circuitu multos , sicut Salomoni fecit proprios seruos.

TERTIVS.

Diuersa est narratio Autoris nostri hoc loco, ab Historicis alijs. Ad mortem Magni Regis Noruegiae quod attinet, solum hoc annotamus, referre quosdam eum mare nauigantem obiisse, alios eum in Cimbria Chersoneso placide expirasse, alios autem, quorum è numero est noster Saxo lib. 10, eum deturbatum, per occursum leporis, equo atq; trunco praecuto adactum, extinctum esse.

Varia sententia de obitu Magni Regis Suetiae.

Epitaphium Suenonis Mag-
ni.

A scribemus huc quoq; Epitaphium Suenonis Estritij, quod ad tu- mulum eius exaratum reperimus Roskildia in aede Trinitatis, in hunc modum.

SVENO MAGNVS REX DANIAE,
ANGLIAE ET NORVAGIAE.

Regum Sueno decus, magno quo Dania Rege
Floruit & sceptris imperiosa fuit.

Non uirtute minor Sueno, quam nomine Magnus,
Nam dici poterat Magnus utroq; modo.

Hunc soror illustris Regis praecleara Carui,
Estridis genuit prole beata parens.

Anglos Marte premens, Noruagica Regna subegit,
Fit tria sceptrata tenens unica Dana manus.

Res miranda nimis, quem uix tria Regna ualebant
Imperio eapere, iam petra parua capit.

Et quia stare diu nequeat terrena potestas,
Terrarum Reges quarite regna DEI.

”
”
”
”

CAPVT XIII.

Haraldus D. Olai frater, Constantinopoli
reuerfus, Noruagiam eripit Suenoni Regi
Daniae.

Haraldus
D. Olai
frater Rex
Noruagiae.

Haraldus quidem frater Olaph Regis & Haraldus
Martyris, uiuente adhuc Germano, patrio
am egressus, Constantinopolim exul abiit.
Vbi miles Imperatoris effectus, multa pra-

613
 lia mari, contra Saracenos & Schytas gessit, Fortitu-
 dine clarus, & diuitijs auctus vehe-
 Haraldus à Grecia re- gressus, filiam Regis de
 Ruteno- Russia Gerzleph ux-
 rum nu- rem accepit. Alteram
 hunc mag- tulit Andreas Rex Vn-
 nis Regi- garorum, de qua geni-
 bus, tus est Salomon. Ter-
 tiam duxit Rex Fran-
 eorum Henricus, que exhibuit victori, & patrium Regi
 peperit ei Philippum. num pro Ducatu accepit in beneficia

cium. Sed mox ut ad suos venit, & Nordmannos sibi
 Ingratitu- fideles esse persensit, facile ad rebellandum persuasus,
 do Haral- omnia Danorum maritima ferro vastauit & igne. Et
 di in Sue- tunc Arhusia Ecclesia incensa ac Stalsuig depraedata
 nonem. est. Suen Rex terga vertit. Inter Haraldum & Suen
 praelium fuit, omnibus diebus vite eorum.

Haraldus iste Rex Noruagia, potius Regno, beneficio Suenonis
 cognomen- malam ipsi rettulit gratiam. Nam contractis statim copiis, classem 60.
 to durus. nauium adornauit, atq; mare Balticum ingressus, ciuitates maritimas dea
 populatus est. Maximas clades acceperunt Arhusia & Slesuiga, quæ
 admodum & Autor noster commemorat. Postea aperto Marte, cum
 Pugna in- Suenone Estritio congressus, graui atq; cruenta pugna, exitit superior.
 ter Sueno- Tandem pace facta, Haraldus ut erat animo prauo, irrequieto & ambia
 nem, & tioso, in Angliam se contulit, ubi casus, propria amisit, dum aliena appæ
 Haraldum. teret.

CAPVT XIII.

Filij Goduini Angliam inuadunt, & Eduar-
 dum Regem constituunt.

Simul

TERTIUS.

Simul eo tempore separabant se Angli à Regno Danorum, filijs Godvini rebellionis Autoribus, quos amicitie Regis Danorum filios esse diximus, & quorum sororem Eduard Rex duxit uxorem. Hi, namq; facta conspiratione, fratres Suen Regis, qui in Anglia Duces erant, alterum Biorn statim obtruncant; alterum Esbern cum suis omnibus eiecerunt à Patria, & tenuerunt Angliam in ditione sua, Eduardo tamen, Vita & inani Regis nomine contento.

Sueno Estritius, nepos Canui Magni ex sorore quam locavit Vlfroni, mortuo Canuo Consobrino, quum Daniam sibi ab obitu Magni vindicare amitteretur, Angliam amicit. Angli enim per se tyrannidis quam in eos exercuerat Canutus (qui ob id cognomento durus appellatus fuit) presidium Suenonis somno uinoq; sepultum, funditus deleuerunt, atq; in Regum acciuerunt filium Ethelredi Alfredum, quem esu ueneno in medio sustulit Comes Goduinus, nihilominus aliter Ethelredi filius Regiam occupauit dignitatem. Eo breui post defuncto, Regnum obtinuit Haraldus filius Goduini, qui ob repudiatam filiam Guilielmi Ducis Normannia, ab eo ingenti praelio uictus & casus est, pridie idus Octobris Anno Domini 1066.

sicut enim prius diximus, Chint Rex Danorum, sororem suam, que à Richardo Comite repudiata est, dedit Vlff Duci suo. Ex qua nati sunt Biorn Dux & Suen Rex. Vlff Dux sororem suam Goduino Duci Anglorum copulauit, ex qua nati sunt Suen, Toste & Harald; & iste Gythe, quam Rex Eduard in coniugem habuit. Deinde Suen filius Goduini, occidit Biorn filium anunculi sui. Haraldus autem, quum esset uir fortissimus, Griphum Hibernia Regem decollauit, Suen Regem Danorum ab Anglia pepulit, ipsumq; cognatum & dominum suum Eduardum pro nihilo habuit. Sequitur uindicta Dei & plaga Nordmannorum & excidium Anglia.

Mutatio-
nes in An-
glia ante
translatio-
nem Imperi-
rij ad Nor-
mannicum
sanguis-
nem.

Griphus
Rex Hi-
bernia.

Genealo-
gia poste-
riorum Re-
gis Canui
in Anglia.

Angli deficiunt à
Danis.

LIBER
CAPVT XV.

Emund
cognomen-
to senior,
Rex Sue-
tiae, alie-
nus à fide
christiana.

Emund cognomento senior, Rex Suetiae,
Archiepiscopum Acephalum recipit, & Le-
gatos Ecclesiae Bremensis reijcit.

Osmundus
Episcopus
Suetiae A-
cephalus.

*C*um hæc ibi gesta essent, Christianissimus
Rex Sueonum Iacobus, migravit à seculo,
& successit ei frater eius Emund pessimus.
Nam iste à Concubina Olaph natus erat,
& cum baptizatus esset, non multum de nostra Religio-
ne curauit, habuitq. secum quendam Episcopum nomine
Osmund Acephalum, quem dudum Sigasfridus Nord-
mannorum Episcopus, Bremæ Scholis docendum com-
mendauit. Verum is postea beneficiorum oblitus, pro
ordinatione Romam accessit, indeq. repulsus, per multi-
ta loca circumiuit erroneus & sic demum meruit ordi-
nari à quodam Poloniae Archiepiscopo. Tunc veniens
in Suediam, iactauit se à Papa consecratum ad illas
partes Archiepiscopum. Sed cum noster Archiepiscopus
Legatos suos ad Gamulam Regem dirigeret, inue-
nerunt ibi eundem gyrouagum Osmund Archiepiscopa-
li more crucem præ se ferentem. Audierunt etiam quod
Barbaros adhuc neophytas, non sana fidei nostræ do-
ctrina corruerit. Quorum ille præsentia territus, solis
populum Regemq. dolis impulit, vt Legati repelle-
rentur, quasi non habentes sigillum Apostolici, ille qui
dem

TERTIVS.

dem ibant gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habitu sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Erant autem Legati, fratres Bremensis Ecclesie, quorum potissimus fuit Adaluardus senior, olim nostri Claustris Decanus, verum tunc Sueonum genti ordinatus Episcopus. De cuius viri virtutibus multa possent dici; nisi properaremus ad alia.

CAPVT XVI.

Legati Ecclesie Bremensis à Rege Suetie repulsi, à Giutha Regina Danie recipiuntur & fouentur.

Legatos igitur à Sueonibus tali modo repul-
 sos, fertur quidam, nepos an priuignus
 Regis, ignoro, persequutus esse cum lacry-
 mis, suppliciter se commendans orationibus

eorum. Nomen ei Stenkeil, is solus
 misericordia motus super fratres ob-
 tulit eis munera, transmisitq; eos per
 montana Suedorum saluos, vsq; ad
 sanctissimam Gunild vel Giuthe Reginam, que à Re-
 ge Danorum pro consanguinitate separata in prædijs
 suis, trans Daniam commorata est, hospitalitati, eleemo-
 snisq; vacans, & cæteris operibus Sanctitatis insi-
 stens. Ea Legatos cum ingenti honore, quasi à DEO
 missos, recipiens, magna per eos xenia misit Archiepi-
 scopo.

Alia erat Gunild, re-
 lista Anundi, alia Gy-
 the, quam Thora in-
 terfecit.

Rex Sue-
 tie fauet
 Religio-
 ni Christi-
 ane.

Giutha re-
 pudata à
 Suenone
 pietati ua-
 cat.

D d

De

LIBER

De hac Giutha in hunc modum loquitur Saxo Grammaticus lib. II.

Giutha paternos penates repetens, susceptis uirginitatis insignibus, cum summa morum sinceritate consenuit, castitatemque uotis professâ, uirilis Concubitus experientiam abdicauit. Sed nec inerti otio effluere passâ, quotidiana consuetudine exquisita sacrariorum ornamenta fingebat, inque eandem operam continuam ancillarum curam coegebat. Inter quæ claudamidem Sacerdotalem subtilibus sigillis exultam, præciosâque materis impensa ac mirifici operis arte elaboratam Roskildensi sacrario doni nomine largita est &c. A scribam propter uarietatem narrationum, uerba antiqui Scholiastæ, qui in hunc Autorem commentatus est. Laboratu Giuthæ. uit, inquit, clarissimus Rex Danorum sola mulierum incontinentia. Nec tamen illi malo defuit ultio. Quia una ex Concubinâ Thore, legitimam Giuthæ ueneno extinxit. Quumque Rex Suen, filium Thore, Magnum uocabulo, Romam transmitteret, infelix puer in uia defunctus est, &c.

CAPVT XVII.

Suetia ob repulsum legitimum Episcopum varijs cladibus attrita, tandem sub Rege Stenkillo Adaluardum reuocat, & cum gaudio excipit.

Anterea Sueones qui Episcopum suum repulerunt, diuina ultio sequuta est. Et primo quidem filius Regis nomine Amund, à patre missus ad dilatandum Imperium, cum in patriam fœminarum peruenisset, quas nos Amazones esse dicimus: veneno quod illic fontibus immiscuerunt, tam ipse, quàm exercitus eius perierunt.

Deinde cum alijs cladibus, tanta siccitas & frugum sterilitas Sueones afflixit, ut missis ad Archiepiscopum

TERTIVS.

Episcopum legatis, Episcopum suum reposcerent, cum satisfactio-
 ne fidei gentis pollicentes. ^{Adaluarus} Gausus igitur ^{redit}
 Pontifex petenti gregi, ^{in Sueciam} Adaluardum dedit Pastorem.
 Qui perueniens in Sueoniam, tanta omnium alacritate
 suscipi meruit, ut gentem Virnilanorum integram
 Christo lucratus, etiam miracula virtutum, in populo
 fecisse dicatur.

Eodem tempore mortuus est Rex Sueonum ^{Emund} E-
 mund, post quem leuatur in Regnum Steinkell, de quo ^{Rex Sue-}
 supra diximus. Qui fidelis erat Domino Iesu Christo, ^{tie mori-}
 & de Religione eius testimonium perhibebant omnes ^{tur.}
 fratres nostri, qui eas partes adierant.

Hec de Sueonibus suo tempore gesta, Dominus
 Adalbertus Archiepiscopus amplifico sermone, ut sole-
 bat omnia, describens, qua monitus est, ut Euangeli-
 on li gratia pergere non tardaret, curauit annectere.

CAPVT XVIII.

Crudelitas & Impietas Haraldis Regis Nor-
 uagorum.

N Noruegia quoque res magnae gestae sunt Haraldis
 illo tempore, quo Rex Haraldus crudelita-
 te sua omnes tyrannorum excessit furores. ^{Haraldi}
^{Regis Nor-}
^{uagiae cru-}
^{delitas.}
 Multae Ecclesiae per illum vniuersae dirutae,
 multi Christiani per eum necati sunt per supplicia. Erat
 autem vir potens & clarus victoribus, qui prius in Graecia

LIBER

Haraldus
natus in
Græcia &
Scythia.

cia & in Scythiæ regionibus, multa contra Barbaros
prælia confecit.

Postquam verò in Patriam venit, nunquam quie-
tus fuit à bellis, fulmen Septentrionis, fatale malum
omnibus Danorum Insulis. Ille vir omnes Slauorum
maritimas regiones deprædavit. Ille Orchades Insulas
adictæ Im- sue ditioni subiecit. Ille cruentum Imperium vsq; ad Is-
perio Nor- land extendit. Itaq; multis imperans nationibus, prop-
uagico. ter Auaritiam & Crudelitatem suam, omnibus erat
inuisus. Seruiebat etiam maleficis artibus, non attent-
dens miser, quod Sanctissimus Germanus eius talia
monstra eradicauit à Regno, pro amplectenda norma
Christianitatis, certans vsq; ad sanguinem. Cuius eger-
gia merita testantur hæc miracula, quæ quotidie fiunt

Nidrosia
seu Tron-
demis Me-
tropolis
Noruagiæ.

ad sepulchrum Regis in Ciuitate Throndemis.
Copiose descripta est huius Haraldus uita in Chronicis Noruagicis.
Noruagi cum cognominarunt Haraldum Haardraade, his ipsis de cau-
sis à nostro Autore iam commemoratis. Meminit eius etiam Saxo lib. 11.
statim in initio.

CAPVT XIX.

Haraldus Rex Noruagiæ contemnit Archi-
episcopum Bremensem.

Vnde debat hæc ille derelictus à DEO, nihilq;
compunctus, oblationes quoq; ac Thesauros,
qui summa fidelium deuotione collati sunt
ad tumulum fratris, ipse Haraldus vnica
manu

TERTIVS.

manu corradens militibus disperfit. Pro quibus causis Contentio
 Archiepiscopus zelo DEI tactus, Legatos suos direxit Archiepi-
 ad eundem Regem, tyrannicas præsumptiones eius li-
 scopi cum
 Haraldø.
 teris increpans, specialiter verò admonens de oblationi-
 bus, quas non liceret in vsum cedere laicorum, & de
 Episcopis suis, quos in Callia vel in Anglia contra fas
 ordinari fecit, se contempto, per quem, auctoritate sedis
 Apostolica, deberent iuste ordinari. Ad hæc mandata
 commotus ad iram Tyrannus, Legatos Pontificis spre-
 tos abire præcepit, clamitans se nescire quis sit Archi-
 episcopus, aut potens in Noruegia, nisi solus Haraldus.
 Et alia plurima deinde fecit & dixit, quæ superbiæ eius
 Haraldis
 contuma-
 cia in Ar-
 chiepisco-
 pum.
 proximam intendebant ruinam. Nam & Papa Ale-
 xander confestim missis ad eundem Regem literis, præ-
 cepit vt tam ipse quàm sui Episcopi, vicario sedis Apo-
 stolice, dignam exhiberent subiectionis reuerentiam.

Exemplum litterarum Pontificis Romani ad Regem Nor-
 uagiæ Haraldum, in Scholijs antiquis,
 extat huiusmodi.

Alexander Episcopus, seruus seruorum Dei, Haraldø Regi Nord. Alexander
 manorum, salutem & Apostolicam benedictionem. Quia adhuc rudes Papa dat
 in fide existitis, & in Ecclesiastica disciplina quodammodo claudicatis, litteras ad
 oportet nos, cui totius Ecclesiæ commissum est regimen, diuinis admoni- Haraldum
 tionibus uos frequentius uisitare. Et quia ob longarum difficultatem uia. Regem
 rum, per nos hoc agere minimè ualemus, sciatis nos Adalberto Archi- Noruagiæ.
 episcopo Hamaburgensi, vicario nostro, hæc omnia firmiter commississe.
 Prædictus itaq; uenerabilis Archiepiscopus, Legatus noster suis nobis
 conquestus est Epistolis, quod Episcopi nostræ Prouinciæ aut non sunt

LIBER

consecrati aut data pecunia contra Romana Privilegia, quae suae Ecclesiae sibiq; data sunt, in Anglia uel in Gallia pessimè sunt ordinati. Unde ex auctoritate Apostolorum Petri & Pauli, nos admonemus ut sicut Apostolica sedi subiectionis reuerentiam debetis exhibere, ita uenerabili Archiepiscopo Vicario nostro, & uice nostra fungenti, uos uestriq; Episcopi impendatis, &c.

CAPVT XX.

Archiepiscopus mediante Imperatore, res conciliatur Suenoni Regi Daniæ.

His apud Nordmanniam gestis, magnopere studuit Archiepiscopus, ut Regi Danorum conciliaretur, quem prius offensum habuit, in repudio Consobrinae. Sciuit enim si talem virum ad se colligeret, leuiorem sibi ad cetera, quae in animo gessit, introitum fore. Mox igitur medio ante gratia largitatis, quam in omnes habuit, venit in Slaswig, ubi facile notus & reconciliatus superbo Regi, muneribus atq; conuiujs certauit, Archiepiscopalem potentiam Regalibus anteferre diuitijs. Deniq; sicut mos est inter Barbaros, ad confirmandum pactum foederis, opulentum conuiuium habetur vicissim per octo dies, De multis rebus Ecclesiasticis ibi disponitur, de pace Christianorum, de conuersione Paganorum ibi consulitur. Ita Pontifex cum gaudio domum reuersus, persuasit Caesari, ut euocatus Rex Danorum in Saxoniæ, uterq; alteri perpetuam iuraret amicitiam. Cuius foederis beneficio, multum lucri suscepit nostra Ecclesia.

Archiepi-
scopus re-
conciliatur
Regi Sue-
noni.

Probe fun-
ctus suo of-
ficio Ar-
chiepisco-
pus.

Foedus in-
ter Impe-
ratorem
& Regem
Daniæ.

sia.

TERTIVS.

Et legatio borealium nationum, cooperante Suen Rege, prosperis semper aucta est incrementis.

Haraldus Rex ab illo die direxit Episcopos suos in Galliam, multos etiam venientes ab Anglia suscepit. Quorum vnus fuit Asgoth, quem redeuntem ab Vrbe Apostolorum comprehendi iussit Archiepiscopus, accepto fidei Sacramento, dimisit abire donatum.

Rex Nor-
uagie ac-
cessit Epi-
scopos ex
Gallia &
Anglia.

Danicæ nostræ Historiæ, meminerunt ita exasperatum Regem Translati-
onem in Archiepiscopum Hamburgensem, quod mariumi periculi onis Ar-
chiepiscopum transtulerit ad Bremenses ab Hamburgensibus. Sed
Episcopum Roskildensem placatus, & ad mentem patris Ham-
burgensis reduktus, Githam quidem à se remouit, sed imperiosam Ar-
burgensis causam.

CAPVT XXI.

Commendatio Godeschalci Ducis Slauicæ,
cogentis Slauos vicinos ad fidem Christi.

Grans Albiam verò in Slauonia res nostræ,
adhuc magna gerebantur prosperitate, Go-
deschalcus enim, de quo supra dictum est, Syricha fi-
lia Regis
Danicæ
vir prudentia & fortitudine prædicandus, accepta in
uxorem filia Regis Danorum, Slauos ita Suenonis
perdomuit, vt eum quasi Regem timerent, tributa of-
ferentes, & pacem cum subiectione petentes. Qua tem-
poris occasione nostra Hamburg pacem habuit, & Sla-
uonia Sacerdotibus Ecclesijsq; plena fuit.

Gode-

Godescalcus Dux
Slauie,
strenuus
Religionis
Christi
propagator.

LIBER

Godescalcus igitur vir religiosus ac timens Deum, Archiepiscopo etiam familiaris, Hamburgi Matrem colebat, ad quam soluendorum causa votorum solitus erat frequenter venire. In Slauonia vltiori nemo vnquam surrexit potentior, & tam feruidus Christiane Religionis propagator. Etenim si vita ei longior concederetur, omnes Paganos ad Christianitatem cogere disposuit, cum fere tertiam partem conuerteret eorum, qui prius sub Auo eius Mistiuoi relapsi sunt ad Paganitatem.

CAPVT XXII.

Slauia latè recipit fidem Christianam. Ipse Dux Godscalcus interpret Concionatorum peregrè venientium, frequentes habet publicè ad Slauia populum Conciones.

Successus
uerbi Dei
in Slauia.

igitur omnes populi Slauorum, qui ad Hamburgensem respiciunt Diocesim, sub illo Principe Christianam fidem coluerant deuotè, hoc est, Vaigri & Obotriti, vel Ke regi & Polabingi. Item Linoges, Varnabi, Chiziu & Circipani, vsq; ad Peanum fluuium, quem nostre Præuilegia Ecclesie vocant Penem. Prouincie iam plenæ erant Ecclesijs, Ecclesie autem Sacerdotibus: Sacerdotes verò liberè agebant in his, quæ ad DEVM pertinent. Quorum Mediastinus Princeps Gotthescalcus dicitur

TERTIVS.

dicatur tanto Religionis arsisse studio, vt oblitus ordi-
 nis sui, frequenter in Ecclesia sermonem exhortationis
 ad populum fecerit; ea quæ mysticè ab Episcopis dice-
 bantur vel **Sacerdotibus**, ipse cupiens Slauonicis ver-
 bis recedere plan ora.

Godescal-
 cus con-
 cionatur
 ad popu-
 lum.

Insiuitus erat numerus eorum, qui quotidie con-
 uertebantur, adeo vt pro Sacerdotibus in totas mitte-
 retur Prouincias. Tunc enim per singulas vrbes Cæ-
 nobia fiebant sanctorum virorum Canonicè viuentium,
 Item Monachorum atq; Sanctimonialium, sicut testan-
 tur hi, qui in Lybichi, Aldinburg, Leontio, Razi-
 burg, & in alijs ciuitatibus, singulas viderunt. In Magna-
 poli verò, quæ est ciuitas Obotritorum, tres fuisse con-
 gregationes, Deo seruentium referuntur.

Ecclesia
 & Cæno-
 bia passim
 in Slauo-
 nia erecta

CAPVT XXIII.

Archiepiscopus cohortatur Regem Daniae
 & Ducem Slauiae, ad propagandum Religi-
 onem Christianam.

Ratulabatur Archiepiscopus de nouella
 plantatione Ecclesiarum: misitq; de suis E-
 piscopis & Presbyteris, viros ad Princi-
 pem sapientes, qui rudes in Christianitate
 populos confortarent. Ordinauit autem in Aldinburg
 defuncto Abelino, Monachum Etzonem. Iobannem
 E e Scotum

Presbyteri
 ordinati
 in Slauo-
 niam.

L I B E R

Fama est eo tempore Scotum instituit in Magnopolim. In
 Duo fra- duos fratres à Bohemia Ratisburg esse disposuit Aristonem
 tres Bohe- saltibus in ciuitatem
 mi, Mar- Reichre uenisse. Vbi
 tyres in dum uerbum Dei pu
 Slauia. blicè annunciarent, con-
 cilio Paganorum, sicut
 ipsi desitauerant di-
 uersis primo suppliciis
 examinari, ad ultimum
 pro Christo decollati
 sunt. Quorum nomi-
 na hominibus incogni-
 ta, ut ueraciter credi-
 mus, in caelo scripta
 sunt.
 tum fore. Multa illi de conuersione Paganorum, in
 caelo reposita praemia, multas coronas de singulorum
 salute venturas.

Eisdem uerbis & ad idem studium hortabatur
 Metropolitanus Regem Danorum, qui ad eum iuxta
 Egdorem fluiuium consistentem multotiens uenit, om-
 nia quae de scripturis ab illo proferebantur subtilitèr,
 notans, retinensq; memoritèr. Excepto quod de gula &
 mulieribus, quae uitia naturalia sunt illis gentibus,
 ipse fuit persuaderi non potuit. Ad caetera omnia Pontifici Rex
 obnoxius. fuit obediens & morigerus.

TERTIVS.
CAPVT XXIIII.

Quatuor præcipui Vinulorum populi, Chizini; Circipani; Rheteri & Tholozantes. Circipani sæpe triumpharunt de reliquis tribus, sed tandem victi. Accersitis enim Rege Daniæ & Duce Saxoniz atq; Godscalco, in auxilium, eorum ope reliqui victoriam de Circipanis reportarunt.

Er idem tempus in Slauonia res maxime gestæ sunt, quæ posteris ad gloriam DEI non sunt reticendæ, quoniam Deus ultionem liberi egit, reddens retributionem superbis. Igitur cum multi sint Vinulorum populi, fortitudine celebres, soli quatuor sunt, qui ab illis Vilzi, nobis dicuntur Leuticij, inter quos de nobilitate potentia contenditur. Hi sunt scilicet Chizini & Circipani, qui habitant citra Penim fluum: Tholosantes & Retheri, quia ultra Penim degunt. Quumq; lis peruenisset ad bellum, Tholosantes & Retheri, quamuis auxilio Chizinos haberent, nihilominus victi sunt à Circipanis. Iterum restauratum est prælium & contriti sunt Retheri. Tentatum est tertio, & Circipani victores abierunt.

Tunc illi qui victi sunt, Principem Godeschalco cum, Ducemq; Bernardum, & Regem Danorum, accitos in auxilium super hostes duxerunt, ingentemq; Tunc illi qui victi sunt, Principem Godeschalco cum, Ducemq; Bernardum, & Regem Danorum, accitos in auxilium super hostes duxerunt, ingentemq;

LIBER

trium Regum exercitum suis nutrierunt stipendijs, per VII Hebdomadās, Circipanis repugnantibus viriliter. Multa milia Paganorum hinc in se prostrati sunt: plures abducti in captiuitatem. Tandem Circipani XV talenta Regibus offerentes pacem adepti sunt. Nostri cum triumpho redierunt; de Christianitate nullus sermo: Victores tantum prædæ intenti. Hæc est virtus Circipanorum, qui pertinent ad Hamburgensem Episcopum. Quidam nobilis homo de Nordalbingis, narravit mihi hæc & alia, veraciter ita gesta esse.

Helmoldus dissentit ab hoc nostro Auctore.

Operæ præcium est, hæc quæ hoc loco commemorata sunt, conferre cum ijs quæ sunt apud Helmoldum cap. 21. De hac eadem Tholentorum pugna, ubi nonnihil eius narratio discrepat ab his quæ hoc loco recitata sunt.

CAPVT XXV.

Quæresca Suenonis Regis Daniæ, de Saxonum Auaritia; cuius de causa posthabent propagationem Religionis Christianæ.

Auaritia Saxonum.

Suenonis egregia Oratio.

V diu etiam cum veracissimus Rex Danorum, sermocinando eadem replicaret, populos Slauorum iam dudum procul dubio facile conuerti ad Christiuitatem, nisi obstitisset Auaritia Saxonum: Quibus, inquit, mens prior est ad pensiones vectigalium, quàm ad conuersionem Gentilium. Nec attendunt miseri, quàm magnum periculum suæ cupiditatis tuant, qui Christianitatem in Slauos

TERTIVS.

Slauonia primò per Auaritiam turbabant: Deinde per
 Crudelitatem subiectos ad rebellandum coëgerunt, &
 nunc salutem eorum, qui uellent credere, pecuniam so-
 lam exigendo, contemnunt. Ergo iusto DEI iudicio
 videmus eos præualere super nos, qui permissu Dei ad
 hoc indurati sunt, ut per illos nostra flagelletur iniqui-
 tas. Nam reuera sicut peccantes superari videmus ab
 hostibus; ita conuersi victores hostium erimus, à qui-
 bus si tantum fidem posceremus, & illi iam salui essent,
 & nos certè essemus in pace.

CAPVT XXVI.

Bremæ nomen celebre redditur nomine Ar-
 chiepiscopi Adalberti.

Æc dum forinsecus in legatione Gentium,
 Ecclesie nostræ ministerio gererentur,
 Dominus Metropolitanus Adalbertus, ad-
 huc bonis intentus studijs vigilantè &
 magnopere prouidit, ne sua quapiam negligentia Pa-
 storale officium minus habere videretur, in ea scilicet,
 qua gloriatur Apostolus, sollicitudine omnium Eccle-
 siarum. Itaq; domi, forisq; clarus, talitè se gessit, ut
 par diuitum, maiorq; magnatum, nihilominus Pater
 Orphanorum, iudexq; viduarum esse certaret. Talem
 curam habens omnium, ut necessitatibus etiam inimi-
 corum, solertissimus prouisor adesset.

Adalberti
 diligentia.

LIBER

Cumq; terrenis grauatus negotijs, ad spiritualia
 mox languescere cogeretur, in sola Gentium Legatio-
 ne permansit integer officij, & sine quærela, qualem &
 tempora & mores hominum mallent habere. Ita affabi-
 lis, ita largus, ita hospitalis, ita cupidus diuine pariter
 ac humane gloriæ, vt paruula Brema ex illius virtute,
 instar Romæ diuulgata, ab omnibus terrarum partibus
 deuotè peteretur, maximè ab Aquilonaribus populis.
 Inter quos extremi venerant Islani, Gronlani & Ora-
 chadum Legati, petentes vt illuc prædicatores dirige-
 ret, quod & fecit.

Brema sic
 celebris
 nomine
 Adalberti.
 Islandi
 Gronlandi
 Orchades
 accipiunt
 suos Epi-
 scopos.

In diebus illis Danorum Episcopus migravit e
 sæculo, cuius Diocæsium Rex Suen in quatuor Episco-
 patus distribuens, præsentante suam autoritatem Me-
 tropolitano, singulis suos intronizauit Episcopos. Tunc
 Pontifex in Suediam & Noruagiam & in Insulas
 maris ad messem dominicam operarios misit, de quor-
 um ordinatione singulorū abundantius in fine dicitur.

CAPVT XXVII.

Archiepiscopus munimentum in vicinia Ham-
 burgæ, aduersus incursum Paganorum, erigit

Otius itaq; Parochiæ suæ diligentissimam
 adhibens prouisionem, Metropolim Ham-
 burg in principio lætitiæ posuit Archiepis-
 copus, fecundissimam matrem illam apel-
 lans, omnig; deuotionis officio venerandam. Protestatus
 est

TERTIVS.

est ei tantò maiorem offerri debere consolationem, quan-
 to maiori plaga & propioribus insidijs & diuturniori
 Paganorum infestatione cribraretur. Ergo accepta Hambur-
 gensis Pa-
 rochia
 pace temporum, dum sepe meditatus est, munica. Hamburgem
 sen munire, simulq; ornare Parochiam, quoddam vtile
 opus inchoavit, contra incursum Barbaricos, in quo &
 populis & Ecclesie Nordalbingorū perenne haberent
 presidium. Itaq; cum Prouincia Sturmariorum, in qua Hambur-
 ga sita est
 in Prouin-
 cia Stur-
 mario-
 rum.
 Hamburg sita est, tota in planiciem campi descendat, ex
 parte qua Slaui attingit, neq; mons neq; flumen est in
 medio, quod incolis munimentū præstet, absq; syluis pas-
 sin occurrentibus, quarum latebris protecti hostes, in-
 certis aliquando excursibus repentini superveniunt, nos
 strosq; securius, & nil minus cogitantes vel perimunt,
 vel quod grauius eis est, captiuos abducunt. Solus mons
 in ea regione prominet, iuxta Albiam, longo in Occasum
 dorso protentus, quem incolæ Solonberg vocant. Eum Solonberg
 mons pro-
 pe Ham-
 burgam.
 Pontifex oportunum arbitrans, in quo firmaretur ca-
 stellum, quod genti præsidio foret, statim sylvam, quæ
 montis verticem obtexit, excindi, mundariq; locum præ-
 cepit. Itaq; multis impensis, multoq; sudore hominum,
 voti compos effectus, montem asperum, fecit habitabi-
 lem. Vbi Præposituram constituens, disposuit congre-
 gationem facere DEO seruentium, quæ mox conuersa Castrum
 latronum
 prope
 Hambur-
 gam euer-
 sum.
 est in turmam latronum. Ex illo enim castro nostri qui-
 dam populares in circuitu, quos ad tuendum positi sunt,

L I B E R

deprædari & persequi coeperunt. Ideoq; locus ille postea tumultu comprouincialium destructus est: populus verò Nordalbingorum excommunicatus. Compertum est nobis in gratiam Ducis hoc factum, qui more solito, felicibus Ecclesiæ actibus inuidebat.

C A P V T X X V I I I .

Dux Saxonix, relicta Hamburga nouum extruit & inhabitat Castellum.

Alstra fluius prope Hamburgam.

Vetus & nouum oppidum Hamburgæ.

Nam & Dux eo tempore relicto veteri Castello Hamburg, nouum quoddam præsidium sibi, suisq; fundauit infra Albiam flumen, & riuum qui Alstra vocatur. Ita nimirum cordibus vel mansionibus ad inuicem diuisis, Dux nouum, Archiepiscopus coluit vetus oppidum. Diligebat sanè Pontifex eum locum sicut prædecessores sui, eò quod Metropolis sedes fuerit omnium Septentrionalium nationum, & caput suæ Parochiæ. Ideoq; dum pax adhuc fuit trans Albiam, omnes ferè solent celebrare Paschæ ac Pentecostes, itemq; Dei Matris, ibi maximo Cleri numero, præcipue his, qui vocalitate sua populos mulcere poterant.

Qua occasione Dux Bernardus edificauit in urbe Hamburgensi, sua præ lib. 2. indicatum est. Nunc qua de causa denuo Vrbe excesserit, res præsentat. Præbent uerò hæc admirandi occasionem, quo pacto Hamburga, à tam paruis & difficilibus inijs educta, & quasi difficulter eluctata, in tantam

TERTIVS.

tantam moderni seculi exercuerit potentiam pariter & populi frequen-
 tiam. Nam, ut recentia taceam, reperio eam spacio tantum Annorum
 quadringentorum, plusquam decies flamma pariter & ferro à vicinis
 gravissime afflictam. Statim enim Anno Domini 810, quum vix primum
 excoli cepit, a Slavis penitus excisa est. Post hanc eladem de novo re-
 staurata, & Ecclesia adaucta, iterum à Nordmannis vastata est. Hanc
 vastationem, tertium paullo post excepit excidium, quod Dani non Vrò
 tantum, sed & uniuersa intulerunt Saxonie, caso Brunone, Duce eius
 primario. Nec diu post restauratam Urbem, quieuerè Dani, quin asei-
 ti Slavis, eam de novo atq; uniuersam Holsatiam pristino subdidit iuri.
 Respirante postea aliquantisper Hamburga, usq; ad Annum Salutis 1000,
 quo grauius Misteuone Duce à Slavis attrita est. Illi demum post An-
 nos sexaginta sex reuersi, Bluffone Duce, eladem Urbis iterarunt. Quod
 eidem emulatus Rugianorum Princeps Crito, grauisima suscepta in Chri-
 stianos persecutione, bis urbem depopulatus est. Henricus Leo similiter,
 in absentia, ut ferunt, Adolphi Comitis, eam diripuit & vi occupauit.
 Dani quoq; ueteris memores in eam iuris, Anno Domini 1200 temporari-
 bus Canui Regis, urbem pariter & uicinam Prouintiam Holsatia &
 Vagria sibi subiecerunt. Et quum eodem ipso Anno datam non serua-
 ret fideam Adolphus, ea quoq; deficiens iterum subacta est à Duce Val-
 demaro fratre Regis Canui. Huic succedens in Regno Valdemarus,
 demum eam Ottoni Imperatori eripuit, & sibi fecit subiugem.
 Tantas atq; tot calamitates Hamburgam non sustinere potuisse
 sine peculiari numinis diuini auxilio, nemini dubium esse poterit, præser-
 tim quum hoc ipso Valdemari II. tempore, tam angustis existerit circum-
 scripta limitibus, ut unica tantummodo contenta atq; comprehensa fue-
 rit Ecclesia D. Petri. Rex Valdemarus enim obsidens urbem, ei ere-
 gione ad Albim ualidum erexit propugnaculum, quod eo loco urbis
 iam amplificata collocatum (si Cranzio fides adhibenda)
 fuit, quem hodie in Parochia D. Nicolai in-
 digentant, urbem seu arcem no-
 uam; die Nienburg.
 &c.

Hamburga quotiens olim deuastata.

Lib. 1.
cap. 21.

Lib. 1.
cap. 34.

Lib. 1.
cap. 45.

Lib. 2.
cap. 30.

Lib. 4.
cap. 13.

Lib. 4.
cap. 31.

Valdemarus II.
Rex Danie.

Die Nienburg
Hamburga
&c.

LIBER
CAPVT XXIX.

Vana magnificentia Archiepiscopi in missarum celebratione vsurpata.

*Vanitas
missarum
ab Archi-
episcopo
inducta.*

T tunc plenario gaudens ordine Ministrorum, omnia diuinæ seruitutis officia, cum magna iussit reuerentia compleri, & gloria etiam exteriori. Cui nimirum gloria tantum ipse indulgit; vt iam non latino more velle Ecclesiastica obire mysteria, sed nescio qua Romanorum siue Græcorum, consuetudine fultus, per tres missas, quibus astitit, vbicumq; esset, XII. modulari officia præcepit. Omnia magna quærens, omnia mirabilia, omnia gloriosa in diuinis & humanis, & propterea dicitur fumo delectatus aromatum, & fulguratione luminum, & tonitruis alteboantium vocum. Quæ omnia traxit à lectione veteris Testamenti, vbi maiestas Domini apparuit in monte Sinai. Et alia multa facere solebat, rara modernis & ignorantibus scripturas: cum tamen sine autoritate scripturarum ipse nil fecerit. Iam tunc scilicet meditatus Ecclesiam suam diuitijs, & honore cæteris anteferre, Si Papam & Regem, suæ uoluntati haberet morigeros. Eos igitur complacare sibi properabat omnibus modis.

Caput

TERTIVS.
CAPVT XXX.

Imperator Henricus Goslariam iure municipali donat. Archiepiscopus eius fauore, ad magna temerè aspirat.

A tempestate Caesar Henricus ingentibus Regni diuitijs vtens, in Saxonia Goslari-
am fundauit, quam de paruo, vt aiunt, mo-
lendino, vel tugurio formans venatorio, in

Goslaria
iure muni-
cipali do-
nata.

nam magnam, sicut nunc videri potest, Ciuitatem, bono
auspicio & celeritèr, perduxit. In qua etiam sibi con-

Crantzius
in sua
Metropo-
li hec
paullo ali-
ter nar-
rat. lib. 5.
pag. 508.

seruens palatium, duas omnipotenti DEO congrega-
tiones instituit; vnam ex illis nostro donans regen-
dam tenendamq; Pontifici, eò quod illi indiuiduus Co-
mes vel cooperatores in omnibus existeret.

Tunc etiam ipsi data est spes acquirendi vel accipiens
di Comitatus & Abbatias vel prædia, quæ magno dein-
ceps Ecclesiæ periculo mercati sumus, vt puta cænobia

Superbia
Aadalberti.

Lauresbæ vel Corbeie; Comitatus autem Bernardi &
Ekibrekti; Prædia verò Sincicum, plisnam, Gronin-

ger, Dyspargum & Lismona, quibus iam spe possessis,
arbitrabatur se Metropolitanus, sicut dicitur de Xerxe,
aut per mare ambulaturum, aut per terram nauigatu-
rum, postremo, quæ in animo habuit, facillè omnia per-
fecturum.

Xerxis
arrogan-
tia.

LIBER
CAPVT XXXI.

Synodus Moguntia habita, cui interfuerunt
Pontifex & Imperator Romanus, Anno (ve
ferunt) 1049.

Presertim eo fultus adminiculo, quod potens
tissimus Papa Leo, pro corrigendis Eccle-
siae necessitatibus venit in Germaniam.
Quem sciret pro veteri sibi amicitia nil ab-
negaturum, quod iuri cuiquam deberet praestari. Tunc
habita est Synodus generalis apud Maguntium, praes-
sidente Domino Apostolico & Imperatore Henrico,
cum Episcopis; Bardone Magontinensi, Eberhardo
Treuerensi, Hermanno Coloniensi, Adalberto Ham-
burgensi, Engilbardo Magdeburgensi, caeterisque Pro-
uinciarum Sacerdotibus. In eo Consilio quidam Spiren-
sis Episcopus, Sibico, cui crimen adulterij intende-
batur, examinatione sacrificij purgatus est. Praeterea
multa ibidem sancita sunt, ad vtilitatem Ecclesiae, pra-
quibus Simoniaca haeresis & nefanda Sacerdotum con-
iugia, olographa Synodi manu, perpetuo damnata est.
Quod veniens domum noster Archiepiscopus non ta-
cuisse probatur. De mulieribus statuit eandem sententiam,
quam decessor eius memorabilis Alebrandus, &
antea Libentius inchoauerant, vt scilicet fierent extra
Synagogam & Ciuitatem, ne male suada pellicum vi-
cinita

Synodus
Moguntii.
114.

Sibico E-
piscopus
Spirensis
purgat se
crimine
Adulterij.

Coniugia
Sacerdo-
rum dam-
nata.

TERTIUS.

cinia castos violaret obtutus. Hæc Synodus facta est Anno Domini MXLIX. Ipse est Archiepiscopi VII. Et tunc manus Altare tribunalis dedicatam est, in honore genetricis DEL.

CAPVT XXXII.

Adalbertus in maxima gratia & existimatione apud Pontificem & Imperatorem Romanum.

DE qua Synodo mentionem ideo fecerim, quod Dominus Adalbertus eo tempore, quo tam clari homines in Ecclesia fuerunt, sapientie ac virtutum merito ferè omnes præcelluit. Tantus apud Papam, talis apud Cæsarem habebatur, vt de publicis rebus absq; eius consilio nil ageretur. Quapropter vbi vix locum habet clericus, nec in procinctu bellorum Imperator, illum virum des habere noluit.

Adalberti
laus marce
togaq; se
præstan-
tem uirum
strenuum.

Cuius inexpugnabile consilium sæpe ad euincendos expertus est inimicos. Sensit hoc callidissimus Italarum Dux Bonifacius, item Gotafredus, Ottho, Balduinus, & cæteri qui Regnum tumultibus implentes, graui emulatione Cæsarem lassare videbantur, tandemq; humiliati, sola se infraçtos Adalberti Prudentia gloriati sunt.

CAPVT XXXIII.

Gratulatur Imperator Orientis, Imperatori
Henrico successum prosperum in Imperio
Occidentis.

 Vid loquar de Barbaris Vngrorum, siue
Danorum, item Slauorum, aut certè Nord-
mannorum gentibus, quas Imperator sac-
pius consilio domuerat, quàm bello, monitu
& opera nostri Pontificis, nobile discens exemplum,
parcere subiectis & debellare superbos.

Monoma-
chus Imp.
Orientis
scribit
Imp. Hen-
rico.

Ad hunc nostræ felicitatis cumulum accessit hoc,
quod fortissimus Imperator Græcorum Monomachus,
& Henricus Francorum, transmissis ad nostrum Cæ-
sarem muneribus, congratulati sunt Archiepiscopo pro
sapiencia & fide eius, rebusq; benè gestis eius consilio.

Tunc ille Constantinopolitano rescribens, iacta-
uit se inter alia descendere à Græcorum prosapia, Theo-
phano & fortissimo Otthone sui generis autoribus,
ideoq; nec mirum esse, si Græcos diligeret, quos velle
etiam habitu & moribus imitari, quod & fecit. Simi-
lia Regi Franciæ mandauit & alijs.

CAPVT XXXIIII.

Archiepiscopus annititur Patriarchatum
Hamburgæ constituere.

Metro

TERTIVS.

Metropolitanus igitur his rerum successibus
 elenatus, & quod Papam vel Casarem suæ
 voluntati pronos videret, multo studio labo-
 ravit in Hamburg, Patriarchatum consti-
 tuere. Ad quam intentionem primo ductus est ea neces-
 sitate, qua Rex Danorum, Christianitate iam in his
 partibus dilatata, desideravit in Regno suo fieri Archi-
 episcopatum. Quod tamen ut perficeretur, ex auctoritate
 sedis Apostolicæ, convenientibus Canonum decretis,
 prope sancitum esset, sola expectabatur sententia no-
 stri Pontificis. Quam rem ille, si Patriarchatus honor
 sibi & Ecclesiæ suæ concederetur Romanis Privile-
 gijs, fore ut consentiret, promisit quamlibet inuitus.

Archiepi-
 scopatus
 in Dania
 constitu-
 endus.
 Patriar-
 chatus
 Hambur-
 ge consti-
 tuendus.

Disposuit verò Patriarchatui subijcere duode-
 cim Episcopatus, quos ex sua diuideret Parochia, præ-
 ter eos suffraganeos, quos in Dania, cæterisque genti-
 bus nostra tenet Ecclesia, ita ut primus esset in Palmis.
 Secundus in Helingansted. Tertius in Razisburg. Sex-
 tus in Aldinburg. Quintus in Michliaburg. Sextus
 in Stade. Septimus in Lismona. Octauus in Vil-
 dibusum. Nonus in Bremis. Decimus in Verde. Un-
 decimus in Ramsola. Duodecimus in Fresia. Nam
 Verdensem Episcopatum se facile posse adipisci, non se-
 mel gloriatus est.

Duode-
 cim Epi-
 scopatus
 ad Patri-
 archatum
 constitu-
 endum.

Caput

LIBER
CAPVT XXXV.

Henricus III patri in Imperio succedit,
qui cum puer esset, gubernationis potissimæ
summa mansit penes matrem.

Henricus
III Imp.
moritur
Anno Do-
mini 1057.

Nterea conditionibus vtrinq; protractis
sanctissimus Papa Leo migravit. Eodemq;
Anno fortissimus Imperator Henricus de-
cessit. Quorum obitus contigit Anno Ar-
chiepiscopi XII. Quorum morte non solum Ecclesia
turbata est, verum etiam Respub. finem habere videba-
tur. Itaq; ex illo tempore, nostram Ecclesiam omnes
Curiositas, calamitates oppresserunt, nostro Pastore tantum curie
negotijs intento.

Ad gubernacula Regni mulier cum puero præ-
fuit, magno Imperij detrimento. Indignantibus enim
Principes aut muliebri potestate constringi, aut insan-
tilli ditione Regi, primo quidem communiter vindica-
runt se in pristinam libertatem, vt non seruirent; dein
de contentionem mouerunt inter se, quis eorum videre-
tur esse maior; postremo armis audacter sumtis, Domi-
num & Regem suum deponere moliti sunt. Et hæc
omnia potius oculis videri possunt, quam calamo scribi.

Sigebertus
Anno Do-
mini 1062.

Horum meminit Sigebertus in hunc modum. Anno Episcopus Co-
loniensis concilio primorum Regni indigne ferentium, per Agnetem ma-
trem Imperatoris Henrici, non viriliter gubernari, puerum uolenter &
industrie captum sub tutela sua accepit, & Imperij regimen a matre eius
amouit.

TERTIVS.

cius amouit, & de hac re coram cunctis ratione reddita, gratiam Domini sui imperatoris recepit, & per ipsum filium, ad gratiam matris eius redijt. At Imperatrix necessitatem uertens in uoluntatem, ut obstrueret ei loquentium de se iniqua, non solum honore Regni, sed etiam honore seculi reiecto, Romæ ad limina Apostolorum se conulit, ibiq; usq; ad finem uite, omnibus bonis exemplo & miraculo fuit.

Agnes Imperatrix amouetur Imperio.

CAPVT XXXVI.

Archiepiscopi Hamburgensis & Colonien-
sis, Consules ordinarij, curiæ Imperialis designantur.

Andem seditionibus ad pacem inclinatis, Adalbertus & Anno Archiepiscopi, Consules declarati sunt, & ex eorum consilio

Anno Archiepiscopus Colonien-
sis.

deinceps summa rerum pende-
bat. Sed cum duo essent viri prudentes, & strenui in procuratione Reipub: tamen alter alterum felicitate aut industria sua præcurrisse videtur. Itaq; ficta sodalitas Episcoporum, modico durauit tempore, & quamuis lingua utriusq; pacem sonare uideretur, cor tamen odio mortali pugnabat in inuicem.

Archiepiscopus Hamburgensis cum Colonien-
si administrant Imperium pro Henrico puero.

Et Bremensis quidem Præsul eò iustiore indiget causam, quoniam pronior fuit ad misericordiam, Regno Domino suo fidem docuit seruandam esse usq; ad mortem. At verò Colonien-
sis, vir atrocis ingenij, etiam violatæ fidei arguebatur in Regem. Præterea per omnes, quæ suo tempore factæ sunt conspirationes, semper erat mediocimus.

LIBER

Lambertus Schafnaburgensis.

Discrepat ab Autore nostro, Lambertus Schafnaburgensis, qui longe alijs coloribus dipingit Adalbertum his uerbis. Educatio inquit Regis atq; ordinatio omnium rerum publicarum penes Episcopos erat, eminensq; inter eos Moguncini & Coloniensis Archiepiscoporum autoritas. A quibus cum in partem consilij Adalbertus Bremensis Archiepiscopus assumptus fuisset, tum propter claritatem generis, tum propter etatis atq; Archiepiscopatus prerogatiuam illi sepius colloquendo, obsequendo etiam atq; assentando, ita sibi Regem breui deuinxerat, ut caeteris Episcopis posthabitis, totus in eum inclinaretur, & ipse in Regno communi, pene Monarchiam usurpare uideretur. Secundas post eum partes agebat Verener

Comes.

her Comes, iuuenis tam ingenio quam etate ferox. Hi duo pro Rege imperitabant. Ab his Episcopatus & Abbatie, ab his quicquid Ecclesiasticarum, quicquid secularium dignitatum est emebatur, nec alia cuiusquam, licet industrio atq; egregio uiro, spes adipiscendi honoris ullius erat, quam ut hoc prius ingenti profusione pecuniarum suarum redemisset. Et ab Episcopis quidem & Ducibus metu magis quam Religione temperabant. In Abbates uero, quod hi iniurie obuiam ire non poterant, tota libertate grassabantur, illud praeseferentes, nihil minus Regem in hoc iuris habere, quam in uillicos suos uel in alios quoslibet regalis fisci dispensatores. Et primo quidem praedia Monasteriorum fautoribus suis prouentitiorum exactione, usq; ad feces ultimas exhauriebant. Deinde conualescentes audacia in ipsa Monasteria imperum faciebant, atq; ea inuicem se tanquam Prouincias partiebantur, Rege ad omnia quae iussus fuisset prouentili facilitate annuente, &c.

Lupus Lupum deuorat.

Comes, iuuenis tam ingenio quam etate ferox. Hi duo pro Rege imperitabant. Ab his Episcopatus & Abbatie, ab his quicquid Ecclesiasticarum, quicquid secularium dignitatum est emebatur, nec alia cuiusquam, licet industrio atq; egregio uiro, spes adipiscendi honoris ullius erat, quam ut hoc prius ingenti profusione pecuniarum suarum redemisset. Et ab Episcopis quidem & Ducibus metu magis quam Religione temperabant. In Abbates uero, quod hi iniurie obuiam ire non poterant, tota libertate grassabantur, illud praeseferentes, nihil minus Regem in hoc iuris habere, quam in uillicos suos uel in alios quoslibet regalis fisci dispensatores. Et primo quidem praedia Monasteriorum fautoribus suis prouentitiorum exactione, usq; ad feces ultimas exhauriebant. Deinde conualescentes audacia in ipsa Monasteria imperum faciebant, atq; ea inuicem se tanquam Prouincias partiebantur, Rege ad omnia quae iussus fuisset prouentili facilitate annuente, &c.

CAPVT XXXVII.

Anno Archiepiscopus Coloniensis potentia sua utitur ad subleuandos & extollendos ubi sanguine deuinctos,

Archiepiscopi Coloniensis Auaritia.

Coloniensis enim, quem Auaritiae notabant, omnia quae uel domi uel in curia potuit corradere, in ornamento suae posuit Ecclesiae. Quam,

TERTIVS.

Quam, cum prius magna esset, ita maximam fecit, ut iam comparationem euaserit, omnium que in Regno sunt Ecclesiarū. Exaltauit etiam parentes suos & amicos, & Capellanos, primis honorum dignitatibus ornans cumulari, ut illi alteris succurrerent infirmioribus. Quorum primores erant, germanus Archiepiscopi, Vesilo Magdeburgensis, eorum nepos Burchardus Halberstadtensis Episcopus. Similiter Cono Treueris electus, sed inuidia cleri martyrio coronatus, antequam intronizatus. Item Mindensis Eylbertus & Traiectensis Vilhelmus. Præterea in Italia, Aquilegiensis atq; Parmensis; & alij quos enumerare longum est, studio & fauore Annonis eleuati sunt, qui & fautori suo in tentationibus auxilio decoriq; fuisse certarunt. Multa igitur ab illo viro in diuinis & humanis egregie facta comperimus.

Consanguinitatis ratio, habitata in diuina dispensationis Ecclesie muneri bus.

CAPVT XXXVIII.

Adalbertus Histriones & Gnathones magnificat, & muneribus cumulat; captans eam ratione fauorem popularem, nullo tamen fructu.

oster verò Metropolitanus tantum pro nobilitate certans & gloria terrena, indignum habuit aliquem suorum exaltare, licet multos in obsequio traxisset egentes, arbitrans.

Histriones & Gnathones familiares Archiepiscopi.

trans sibi hoc esse quasi dedecus, si aut Rex aut quispiam magnatum, suis beneficeret, quos ipse, inquit, tam bene aut melius possum remunerare. Ergo admodum pauci suorum, illo annuente, peruenierunt ad apicem Episcopalem; multi verò, si tantum apti ad verbum, seu calli-

Paulus
quidam
Iudæus &
impostor.

Inter quos aduena Paulus, ex Iudaismo conuersus ad Christianam fidem, quique nescio pro Avaritia uel pro Sapientia exulatus in Græciam, quum inde remearet, nostro adhæsit Pontifici, glorians se multas artes callere ingenio; adeo ut ex inscijs litterarum Philosophos redderet per triennium, & ex cupro formaret aurum obrium. Adijciens hoc omnibus mendacijs suis, quod cito faceret apud Hamburg monetâ publicam ex auro fieri, & pro Denarijs Bizantios dari.

Amentia
Archiepi-
scopi.

di essent ad seruitium, ingentibus cum mulati sunt diuitijs. Vnde factum est ut pro gloria mundi captanda, homines diuersi generis, & multarum artium, præcipue verò Adulatores ad suam adscisceret familiaritatem. Quorum onerosam multitudinem traxit secum in Curiam, & per Episcopium, siue quacumq; iter esset; asfirmans se frequenti comeantium multitudine, non modo non grauari, verumetiam opiparè delectari. Pecuniam autem quam recepit à suis, siue amicis, seu ab his qui frequentabant palatium, vel qui Regie maiestati fuerunt obnoxij, illam, inquam, pecuniam, licet maxima esset, sine mora disperdit infamibus personis & hypocritis, medicis & histrionibus, & id genus alijs. Scilicet non sapienter estimans talium personarum favoribus se effecturum.

TERTIVS.

effecturum, vt vel solus placeret in Curia, vel maior
 Domiuus fieret præ omnibus, & eo modo perfici posse,
 quod in animo habuit, de profectu Ecclesiæ suæ.

Præterea cum omnes, qui erant in Saxonia, siue
 in alijs Regionibus, clari & magnifici viri, adoptaret
 in milites, multis dando quod habuit, cæteris pollicendo
 quod non habuit, inutile nomen vanæ gloriæ, magno
 corporis & animæ damno, mercatus est. Et corrupti
 quidem mores Archiepiscopi ab initio tales, processu
 temporis & circa finem semper fuerunt deteriores.

Archiepi-
 scopi mo-
 res red-
 duntur
 indies de-
 teriores.

CAPVT XXXIX.

Adalbertus ad sæculi studia se conuertens,
 sumptibus & oneribus res tentando nouas, popu-
 lo fit grauis & odiosus.

Hinc igitur, magnis curiæ inflatus honoris
 bus, vixq; iam tolerandus inopi Parochiæ,
 venit Bremam cum ingenti, vt solebat,
 multitudine armatorum, nouis populum &

Adalber-
 tus se ad
 sæculi
 conuertit
 studia.

Regionem exactiõibus aggrauans. Et tunc leuata
 sunt illa Castella, quæ maxime nostros ad iram Ducis
 incenderunt, deficiente illo studio, quod prius habuit in
 edificatione sanctarum congregationum. Miranda ni-
 mirum voluntas hominis, impatiens ocij, quæ domi fo-
 risq; tantis occupata laboribus, nunquam posset fatiga-
 ri. Nam cum sæpe antea miser Episcopatus eius, tan-

LIBER

Vineæ
frustrâ
plancatæ
cis Ham-
burgam.

Seculi
gloria.

Animus
immode-
ratus.

tis expeditionum sumptibus, tantisq; voracis curiæ stu-
dijs laborasset, nunc verò in ædificatione Præposituraru
& Castellorum, sine Misericordia profligatus est. Nam
& hortos & vineas, in terra plantans arida, licet stu-
dio inefficaci, multa tentasset, nihilominus tamen his,
qui morem gererent suæ voluntati, magnificè voluit
omnibus compensari laborem. Ita mens alta viri pug-
nans contra naturam patriæ, quicquid vsquam mag-
nificum didicit, hoc nunc habere & ipse voluit. Cuius
morbi causas cum diligenter & diu perscrutarer, in-
veni sapientem virum, ex illa, quam nimirum dilexit,
mundi gloria, perductum ad hanc molitiem animi, vt in
prosperitate rerum temporalium eleuatus superbia, ad
laudem comparandam ignoraret modum; in aduersi-
tate autem plus iusto contristatus, Iracundiæ aut mor-
rori frena laxarat. Itaq; tam in bono, si misertus est:
quàm in malo, si iratus est, in vtroq; mensuram excessit.

CAPVT XL.

Immoderatio Adalberti; Animo, in aduersis
nimis abiecto, in prosperis nimis elato; in Ira
plus iusto effervescente, in Liberalitate ini-
què prodigo.

Intempe-
rantia A-
nimi.

lus rei documentum hoc habeo, quod in Ira
furoris sui, aliquos manu percussit vsq; ad
effusionem sanguinis, sicut fecit præposito
suo

TERTIUS.

suo alijsq. In misericordia verò (quæ in hac parte me- Prodigati-
lius dicitur largitas) erat ita profusus, vt libram ar- 146.
genti computans, aliquando mediocribus personis es-
fundi centum libras edixerit, amplius autem maiori-
bus. Qua de re accidit, vt quotiescunq; iratus esset, tan-
quam Leo fugeretur ab omnibus: Cum verò placatus
esset, palpari posset vt agnus. Citissimè autem ad bilas-
ritatem ab Ira, laudibus mulceri potuit, vel suis, vel
alienis. Et tunc quasi alteratus ab illo, qui fuit, arride-
re cepit laudatori.

Hunc locum sæpe vidimus captari ab Adulatoris Adulato-
bus, qui ex diuersis terrarum partibus, in Cameram res primo
eius, velut in Sentinam fluxerunt, quos & ipse ad nan- loco ha-
biti.
ciscendum honorem mundi, necessarios esse Principi-
bus indicauit. Si qui tamen Palatio & Regi notiores
erant, eos in suam dignatus est familiaritatem, reli-
quos permisit abire donatos. Ita verò & honestas per-
sonas, & in ordine Sacerdotali fulgentes, ad hoc tur-
pissimum Adulationis officium, ambitio suæ familiari-
tatis illexit. Postremo qui adulari nesciret, aut for-
tasse nollet, eum sicut amentem & stolidum vidimus à
ianis exclusum, ac si diceretur; Exeat aulam, qui vult Mendaci-
esse pius. Accusator erit qui verum dixerit. Porrò ita dicēibus,
preualuerunt apud nos mendaces, vt vera dicentibus nulla ad- hibeatur
non crederetur, etiamsi iurarent. Talibus igitur personis fides.
plena fuit domus Episcopi. Caput

LIBER
CAPVT XLI.

Adalbertus parasitis, præstigiatoribus, Ariolis
& Diuinatoribus se totum tradit. Somno ac
Somnijs delectatus, ab Aris ad Aleas transit.

Arioli.

*Q*uibus accesserunt quotidie alij Gnathones,
parasiti, Somniores & Rumigeruli. Qui
ea quæ ipsi confinxerunt nobisq; placitura
rebantur, iactabant sibi per Anglos reue-
lata; iam publicè diuinantes Hamburgensem Parochia-
am (sic enim voluit vocari) citò Papam futurum. Et
mulos suos à Curia depellendos, ipsum verò solum diu-
Rempublicam gubernaturum; atq; ita fieri longævum,
vt L. Annos excederet in Episcopatu. Postremò per
illum virum quædam aurea sæcula orbi ventura.

Et hæc quidam, licet fictè ab adulatoribus &
pro quæstu promitterentur: Episcopus tamen quasi de
cælo sonuissent, vera omnia putabat, tractans ex scrip-
turis quædam præfagia rerum, quæ fieri debeant ho-
minibus, data vel in Somnijs, vel in Augurijs, vel in
communibus sermonum loquelis, vel in non solitis
elementorum figuris. Quare dicitur eum morem in sue-
uissè, vt dum cubitum iret fabulis delectaretur: cum
auspicijs. Aliquando etiam diem totum somno indulgens,
noctu

TERTIVS.

noctu peruigilanter lusit ad aleas, aut ante mensam as-
 sedit. Cumq; recumberet ad mensam hilariter abundan-
 terq; omnia præcepit exhiberi conuiuiis, ipse à conuiuiis
 interdū surgens; semper autē ex officio paratos habere
 qui aduenientes reciperent hospites magnopere curauit.

CAPVT XLII.

Adalbertus postremis temporibus difficile
 admittit quemquam, præter Adulatorum
 turbam, ad suum Colloquium. Laborat Am-
 bitione, Calumniandi studio & Socordia.

Adglorians Hospitalitatem porrò mag-
 nam esse virtutem, quæ cum non careat ^{Hospitalis}
 diuina mercede, sæpe etiam inter homines ^{tas.}
 habeat permaximam laudem. Recumbens
 autem non tam cibus aut poculis quàm facietis oblecta-
 batur; aut Regum historijs, aut raris Philosophorum
 sententijs. Si verò erat priuatus, quod rarò accidit, vt
 solus & absq; hospitibus maneret vel Regijs Legatis;
 tum fabulis, & somnijs, semper autem sobrijs otium
 impendebat loquelis. Rarò fidicines admittebat, quos
 tamen propter alieniandas anxietatum curas, aliquando
 docensuit esse necessarios. Cæterum Pantamimos, qui ^{Pantami-}
 obscænis corporum motibus oblectare vulgus solent, ^{mi.}
 suo conspectu prorsus eiecit. Soli Medici cum illo reg-
 nabant, difficilis aditus fuit cæteris, nisi causa grauior

Hh

posceret

posceret aliquos intronitti. Vnde etiam accidit vt videremus ostium thalami eius, quod primò omnibus paruit ignotis & peregrinis, tali postmodum custodia valatum esse, vt magnis de rebus legati potentesq; seculi persone, aliquando pro foribus inuiti expectarent per hebdomadam.

Præterea interepulandum familiare habuit magis nates viros carpere, notans in alijs Stultitiam, in quibusdam Auaritiam, multis autem obijciens ignobilitatem, omnibus autem improperavit infidelitatem, eò quod ingrati essent, qui eos de stercore suscitauit Regi, quem solum ipse diligens, Imperium pro iure, non pro suo commodo tueri videretur. Argumentum esse, quod illi sicut ignobiles raperent aliena, ipse verò sicut nobilis effunderet sua. Hoc esse apertissimum nobilitatis indicium. Hac inuentione pestifera verbatum in singulos nulliq; demum pepercit, dummodo se omnibus anteferet.

Nobilitas
uera in
quibus
consistat.

CAPVT XLIII.

Archiepiscopus ita premitur odio vulgi & Ducu vt præ mentis inopia, quo se vertat non habeat.

Tag, hoc breuiter dicendum est, pro sola quam dilexit mundi gloria, peioratum esse illum virum, de omnibus quas ab initio habuit virtutibus. Nempe talia & eiusmodi

Infamia
Adalberti
Archiepi.
scq; i.

plurima circa ipsum facta sunt illo tempore, que superstitioni vel iactantie seu potius negligentie eius in sum

TERTIVS.

niam magnam pepererunt, odiumq; omnium mortali-
um, præcipue verò Magnatum.

Ex quibus infestissimi erant tam illi quàm Ecclesie nostre Dux Bernardus & Filij eius. Quorum invidia, simulate & odia, itemq; insidiæ, opprobria & Calumniæ traxerunt Archiepiscopum, ad hæc omnia, quæ supra diximus offendicula præcipitem; & quasi vecordem reddiderunt, dum minor ipsis & cedere videbatur. Cessit tamen aliquando sponte pro officio Sacerdotij, cum invidiam superare beneficijs & bona reddere pro malis. Sed cū frustra laborasset omnibus modis, ut malevexam cum Ducibus resarciret Amicitiam, victus tandem à tribulatione persequentium & dolore malorum exulceratus, non semel exclamavit cum Helia, Domine Deus altaria tua destruxerunt, Prophetas tuos occiderunt, & relictus sum ego solus, & quærent me interficere. Cæterum quàm iniuste passus sit talia noster Archiepiscopus, vnum satis est hic exemplum ponere: quod potest videri amicitiam, cum invidus nil valuisse conservatam.

CAPVT XLIIII.

Archiepiscopus cum Duce à Fresonibus repulsus est cum Ignominia. Somnium Ducis mirabile de filijs.

Vx avaritiæ stimulo motus in Frisones, quod debitum non inferrent tributum, venit in Fresiam, comitem habens Archiepiscopum,

Animus
exacerbatus.

3. Reg. 19.

Amicitia
inter amicos
nulla.

L I B E R

scopum, qui ea tantum gratia profectus est, ut discor-
 dantem populum Duci reconciliaret. Cumq; Dux
 manimone cupidus, totum pro censu rationem poner-
 ret, nec cum DCC. argenti marcis posset villo modo
 placari; Mox barbara gens nimio furore succensa, in
 ferrum pro libertate ruebat. Multi nostrum ibi per fossi
 caeteris fuga defensis. Castra Ducis & Archiepiscopi
 direpta, magnus ibi Ecclesiae Thesaurus dilapsus est.

Prisoner
 pugnat
 pro liber-
 tate.

Libertas.

Nil tamen profuit nobis apud Ducem & suos
 amicitiae fides, vel periculo experta, quo minus persequi
 vellent Ecclesiam. Aiunt ergo Ducem futuri praescium
 saepe cum gemitu narrasse, filios suos ad excidium Bre-
 mensis Ecclesiae fataliter destinatos. Vidit enim per-

Somnium
 mirabile.

Somnium ex penetrabilibus suis egressos in Ecclesias Vir-
 sos aprosq; deinde Cervos, ad ultimum Lepores. Visti
 inquit & apri erant parentes nostri fortitudine sicut
 dentibus armati. Cerui sumus ego & frater solis decori

Compara-
 tio uenu-
 sta.

cornibus: Lepores autem sunt filij nostri, modicae vir-
 tutis & timidi: de quibus metuo ne impugnantes Eccle-
 siam, diuinam incurrant ultionem. Quapropter sub obtea
 statione diuini timoris praemonuit eos, ne quid impium
 cogitarent aduersus Ecclesiam, & Pastorem suum, aut
 hunc aut illum, quod iniuria eorum redundaret in Chri-
 stum. Haec ille Surdis praeccepta reliquit. Nunc
 de vindicta statim sequente peccato-

res videamus.

L I B E R

LIBER QVARTVS.

ARGVMENTVM LIBRI QVARTI.

Ictum fuit libro proximo, de mirabili morum mutatione Adalberti Archiepiscopi, ad quam, ^{Causæ} quid eum impulerit, tunc quoq; ^{mutatio is} significatum fuit, & hoc etiam ^{morum in} ^{Adalber-} ^{to.}

libro uberius exponetur. Et certè si dispersa singula, in unum congeramus locum, plures ac diuersimodas huiusce mutationis reperiemus causas. Quarum primam quidem in ipso Archiepiscopi animo resedisse comperimus, immoderatum videlicet studium nominis & fame, quo impulsus, quum de prosapia esset Ducum Bauaria, Ducibus & Principibus nulla in re minor aut inferior haberi voluit. ^{Ambitio.} ² ^{Aula.} ³ ^{Præcipites} ^{Aule in-} ^{uriæ.}

ris deturbarunt iniuria. Quum enim ille non tantum Patriarchatus dignitatem, sed aureos sibi planè polliceretur montes; versa subito Fortuna, à summo honorum gradu & eminentia deiectus, Curia etiam in uniuersum cum infamia nota remotus est. Vsq; adeò verè à Seneca dictum est: Nunquam talis ex Aula recedo, qualis eò venio, quia aut tristior, aut deterior inde recedo.

Seneca.

..

..

4

Aemulatio
& Simul-
tas Ducum
Saxonie.

Deturbato in hunc modum repente Archiepiscopo, euestigio hanc se vlciscendi occasionem arripuerunt eius amuli, Ducis præsertim filii, qui eò, iam sponte quasi ruentem, redegerunt, ut emta sæpius pace, securitate tamen frueretur nunquam. Et quoniam ipsius manus, quum rerum teneret habenas, fuerat contra omnes, iam vicissim omnium manus contra se expertus est; tantum aberat ut subsidii aliquid, à quoquam sibi promittere aut expectare auderet.

5
Inimico-
rum mul-
tando.

6
Vindicta
in minimis.

Opibus itaq; & redditibus propriis hac ratione denudatus, quum mediocri contentus esse

QVARTVS.

non assueuisset, bona priuatorum inuasit, ita
 ut ne à pauperum quidem Elcemosynis absti-
 nuerit, quin eas, in priuatos conuertens sump-
 tus & usus, effecerit ut tempore oborta famis,
 plurimi mortalium Brema inedia absumti, in
 plateis publicis mortui reperi sint. Quo facto
 non dubium est, quin Numinis cœlestis iram
 & vindictam in se concitarit & accersiuerit.
 In hac & consimilia enormia flagitia caco im-
 peturuentem, impulit Gnathonium turba do-
 mestica, quam ex varia Ariolorum, Medica-
 strorum & Sycophantarum colluue ac fece
 collectam, ita aluit copiosam, atq; habuit fa-
 miliarem, ut eò tandem deuentum sit, ne ulli
 viro bono ad ipsum patuerit introitus. Frustra
 a fratre Frederico Duce Bauariæ admonitus:
 frustra disciplinã & longanimitatem Domini
 expertus: extremum etiam terribilia & inusi-
 tata portenta, mortem præcurrentia contem-
 nens, morti tamen cedere coactus est. Talib. de
 causis, quum & mores et animum mutasset
 Archiepiscopus, male audiit, non apud vulgus
 tantum est.

7
 Adulatorum & Gnathonium turba domestica.
 8
 Licentia morum Cleri, in quem diu-
 rius animaduertere coactus est.

tantum, sed maxime apud suos quoque Clericos,
 qui cum plus iusto asperiores clamabant,
 & publicis querelis defamabant, idque magna
 ex parte immerito. Nam ad vulgus quod at-
 tinet, non est sine culpa Archiepiscopus sed si
 vitam et mores Clericorum introspeciamus, ne
 illi ipsi accusandi sunt, utpote, qui multis &
 intolerabilibus criminibus et delictis offensum
 ad iracundiam prouocarunt Archiepiscopum,
 iam alioquin sibi ipsi pro aegritudine animi non
 constantem. Atque ita triginta ferme continuis
 Annis varie iactatus Adalbertus, exitum ha-
 buit, ut quidam autumant, miserabilem. Nam
 inter metum & spem vitæ versantem, dum in
 triuium, quod aiunt, hereret, subito nullo fra-
 trum presente, expirasse ferunt. Alii peniten-
 tiæ ipsius signa salutaria commemorantes, con-
 uersum & salutem consecutum asserunt. Sed
 veritatem proferat dies reuelationis iusti iudi-
 cii eius, qui est futurus Iudex mortuorum &
 uiuentium.

Miserabi-
 lis exitus
 Adalberti

QUARTVS.

CAPVT PRIMVM.

Filij Bernardi Ducis Saxonie statim ab obitu Patris Episcopatum Bremensem depopulantur.

Nno Pontificis nostri XVII. Bernardus Saxonum Dux obiit, qui à tempore senioris Libertij, iam per XL. Annos, Slaorum res atq; Nordalbingorum ac nostras strenuè administravit. Post cuius obitum filij eius Ordolph &

Hermannus hæreditatem Patris acceperunt, malo omnine Bremensis Ecclesie. Illi enim antiqui memores odij, quod patres eorum contra eandem, licet occulte, exercuerunt Ecclesiam, statuerunt aperte iam ultionem repetendam esse in Episcopum totamq; familiam Ecclesie

Ordolphus & Hermannus Duces Saxonie in sensi Ecclesie Bremensi.

Primo quidem Dux Ordulfus viuo adhuc patre, hostili multitudine stipatus, Bremensem Episcopatum deuastauit in Fresia, ac cecauit homines Ecclesie. Alios etiam Legatos ad se pro pace directos, publice verberari iussit & decaluari. Postremò omnibus modis Ecclesiam & suos impugnare, spoliare, cedere ac pro nihilo habere cepit. Ad ea tamen Pontifex, vt debuit, Ecclesiastico zelo exardescens, contentores anathematis gladio percussit, querelam tamen ad Curiam deferens nil aliud meruit quam derideri. Nam & Rex puer à nostris Comitibus primo, vt aiunt, derisioni habitus est.

LIBER
CAPVT II.

Archiepiscopus fratrum animos à se inuicem alienat, & Hermannum secum deducit in expeditionem Vngaricam.

Stratagemas.

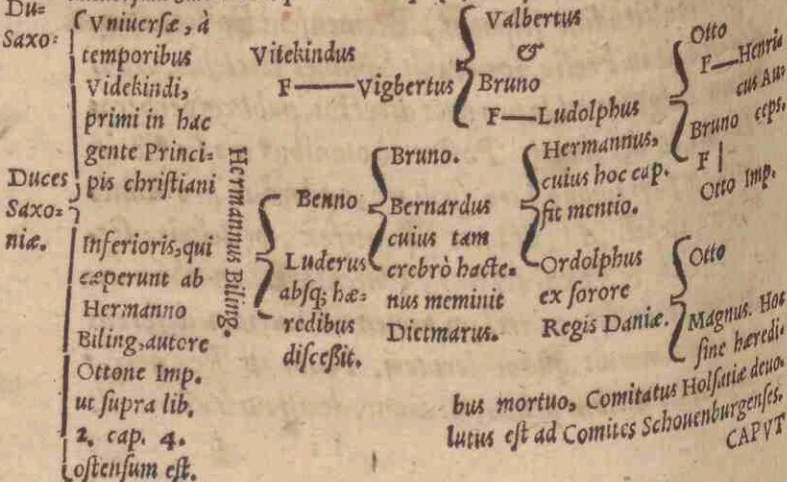
Vapropter Archipræsul tempore seruens, ut coniuatos tantum fratres ab inuicem diuelleret, dicitur Hermannum Comitem adoptasse in militem. Cuius satellitio sumptus, in Vngaricam tunc expeditionem, quasi Magister Regis & Princeps consiliorum profectus est, relicto super negotia Regni, Coloniensi Archiepiscopo.

Salomon Rex Vngariae.

Restituto autem Salomone in Regnum, quem bello expulerant, Pontifex noster cum Rege puero, victor ab Vngaria regressus est.

Genealogia Ducum Saxonie.

Quoniam frequens facta est Ducum Saxonie mentio in his libris commo-
dum uisum fuit, hic subiungere typum Genealogie, tam eorum qui initio
uniuersam Saxoniam, quam eorum qui postea inferiorem tantum tenuerunt.

bus mortuo, Comitatus Holsatie deuolu-
lutus est ad Comites Schouenburgenses.
CAPVT

QUARTVS.

CAPVT III.

Hermannus reuersus ex militia Vngarica, Bremam iratus diripit. Qua de causa exilij damnatus, quinquaginta mansis mulctatus, postliminio restituitur.

Hinc Comes Hermannus aliquod magnum sperans & ambiens beneficium, cum id da-

re nollet Archiepiscopus, statim versus in

Hermannus Dux Saxonie

furorem, cum exercitu copioso venit contra

Bremam diripit.

Ibiq; diripiens omnia, quae ad manum venes-
rent, soli Ecclesiae parcat, armenta Bouum & caballorum
omnia in predam cesserunt. Similiter per totum faciens
Episcopatum, homines Ecclesiae, nudos inopesq; dimisit.

Tunc etiam Castella omnia, quae Pontifex praescius fu-
rorum, diuersa construxit Regione, vsq; ad solum di-
ruta sunt.

Archiepiscopus eo tempore primatum Curiae te-
nebat. Cuius audita querela, Comes secundum iudicio
palatii relegatus in exilium, post Annum, Clemen-
tis Regis absolutus est. Deinde vero idem Comes Her-
mannus & frater eius Dux Ordulfus ad satisfactio-
nem Ecclesiae venientes, pro delicto suo L. mansos ob-
tulerunt & quieuit terra paucos dies.

CAPVT IIII.

Imperator condolens vastationi Ecclesiae Bre-
mensis, ingentibus eum denuo ditat mune-
ribus.

LIBER

Henricus
III. dicit
Ecclesiam
Hamburg-
gensis.

Vinc etiam Rex vastationi condolens Ecclesie Bremensis, transmisit ei ad solatio-
tium serè C pallia, cum alijs vasis argen-
teis, itemq; libris, candelabris & thuribulis
auro paratis. Hæc sunt munera quæ rex misit ad re-
edificationem Hamburg. Tres calices aureos, in qui-
bus erant libræ auri X, vnum vas Chrysmale argen-
teum, Scutum argenteum deauratum, Psalterium au-
reis scriptum literis, Thuribula & Candelabra argen-
tea, Dorsalia IX regalia, Casulas XXV, Cappas
XXX, Dalmaticas & subtiles XIII & alia mul-
ta, & vnum plenarium, cuius tabula videbatur IX
libras auri habere.

Corbeia
Lauressa.

Ferunt & Corbeiam atq; Lauressam Cænobia,
pro quibus diu multumq; laboravit Archiepiscopus, eo
tempore Hamburgensi Ecclesie in præceptis tradita.

Lismona.

Tunc etiam diu desiderata in ditionem Ecclesie Lismona
venit, quæ Cors, vt aiunt, DCC mansos habere vi-
detur, & maritimas Hadeloe Regiones in ditione pos-
sident. Pro qua firmiter ex omni parte soluenda, fertur

Agnes Im-
peratrix.

Archiepiscopus Regine Agneti dedisse XI libras au-
ri, quoniam hæc in partem suæ dotis commemorabatur.
Quinquaginta Cortes dominicales habuit Archiepisco-
pus, ex quibus maxima persoluit seruitium vnius mens-
sis, cæterorum minima XIII. dierum. Tanta erat
opulentia huius Episcopi.

QUARTVS.

CAPVT V.

Archiepiscopus conatur sibi omnes Comitatus, qui in eius Episcopatu aliquam Iurisdictionem habent, subijcere.

Dicitur Otuit Ecclesia nostra diues esse; potuit Archiepiscopus noster Colonienſi aut Moguntino in omni rerum gloria non inuidere. Solus erat Virceburgensis Episcopus, qui dicitur in Episcopatu suo neminem habere consortem. Ipse enim tenet omnes Comitatus suæ Parochiæ, Ducatum etiam Prouinciæ gubernat Episcopus. Cuius æmulatione noster Præsul statuit omnes Comitatus, qui in sua Diœcesi aliquam Iurisdictionem habere videbantur, in potestatem Ecclesiæ redigere.

Quapropter ab initio quidem illum maximum Freſianæ Comitatum à Cæsare adeptus est de Findgoe, quem prius habuit Dux Gottharidus, & nunc Ekibrectus. Pensionem annuam dicunt esse mille librarum argenti, quarum ducentas ille soluit, atq; est miles Ecclesiæ. Archiepiscopus autem obtinuit eundem Comitatum per X Annos, vsq; ad diem expulsionis suæ.

Alter Comitatus erat Vtonis, qui per omnem Parochiam Bremensem sparsim diffunditur, maximè circa Albiã. Pro quo Archiepiscopus Vtoni tantum obtulit imprecariè nomen de bonis Ecclesiæ, quod æsti-

LIBER

matur singulis Annis reddere mille argenti libras, cum
vitiq̄ tanta quantitate precij, maior posset esse Ecclesie
fructus, omni Anno paratus; nisi quod pro gloria mun-
di adipiscenda, sufficit nobis, ideo esse pauperes, vt dis-
cites in seruitio habeamus.

CAPVT VI.

Archiepiscopus vt sæculi bona redimat, Ecc-
clesiæ bona diuendit & dissipat.

3
Emisgoen-
sis Comi-
tatus.

Tertius erat Comitatus in Fresia, nostræ
Parochiæ vicinus, qui dicitur Emisgoe,
quem dum viri Ecclesie nostræ defendunt,
à Comite Bernardo Gotheschalcus occisus
est. Pro quo noster Pontifex Regi pactus est, se mille
libras argenti daturum. Cuius pecuniæ summam cum
facile non posset habere, Proh dolor, iussit cruces, alta-
ria, coronas & cætera ornamenta Ecclesie deponi. Quia
bus denudatis, infelicem maturauit contractum persi-
cere. Gloriatum autem pro argentea se cito auream Ecc-
clesiam facturum, omniaq̄ ablata restituere in decu-
plum, sicut & prius in destructione Claustris visus est
episcopo. egisse.

O sacrilegium. Duæ cruces auro paratæ cum
gemmis, altare maius & calix, ambo rutilantia ex au-
ro & lapidibus contexta preciosis, confracta sunt, in
quibus erant auri pondera XX marca. Quas obtulit
Domi-

QUARTVS.

Domina Emma, Bremensi Ecclesie, cum alijs donis pluribus. Narrauit faber illa cremans, magno dolore se coactum ad hoc Sacrilegium, vt confringeret illas ^{o mendas} cruces; secreto quibusdam asserens ad sonitum mallei se ^{cium.} audisse, quasi vocem gementis pueri.

Tunc autem & tali modo Thesauri Bremensis Ecclesie à veteribus & suo tempore summo labore magnaq; fidelium deuotione collecti, vna & miserabili hora pro nibilo sunt pessundati, vix tamen ex eadem pecunia media pars debiti conflata est. Gemmas sanctorum crucium destructas audiuius, ac quibusdam meretriculis donatas. Horreo, fateor, omnia sicut facta sunt propalare, eò quod initium dolorum hæc erant, grauisq; secuta est vindicta. Ab illo ergo die, ruentibus in occasum prosperis, omnia nobis & Ecclesie aduersa fuerunt; ita vt Episcopus noster & sui asseclæ, ab omnibus exhiberentur, sicut Heretici.

CAPVT VII.

Archiepiscopus quum ad summa peruenisset, in Curia Imperatoris, suam manum posuit contra omnes, & omnium vicissim manus contra se expertus, infamia ob artes Magicas notatus, curia & officio amouetur.

 Ille paruipendens omnium voces, simul & relicta rei domestica cura, totus in curiam vehemens, & in gloriam præceps ferebatur,

LIBER

batur, hac causa ut ipse retulit, capeffenda Reipub:
querens primatum, quia Dominum & Regem suum
inter manus trabentium, non posset videre captiuum.
Et iam consulatum adeptus est, iam remotis æmulis suo
lus possedit arcem Capitoli, non tamen sine inuidia, que
semper gloriam sequitur.

Moderata
durant.

Tunc vero Metropolitanus noster, quædam au-
rea secula renouaturus, in consulatu suo cogitasse fero-
tur disperdere de ciuitate Dei, omnes qui operantur ini-
quitatem, præcipuè illos, qui vel in Regem manus mis-
serunt, aut Ecclesias deprædasse videbantur. Cuius des-
liæti conscientia, cum ferè omnes Episcopi & Principi-
pes Regni tangerentur, vnanimi odio conspirabant, ut
ille solus periret, ne cæteri periclitarentur. Igitur om-
nes simul apud Triburiam congregati, cum Rex adesse
set præsens, Archiepiscopum nostrum quasi Magum
& seductorem à Curia depulerunt. Adeo manus eius
contra omnes, manusq; omnium contra illum, ut con-
trouersia finis perueernit vsq; ad sanguinem.

Quem
multi me-
tuunt, cum
necesse est
multos me-
euere.

CAPVT VIII.

Duces Saxonie Archiepiscopum à Curia Im-
periali remotum, grauissimè persequuntur.

Videntes autem Duces nostri, quod Pon-
tifex ab ordine Senatorum esset eiectus,
magno repleti gaudio, cogitabant, & ipsi
tempus

Q V A R T V S.

tempus inuenisse Ulionis, ut eum penitus alienarent à suo Episcopo dicentes, Exinanite vsq; ad fundamentum in eo, & conteramus eum de terra uiuentium.

Duces Saxoniae Leati casu Archiepiscopi.

Itaq; multae insidiae, multa opprobria eorum aduersum Archiepiscopum, qui eo tempore, cum nihil tutius haberet Bremæ præter sedem, quasi obsessus & custodia amicorum vallatus est. Cumq; tota Ducis familia Pastorem & Ecclesiam, & populum & sanctuarium derisioni haberet Magnus, ante omnes seuebat, glorians se tandem reseruatum esse, qui rebellem domaret Ecclesiam.

Quomodo Aula ciectus sit Adalbertus, à Lamberto Schafnaburgensi Imperator si copiose perscriptum inuenio, in modum qui sequitur. Anno MLXVI. male audit Rex natalem Domini Goslarie celebrauit ubi ab ipso iam initio Autumni ob nimis usq; ad eam partem hyemis tanquam stauis castris se continuerat, sumam familiaritatem habens Regie Magnificentiae multum impares. Nam præter pauca Adalberti. que ex reditibus regalis fisci ueniebant, uel quæ Abbates coactio famularum ministrabant, cetera omnia in quotidianos usus eius quotidianis impensis emebantur. Hoc aded fiebat odio Bremensis Archiepiscopi, quem omnes criminabantur sub prætextum Regie familiaritatis. Monarchiam usurpasse manifestæ Tyrannidis, & ipsi ergo consueta Regi seruitia mittere deinceps abiecerant, & ille in alias Regni partes Regem abducere nolebat: ne scilicet cum alijs Principibus communicando Principatum consiliorum & familiaritatis, ipse sibi aliquid immineret de fastigio usurpatæ singularitatis. Sed non ultra laturos iniuriam uidebantur Principes Regni, Archiepiscopi Moguntinus & Colonienfis, cum cæteris quibus cura erat Republica, crebra conuenicula faciebant atq; omnes in commune quid facto opus esset consulere rogabant. Deinde iam adulta conspiratione diem generalis colloquii omnibus indixere Regni Principibus, ut Tribunam conuenientes, Bremensem Archiepiscopum communem omnium ho-

LIBER

Adalbertus
Archiepiscopus
in
peratoria
eijcitur.

stem communibus omnes studijs oppugnarent, Regiꝝ denunciarent, aut Regno ei cedendum esse, aut familiaritate & amicitia Bremensis Archiepiscopi desurgendum. Perlato Goslariam atrocis rei nuncio, Rex ad statutam diem concitus properabat. Statuta die tristis in Regem omnium uultus, tristis erat Sententia, ut aut Regno se abdicaret aut Archiepiscopum Bremensem à consilijs suis atq; à Regni consortio amoueret. Tergium uersanti & quid potius eligeret hæsitanti Archiepiscopus consilium dedit, ut proxima nocte ablatis secum Regni insignibus clam aufugeret & Goslariam aut in alium locum se reciperet, ubi ab iniuria tutus foret, donec turba hæc conquiesceret. Adueniente uespera Thesaurus Regis per satellites & socios fraudis sue iam exportare coeperat, cum repente ad ministros Regis consilium hoc, nescio quo iudicio, permanuit, qui statim raptis armis Curtem regiam circumdederunt, totamq; deinceps noctem ducentes peruigilem, ne quid noui accideret asseruabant. Facto mane infensis adeo animis omnes in Archiepiscopum coorti sunt, ut nec manibus temperassent, nisi Regia Maiestas uix & agrè iracundiam cohibuisset. Contumeliosèq; eiectus est de Curte Regia cum omnibus Tyrannidis suæ fautoribus, misitq; cum eo Rex amicorum suorum non modicam manum, ne scilicet ab æmulis suis insidias in uia pateretur, sic iterum rerum publicarum administratio ad Episcopos redijt, ut singuli suis uicibus quid Reipublicæ factu opus esset, præuiderent.

CAPVT IX.

Magnus Dux Saxonix eò redigit Archiepiscopum ut pacem ab eo mille mansis cogatur redimere.

Magnus igitur Ducis filius, collecta latronum multitudine, non eo modo conatus est Ecclesiam impugnare, quemadmodum patentes eius; verum ipsum Pastorem Ecclesie sic prosequutus, ut contentionem diuinam finisse uideret.

QUARTVS.

deretur, aut membris truncare, aut funditus interficere
 querebat Episcopum: Nec tamen illi dolus ad cauē-
 dam defuit. Auxilium verò in militibus prorsus nullum
 habuit. Ipso tempore Archiepiscopus à Magno Duce
 obsessus, clam metu fugit Goslariam, ibiq; securè per
 dimidium Annum mansit; in prædio suo apud Loctus
 nam. Castra & seruitium eius ab hostibus direpta sunt.

Quibus angustiaram laqueis obstrictus ignomi-
 niosum quidem, sed necessarium cum Tyranno fœdus
 pepigit, vt qui hostis erat, miles efficeretur, offerens ei
 de bonis Ecclesiæ mille mansos in beneficium & am-
 plius. Eo nimirum tenore, vt Comitatus Fresiæ (quo-
 rum alterum Bernardus, alterum Ekibertus inuito re-
 tinebat Pontifice) Magnus absq; omni dolo, vendicaret
 iuri Ecclesiæ, ac defenderet.

CAPVT X.

Archiepiscopus distributis inter Laicos bo-
 nis Ecclesiæ, ipse ridiculus cum mera fermè
 luctatur inopia.

Ta prorsus diuiso in tres partes Bremensi
 Episcopatu, cum vnâ partem Vto, alte-
 ram partem Magnus haberet, vix tertia
 remansit Episcopo, quam tamen ipse postea
 Bernardo alijsq; Regis adulatoribus distribuens, serè
 nihil sibi retinuit. Nam & curtes Episcopi & decimæ

L I B E R

Ecclesiarum, unde Cleri & inopes sustentari deberent, omnia cesserunt in usum Laicorum, ita ut meretrices cum latronibus, usque hodie luxurentur ex bonis Ecclesiae, in derisum habentes Episcopum omnesque ministros altaris.

Tantis igitur largitionibus, sicut hodie videri possit, nihil aliud lucratus est Episcopus erga Vtonem & Magnum, quam ne expelleretur à suo Episcopatu; à ceteris vero nihil aliud seruitij meruit, nisi ut Dominus vocaretur.

CAPVT XI.

Godescalcus Princeps Slauiae à Paganis Leontij caesus, martyrij coronam adeptus est.

Godescalcus Princeps Slauiae Martyr.

Nec nobis prima ruina contigit in Bremensi Parochia, verum trans Albiam quoque vindictae magnitudo peruenit; quoniam Princeps Gothescalcus eo tempore interfectus est à Paganis, quos ad Christianitatem nitebatur ipse conuertere. Et quidem vir omni aeuo memorabilis, magnam partem Slauoniae conuersam habuit in diuinam Religionem. Sed quia nondum impletae sunt iniquitates Amoraeorum, neque adhuc venit tempus miserandi eorum, necesse erat ut venirent scandala, ut probati fierent manifesti.

Passus

QUARTVS.

Passus est autem noster Machabæus in ciuitate
 Leontia VII. Idus Iunij, cum Presbytero Ippone, qui
 super Altare immolatus est, & alijs Ippo mara
 multis, tam Laicis quam Clericis, quum ad passionem ue- Godscal-
 qui diuersa pro Christo vbiq' pertus niret, flagitasse Paga- co in Sla-
 lerunt supplicia. Ansuerus Mona- nos, ut prius socij, quos uia.
 chus, & cum eo alij apud Rinsburg deficere metuebat, la- Ansuerus
 lapidati sunt. Idus Iulij passio illo- pidarentur. Quibus co- Monachus
 rum occurrit. cum Stephano genua lapidibus
 posuit. obrutus.

Meminerunt horum Helmoldus cap. 22. & 23. & Crantzius lib.
 4. Metropolis sue. unde hæc ad uerbum de uerbo, ut apparet, descripse-
 runt.

CAPVT XII.

Ioannes Episcopus Slauia cum Coniuge
 Godescalci, filia Regis Daniae, & alijs mul-
 tis Christianis pro Christi fide martyrrium
 subiicit.

Ioannes Episcopus senex, cum cæteris Chri-
 stianis, in Magnopoli ciui- Iohannes iste peregrini. Iohannes
 tate captus, seruabatur in nationis amore, Scori- Scotus,
 triumphum. Ille igitur pro am egressus, uenit in Martyr in
 confessione Christi fustibus caesus, de- Saxoniam, & clemen- Slauia.
 inde per singulas Slauorum ciuitates ter susceptus, demum
 ductus ad ludibrium, cum à Christi no- ad Godschalcum in
 mine flecti non posset, truncatis mani- Slauiam diuertit. A-
 bus ac pedibus in platea corpus eius pud eum aliquandiu
 projectum est. Caput verò dissectum commoratus multa
 baptizauit. Paganorum millia

Pagani contra praesigentes in titulum victoriae Deo suo
 Reibegast. Redigast immolauerunt.

Syriha
 filia Regis
 Danie,
 Marty.
 rissa.

Hæc in Metropoli Slauorum Retbre gesta sunt
 III. Idus Nouembris. Filia Regis Danorum apud
 Michlenburg ciuitatem Obotritorum inuenta cum mu-
 lieribus nuda diu caesa est: Hanc enim habuit, ut præ-
 diximus, Godescalcus Princeps uxorem, à qua & Fi-
 lium suscepit Henricum, ex alia verò Butue natus fuit,
 magno vterq; Slauis excidio genitus.

D. Canu-
 tus Rex.

D. Canu-
 tus Dux.

Coniunx Godescalci, quæ hic martyrium subiisse fertur, Syriha
 fuit filia Suenonis Estruij, soror D. Canuti, cæsi Ottonis, atq; Amia. D.
 Canuti interemti ad Haraldstadium in Selandia. Qui etiam Regnum Sla-
 uoniæ eò nomine, accepit ab Henrici consobrini obitu, quemadmodum
 lib. 13. Saxonis uberius hæc commemorantur & alibi.

CAPVT XIII.

Slau in Stormariam vsq; populabundi pro-
 gressi Hamburgam deuastarunt; frustra se eis
 opponente Duce Ordolpho.

Slau ter-
 tio à fide
 Christiana
 deficiunt.
 Anno Do-
 mini 1066.

Illi quidem victoria potiti, totam Ham-
 burgensem Prouinciam
 Ipso eodemq; tempore
 Slesuig ciuitas Trans-
 albianorum, quæ sua sunt.

Slesuiga
 depopula-
 ta.

Hambur-
 ga deua-
 stata.

est in confinio Danici
 Regni, opulentissima
 æque ac populosissima
 ex improviso Pagano-
 rum incursum funditus
 excisa est.

nes aut occisi aut in captiuitatem duci
 Et. Castrum Hamburg funditus ex-
 cisum, & in derisionem Saluatoris
 nostri etiam cruces à Paganis trun-
 cate sunt. Impleta est nobiscum Pro-
 phetia.

QUARTVS.

pheta, que ait, Deus venerunt gentes in hereditatem psal: 78.
etc. Que Prophetie deplorantur in Ierosolymitana
urbis excidio.

Huius autor cladis Pluffo fuisse dicitur, qui so- Bluffo, qui
rorem Godescalci habuit, domumq. reuersus, & ipse ob- habuit so-
truncatus est. Itaq. omnes Slauī facta conspiratione rorem Godescalci.
generalī ad Paganismum denuo relapsi sunt; eis occisis
qui persisterunt in Fide. Dux noster Hec est slauorum t er-
Ordulfus inuanum sepe contra Sla- ua negatio, ab eo tem-
uar dimicans, per XII Annos, qui- pore, quo primum sub Dux Sa-
bus patri superuixit, nullam potuit Carolo Magno Chri- xonia,
conquam habere victoriam, totiensq. victus à Paganis,
à suis etiam derisus est. Igitur expulsio Archiepisco-
pi & mors Godescalci vno ferè Anno contigit: Qui est
Pontificis XXII.

CAPVT XIII.

Angliam intestinis seditionibus turbatam,
Vilhelmus ex Gallia clam aduectus, inuadit
atq. occupat.

odem quoq. tempore clades illa memorabi- Mutatio-
lis in Anglia facta est, cuius magnitudo, nes in Reg-
& quod Anglia Danis ex antiquo subie- no Angli-
iecta est, summam nos euentuum præterire co.
non finit. Post mortem sanctissimi Regis Anglorum
Eduardi, contendentibus pro illo Regno Principibus,
Herol.

L I B E R

Cometa Et in fallor hæc mala
Anno Do- nobis uentura, signauit
mini 1066. ille horribilis Cometa,
qui ipso apparuit An-
no circa Paschæ dies.

Haraldus Haraldus iste Rex
Rex Nor- Nordmannorum tre-
uagla, ce- centas naues habuit
sus in Ang- magnas, quæ omnes ibi
lia. remanserunt. Insuper
massa auri, quam Ha-
ri ingens. raldus à Grecia addu-
xit, ad Bastardum tali
fortuna peruenit. Erat
autem pondus auri,
quod uix bissemi iuue-
nes ceruice leuarent.

Heroldus quidam Anglorum Dux,
vir maleficus, sceptrum inuasit. Quod
cum sibi frater eius, nomine Toste,
ereptum audiret, Regem Nordman-
norum auxilio ducit Haraldum,
Regemq; Scotorum & occisus est
ipse Toste, Harald & Rex Hy-
bernæ cum toto exercitu, à Rege
Anglorum. Vix, vt aiunt, dies octo
transierant, & ecce Vilhelmus, cui
pro obliquo sanguine, cognomen est
Bastardus, à Gallia transfretans in
Angliam, lasso victori bellum intulit,
in quo Angli primum victores, deinde victi à
Nordmannis, vsq; ad finem contriti sunt. Haraldus
ibi cecidit & post eum ex Anglia ferè C. millia.

Bastardus victor in ultionem Dei, quem ipsi of-
fenderant Angli, omnes ferè Clericos & Monachos
absq; regula viuentes, expulit. Deinde ablatis scandis
Lanfran- lis Lanfrancum Philosophum in Ecclesia posuit docto-
cus Philo- rem, cuius studio & prius & postmodum in Anglia
sophus in multi, ad diuinum animati sunt obsequium.

Haraldus Rex Noruagie cognomento Haardraade, accinus ad
Anno Do- societatem belli à Tostone contra fratrem eius Haraldum, sagitta in pe-
mini 1063. ctore letaliter uulneratus est. Funus à filio eius Olao, qui una prelio in-
tererat, Nidrosiam delatum est.

QVARTVS.

Guillemus cognomento nothus, Haraldum intestinis & Noruagi- no bello hoc exhaustum oppressit. Cuius posterii ex sanguine Norðman- nico iam Annos totos quingentos Regnum occupant, excisa ueteri Ang- lorum prosapia ferme omni.

Guillemus nothus, Anno Do- mini 1066.

De Lanfranco hoc est in Chronicis Anglicis Guillemi Neubrigen- sis; Locum Stigandi Cantuariensis suscepit Lanfrancus ex Monacho Bec- censi, Abbas Cadomensis, natione Longobardus, uir præter religioſæ ui- te meritum, in utraq; literatura seculari scilicet & diuina clarissimus.

Guillemus Neubri- gensis, Anglicus Histori- cus.

CAPVT XV.

Status Regni Suetiæ miserabilis.

N Suetia per idem tempus Christianissimus Rex Steinkel defunctus est, post quem cer-

Mutatio- nes in Reg- no Suetiæ.

tantibus de Regno duobus Ericis, omnes Suedorum

Duobus Ericis in præ- lio interfectis, Halsten filius Steinkel in Reg- num leuatus est. Quo mox depulso accitus est Annunder à Rus- sia; & illo nihilomi- nus amoto, Sueones elegerunt quendam Haquinum.

Stenkillus Rex Sue- tiæ mori- tur.

potentes, occubuisse feruntur in bello.

Nam & Reges ambo ibi perierunt.

Ita prorsus deficiente omni regali pro-

sapia, & status Regni mutatus, & Christianitas ibi turbata est

Episcopi quos illuc Metropolitanus or-

dinauit, persecutionem metuentes domi sederunt. Sos-

lus Episcopus Scaniæ procurauit Ecclesias Gothorum.

Et quidem Sueonum Satrapa Gniph, ad Christianita-

tem populum confortauit.

Historiographi Suedi aliam Regum seriem ponunt, diuersam ab hæc nostri Auctoris. Dicit in suis annalibus Doctor Ericus, post Haqui-

num Rodic ad Regnum peruenisse Stenkillum, qui fuit nepos ex sorore Olæ, quem cognominarunt Scottekonung, cuius supra lib. 2. facta est

L I B E R

Genealogia Regum Suetiæ, quem securum ferunt Philippum filium dicti Halstani. De Eria
 mentio. Post Stenkillum collocant Ingonem, qui ex qua fuerit prosapia
 meminit Historicorum nemo. Huic successisse tradunt Halstani. De Eria
 eis nulla fit mentio, quorum meminerunt Scholia nostra marginalia
 antiqua. Credibile certè est in isto, à Stenkilli obitu, interregno, ortas
 esse in Suetia mutationes & contentiones graues, quum in Stenkillio, ut
 apparet, extincta sit prosapia Regia uetus & antiqua. Cuius hoc est iu-
 dicium magnum, quod nemo Historicorum omnium, quos mihi uidere
 contigit, prodat ex qua familia fuerit iste Ingo successor Stenkilli.

CAPVT XVI.

Encomium Suenonis Regis Daniæ, à quo
 Autor se accepisse fatetur, quicquid refert de
 conuersione Barbarorum.

Sueno Es-
 tritius
 Rex Da-
 nia pacem
 colit cum
 Noruagis.

Llo tempore clarissimus inter Barbaros
 fuit Suen Rex Danorum. Qui Reges
 Nordmannorum Olaph & Magnum con-
 strinxit magna uirtute. Inter Suen &
 Bastardum perpetua contentio de Anglia fuit, licet nos-
 ter Pontifex muneribus Vilbelmi persuasus, inter Re-
 ges pacem formare uoluerit. Christianitas ab illo Suen
 Rege in exteris nationes longè lateq; diffusa est. Et
 cum multis uirtutibus polleret, sola egrotauit luxuria.

Novissimis Archiepiscopi temporibus, cum ego
 Bremam ueni, audita eiusdem Regis sapientia, mox
 ad eum uenire disposui, à quo & clementissimè susceptus.
 Ut omnes, magnam huius libelli materiam ex eius ore
 collegi. Erat enim scientia literarum eruditus, & libe-
 ralis

QVARTVS.

ralissimus in extraneos, & ipse direxit predicatores Cle- Suenonis
 ricos in omnem Suediam, Nordmanniam, & in insulas, Esbritij
 que sunt in illis partibus. Cuius veraci & dulcissima magna
 narratione didici, suo tempore multos ex barbaris natio- laus.
 nibus ad christianam fidem conuersos; aliquos etiam tam
 in Suedia quam Noruegia martyrio coronatos, ex qui- Henricus
 bus, ait, Henricus quidam peregrinus, dum apud Sue- quidam
 ones vltiores predicaret, martyrij palmam capitis martyr apud Sue-
 abscissione meruit. cos.

Alter quidem Alsuardus nomine, inter Nordman- Alsuardus
 nos sancta conuersatione diu ac latenter viuens, abscon- Martyr in
 di non potuit. Ille igitur dum protexit inimicum, occisus Nordman-
 est ab amicis. Ad quorum requietionis locum, magna nia.
 bodieq; sanitatum miracula populis declarantur. Igitur
 & ea que diximus, vel adhuc sumus dicturi de Barba-
 ris, omnia relatu illius viri agnouimus.

Post Haraldum Regem Noruagie casum in Anglia, duo ipsius filij Claus kyr-
 Magnus & Olauus successerunt. Qui pacem ineuntes & foedus cum Re- re, Rex
 ge Suenone, simul regnabant Annis duobus. Olauus cognomento kyrre, ac- Noruagie
 cepit filiam Suenonis ingertam, atq; ita vring; cessatu est a bellis mutuis. ducit fili-
 Hic noster Sueno Esbritius, magnam vlti laudem Pietatis & Sapien- am Regis
 tie, ut pote qui non ipse tantum litterarum humaniorum cognitione ex- Dania.
 celleret, sed & conuictu quoq; gauderet maxime Clericorum & homi-
 num antiquitatis atq; Historiarum studiosorum.

CAPVT XVII.

Reprehenditur Adalbertus, quod nimium
 Aulae Imperatoris deditus fuerit; Nunc vero
 desperatis rebus, ocio se primū dedere incipit.

 Nterea noster Archiepiscopus, zelo, ut
 aiunt, Agrippinensis Episcopi, à curia per-
 turbatus, Bremæ sedit priuatus, solitarius
 & quietus. Atq; vitam tanta mentis quie-

te frueretur, quanta corporis fatigatione carebat. Fe-
 lix, inquam, si domesticis Ecclesiæ bonis, auitisq; pa-
 rentum contemptus diuitijs, infelicem curiam aut nuns-
 quam vidisset, aut raro visitasset. Et de alijs quidem
 Beati qui
 procul au-
 la proprijs
 degunt
 contenti.

viris magnis legitur, quod gloriam mundi contemnu-
 tes, Aulam Regiam veluti secundam Idolatriam refus-
 gerint, iudicantes nimirum ad hoc Philosophicum solita-
 riæ vitæ ocium, à tempestate sæculi & tumultu pala-
 tijs, quasi ad portum & requiem beatitudinis venien-
 dum.

Noster verò Pontifex contraria via currebat, sap-
 pientis viri officium æstimans, ut pro salute Ecclesiæ
 suæ, non solum curiæ labores sustineat, verum etiam si
 ita necessitas erit, pericula & mortem subire non dubi-
 tet. Vnde ni fallor, primo tempore suo curiam Regis
 Desperatio facit
 Monachum.

frequentauit, pro exaltanda Ecclesia sua; Circa finem
 verò perditis aut potius dispersis quæ habuit, pro libera-
 rando laborauit Episcopio. In qua re, sicut illud persuasit
 sit ambitus gloriæ; ita istud necessitas imperauit Eccle-
 siæ, quæ inuidia Ducum huius patriæ semper inu-
 pugnata, tunc demum etiam ad nihilum redacta est.

Quam

QUARTVS.

Quam calamitatem sui temporis ipse miserabiliter quoad
 tidie deplorauit; speciales ad hoc Psalmos habens cons-
 titutos, quibus in hostes Ecclesie se posset vlcisci.

CAPVT XVIII.

Recenset causas, de quibus se crudeliorem
 Adalbertus coactus sit præbere familie suæ
 Ecclesie.

Qvod autem erga suos Parochianos se tam Causa cur
 duriores
 se præbe-
 rit Clero
 Archiepi-
 scopus.
 rudelem exhibuit, quos potius diligere, ac
 sicut Pastor oves suas procurare deberet,
 ipse magnam exposuit rationem, quam de
 illius ore nos audiuius. Alia dicemus ex alijs.

Germanus Archiepiscopi frater, scilicet Pala-
 tinus Comes, nomine Decius, à quodam sue Diocesis
 Presbytero interfectus est, eodem Anno quo & Cæsar
 defunctus est. Vir bonus & iustus, qui nemini vn-
 quam vel ipse nocuit vel fratrem nocere permisit. Ap-
 paruit hoc in fine memorabilis viri, qui circumstantes
 iam obtestatus est, pro salute sui occisoris; hoc manda-
 uit & fratri, qui defuncti complens vota, Presbyte-
 rum quidem permisit abire illæsum, ex eo autem tem-
 pore odio habuit omnem familiam Ecclesie.

Dicunt & alium fomitem odij, quod dum ali-
 quando Pontifex, nescio quem de familia superbiorum
 agentem inisset comprehendendi, reliqui inde commoti ad sui.

LIBER

insaniam, cubiculum Pontificis armati petunt, etiam vim facturi, nisi redderetur comprehensus, & alia quae furor persuasit iratis.

CAPVT XIX.

Tertia & Quarta caussa, cur se aliquanto acerbiolem exhibuerit suis Archiepiscopus.

III.
Luxuria
familie
Archiepi-
scopalis.

Tertia caussa erat quod Episcopus bonis suis parceret, & Annum integrum aut sepe biennium à domo peregrinatus est. Post multum vero temporis regressus in Episcopatum, cepit rationem ponere cum seruis ac villicis suis,

Aulicorum
mores.

inuenitq; omnia bona, & redditus fructuum non minus dissipata, quam si domi fuisset. Est enim hoc genus hominum, vt benè describit Salustius, mobile & infidum, neq; beneficio neq; metu coercetur.

IIII.
Ebrietas.

Præterea ingurgitationem potus, quod peculiare vitium est illis gentibus, ita in eis abominatus est Pontifex, vt sæpe de illis dicere solitus sit, Quorum Deus venter est. Nam contentiones & pugnas, oblocutiones et blasphemias & quaecumq; maiora scelera commiserint in ebrietate, in crastinum illi pro ludo habent.

CAPVT XX.

Quintam & vltimam caussam assignat, cur meritò Archiepiscopus coactus sit durius in suos animaduertere,

Quare

QUARTVS.

Verēbatur etiam vsq; ad sua tempora multos Paganos erroribus implicitos, ita vt diem sextæ Feriæ, Carnis esu macularent, vt vigiliis solennitatesq; Sanctorum ac venerabilem Quadragesimam gula, fornicationibusq; polluerent, vt periuria pro nihilo computent; vt effusionem sanguinis in laudem habeant; similiter adulteria incestuositates, aliæq; naturam excedentes immunditiæ vix culpantur ab aliq; uo illorum. Plurimiq; duas vel tres aut innumerabiles simul uxores tenent. Item morticinis & sanguine, & suffocatis, carneq; iumentorum licitè utuntur.

v.
Vitia uul-
gi & Pa-
ganorum.

Postremum est quod Archiepiscopus adprimè doluit, super inuidia quam in aduenis habebant, & quod adhuc Duci fideliores erant, quàm sibi aut Ecclesiæ sue. Hæc & alia populi delicta, dum sepe Metropolitanus in Ecclesia declamatorio sermone fieri prohiberet: illi correptionem paternam derisioni habuere, nec vt Sacerdotibus aut Ecclesijs Dei vllam reuerentiam haberent, flecti moueriq; potuere.

VI.
Infidelitas
ministro-
rum Ar-
chiepisco-
pi.

CAPVT XXI.

Adalbertus proprijs dilapidatis bonis de patrum rapinis & Præpositurarum redditibus cogitur viuere.

Quibus

L I B E R

Vibus rerum causis impellentibus statuit eis
 Archiepiscopus, vt populo duræ cervicis,
 neq; parcendum esse neq; credendum, ita di-
 cens: In chamo & freno maxillas eorum

Crudelitas. constringam, Rursumq; Visitabo in virga iniquitatem
 eorum, & alia. Itaq; inuenta occasione, si quis eorum
 offendisset eum, mox in vincula conijci iussit, aut spo-
 liari omnibus bonis, asserens cum risu, afflictionem
 corporis animæ vtilem; damna bonorum esse purgatio-
 nem delictorum. Vnde factum, vt præpositi operum,
Qualis Dominus, tales serui. quibus ipse vicem suam commisit, in rapiendo & affli-
 gendo modum exceßerint, Impletumq; est vaticinium
Zach. 1. quod ait: Ego iratus sum parum: ipsi vero adiunuerunt
 me in malum, dicit Dominus.

*Bona Ec-
 clesie ex-
 posita ra-
 pinis.*

Tunc igitur Bremæ commoratus Pontifex, cum
 nihil haberet residui, de rapinis pauperum vixit &
 bonis sanctarum congregationum. Præposituram ma-
 iorem Episcopij, seruus eius quidam Siudger admini-
 strauit. Is cum dispersis fratrum bonis, propter homici-
 cidium Diaconi esset depositus, iterum restitutus, nec
 haberet quod fratribus aut Domino seruitij daret, con-
 scientiæ metu percussus aufugit propter iram Pontificis.
 Sicq; Præpositura in ditionem Episcopi redacta, per
 vicarios sua quærentes, miserabiliter ipso tempore lau-
 niata est. Similiter per singulas fiebat congregationes,
 Ponti-

QUARTVS.

Pontifice in prepositos irato, illis autem in vulgus zelantibus, dissipata sunt omnia bona Ecclesie.

CAPVT XXII.

Adalbertus Zenodochiorum bona ad se transferens, auget famis grassantis periculum; a deo vt multi Bremis in plateis Eleemosynis destituti, fame perierint.

Vius cladis solum expers erat Zenodochium, quod a Sancto Ansgario primitus inceptum, postea succedentium Patrum diligentia, vsq. ad nouissima tempora Domini Adalberti, saluum permansit & integrum. Et tunc quidem vice Dominus noster, quasi fidelis dispensator, & prudens ad custodiendas pauperum Eleemosynas deputabatur.

Non audeo dicere quantum peccatum sit defraudare pauperum res, quod alij canones Sacrilgium vocant, alij homicidium, hoc solum fas sit, pace omnium dici fratrum, quia toto septennio quo superuixit Archiepiscopus, ex illo famoso & opulento Bremensis Ecclesie Hospitali, nulla prorsus data est Eleemosyna. Quod ex eo miserabile & inhumanum videtur, quoniam & tempus incubuit famis, & multi pauperes in plateis vbiq. reperti sunt mortui. Ita intento ad Curiam Pastore nostro, sanctissimi vicarij eius

Sacrilgium de-
fraudare
pauperes
suis Eleemosynis.

Panes
magna.

ouile vastantes, more luporum in Episcopio grassati sunt; ibi solummodo parcentes, vbi nihil inuenerunt, quod posset auferri.

CAPVT XXIII.

Exaggerat crudelitatem ac tyrannidem Archiepiscopi, & maximè eius familiarium; à quibus nihil tutum, nihil securum miseris ciuibus ac subditis.

Erneres eo tempore lamentabilem Bremæ Tragædiam in afflictione ciuium, militumq; ac Magnatum; item, quod grauius erat, Clericorum & Sanctimonialium. Et de nocentibus quidem iustè actum videtur, vt corripere violentia. rentur, de alijs verò non sic. Primo igitur si quis diuitum putabatur innocens, ei aliqua iubebantur, vt nocens fieret, vix possibilia. Clamaret? statim omnibus bonis expoliatus est. Si murmurare præsumsit, in vincula Tyrannis. coniectus. Erat autem videre, alios flagris torqueri, multos in neruum mitti, quosdam pelli à domo, plerosq; deportari in Exilium. Ac velut in ciuili Syllæ victoria contigit, quem aliquis potentum priuato odio insensum habuit, eum saepe ignorante Archiepiscopo damnauit; quasi ex eius præcepto. Tunc verò ne aliquis sexus, aut ordo immunis haberetur in tanto scelere, vidimus etiam mulierculas auro vestibusq; nudatas, & infamis præde autores cum Presbyteris vel Episcopos existere.

Porro

QVARTVS.

Porro ex illis, quibus ablata sunt sua bona, aut qui durius à Questore grauati sunt, compertum est nobis, aliquos eorum nimio dolore permotos in amentiam uenisse, quosdam uerò, nuper diuites ostiatim mendicasse.

Cumq; rapinarum quæstio in omnes caderet Episcopo subiectos, non transiuit etiam negotiatores, qui ex omni terrarum parte Bremam solitis frequentabant mercibus. Eos omnes execranda vicedominorum exactio coëgit sæpe nudos abire. Ita Ciuitas à Ciuibus & forum mercibus vsq; hodie defecisse uidetur, cum præsertim, si quid nostris intactum superfuit, hoc serui Ducis radicitus absumpserunt. Et hæc omnia cum sæpe antea facta sunt, & præsentè Archiepiscopo, intolerabiliter autem ipso absente, ac post diem expulsionis suæ.

Ius Hospit
talitatis
uiolatum
in mercat
toribus.

CAPVT XXIII.

Archiepiscopus in pristinum dignitatis surrogatus gradum, cautius se gessit quàm prius. Quædam sui animi vota expleuit, sed non, ut intenderat, omnia.

Multo igitur labore multisq; largitionibus inuanum consumptis, Metropolitanus tandem post triennium Expulsionis suæ, voti compos effectus, in pristinum gradum Curie restitutus est; moxq; succedentibus prosperis, summam rerum, quod est vice dominatus, iam septies Consul meruit. Nactus uero locum dignitatis, in quo magnitudinem

Adalbertus redit in Aulam Romani Imp.

LIBER

animi posset ostendere, iam tunc cautè ambulandum esse deliberavit erga Principes, ut non offenderet eos sicut prius. Quapropter Coloniensi Episcopo primum reconciliari voluit, deinde cæteris, in quos ipse peccasse, vel potius qui in illum peccasse videbantur.

Dusburg.
Gronin-
gen. Deinde remotis impedimentis Ecclesie sue, pro cuius exaltatione tam in ambitu Curie, quam in profusione pecuniæ videbatur improbius, non fuit ociosus. Quo tempore Plisnam, Dusburg, Groningen & Sintericum acquisivit. Vildasbusin præposituram Bremæ vicinam, prope in manibus habuit, & Rosfeldon Hamburg proximam. Cæterum si diutius haberet vitam, cogitavit etiam Verdensem Episcopatum, nostræ Metropoli subiugare. Postremo in Hamburg iam aperte laboravit Patriarchatum efficere, aliâq; magna & incredibilia, de quibus supra nimis dictum est.

CAPVT XXV.

Conspiratio facta in Regem, detecta & restincta est; subactis conspirationis Ducibus.

Colloquium
Cæsaris & Regis
Daniæ.

Ccedit hoc ad gloriam Præsulis, quod in Anno consulatus sui, famosum illud Colloquium Cæsaris cum Rege Danorum, ad contumeliam habitum est Hamburg. Vbi sub obtentu fœderis contra Saxones arma parata sunt. Eodem

QUARTVS.

Eodem Anno restincta est illa conspiratio in Re- Otto &
Magnus
Duces
Saxonie.
gem facta. In qua Dux Otto & Magnus, deuastata
per Annum Saxonia, tandem consilio præfulis in pote-
statem se Regis dederunt. Rex Ducatum Otthonis
Velpo dedit. Archiepiscopus noster bona Ecclesie re-
cepit, quæ antè habuit Magnus.

Quæ fuerit caussa aut ratio instituti huius Colloquij, inter Imp-
Rom. & Regem Danie, facile non licet estimare. Cranizius existimat
Suenonem Estritium fuisse hunc Regem Danie. Cui repugnare uidetur
primum temporis ratio, quum Anno Domini 1071 hoc contigisse constet,
Sueno autem fatis concesserit Anno, ut autumant 1067. Accedit deina-
de, quod persuadere mihi nequitiam ualeam, Autorem nostrum suppress-
suum fuisse nomen Suenonis, cui tam familiariter cum notum ex supe-
rioribus constat, si is cum Henrico Imp: ita graue & seruum Colloquium
instituisset, ut sine commutatione uerborum atq; contumeliosa contentio-
ne illud conficere nequuerit. Nisi omnino in gratiam Metropolis sue
hoc conticuit, quod forè Sueno postremis uita temporibus, iugum Archi-
episcopi exosum habens, occasionem dederit mutandi & transferendi se-
dem uersus Bremam, quemadmodum à Saxone nostro lib. II. luculente
memorie proditum est.

CAPVT XXVI.

Archiepiscopus intelligens se tantum spe uas
na lactari ab Imperatore, fatis concedit.

Taq; in summa rerum gloria positus, licet
crebra corporis molestia pulsaretur, nego-
tjys tamen publicis deesse noluit. A Rheno
ad Danubium, indeq; in Saxoniam cum
Rege portatus in lecto. Aiunt quidam laudatum esse

LIBER

Vana spect. Regia sponſione, vt proxima ſolemnitate Paſchali, conuenientibus apud traiectum Rheni Principibus, ibi confirmarentur ei omnia, quæ de Laureſſa vel Corbeia & cæteris, deſiderauit animo eius. Aſſerunt alij callidis dilationibus à Rege pertractum eſſe, Pontificem, quo ſcilicet Laureſſam dimittens, vbi cunq; mallet in Regno, bis tantum ſuæ reciperet Eccleſiæ donandum; Verum ille pertinax incepti, dum nil aliud velle reſponſit, tandem fruſtrato niſu decidens, vnâ & vitam & Laureſſam, cum cæteris Eccleſiæ bonis, perdidit.

CAPVT XXVII.

Prognosticon vicinæ mortis in ipſo Archiepiſcopo, Morum videlicet & Animi ſubita in deterius mutatio.

Prognosticon ſeu indicia vicinæ mortis.

Signa vel Prognostica vicinæ mortis eius plurima fuerunt tam pauorabilia & inſolita, vt nos ipſumq; Pontificem terrefacere viderentur, tam ingentia & manifeſta, vt quisquis morum ſuorum turbulentiam & valetudinis inconstantiam diligentius intueretur, procul dubio ſinem dixerit aduentaffe. Siquidem mores viri, licet ſemper à communi mortalium habitudine diſſentirent, circa ceterum verò, inhumani, intolerabileſq; & alicui à ſe metipſo videbantur; maximè poſt diem expulſionis ſuæ, vel deuſtationis Parochiæ, quæ ſimul ſubſecuta eſt. Poſt illum, inquam, diem, pudore, ira, doloreq; maiore quàm ſapientem virum decuit permotus, quia recuperandi

QVARTVS

randi bona Ecclesie non inuenit consilium, ex nimia ^{Insania} solitudine multiformium angustiarum, non audeo ^{Archiepi-} dicere, ^{scopi.} insanus & inops mentis effectus est.

Porro quæ per eum deinde gerebantur, aliqua errantis vel decipientis poterant videri, quæ vt æstimo non hominis sani, non sanus iuret orestes. Sicut est illud, quod præfati sumus, quia noctem integram vigilando, diemq; transegit dormiendo. Item illud, quod a veritate quidem auditum auertens, ad fabulas & somnia conuersus est. Item illud, quod Eleemosynarum oblitus in ^{Somnia.} pauperes, omnia quæ habere potuit, dispersit in diuites, præcipue ^{Rapina.} Adulatores. Item illud, quod dispersis bonis Ecclesie, cum nihil haberet residui, de rapinis miserorum dixit, & legitimis sanctarum congregationum. Item illud, quod de præpositura villicationem faciens, & de Hospitali præposituram, non impar illi fuit, qui diruta ædificat, mutat quadrata rotundis. Item illud, quod facilius solito prouocatus ad iracundiam, aliquos ^{Iracundia.} manu percussit, vsq; ad effusionem sanguinis.

Multos etiam ignominiosis exasperans verbis, non minus se quam illos inonorauit. Talis ille circa finem, totus à se alteratus, & pristina virtute pessumdatus, quid vellet aut nollet, nec sibi, nec vlli suorum poterat satis notum esse. Cæterum talis erat eloquentia eius vsq; ^{Eloquen-} ad finem, vt si eum audires concionantem, tibi facile per- ^{tia.} suaderetur, omnia per illum fieri plena ratione magnaq; autoritate.

Caput

LIBER
CAPVT XXVIII.

Archiepiscopus à fratre Friderico Palatino
Rheni admonitus; nihilominus ad se non re-
dit, Quod verò Magicis artibus se non dede-
rit purgatur.

Fridericus
Palatinus
Rheni, fra-
ter Archi-
episcopi.

Hanc perniciosam clarissimi viri commuta-
tionem siue digressionem & apertius dete-
riorationem, dum per singulas orbis Pro-
uincias fama volans dispergeret, insignis
germanus eius, scilicet Palatinus Comes, Fridericus,
ad corripiendum fratrem, sicut memini, peruenit Lisa-
Lismona. monam, Sed frustra commonens eum de his quæ bono-
ri eius attingerent vel salutem, molestus discessit, No-
thobal- thobaldum suosq; pares accusans, qui suis maleficis il-
dus Ma- lustrum virum circumuenirent, suisq; dementem reddi-
gus, derint consilijs. Hæc ille.

Nos autem vidimus ipsum Pontificem, ad tam
Archiepi- tam peruenisse infamiam, illo tempore, vt Magicis in-
scopus su- seruisse artibus diceretur, à quo crimine, Iesum testor
spectus ob- & Angelos eius, omnesq; Sanctos, illum virum prorsus
Magiam. immunem & liberum esse, præsertim cum maleficos &
Diuinos & eiusmodi homines sæpe iudicaret morte esse
multandos. Quoniam verò scriptum est: Cum sancto
Psal: 18. sanctus eris, & cum peruerso peruerteris, arbitror eum
aut malignitate eorum, quos sibi fideles credidit, aut in-
festas

QUARTVS.

statione inimicorum, qui Ecclesiam eius impugnant, à statu solitæ rectitudinis primo lapsus, deinde corruisse totum.

CAPVT XXIX.

Archiepiscopus equo delapsus, & propter crebrum medicamentorum vsum, desperatus, agens pœnitentiam, ad se redit.

Andem seua morum perturbatione infractus, cum simul exterioribus fortunæ quateretur aduersis, quasi nauis obruta fluctibus, etiam corpore debilitari cœpit. Dumq;

infirmitas Archiepiscopi.

Medicorum auxilio studuit recuperare valetudinem; propter crebra medicaminum tentamenta in grauiorem mox incidit infirmitatem, ita vt semianimis iacens, in extremis iam fuerit desperatus.

Quo etiam tempore ad Curiam tendens, graui casu de equo lapsus est. Tunc ille compunctus, amarè flexit cum Ezechia, correctionemq; vitæ suæ Deo promittens. O solita Christi Clementia, statim conualuit, totumq; superuiuens triennium, multa compleuit, non tantum omnia, quæ promisit.

Archiepiscopus de equo lapsus. Anno 1098.

CAPVT XXX.

Pytonissa & Medici malè ominentur Adalberto. Solus Nothebaldus Gnatho domesticus, contrarium spondebat atq; ita facillè credulum decepit.

LIBER

Pytonissa.

Nillis diebus superuenit quaedam mulier, spiritum habens Pytonis, hac voce publica dixit omnibus, celerem Archiepiscopo transitum affore, infra biennium, nisi forte conuerteretur. Hoc idem testati sunt Medici. Erant autem cum Pontifice alij Pseudoprophete, longe Ex illo tempore bal- alia promittentes, quibus melior fides neis, quibus sepe quo- habebatur. Illi siquidem vaticinabantur, illum tam diu victurum, donec recoctis abstinuit, & reliquis multis que poneret omnes inimicos suos, scabellum graua esse populo peduum suorum. Hancq; debilitatem persensit. corporis magnam deinde sanitatem, vel rerum prosperitatem secuturam. Familiarissimus omnium erat Nothebaldus, qui multa Pontifici sepe vera predicens, vno & nouissimo decepit verbo credentem.

CAPVT XXXI.

Immania portenta, præcedentia mortem.
Archiepiscopi.

Portenta.

Vidimus eo tempore cruces apud Bremam sudasse lacrymis. Vidimus Ecclesiam porcos violasse canesq;, adeo vt vix poterant ab ipsa Altaris crepidine repelli. Vidimus lupos in suburbanis loci nostri gregatim vlulantes, horribili iurgio certasse cum Bubonibus. Cumq; somnia vehementer attenderet Episcopus, hæc ab omnibus sita

QVARTVS.

infra, nunciabantur in ipsum respicere. Mortui nunquam tam familiariter locuti sunt viuis. Omnia mortuorum Episcopi portendebant. Nam & Hamburg eodem Anno, quo Metropolitanus decessit, incensa & devastata est. Paganis victores totam Nordalbingiam princeps habuerunt in sua ditione. Bellatoribusq; occisi aut in captiuitatem ductis, Prouincia in solitudinem redacta est, vt dices in fine boni Pastoris, etiam terris pacem ablatam.

Hamburg
incensa &
deuastata.
Anno Do-
mini 1072.

CAPVT XXXII.

Adalbertus Goslarix in discrimine vitæ constitutus, neminem fratrum ad se admisit, excepto solo Rege, cui curam Ecclesiæ commendauit.

 Vatuordecim dies ante obitum Goslarix positus, ex consuetudine sua, nec potionibus nec phlebotomijs contineri voluit. Quatre grauissimo dyssenterix morbo correptus, vsq; ad ossa attenuatus, heu prorsus suæ adhuc immemor salutis, Reipublicæ negotia tractauit, vsq; ad extremam transitus horam.

Recidina
Archiepi-
scopi.

Aderat Magdeburg: Archiepiscopus Vezillo & alij fratrum, petentes, vt intrmitterentur. Quos tamen ipse, nescio quib. offensus, excludi præcepit à ianuis, dicens se præ immunditia infirmitatis indignum, qui ab aliquo visitari deberet. Solum Regi concedebatur aditus ægrum visitandi,

Vezillo
Archiepi-
scopus
Magde-
burgensis.

LIBER

quem dilexit eo modo etiam vsq; in finem. Illum ergo
suae fidei admonens & diuturni seruitij, multis generi-
bus commendauit ei Ecclesiam suam & bona Ecclesiae.

CAPVT XXXIII.

Adalbertus vicinus morti, poenitentia obli-
tus, vitam adhuc in terris sibi spondet.

Nterea feralis aderat dies, Aegyptiacis
cognota tenebris. Qua magnus Praesul Ad-
dalbertus amarae mortis vicino pulsabatur
nuntio. Sensit & ipse solutionem corporis

Adamatus Adamatus quidem sui, tam virium defectu, quam rerum
Medicus medicus Salernitanus praesagio dictarum, instare. Sed cum
praedicat fertur ante iriduum Archiepi- Medici trepidarent indicare veritas
Archiepi- mandasse Archiepi- scopo mor- scopo proximum a- tem, solusq; promitteret vitam No-
seopo mor- desse diem obitus sui. thebaldus, inter spem vitae, metumq;
tem. Quod spernes Nothe- baldo credidit; qui mortis vir sapiens iacuit incertus, suiq;
Nothebal- mutationis diem cito oblitus.
dus magus, affuturum spondit.

Et seu ignorans quia dies Domini sicut Fur, ita
in nocte veniet, & cum dixerint, pax & securitas, tunc
repentinus superueniet interitus. Et aliàs, vbi praecipie-
tur in Euangelio, vt vigilemus. Nescitis, inquit, diem
Horae mor- neq; horam. Qua in re memor sententiae cuiusdam sancti,
tis incerti- tur in Euangelio, vt vigilemus. Nescitis, inquit, diem
tudo. neq; horam. Qua in re memor sententiae cuiusdam sancti,
Poenitentia dilata. non sine lachrymis huic loco possum aptare. Iam, inquit,
,, percutitur, iam sine poenitentia cogitur exire peccator,
,, vt moriens obliuiscatur sui, qui, dum viueret, oblitus est
,, DEL. Caput

QUARTVS.
CAPVT XXXIII.

Adalbertus moritur nemine fratrum præsen-
te, vel, vt alij narrant, præsentibus ministris
ac pœnitentiam eius audientibus.

T Ali modo gloriosus ille Metropolitanus, Mors ino-
pina A-
dalberti.
cum adhuc speraret de vita præsentis, die
medio sextæ feriæ, suis ad epulas sedenti-
bus, ipse in agonia solus iacens exhalauit
spiritum. Eheu! quàm vellem meliora scribere de tanto
viro, qui & me dilexit, & tam clarus in vita sua fuit.
Verum timeo, quia scriptum est: *Vae illis qui malum
bonum dicunt, & pereant qui nigrum in candida ver-
tunt.* Videturq; mihi periculosum esse, vt talis homo,
qui dum viueret, propter adulationes perditus est, ei nos
scribentes aut loquentes post mortem adulari debeamus.

Asserunt tamen aliqui, cum ita solus iacuisset,
paucos interfuisse arbitros, in quorum præsentia de om-
nibus gestorum suorum offendiculis, amarâ in nouis-
simo gesserit pœnitentiam, flens & eiulans, se dies suos gloria hu-
perdidisse. Tuncq; demum cognouit, quàm parua, immo
quàm misera est nostri pulueris gloria. Quia omnis ca-
ro fenum & omnis gloria eius quasi flos fœni.

Vanitas
gloriæ hu-
manæ.
Esaie 40.
Adalber-
Reditus Adalberti in Aulam, & obitus quoq; eiusdem, meminit eius Archi-
suprà nominatus. Lambertus Schafnaburgensis his uerbis. Primus tunc in episcopus
Palatio erat Adalbertus Bremensis Archiepiscopus, qui triumphatis annu. redit in
lis suis, qui cum ante aliquot Annos de Palatio eiecerant, solus nunc Rege Aulam im-
fructu= peratoris.

LIBER

fruebatur, receptus non modò in gratiam & familiaritatem, sed penè in Regni consortium & omnium quæ publicè uel priuatim agenda erant, societatem. Ita Regem callidis subreptionibus suum fecerat. Sed is morbo & etate exhaustus cum diu per exquisitissimas Medicorum operas morti oblectatus fuisset, quasi naturam arte illudere posset, mediante quadragesima XVI Kalendas Aprilis, debitum conditioni persoluit, & pertinacibus odijs hominum, quod nunquam potuerat uiuendo, tandem aliquando satisfecit moriendo. Erat planè uir admiranda compunctionis, & piatissimum dum salutarem Deo hostiam immolaret, totus in lacrymas effluebat. Virgo quoq; ut ferebatur, ab utero matris permanebat. Sed has in eo uirtutes nimium in oculis hominum, morum insolentia & iactantia leuitas obfuscabant. Corpus eius ex Goslaria in sedem Episcopatus sui delatum atq; sepulcrum est.

Adalbertus uirgo perpetuus, ut putabatur.

CAPVT XXXV.

Deplorat Autor mortem Adalberti; quem ab hypocritis seductum conqueritur.

Fallax humana uita prosperitas.

Fallax humanae uitae prosperitas. O scienda honorum ambitio. Quid tibi nunc O venerabilis pater Adalberte, profunt illa, quæ semper dilexisti; gloria mundi; populorum frequentia; Electio nobilitatis? nempe solus iaces in alto Palatio derelictus ab omnibus tuis. Vbi autem sunt Medici? Adulatores & Hypocritæ, qui te laudabant in desiderijs animæ suæ? qui te iurauerunt conualiturum esse de hac infirmitate, quæ te usq; ad decrepitam etatem victurum calcularunt. Omnes, ut uideo, socij mensæ fuerunt & recesserunt in die tentationis. Soli remanserunt inopes & peregrini, viduæ & orphani, atq; omnes oppressi, qui se tua morte fatentur esse desolatos.

Deploratio mortis Adalberti

Cum

QVARTVS.

Cum quibus & nos veraciter possimus affirmare, tibi neminem deinceps comparem fore in clementia & largitate peregrinorum, in defensione Sanctarum Ecclesiarum, & reuerentia omnium Clericorum, Siue qui potentium rapinas, aut præsumptiones superborum ita prosequatur. Postremo qui in diuinis humanisq; prudenter disponens, paratior inueniatur ad omne consilium. Si quid verò in moribus tuis reprehensibile videbatur, hoc magis accidit ex eorum nequitia, quibus tu plus iusto credidisti, siue quos inimicos propter veritatem sustinuisti. Illi enim tuum laudabile ingenium suis deprauantes insidijs, à bono malum effecerant.

Obijt autem clarissimus noster Metropolitanus Anno Domini 1072
 Adalbertus XVII. Kalend: April: Indiët. X. Hic
 est Annus Domini nostri Iesu Christi MLXXII.
 Alexandri Papæ XI. Henrici Regis quarti, XVII.
 Præter libros sanctorumq; reliquias & vestimenta
 sacra ferè nihil inuentum est in thesauris eiusdem viri.
 Quæ tamen omnia Rex accipiens, vnà cum præceptis
 Ecclesiæ, tulit etiam manum sancti Iacobi Apostoli.

CAPVT XXXVI.

Corpus Adalberti Bremam deportatur atq;
 honorificè sepelitur.

Igitur

LIBER

Sepultura
Adalberti.

Notatur corpus Archiepiscopi magno stupore
totius Regni à Goslaria Bremam portatum
decimo demum die, quod est in annun-
tiatione Sanctæ Mariæ, condigna populo-
rum frequentia sepultum est in medio Chori, nouæ,
quam ipse construxit, Basilicæ. Cum tamen affirmas-
sint illum sæpe antea rogasse, ut sepeliretur in vrbe
Metropoli Hamburg, quam sicut decessores sui, omni
semper amore censuit esse colendam.

Adalberti
amor in
Hamburg.
gam.

Ibi namq; dum adhuc viueret, plerumq; totam
æstatem transigens, præcipuas solennitates, cum mag-
na gloria celebravit. Ibi promotiones Ecclesiasticorum
ordinum legitimis temporibus graui prorsus reuerentia
sæpius impleuit. Ibi tempus & locum, quo à nostris
Ducibus seu à proximis Slauorum gentibus, siue à cæ-
teris Arctoæ gentis legatis, adiri posset, ex more con-
stituit. Tantum honorem destructæ vrbi, tantumq;
amorem exhaustæ matri, ut in illa diceret im-
pletum scripturæ vaticinium, quæ dixit: *Lætare steris
Galat. 4.* *lis, quæ non paris, quia multi filij desertæ, magis quàm
eius, quæ habet virum.*

CAPVT XXXVII.

Confessio & pœnitentia Adalberti triduum
priusquam expiraret.

Ferunt

QVARTVS.

Erunr eum ante obitus sui diem, vix tertium decubuisse, quod à lecto surgere nequiverit. Nam tanta in viro fortitudo fuit, vt in grauiſſima corporis infirmitate, nunquam ab aliquo vellet sustentari, nunquam emitteret vocem doloris. Cumq; iacens in extremis, horam vacationis suæ iam sentiret imminentem, crebris iterauit suspirijs. Heu me miserum, inquit, & infelicem, qui tantas inuanum largitiones consumpsi. Potui verò esse beatus, si ea pauperibus disperſerim, quæ pro gloria seculi distraxisse me doleo. Nunc autem illum adhibeo testem, cuius oculus intuetur abyssi profunda, quod intentio cordis mei tota fuit pro exaltatione Ecclesie meæ, quæ licet mea culpa exigente, vel odio inimicorum preualente, nimis extenuata videatur: sunt tamen amplius quam duo millia mansi, quos ex mea hereditate vel meo labore gratulari adiectos Ecclesie. Quo sapiens viri sermone potest cognosci, quia si peccauit in aliquibus, vt homo, sepe vt bonus homo pœnituit de erratis.

Pœnitentia sera,
utinam
uera.

CAPVT XXXVIII.

Archiepiscopus de sua aliquando superbe gloriatus profapia, Visione mirabili ad mentem meliorem fertur reuocatus.

LIBER

Vius rei exemplum habeo vnum, quod in principio introitus sui, cum esset vir superbissimus, arrogantia sua multos sibi mortales fecit contrarios. Unde & pro nobilitatis suae gloria dixit vnum verbum, quod vti non dixisset: omnes scilicet Episcopos, qui eum praecesserunt, obscuros fuisse ac ignobiles: solum se generis & diuitiarum titulis excellere; porro dignum qui sortiretur maiorem cathedram, vel ipsam sedem Apostolicam. Talia non semel iactantem, visio dicitur magnam perterruisse, quam pro sui magnitudine, cum & veraciter nobis comperta esset, his adiungere non super sed.

Nobilitatis
uana glo-
riatio.

Visio mi-
rabilis.

Vidit igitur nocte intempesta, se in conuentum Ecclesiae raptum, vbi missarum solennia deberent celebrari, astantibus XIII suis ex ordine decessoribus, ita vt proximus qui ante ipsum fuerat Alebrandus perageret illa, quae ad missas fieri solent mysteria. Cumq; lecto Evangelio Sacerdos Dei ad suscipienda offerentium munera conuersus peruenisset ad Dominum Adalbertum, qui stabat in vltimo Chori loco, mox toruis in eum luminibus intuens, oblationem eius repulit dicens: tu homo nobilis & clarus, non potes habere partem cum humilibus, & abscessit in haec verba. Sane ex illa hora poenitens super his quae incaute protulit verbis, omnes successores suos in ingenti veneratione habuit, seq
multis

QUARTVS,

multis gemitibus testabatur indignum sanctorum con-
sortio virorum. Vnde & mox statuit per singulos an-
necessorum anniuersarios dies de Bramsted conuiuia Bramsted.
dari plenissima fratribus atq; pauperibus, quod prius à
penu Episcopi solebat exhiberi.

CAPVT XXXIX.

Alia signa pœnitentiæ Archiepiscopi.

Nam & alia multa reliquit signa pœniten-
tiæ vel conuersionis suæ, ex quibus hoc me-
morabile est, quod post vastationem Eccle-
siæ, cum superuinceret quinquennium, nun-
quam est balneis vsus, nunquam est hilaris visus, raro
processit in publicum, vel ad conuiuium, nisi ad Curiam
isset, aut diei festi necessitas poposcisset.

O quotiens vidimus cum planctu faciem turbas-
sam, si quando vastationis Ecclesiæ recordatus est, si-
ue cum ipsos conspexit vastatores. In die festo natalis
Domini, cum Magnus Dux adesset præsens, Itemq;
cum magna adesset recumbentium multitudo, tunc
hilaris conuiuæ pro sua consuetudine, finitis epulis,
plausum cum voce leuauerunt. Quod tamen non par-
uum displicuit Archiepiscopo. Itaq; innuens fratribus
suis, qui simul aderant, præcepit Cantori, vt im-
poneret Antiphonam, Hymnum cantate nobis. At
però Laicis d. n. uo perstreptentibus inchoari fecit:

L I B E R

Sustinimus pacem & non venit. Tertio verò cum ad
huc in populis ulularent, multum iratus leuari men-
sam præcepit, magna voce pronuncians: Conuerte, in-
quit, Domine captiuitatem nostram, respondente Cho-
ro, sicut torrens in austro. Ita ille nobis ponè sequentis
bus, in oratorium reclusus fleuit amarè. Non cessabo
à fletu, ait, donec iustus iudex fortis & patiens libera-
bit Ecclesiam meam; vel potius suam; quam videt con-
temto Pastore miserabiliter à Lupo discerpi. Impletum

Planctus
Archiepi-
scopi.

Psal. 82.

Psal. 73.

Psal. 82.

Psal. 43.

Psal. 73.

Psal. 127.

Psal. 68.

est enim desiderium eorum, qui dixerunt; Hereditate
possideamus sanctuarium Dei, & quiescere faciamus
omnes dies festos, & disperdamus eos de gente, & non
memoretur nomen Israel ultra. Exurge quare odor-
mis Domine, & ne repellas in finem. Quia superbia eor-
rum qui te oderunt, ascendit semper.
Eo ipso Anno, quo decessit, quum postre-
mū Brema fuit. Liud-
gerum Decanum pro
bomicidio, cuius ar-
guebatur, deposuit. & super dolorem vulnerum meorum
addiderunt.

Hæc & alia nos in illo compunctionis tempore la-
menta, sæpe contemplati sumus, adeo vt Monachus sie-
ri multotiens desiderauit, aliquando etiam optabat, vt in
Ministerio legationis sue, aut in Sclauonia vel in Sue-
diæ, siue in vltima Island abire mereretur. Sæpe verò
talis

2ª ARTVS.

tal^{is} erat voluntas eius, qui pro veritate vel decollari malle non dubitauerit, in Christi confessione. Ceterum nouit ille cognitor omnium secretorum Deus, si melior fuit in conspectu suo, quam apparuit coram hominibus. Homo namq[ue] videt in facie, Deus autem in corde.

Homo videt in facie, Deus in corde.

CAPVT XL.

Lectorem rogat Autor, vt scripta ab ipso breuiter congesta boni consulat, & dextrè vtatur.

Gnosce quaeso Lector, si tam diuersi hominis, diuersam Historiam diuerso themate compagino, quam cum non potui breuiter aut dulcidè, vt ars præcipit, omnem operam dedi, vt scriberem veraciter, secundum quod scientia & opinio se habent in hac parte. Quamuis multa retiens, ad ea præsertim festinaui, quæ generaliter posteris ad sciendum sunt digna, vel specialiter ad retinendum Hamburgensi Ecclesiæ utilia.

Autor ad Lectorem.

Postremo si quæ sunt, quæ auditori displiceant in male gestis & fortasse peius descriptis, summopere te moneo & postulo, vt dum scriptorem vituperas, tu visiose dicta corrigas; dum illum, de quo scribitur, accusas, in sapientis viri casu, tu cautior fias, considerans teipsum, ne & tu tenteris.

»
»
»
»

Autor quemadmodum initio Historiæ Adalberti, de eius difficultate conquestus est, ita eadem nunc finem impositurus προειπλάττει οὐ θέλει. Quod ipsi necessario faciendum uideo, quum ipsum uulgus suspensas animaduertiam, habuisse rationes iudicij de Archiepiscopo, ita ut

LIBER

partim cum uirum plium ex integrum, partim secus censuerit, sicuti pō
 tet ex ijs, que supra retulimus ex Schafnaburgensi lib. 3. cap. 2.

CAPVT XLII.

Adalbertus deuouerat Septentrionis terras
 circuire ac inuisere, sed suasu Regis Danicæ
 illud oneris in alios reiecit,

N legatione autem Hamburgensis Ecclesie, que ad gentes fieri solet, quamuis magnus Pontifex Adalbertus vigilanter omnes suos decessores laborasse cognouerit; ipse tamen magnificentius quàm ceteri, potentiam Archiepiscopalem longè lateq̃ in exterarum protendebat nationes. Quamobrem tractauit sedulo per seipsum ingredi legationem suam, si quam, nec dum conuersus, posset gentibus afferre salutem, aut iam conuersis addere perfectionem. Ad quod laboriosum iter peragendum solio ta gloriari cœpit iactantia. Primum fuisse Ansgarium; deinde Rimbertum; Postea Vnonem; se verò quartum Euangelistam postulari. Quia ceteros decessores suos uiderit per suffraganeos, non per se tanto oneri insudasse. Itaq̃ iam certus eundem, vitam suam disposuit talitèr finire, ut circumiens latitudinem Septentrionis, hoc est, Daniam, Suediam & Nordmanniam pertransiens, inde ad Orchades extremamq̃ orbis patriam Island posset attingere. Illi enim suo tempore & suo labore conuersi sunt ad fidem Christianam.

Euange.
 listæ Sep-
 tentrionis.

A cuius itineris projectione, quod iam publice mos
 liebatur.

QUARTUS.

liebatur; dehortatu prudentissimi Regis Danorum,
commodè reflexus est. Qui dixit ei Barbaras gentes, fa- Barbara
cilius posse conuerti, per homines suæ linguæ morumq; gentes fac
similium, quàm per ignotas, ritumq; nationis abhorren- cilius per
tes personas. Itaq; nil illi opus esse, nisi vt sua largitate homines
affabilitate redderet illos beneuolos & fideles, quos indigenas
ad prædicandum gentibus verbum Dei paratos inues- conuer-
niret. In qua exhortatione Metropolitanus noster Or- tuntur.
thodoxo Regi consentiens, ea largitate, quam in omnes
habuit, multo indulgentius vti cœpit in Episcopos Gen-
tium & Legatos Orientalium Regum. Quos tanta his-
laritate singulos recepit, tenuit, dimisitq; vt eum, post-
habito Papa, quasi patrem multorum populorum, vltro
vniuersi expeterent, ingentia viro munera offerentes,
vltimè benedictionem pro munere reportantes.

CAPVT XLII.

Adalbertus missis in Septentrionem Episcopis,
Synodum in Dania celebrare constituit.

 Rchiepiscopus itaq; in legatione sua talis Religio
erat, qualem & tempora & mores homi- propaga-
num mallent habere, ita affabilis, ita muni- ta in Sep-
ficus, ita hospitalis erga omnes homines, tenrios
nem.

vt paruula Brema ex illius magnitudine instar Ro-
me diuulgata, ab omnibus terrarum partibus catera
natim peteretur, maxime à Septentrionalibus populis.
Inter quos extremi venerunt Islandi, Gronlandi, Go-
tkorumq;

LIBER

thorumq; & Orcadum Legati, petentes vt predicatores dirigeret illuc, quod & statim fecit. Nam & in Dania, Suediam & Noruegiam, & in Insulas maris ordinauit Episcopos multos; de quibus & ipse gaudens dicere solebat: Messis quidem multa, operarij autem pauci. Rogate ergo Dominum messis, vt mittat operarios in vineam suam.

Synodus
in Dania
celebranda.

Quorum speciosa multitudo tandem exhilaratus Pontifex, primus omnium statuit in Dania Synodum celebrare cum suffraganeis suis. Quoniam & temporis opportunitatem habuit, & quoniam illud Regnum sufficientibus abundaret Episcopis, & quoniam multa corrigere necesse fuerat in noua plantatione; sicut & in hoc, quod Episcopi benedictionem vendunt, & quod populi decimas dare nolunt, et quod in gula vel mulieribus enormiter omnes excedunt. Ad quæ omnia Romani Papæ fultus autoritate, Regisq; Danorum promptissimum sperans auxilium, magnificum prorsus, vt semper solebat, concilium fieri voluit, omnium Aquilonarij marini; ea res hæctenus Synodum remorata est, ad cuius rei fidem præsto sunt Epistolæ, quas Papa in Dania legauit Episcopis ad Synodum rebellibus, & ipsius Archiepiscopi literæ alijs directæ. Ex quibus duarum Exemplar hic ponere duxi necessarium.

Caput

QUARTUS.
CAPUT XLIII.

Exempla duarum Epistolarum, in quibus fit
mentio celebrandæ in Dania Synodi.

Alexander Episcopus, seruus seruorum Alexandri
Dei, omnibus Episcopis in Regno Dano- Pontificis
rum constitutis, Apostolica sedi, & nostro littere de
Vicario obedientibus, salutem & Apostoli- Synodo in
Dania
constituta
enda.

can benedictionem. Hamburgensis Episcopus vene-
rabilis Vicarius noster, literis & legatis suis conque-
situs est, quod quidam Edbertus Fariensis Episcopus,
multis criminibus inuolutus, ad Synodum suam per tri-
ennium vocatus, venire contempsit, quod quia consilio
quorundam vestrorum dicitur esse factum, mandamus
& Apostolica autoritate precipimus, vt ab huiusmodi
recedatis omnino consilio; eumq; ad audientiam prædicti
fratris nostri ire admoneatis, quatenus post factam
examinationem Canonicè iudicetur; & alia quibus ibi
precipitur, vt ei obediant & subiectionem exhibeant.
Item alia.

Adalbertus sanctæ Romanæ & Apostolica se-
dis Legatus, nec non & vniuersarum Septentrionali-
um nationum, Archiepiscopus Hamburgensis quoq; Vilhelmus
prouisor indignus. W. Roschildensi Episcopo salu- Episcopus
tem. Ad Synodum, quam apud Slausuich celebrandam Roschilden-
esse constitui, vos venisse, aut nuncium vestrum misisse,

P p

grato

L I B E R

grato perciperem animo. Sed de hoc aliàs; nunc autem fraternitatem vestram latere nolo, quid molestiæ mihi Adaluardus Episcopus intulit, quem, vobis testibus, qui ordinationi eius interfuisstis, Sictoniensis Ecclesiæ consecraui Pontificem, quem dum barbara gens sibi præesse noluit, Scarensem Ecclesiam inuadere cœpit. Peccato igitur vt nuncium meum, qui illuc iturus est, ad Dalbyensem velitis Episcopum dirigere. Hec habui de Synodo quæ dicerem, cum & alia multa sint, quæ fastidij causa omiitio.

CAPVT XLIIII.

Episcopi quos in Septentrionis Regna ordinari atq; dimiserit Adalbertus.

Episcopi
Septentrio-
nis.

Psi verò quos Metropolitanus ad gentes ordinauit, plures sunt; quorum sedes & nomina didicimus ipso narrante. In Daniã itaq; nouem constituit, Rotulfum ad

Episcopi
• Danie.

Adaluardus senior præfectus est Gothiæ; iunior ad Vpsalam directus est. Simon ad Scricfingos. Iohannes ad Insulas maris destinatus est, uigesimalmus erat Ezzo, quem ordinauit in Slauiam.

Slaswich, Oddonem ad Ripam, Christianum ad Arbus, Heribertum ad Viburg, Magnum & Albrittum in Vendilum Insulam, Eabertum in Fionem Insulam & Falstriam, Vilelmum in Seland, Eginonem in Scaniã prouinciã. In Suediam vero consecrauit VI. Adaluardum & Accic

QVARTVS:

Accilinum, item Adaluardum & Tadicum, nec non ^{Episcopi} Simeonem atq; Ioannem. In Noruegiam duos tantum ^{Suetie.} ipse consecrauit, Tholff & Siuardum. Ceterum alium ^{Episcopi} de ordinatos cum satisfacerent, & secum tenuit miseris ^{Noruegie.} corditer, & abeuntes dimisit hilariter. Sicut Meinhardum, Osmundum, Bernardum & Asgotum, aliosq; multos præterea, Turolfum quendam posuit ad Orchadas. Ieph ad Island Insulam. Sunt Episcopi quos ordinauit omnes XX, quorum tres abortiui extra vineam ciosi remanserunt, sua querentes, non quæ Iesu Christi. Quos vniuersos gloriosus Archiepiscopus decenti honore habens, ad prædicandum Barbaris verbum Dei, præce & præmio commendabat. Ita sæpissimè vidimus eum IIII aut V stipatum Episcopis, prout ipsum audiuius dicentem, absq; multitudine esse non posse.

Non dubium est longè ante hæc tempora, habuisse Noruegiam atq; insulas hic nominatas, Episcopos & uerbi diuini Ministros, quibus ad fidem Christi eorum incolæ conuersi sunt. Recipientibus enim in Anglia Beda in sua Christianam Religionem, Anglis aduenis, quemadmodum Beda in sua Historia Ecclesiastica indicat, ad ἑσθλοῦς & consanguineos potior eam curarunt propagari. Et fuit quoq; frequens cum Anglis Noruegorum propter uiciniam commercium atq; adeo ipsi Reges Noruegæ in Britanniam liberos suos educandos transmiserunt.

CAPVT XLV.

Episcopi tres præcipui, qui frequentissimè aderant Adalberto.

LIBER

Episcopi
familiares
Archiepi.
scopo.

Um verò eos à se dimiserat, solito molestior videbatur propter solitudinem, nunquam tamen carere voluit vel tribus, quorum frequentissimi erant Tanguard de Brandeburg, vir sapiens, & Comes Episcopi etiam ante Episcopatum.

Alter erat Ioannes quidam Scotorum Episcopus, vir simplex & timens Deum, qui postea in Slaunoniam missus, ibidem cū Principe Gotbescalco interfectus est.

Tertius Bonno nomen habuit, incertum vnde natus, aut vbi ordinatus, qui se tamen peregrinationis amore Ierosolymam ter accessisse iactabat, indeq; Babyloniam deportatum à Saracenis, tandemq; solutum, multas per orbem transisse Prouincias. Hos tres, cum non essent eius suffraganei, comperimus, eum, quod sedes proprias non haberent; maiori fouisse clementia.

CAPVT XLVI.

Fides & obseruantia Archiepiscopi in sedem Romanam pariter & Curiam Imperialem.

Hodemq; studio benignitatis vtebatur erga Romanæ sedis Legatos. Quorum clientiam locum & contubernium in summo coluit amicitiam loco; pariter gloriatus se duos tantum habere Dominos, hoc est Papam & Regem, quorum Dominio iure subiaceant omnes sæculi & Ecclesiæ potestatis.

QVARTVS.

potestates; illos nimirum sibi esse timori & honori. Apparuit hoc in fide viri, quam ita integram seruauit vtriusq; vt autoritate Apostolica nihil proponens, antiqui honoris Priuilegia sedi Apostolicae contenderet integra seruari debere, eiusq; Legatos summo recipiendos honore censeret. Duabus sedere sellis.

Maiestatem vero Imperatoriam quanti faceret, Episcopatus eius testis est, ideò vel maxime destructus, quod à fidelitate Regis sui nec minis, nec blandimentis Principum rescindi potuit. Formidolosa est enim malis, Regis potestas. Vnde etiam in Regno frequentes fieri conspirationes solent. Quibus ipse tamen nec in verbo communicare vnquam voluit. Pro cuius fidei merito, à Rege quidem vt maior domus in Palatio constitutus, dono eius multa bona lucrabatur, Bremensi Ecclesie, de quibus plenius supra dictum est.

A Papa verò meruit hoc dignitatis Priuilegium, vt totum ius suum, Dominus Apostolicus in illū transferret successoresq; eius: adeò vt ipse per totum Aquilonem, in quibus locis opportunum videbatur, sæpe inuisitis Regibus Episcopatus constitueret, ordinaretq; Episcopos ex Capella sua, quos vellet electos. Quorum ordinationes vel sedes, quoniam hucusq; distulimus, non incongruum videtur, simul etiam de situ Danie, vel reliquarum, quæ trans Daniam sunt, Regionum natura, scribere.

EPILOGVS,

Quo Autor, & se, & Historiam suam, denuo
Archiepiscopo LIEMARO,
submitte commendat.

Suscipe magne tui Præsul munuscula serui,
Quæ tibi & Ecclesiæ fert pleno cordis amore.
Parua quidem sunt hæc, & vix, me iudice, digna
Quæ possent oculis, relegenda placere Catonis.
Nam cum Rhetoricis sermones floribus ornes,
Cum tua lingua sacræ sit clavis Bibliothecæ,
Cum diuina Patrum scrutere volumina cautis
Indiculis, quid verba putem tibi balba valere.
At cum multa Deo placuissent dona potentum,
Sæpe minuta duo viduæ laudata memento.
Et confido etiam, quod commendatio scripti,
Carior inde tibi maneat, dum nil tibi fictum,
Externumq; vides, sed quæuis pagina veram
Ecclesiæ laudem canit Historiamq; Bremensem.
Omne decus sponsi est vbi fertur gloria sponsæ.
Cumq; per innumeros librorum currerim agros
Scire decet quod vbiq; legis totum esse aliorum:
Iste liber tuus est, totusq; reuoluitur in te,
Tempus ad vsq; tuum perducens acta priorum.
Ergo faue votis, parce & iuuenilibus ausis.
Effice quæso tuo ne spes foret irrita seruo,

Qui

Qui pro laude tua non erubet esse Poëta.
Nempe tibi fateor venerabilis & bone Pastor,
Si bene non potui, certè veracia scripsi,
Testibus his vtens, quibus hæc notissima res est.
Nec mihi scribendo laudem vel munera quaero,
Quippe placere tibi reor hoc satis esse labori.
Lum perpendo tuo non esse ignobile Claustro,
Quod minimus fratrum perfecit maxima rerum,
In quibus Ecclesiæ lucent primordia nostræ,
Arctoumquæ salus populorum scripta tenetur.
Tempus erit quo facta tuæ celeberrima laudis,
Aut nos aut aliquis ex docta plebe tuorum
Pangemus maiore lyra, si vita superstes.
Quamuis nota satis pateant tua gesta per orbem,
Que & sine Scriptore vulgabit fama perennis.
Quem tua præterijt, felix electio, qua te
Prisco more Patrum, Pastoris nomine dignum,
Electumquæ Deo prodebat Spiritus index,
Cuius tunc Festum reolebat turba fidelis?
O quantis lacrymis populi te vidimus emtum,
Dum prius oppressi votis communibus omnes
Te talem cuperent, immò longè meliorem,
Quam spes vlla foret, vel nostra fides meruisset.
Tu solus duram populi à ceruice cathenam,
Fasciculosquæ graues, ab onusta plebe repellens,
Afflictæ gentis mærorem in gaudia vertis.

Tu

Tu Clerum iniusta raptorum fraude grauatum,
In sua restituis, tu nos errore veterno
Eximis, atq; suo reddis sacra Templa decori.
Tu pacem terris antiqua lite fugatam,
Ecclesijs reuocas, iam tertia praelia surgunt
Et discordantes tu iungis ad oscula mentes.
Si quid adhuc superest, quod gaudia publica turbat
Per te sedari tribuat Deus, adyiciatq;
Vt Brema atq; Hamburg per te redimi mereantur,
Quæ diuturna sui flent tempora carceris ambæ,
Hæc à Paganis oppressa, sed illa Tyrannis.
O Liemare Pater, faueat tibi gratia Christi,
Nosq; tuæ pecudes, tibi corde & voce fauemus.

F I N I S.

CATA,

CATALOGVS ARCHIEPISCOPORVM
ECCLESIAE BREMENSIS ET
HAMBURGENSIS, Quorum vita
Historia, his libris quatuor con-
signata est.

Primus omnium, qui Australes Germaniae plagas ad ueram Christianae Religionis cognitionem adduxit, VINIFRIDVS erat, natione Anglus; cui postea ex uirtute cognomen inditum est BONIFACII. Is primum, ut fertur, Archiepiscopus Moguntinensis designatus, ad extremum in Saxoniam descendens, ubi aliquot ibi Annos docuisset, cum alijs quibusdam Christianis, numero quinquaginta, Martyrium subiit, Anno Christi DCCLV.

ARCHIEPISCOPI BREMANSES	Designatus Anno Christi	Sedit Annos	Obijt			Eius fit mentio	
			Anno	Die	Men- se	Libro	Capite
I. VILLEHADVS	788	2	790	6 Id:	No:	I.	9. 10. 11.
II. VILLERICVS	805	34	939	4 N:	Mayj sepultus.	I.	12. 17. 19.
III. LEVDERICVS	839	8	847	8 Cal:	Sept:	I.	20.

Post tempora Leuderici uacauit aliquandiu sedes Bremensis usque dum Hamburgensi unita est sub Ansgario. Ab eius temporibus tamisper dicti sunt Archiepiscopi Hamburgenses, donec sedem Bremensem occupauit Liemaricus; post cuius obitum, mansit in hodiernum seculum apud successores loci, eiusdem tituli usurpatio & dignitas.

ARCHIEPISCO- PI HAMBVR- GENSES.	Designa- tus Anno Christi	Sedit Annos	Obijt		Eius fit mentio	
			Anno	Die Men- se	Libro	Capite
III ANSGARIVS qui primum Hambur- burgensi	831	16			I.	15. 16 17. 18. 20.
Deinde Bremensi Ecclesie	847	12			I.	24. 25.
Postremo facta unione utriq; presuit.	859	34. H. 18. B.	865	3 Non. Feb.	I.	24. 25.
V. RIMBERTVS	865	23	888	3 Id: Iun:	I.	32. 33. 36. 38.
VI. ADALGARIVS	889	20	909	7 Id. Maij	I.	41. 42. 43. 44.
VII. HOGERVVS	909	7	916	13 Cal: Ian:	I.	44. 45. 46.
VIII. REGINWARDVS	916	I.	916	Cal: Oct:	I.	47.
IX. VNNI	917	18	936	15 Septi:	I.	48.
X. ADALDAGVS	936	53	988	4 Cal: Maij.	2.	à cap. 1. usq; ad 10.
XI. LIBENTIVS PRIMVS.	988	25	1013	Prid: No Ian:	2.	à cap. 1. ad 33.
XII. VNVANVS	1013	16	1029	6 Cal: Feb:	2.	à cap. 33. ad 45.
XIII. LIBENTIVS SECVDVS	1029	4	1032	8 Cal: Sept:	2	à cap. 45. ad 50.

XIII. HERMANNVS	1032	3	1034	4 Cal: Octob:	2.	50.
XV. BEZELINVS seu ALEBRANDVS	1034	10	1043	17 Cal: Maij.	2. à cap. 51. ad finem libri. 2.	
XVI. ADALBERTVS	1043	30	1072	7 Cal: Aprilis.	Toto libro Ter- tio & Quarto.	
XVII. LIEMARVS.	1072	30	1101	16 Cal: Iunij.	Initia primi & calce quarti libri.	

Iste hic Liemarus est, cui Autor noster, Historiam suam, ad eius gubernationis initia, continua serie deductam, inscripsit. Huius Temporibus, qui haecenus Hamburgenses, iam deinceps Bremenses Archiepiscopi denuo nuncupari coeperunt. Cui mutationi occasionem dedit potentissimus Rex Daniæ ERICVS CYPRIVS. Qui peritus Imperii Archiepiscopi peregrini, proprium accepit, cui in Ecclesia Scaniae Lundensi sedem attribuit. Affirmabat enim, quod res est, commodius edoceri populum, per suæ nationis homines, qui linguam, mores & Ingenia, in quaq; gente norunt; quam per alienigenas, quibus ad declarandum animi sensa, aut opus sit interpretis, aut longa alioquin uerborum circuitio-
ne. Ita excusso Imperiosæ non Matris aut Metropolis, sed Nouercae, patris iugo; recepit se illa, in antiquas sedes, nomenq; usur-
pando suetum, in Austrum conuersa,
Boream respicere desit.

GENEROSO VIRO, VIRTUTE,
ERUDITIONE AC SAPIENTIA

excellenti, Dno: HARALDO HVITFELD,

Domino de Lillø, Serenissimo Regi Danie

à Secretis, fautori suo, reuerenter
colendo.

Tardius ego T. H. litteris, Haralde amantissime, respondeo, quam aut debui, aut volui. Quid in causa fuerit, credo te ipsum coniectura facile assequi. Excrucior Animi luctu acerbissimo, neque quidquam vespam solidi circumspicio solatii, nisi quando animum à vanitate & miseris exili huius terreni, penitus ad municipium eternitatis abduco, atque in eius contemplatione defigo. Quod dum facere satago, ea studiorum assuetudine, qua prius oblectabar vehementius, iam afficior minus aut certe moderatius. Ita mecum lugere vniuersum meum Musarum theatrum, si adesses, videns obstupesceres. Perringit hoc malum, ad Historiam, de qua scribis, nostram Bremensem, que in Officina Typographica planè instar parturientis quasi ^{obscure} Coeptum est in ea aliquid cudi, & ut spero, antequam ad nos recurratis, vobis fiet illa obuia

Venerè

Venere ad meas manus, post vestrum discessum,
Antiquitatis quaedam monumenta, non contemnen-
da, quae, quum ad littus tanquam naufraga fluita-
rent, atq; ut subleuarentur, me respicerent, in conti-
nentem subduxi, & dissoluta compingere, ut corpus
aliquod induant, paulatim laboro. Fuerunt etiam
ex amicis & necessariis meis, qui me in hoc grande
infortunium, amissa unice dilecta Coniugis, depres-
sum, deserendum deforme putarunt, atq; ut fidem
& officium in me erigendo declararent, alia item
quaedam suppeditarunt eius generis monumenta,
quibus me ante hoc multo tristissimum tempus dele-
tari cognouerant, ut eorum lectione ac tractatione
mentem subcisur reuocarem à luctu. Verum eam
tam non admittit medicinam, vulnus propemodum
lethale. Distadet enim vitæ, postquam summo bo-
no, in quo omnes, post Deum, meæ vitæ, dilictæ repo-
sita erant, exutus sum. Cæpi hac æstate opus Chrono-
logicum, difficile quidem, & prolixum, quod, Deo
volente, in his meæ solitudinis hybernis, ni quid gra-
uius obstiterit, consummabo. Interea quod T. H.
communicem, non habeo, tantisper dum aut coram
colloqui detur, aut me in spem erigat meliorem, is

qui ex tam ampla & ipsi vita preferenda, recens
deiecit. Communicabuntur profecto T. H. mi
Haralde, à me mea istius generis, quod petis, omnia,
idq; ea, qua hactenus factum est, facilitate & bene-
uolentia. Nam mihi quin suppetat de quo scribam
non vereor. Praecurrat qui volet, nobis priorum ve-
stigia legentibus, quod castigemus & supplebimus,
erit plus satis. Quod si quisquam erit, qui nos etiam
subsequi volet, na iste multa reperiet, in quibus inge-
nium cum laude exercere valeat. Sunt interna,
sunt externa gentis nostrae gesta antiquissima, quorū
utralibet eligas describenda, Prouintiam susceperis
grauissimam. Antiquariis non deerunt prisca sacu-
li monumenta amplissima, & habet quoq; nostrum
auium in promptu, quo fatigare possit ingenia, si que
sunt, qua recentiori delectentur rerum gestarum meo-
rum. De his egi paullo fusius in Cōmentario meo,
de ratione scribendae Historia patriae, quod nuper an-
te professionem vestram, obtuli Dn: Cancellario.

Porro autem, quod de socerō meo dilectissimo,
M. Iohanne Suaningio, tua attingunt litterae, quem
putas posthac me mihi minus addictum habiturum,
nescio quid me iactare aut efferre audeam. Ego il-
lum

lum atq; uniuersam ipsius familiam, quin perpetua
fide sincerè colam, non comittam. Et receperunt illi
vicissim, se mihi parentum loco futuros, usq; dum
ipsi uiuant, & credo, quæ illorum est hominum
grauitas et constantia, non omnino eos me ita gra-
uissime afflictum deserturos. Ad Historica ipsius
obediata quod attinet, neq; ego unquam astute
quidquam ab eo mihi vindicauit, neq; id in poste-
rum mihi factitandum autumo. Utinam modo
istius optimi senis labores, tum ipsius, tum nostra de-
tis iamdudum concepta expectationi respondeant.
Mutantur tempora, mutantur studia & animi
mortalium. Habet istas secretas & mirabiles Na-
tura reuolutiones ac vicissitudines. Manet suus
cuiq; labor & gloria. Quocirca ut maximè in hoc
nostrum sæculum, tot nobis corruualibus, reuoluta
uideatur scribende Historiæ patriæ periodus fata-
lis, metuendum non est, quin affatim cuiq; suppe-
tat, in quo elaborans oleum minimè perdere possit
et operam. Separant equidem & sociant se sæpenu-
mero clari operis capacia ingenia in similitudinem
temporum & profectuum; nihilominus tamen hoc
peculiare habent, ea quæ sunt generosiora, emulatio-
ne ut

ne ut alantur, usq; adeo, ut nunc Inuidia, nunc admiratione accensa; aut summa petere ac superare; aut si ea desperent, iis relictis, quarant noua, proq; eo, in quo eminere non possunt, aliud in quo excellent, arripient, &c. Sed veniam ad illud, quod postremum tua continebant litteræ, de meorum videlicet mihi proposito laborum premio, de quo cauum iam existimas, ne illud mihi præripiatur. Agnosco tuam, hac in re, sollicitudinem amicam, cui ut respondeat animus memor & gratus, annitar studiosissimè. Ego quod postulauì, nullius cum iniuria aut molestia mihi concedi volebam. Eo enim sum animo, ut non tam cura mihi sit, unde uiuam, quàm ut ita uiuam, ne me bene uiuendi, & imprimis bene merendi de patria, suspensas habuisse rationes agnoscat posteritas. De his apud T. H. Dne: Haraldæ, ita iam egi confidentius, quæ æquamente a te accipi spero, aut potius summa, qua par est, contendo summisione Animi. Vale. Hafnia
24 Octobr. Anni M D LXXVIII.

T. P.

addictis.

Andreas Velleius.

INDEX RERVM MEMORABILIVM,

Quas numerus prior singulis Libris, alter sin-
gulis Capitibus comprehensas,
monstrat.

A.

Acute dictum II. 29.	Adaldagus II. cap. I. & 6. & 7.
Adalgarius	I. 32. 39. 42.
Adaluardus Suecorum Episcopus	III. 15, 17.
Adalbertus lib. III. & IIII. Eius laus, III. 2. Eruditio & am- bitio III. 3. Simultas cum Duce Saxoniae III. 6. Prae- fidia aduersus Ducem III. 7. Reconciliatio cum Res- ge Daniae III. 20. Administrat Imp: Rom: pro Hen- rico puero III. 36. Ad saeculi se conuertit studia III. 39. Causae octo mutationis morum in eo III praefat: redit in curiam Imp. IIII. 24. Suspectus ob Magiam III. 28. Mors inopina IIII. 34. Sepultura IIII. 36.	
Adamatus Medicus praedicat Archie: mortem	III. 33.
Adelradus Rex Angliae II. 25.	Adulatores III. 40 & 41.
Aedes Trinitatis Roschildiae, hodie templum Lucij	II. 18.
Agnes Imperatrix	III. 4.
Aimoinus Historicus Gallus I. 15.	Albis fluuius, II. 13.
Aldinburgensis primus Episcopus	II. 8.
Aldinburga II. 30.	Alebrandus qui & Bezelinus II. 63.
Alexandri Papae litterae ad Haraldum Regem Norviae	III. 19. Item ge Synodo in Dania celebranda IIII. 43.
Alstuardus martyr in Nordmannia	III. 16.
Anglia Cimbrica I. 3.	Anglia et Frisia Danis subiecta I. 35
Anglia denuo Danis subiicitur	II. 15. 36.
Angliae Regum series	II. 37.
Anglia Suenoni Regi Daniae tributaria	III. 12.
Angli deficiunt a Danis,	III. 14.
	Annus

Annulo Rex Daniæ idem qui Ringo I. 14.
 Anundus Rex Suetiæ dictus Iacobus II. 41.
 Anstierus Monachus lapidib. obrutus ad Rinsborg III. 11.
 Ansgarius venit in Saxoniam I. 15.
 venit in Daniam & Suetiam I. 16. & 18. redit tertio
 in Daniam I. 25. eiusdem assiduitas & obitus I. 31.
 Anno Archiepiscopus Coloniensis III. 36.
 Antichristi Romani notæ III. 8. Amazones III. 17.
 Archiepiscopatus in Dania III. 34.
 Arnulphi Imp: exitus tragicus I. 42.
 Asa soror Odinchari albi II. 46.
 Ascomanni piratæ irrumpunt in Frissiam II. 22, 23. 56.
 Auako secundus Sielandiæ Episcopus III. 46.
 Auguria Saxonum I. 6. Auspicia ibidem & III. 41.
 Autmarus annalium Caroli Magni autor I. 13.
 Autor huius operis III. 4. de eo habes plura in Prefatione.

B.

Barbaræ gentes per indigenas facilius cōuertuntur III. 41.
 Benedictus Papa Hamburgam deportatus II. 5.
 Benno Dux Saxonie II. 14. & 31.
 Bernardus Dux Saxonie illudit Duci Slauie II. 30.
 Bezelinus Archiepiscopus II. 51. & 62.
 Birca oppidum Suetiæ I. 25. & 50. & 51.
 Blondus Historicus II. 47. Bluffo Slauie Dux III. 13.
 Bonifacius qui & Vinifridus, primus Saxonie Euange-
 lista & Martyr I. 8.
 Bonno Abbas Corbeiensis I. 35. Bramsted III. 38.
 Brema donata immunitate II. 1. muro circumdata II. 24.
 eius Ecclesia fundata à Carolo Magno I. 10. eius vitio
 cum Hamburgensi I. 24. & 27. vastatur I. 46. mur
 nitur II. 33. habet Comitatus sub se tres III. 5.
 Canos

C.

Canonicorum olim quæ officia		II. 34.
D. Canutus Rex & Dux		IIII. 12.
Canutus Magnus Rex Daniæ, dictus Lambertus		subijcit
sibi Angliam	II. 36. & 37.	eius cum Cæsare affinitas
	II. 47.	eiusdem humilitas & factū memorabile, ibid:
Canutus durus Rex Daniæ & Angliæ		II. 54. & 57.
Canutus Valdemari F.		I. 7.
Carolus Magnus	I. 7. & 12. & 13.	
Castrum latronum prope Hamburg euersum		III. 27.
Caus præteritorum faciunt cautos in futurum		I. 10.
Chronica Noruagica		II. 29.
Cimbriæ Episcopi		II. 31.
Circipani Slauia populi		III. 24.
Colloquium Imp. & Regis Daniæ		IIII. 25.
Cometa visus		IIII. 14.
Canugia Sacerdotum		III. 31.
Conradus Imp. petit filiam Regis Daniæ pro filio		II 39.
Corbeia Saxonie		I. 15. III. 4.
Credo Idolum	I. 6.	Curiositas III. 35.
D.		
Damna morum maiora damnis bonorum		II. 61.
Dania accipit Episcopos	II. 2.	accipit partem Frisiae ab
Imp.		I. 15.
Dania Regum genealogia		I. 33. & 44.
Dani Saxoniam vastant	I. 47.	Nordmannorum censentur nomine
	I. 13.	an victi ab imp. Henrico. I. 48.
vincunt Noruagos	II. 29.	amittunt Angliam II. 57.
Daneuircke		I. 13.
Decius frater Archiepiscopi Adalberti, Dux Bavarie, cæsus à Presbytero		IIII. 18.
		Despe

Desperatio facit Monachum	III. 17.
Discidium inter filios Imp: Ludouici	I. 22.
Doctor Ericus Historicus Suecus	III. 15.
Duabus sedere sellis	III. 46.
Duces Saxoniae	II. 9.
Duellum	III. 23.
Duo fratres Bohemi Martyres in Slauia	III. 34.
Duodecim Episcopatus faciunt Patriarchatum	III. 24.
Dufsborg	

E.

Ebbo Remensis Legatus ad gentes Septent:	I. 14. 15. 18.
Ecclesiae primae in Slauia.	II. 2. 17.
Eduardus priuignus Canuti Magni, Rex Angliae	II. 57.
Eginhardus Historicus	I. 4. & 7.
Emma nobilis & deuota	II. 49. & 60.
Emund senior Rex Suetiae	III. 15. & 17.
Enarus Tambaskelmirus Sagittarius Noruagus	II. 29.
Episcopi German: primi I. 8. Episcopi Septent:	III. 44.
Episcoporum prisca saeculi assiduitas	I. 52.
Epitaphium Harald Regis Daniae	II. 19.
Epitaphium Suenonis Magni Regis Daniae	III. 12.
Ericus puer Rex Daniae conuersus ab Ansgario	I. 25. 28.
Ericus victoriosus Rex Suetiae	I. 44.
Erimbertus Euangelista Suetiae	I. 26.
Error in Beda correctus	I. 3.
Euangelistae Septentrionis	III. 41.
Exitus miserabilis Pontificis & Imp: Rom:	I. 42.
Ezico successor Popponis in Cimbria	II. 46. & 50.

F.

Fames magna	III. 22.
Famulus Domino praefertur in Archiepiscopatu	I. 47.
Filiae Regis Ruthenorum nubunt magnis Regibus	III. 13.
Filij	

Filij naturales æquantur legitimo thoro natis, in adeundis hæreditatibus	II. 54.
Fœdus inter Imp. & Regem Daniæ	III. 20.
Fridericus Palatinus Rheni, frater Archiepiscopi Ham- burgensis	III. 28.
Frisiæ descriptio	I. 10.
Frisonum ingens clades	II. 22.

G.

Gundbertus nepos Ebbonis, ordinatus ab Ansgario in Suetiam	I. 18.
Genealogia Regum Suetiæ III. 15. et Ducum Saxonæ	III. 2.
Gerbrandus primus Sielandiæ Episcopus	II. 38.
Giutha Regina Daniæ, repudiata à Sucnone	III. 16.
Godefridus Rex Daniæ	I. 13.
Godescalcus Dux Slaviæ II. 48. Strenuus propagator Euangelij III. 22. & 21. fit Martyr	III. 11.
Gormo Rex Daniæ	I. 48. & 49.
Gotafrid & Sigafriid Reges Daniæ	I. 40.
Gorebaldus Anglus Episcopus Scaniæ	II. 29.
Gostaria iure municipalí donata	III. 30.
Griphus Rex Hybernæ	III. 14.
Gronlandi accipiunt Episcopos	III. 26.
Groninga	III. 24.
Guilelmus nothus Rex Angliæ	III. 14.
Guilelmus Neubrigensis Historicus Anglus	III. 14.
Gunilda coniunx Haraldi Regis Daniæ	II. 19.
Gunilda filia Canuti Magni Regis Daniæ, nupta Henric co Imp. dicta Chunigunda, suspecta immeritò ma- rito	III. 14.
Gyldenstiernorum nobilitum Danicorum familia	II. 16. Ham.

H.

- Hamburga crescit paruis initijs, & accipit primam Ecclesiam I 12. vastata saepius a Danis Nordmannis & Slaus III. 28. restauratur II. 52. munitur III. 27. sita est in Prouintia Sturmariorum III. 27. II. 15.
- Haquinus Rex Noruagiae II. 15.
- Haraldus pulcricomus primus Rex Noruagiae II. 15.
- Haraldus durus Rex Noruagiae III. 13. & 18. & 19. idem caesus est in Anglia III. 14. I. 14. 15.
- Haraldus Klag rerum potitur in Dania I. 49. & lib. II. 14. 18. 19.
- Haraldus quidam ex sanguine Regum Daniae caesus a Duce Ordolpho II. 58. II. 25.
- Hector Boetius de rebus Danicis II. 29.
- Helsingstad I. 19. Helsingburga III. 24.
- Helmoldus Historicus I. 13.
- Hemmingus Rex Daniae III. 16.
- Henricus quidam Martyr apud Sueones II. 4.
- Hermannus Bilung II. 50.
- Hierarchia Ecclesiastica vetus & noua, de qua habes in Praefatione multa.
- Hogerus Archiepiscopus I. 43. & 45. I. 13.
- Holfati II. 8. Holvingstede III. 39.
- Homo videt in facie, Deus in corde III. 42.
- Hospitalitas
- Hungari vastantes Ecclesias, puniuntur I. 46. & 47.
- I.
- Iodutte columna apud Saxones I. 6.
- Iohannes Scotus Martyr in Slauia III. 12. II. 5.
- Iohannes XII. depositus Ippo

Ippo Martyr in Slauia III. 2. Irminsule I. 6.
 Mandi accipiunt Episcopos III. 26.
 lumne vrbs antiqua, populosum Emporium Slauia II.
 12. & 18. & 13.
 lutland II. 32. & 34.

L.

Lanfrancus Philosophus in Anglia IIII. 14.
 Lambertus Schafnaburgensis III. 36.
 Larcitiones noxiae IIII. 10. Laureffa IIII. 4 & 26.
 Leges conjugales Saxonum I. 5.
 Libentius I. Archiepiscopus II. 20. & 32.
 Libentius II. Archiepiscopus II. 45. & 49.
 Libertas III. 44. Lismona IIII. 4. Liusbiere II. 46.
 Liutbrandus Historicus I. 48.
 Locus in Saxone restitutus II. 21.
 Locus mendosus I. 40. & lib. II. 21.
 Locus obscurus in annalib. Caroli Magni explicatus. I. 14.

M.

Magdeburga condita ad Albim I. 7.
 Magnus Rex Daniae & Noruagiae II. 58.
 de eius obitu III. 12.
 Marchio Sigafrius vexatus a maligno spiritu II. 22.
 Martyres innumeri in Dania & Slauia II. 31.
 Massa auri ingens IIII. 14.
 Mendacibus etiam vera dicentibus nulla adhibetur fides III. 40.
 Miracula ad tumultum Harald Regis Daniae II. 19.
 Mistiuoi Princeps Slauiae II. 30.
 Moderata durant IIII. 7.
 Monomachus Imp. Orientis III. 33.
 Moriens obliuiscitur sui, qui dum viueret oblitus est Dei
 (IIII. 33. R r 4 Mutatio)

Mutationes in Regno Suetiæ

III. 15.

Mutationes in Angliã

III. 14.

N.

Neapolitani Regni origo

II. 38.

Neptuni triplex natura

II. 12.

Nidrosia seu Throndemis Metropolis Noruagiæ

III. 18.

Nienburg Hamburgæ

III. 28.

Nobilitas vera III. 42. Nobilitas vana

III. 38.

Nordmannici nominis terror

II. 24.

Nordmanni piratæ

I. 21.

Nordmanni vastant Galliam I. 28. & vrbes primarias

Germaniæ I. 38. repressi ab Imp. Arnulpho

I. 40.

Noruagi victi à Danis

II. 29.

Noruagiæ primi Episcopi

II. 40.

Notæ Antichristi Romani

III. 8.

Norhealdus Magus

III. 28. & 33.

O.

Oceanus Orientalis

II. 9.

Oddera

II. 14.

Oddor Præpositus Aldinburgensis consanguineus Regis

Daniæ

II. 30.

Oelandia

I. 50.

Olaus Trucconis Rex Noruagiæ baptizatur

II. 27.

victus à Rege Daniæ II. 29. vnde nominatus

ibid.

D. Olaus Rex Noruagiæ

II. 36. & 40. & 43.

Olaus Kyrre Rex Noruagiæ ducit filiam Regis Daniæ

III. 16.

Olaus Rex Suetiæ

II. 41.

Ordulphus Dux Saxoniae

III. 1.

Orcades adiectæ imperio Noruagico III. 18.

Accipiunt

Episcopos

III. 26.

Osimun

Osmundus Episcopus Suetiæ	III. 15.
Ottinkarus Huide senior ex stirpe Regia Danorum	II. 16.
idem sonat eius nomen quod Iedidia ibidem &	II. 26.
Ottinkarus iunior	II. 26. & 34.
Ottesfund	II. 2.
Ottonum Imp: obitus	II. 14.
Otto Imp: ingressus Daniã, subito inde eiectus est	II. 2.

P.

Parricidium	II. 18.
Paulus quidam Iudæus impostor	III. 38.
Persecutiones quatuor magnæ, primitivæ Ecclesiæ in Dania	I. 41.
Piraticam qua de causa exercuerint Nordmanni	II. 24.
Poppo Frijs Episcopus Arhusiensis	II. 26.
Posteri Regis Canuti in Angliã	III. 14.
Primi Episcopi Daniæ carebant certis sedibus & redditibus	II. 16.
Principes Slaviæ.	II. 17.
Prognostica vicinæ mortis	III. 27.
Pythonissa	III. 30.

Q.

Quatuor præcipui Vinulorum populi	III. 24.
Qualis Dominus, tales serui	III. 21.
Quem multi metuunt, cum necesse est multos metuere	III. 7.

R.

Ramsola	II. 32.	Ramsolense cœnobium	I. 23.
Ratibor Dux Slaviæ cum filijs suis casus à Danis	II. 59.		
Regino Prumiensis Historicus	I. 28.		
Reginardus Archiepiscopus	I. 46.		
Religio propagata in Septentrione	III. 42.		
Rethegast idolum Slavorum	II. II. & III. 12.		
Rex Norugiæ accersit Episcopos ex Gallijs & Angliã.			
(III. 20.		Rr 5	Richar

Richardus Comes Nordmanniæ	II. 37.
Rimbertus primus Ecclesiæ Ripensis Pastor	I. 29.
Rimbertus Archiepiscopus	I. 29. & 37. & 38.
Ringo Rex Daniæ, dictus Annulo sed prauè ab exteris Amilo	I. 14.
Rodolphus Episcopus Slesuicensis	II. 53.
Romanæ Ecclesiæ Sanctimonia	III. 8.
Russiæ Metropolis Chiue	II. 13.
S.	
Salomon Rex Vngariæ	III. 2.
Saxoniam descriptio	I. 1. & 2. 3. & 4.
redacta in formam Prouintiæ, caruit Ducibus aliis quandiu	II. 4 & 9.
Saxones Angli vocitati I. 3. Studiosi nobilitatis distributi in quatuor ordines	I. 5.
Scarenis Episcopatus fundatur in Suetia, & eius primus Episcopus Trugotus	II. 41.
Schisma III. 8. Septentrionales bellis assueti	II. 24.
Sera pœnitentia raro vera	III. 37.
Series primorum Regum Noruagiæ	II. 15.
Sibico Episc: Spirensis purgat se crimine Adulteri	III. 31.
Sigebertus Historicus I. 48. Simonia II. 33. & III. 8.	
Sindigerus Capellanus Archiepiscopi Hamburgensis, eligitur in Pont: Max:	I. II. 50.
Slauia descriptio	II. 10. & III. 24.
Slaui deficiunt à fide Christiana	II. 30. & III. 13.
irrupunt in Cimbriam, & vsq; ad Ripas progrediuntur, sed cæsi sunt in reditu ad Slesuigam ultra 15000.	II. 59.
Slesuiga dicta Hedeby I. 48. depopulatur	III. 13.
accipit milites limitaneos ab Imp: Henrico	I. 48.
	Slesuig

Stessuicense Templum omnium primum in Dania erectum	I. 25.
Somnium mirabile	III. 44.
Solnberg prope Hamburg	III. 27.
Sortes apud Saxones	I. 6.
Stenkilus Rex Suetiæ	III. 16. & III. 15.
Stratagema	III. 2. & I. 28. & I. 50.
Succellus verbi Dei in Slavia	III. 22.
Sueci in Paganismum relapsi	I. 51.
Sueno Tiugsteg Rex Daniæ punitus ob parricidium eius exilium & baptismus in Scotia	II. 21.
Subiicit sibi Angliam	II. 25.
Sueno Estritius Rex Daniæ pellit Magnum Regem Noruagiæ ex Dania III. 12. repudiat consanguineam ibidem. huius egregia oratio III. 25. huius præclara fidentia, ob Eruditionis & Humanitatis præstantiam lib. I. cap. 40. & 45. lib. II. capitibus fere singulis lib. III. cap. 12. 20. 22. 23. 24. 25. Item lib. III. cap. 16.	III. 30.
Superstitiones Saxonum. I. 6. Superbia	III. 31.
Synodus Moguntina	III. 37.
Syritha filia Regis Daniæ nuptui data Duci Slaviæ	III. 12.
21. subit Martyrium	III. 42.
Synodus in Dania celebranda	
T.	
Theotimus Episcopus Scytharum	II. 35.
Thiadmarius Danus, Episcopus Hildinensis	II. 58.
Thiadricus Comes captus cum Marchione Sigafrido à Danis II. 22. Eius infaustus exitus	II. 30.
Thiedricus Rex Francorum	I. 4.
Tholozantes Vinulorum populus	III. 24.
	Trans

1621848
Translationis Archiepiscopatus Hamb: causa III. 20.
Thurolz monasterium donatum S. Ansgario I. 17. 20. 22.

V.

Valdemarus II. Rex Daniæ	III. 8.
Valo Episcopus Ripensis	II. 53.
Vendilgarth virgo pia & deuota	II. 6.
Vezillo Archiepiscopus Magdeburgensis	III. 32.
Victoria cruenta	I. 141.
Victoriarum laus Deo tributa	I. 10.
Vilhelmus nothus	II. 37.
Vilhelmus Episcopus Roschildensis	III. 43.
Villehadus primus Pastor Ecclesiæ Bremensis	I. 9. 10. 11.
Villericus successor Villehadi	I. 12. & 19.
Vineæ frustra plantatæ cis Hamburgam	III. 39.
Vinifridus Anglus cognomento Bonifacius, primus Saxo- xonum Euangelista I. 8. Eius martyrium cum alijs 50 Christianis ibidem, & I. 9.	
Virtzburgensis Episcopi potentia	III. 5.
Visio mirabilis	III. 38.
Vlfridus Anglus martyr in Suetia	II. 44.
Vnni Archiepiscopus mortuus in Suetia	I. 47. 50. 52.
Vnuanus Archiepiscopus	II. 33. 35. 42.
Vpsala Suetiæ I. 50. Vitechindus Dux Saxonix	I. 9.
Vitukrad Dux Saxonix ibid: Vto Princeps Vinulorum.	II. 48.

HAFNIAE Imprimebat Andreas Gutteruitz.
Anno salutis 1579.
IMPENSIS BALTHAZARI KAVS,
Bibliopolæ Hafniensis.